

Furka István

EGY TŰ, AMELY KÖRÜL FOROG A VILÁG

Dr. Veres János orvos életútja
Debrecen – Káptavár – Budapest

A borítón szereplő kép eredeti dokumentum,
melyen Veres János egy betege kezelése során maga szúrja be légmellkészítő tűjét

FURKA ISTVÁN

**EGY TŰ,
AMELY KÖRÜL FOROG A VILÁG**

Dr. Veres János orvos életútja

Debrecen – Káptavár – Budapest

Debreceni Egyetemi Kiadó
Debrecen University Press
2015

A kiadvány a Filum Furka Bt.
és a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával készült

Szerkesztette:
MIKÓ IRÉN

Lektorálta:
VERES MIKLÓS
PROF. DR. SÁPY PÉTER

Fénykép dokumentáció:
Füzesi Róbert

Számítógépes szerkesztés:
Gavallérné Császár Veronika

Nyomdai előkészítés, szerkesztés:
Juhászné Marosi Edit

© Prof. dr. Furka István, 2015

© Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen University Press, 2015

A képek mindennemű felhasználása a Veres család engedélye nélkül szigorúan tilos.

Minden jog fenntartva.

ISBN 978 963 318 455 4

Kiadta a Debreceni Egyetemi Kiadó – Debrecen University Press

Felelős kiadó: Karácsony Gyöngyi

A nyomdai munkálatok a Kapitális Nyomdában készültek

Felelős vezető: Kapusi József

Debrecen, 2015

*Ez a könyv olyan olvasmányos írásmű,
amelyben az adatok többszörösen ellenőrzöttek, így hitelesek.*

*A Szerző írásmódja egyéni érzelmi motívumokat is tartalmaz,
így e könyv egyedi.*

A szerkesztés a tudományosság alapjegyeit is magán viseli.

*A könyv megjelenítése a több száz éves
debreceni nyomdai hagyományok szerint való.*

A Szerző **prof. dr. Furka István**, a DE OEC Sebészeti Műtét-tani Tanszékének egyetemi tanára. 1986–2000 között a tanszék igazgatója, a hagyományörző tevékenység elindítója, több sebészettörténeti múzeum megszervezője. A Laparoscopos Oktató- és Gyakorló Központ 1992. évi megalapítója, ahol az országos szintű laparoscopos oktatások megkezdődtek élő állatokon történő gyakorlati lehetőségek, majd kutatások biztosításával.

Akik segítettek, közreműködtek:

Bátorfi József sebész professzor úr egyike azoknak, akik sokat tettek Veres János érdemeinek elismertetéséért – megörökíttetéséért. Elévülhetetlen az a tevékenysége, hogy fáradhatatlanul és minden nehézséget leküzdve megszervezte Veres János szobrának kapuvári felállítását, és az MST Sebészeti Endoszkópos Szekció „Veres János Emlékérem” megalapításában is alapvető szerepet játszott.

Köszönetemet fejezem ki **Gerő György** nőgyógyász professzor úrnak, hogy az ide vonatkozó gyűjtött anyagát önzetlensége jelül és engedélyével e könyv egyes részeinél is felhasználhatom. Talán, ha e könyv nem is lesz (lehet) teljes egész, de mindenesetre gazdagabbá vált az ő segítségével.

Köszönet illeti **Sándor József** professzor urat is, aki odaadó buzgalommal szervezte meg a Veres családdal való személyes kapcsolatomat, valamint azt, hogy Mikó Irén professzornő átvehette az eredeti Veres-tűt a család adományaként, hogy az későbbiekben megkülönböztetett elhelyezést nyerjen a DE OEC Kenézy Villa Orvostörténeti Gyűjtőhelyének Múzeumában.

Végezetül, de nem utolsósorban köszönet illeti **Mikó Irén** professzornőt, aki évtizedek óta hű társam és alkotótársam is. Reá hárult a könyvszerkesztés és a dokumentumok helyreállításának aprólékos, időigényes munkája. Közösén hoztuk létre intézetünkben a Veres János Emlékhelyet, amelyet a család jelenlétében, 2012. február 18-án, a DE OEC VII. Kapcsolat Napján avattunk fel.

Tartalom

ELSŐ RÉSZ

1. fejezet: „Kérem a Veres-tűt!”	13
2. fejezet: A tű megalkotása	17
3. fejezet: Bonyodalmak a tű körül	22
4. fejezet: Egy „s” vagy két „s”	27
5. fejezet: A gyermekkor	44
6. fejezet: A debreceni egyetemi évek	46
7. fejezet: Szakmai indulás	63
8. fejezet: Irány a Dunántúl!	65
9. fejezet: Indul a kapuvári élet	71
10. fejezet: A Veres család	74
11. fejezet: Nehéz-zűrzavaros évek	85
12. fejezet: Egy debreceni látogatás	92
13. fejezet: A „hanyi láz”	94
14. fejezet: Veres János kandidátusi értekezése	98
15. fejezet: 1962. december 30.	104
16. fejezet: Egy „Kiss” epizód	107
17. fejezet: A széndioxid ködkamra	109
18. fejezet: Terülj, terülj asztalkám!	116
19. fejezet: Balatongyörök	118
20. fejezet: Búcsú	120
21. fejezet: Almák és a fája	122

MÁSODIK RÉSZ

1. fejezet: A könyv megírásának körülményei	131
2. fejezet: Veres János Emlékérmék	135
3. fejezet: A Veres János-szobor hiteles története	141
4. fejezet: Veres János tudományos munkáinak jegyzéke	147
5. fejezet: Veres János, a képzőművész	157
6. fejezet: Dokumentumok a debreceni egyetemi évekről	165
7. fejezet: Néhány tudományos közlemény eredeti megjelenítése	182
8. fejezet: Az eredeti Veres-tű elhelyezése a Kenézy Villa Orvostörténeti Gyűjtőhelyén és a Veres János Emlékhely bemutatása	195
9. fejezet: Arcképcsarnok	201
10. fejezet: Utószó	207

ELSŐ RÉSZ

„Kérem a Veres-tűt!”

A műtőben mindenki teszi a dolgát. Az előkészületek, az ellenőrzések, azaz minden az előírtaknak megfelelően, a szakma szabályai szerint történik. Az asszisztencia már a helyén – megérkezik a professzor is, majd a megszokott helyére megy.

A csendben – amelyet megkövetel – csak a legszükségesebbeket beszélük, azt is halkán. Jelentősegteljesen kérdést intéz és néz az anesztézia felé.

– Minden rendben?

– Igen, minden rendben van Professzor úr.

A többiek irányába pedig:

– Kezdhetünk?

– Igen. Indulhatunk – válaszol az első asszisztens.

Laparoscopos beavatkozás lesz. A szokásos tapintás és fogás a hasfalon.

– *Kérem a Veres-tűt!* – és elindul a műtét.

Északon és délen, keleten és nyugaton, ha ilyen műtétet végeznek, általában így indul a beavatkozás.

Nincs adat arra vonatkozóan, hogy naponta hány százszor vagy ezerszer hangzik el a világon különböző nyelveken, hogy „Kérem a Veres-tűt!”, amelyben a Veres szót sokszor Veresznek vagy egy kicsit másképpen ejtik. Bárhogy hangzik is – a Veres-tűt kérik.

Így érthető, hogy a legtöbbet emlegetett, vagy ha úgy tetszik, a legtöbbet idézett magyar orvos Veres János.

Mi ez a csodaeszköz?

És ki ez a Veres János?

Egy eszközt ismertetni egyszerűbb, mint egy emberről írni, amely önmagában is nagy feladat és felelősség.

Nézzük meg, mi is ez a Veres-tű!

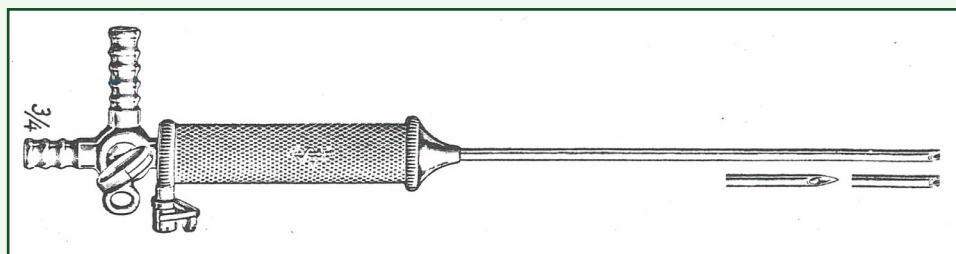

AZ EREDETI VERES-TŰ ADOMÁNYOZÁSÁRÓL

1. ábra. Az eredeti Veres-tű

A Veres-tű (1. ábra) ha külalakja az idők folyamán változott is, lényegében egy egyszerű elven alapuló, de nagyszerű eszköz, amelynek a lényege, hogy a tűt olyan fémköpeny veszi körül, amelynek rugós kitámasztása van annak nyelénél (2. ábra). A szúrásakor a tű áthatol a szöveteken, de a tű körüli szövetek ellenállást jelentenek a köpeny számára. Abban a pillanatban, amikor ez az ellenállás megszűnik, a rugó segítségével előrenyomul a tompa végű mandrin, s így akadályozza a tű által okozandó sérüléseket. A laparoscopos beavatkozásoknál a tűn keresztül közömbös gáz juttatható például a hasüregbe, amely így felemelkedik és lehetővé teszi a beavatkozásokat.

2. ábra. A Veres-tű vázlata Veres János 1938. évi német nyelvű közleménye alapján

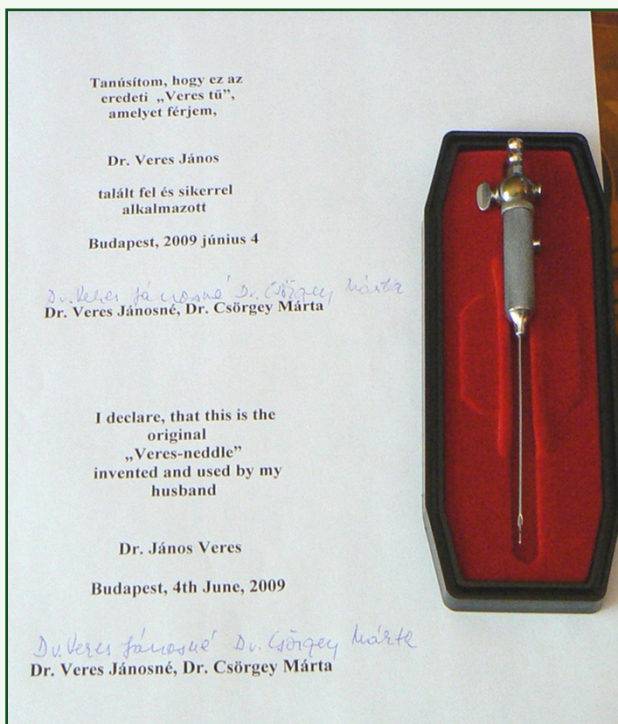

3. ábra. A Veres-tű átadási ünnepségének résztvevői. A kép bal oldalán Sándor József professzor.
Az alsó képen dr. Veres Jánosné dr. Csörgey Márta és Mikó Irén professzornő

Az eredeti Veres-tűt a tű eredetiségét igazoló dokumentummal együtt 2009. június 4-én adta át a család nevében dr. Veres Jánosné dr. Csörgey Márta a DE OEC Sebészeti Műtéttani Tanszék vezetőjének, prof. dr. Mikó Irén egyetemi tanárnak, bensőséges hangulatú találkozón a Veres család otthonában, melynek fő szervezője Sándor József budapesti sebészprofesszor volt (3–4. ábra). Az átadó összejevetelen résztvevő fiatal orvoskollegáink – tudatosan így válogattuk őket – felemelő érzésekről számoltak be.

Az eredeti Veres-tűt a Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrumának területén lévő Kenézy Villában (5. a. ábra), annak Orvostörténeti Gyűjtőhelyének megkülönböztetett részén őrzik, illetőleg itt látható (5. b. ábra).

4. ábra. A Veres-tű eredetiségét igazoló dokumentum

Tanúsítom, hogy ez az eredeti „Veres-tű”, amelyet férjem, Dr. Veres János talált fel és sikerrel alkalmazott. Budapest, 2009. június 4. Dr. Veres Jánosné, Dr. Csörgény Márta

I declare, that this is the original „Veres-needle” invented and used by my husband Dr. János Veres. Budapest, 4th June, 2009. Dr. Veres Jánosné, Dr. Csörgény Márta

5. ábra. a) A Kenézy-villa a DE OEC területén, ahol a Veres-tűt őrzik.

b) Prof. dr. Sándor József, dr. Veres Jánosné dr. Csörgény Márta és dr. Veres Andrea a Veres-tűt bemutató dokumentumok előtt

A tű megalkotása

*M*_i vezethette Veres Jánost arra, hogy ezt az eszközt megalkossa?

Majd a későbbiekben láthatjuk, hogy élete folyamán érdeklődése úgy alakult, hogy a belgyógyászaton belül a tüdőgyógyászat is érdekelte.

1928-ban végzett – a gyógyító tevékenységének indulása a '30-as évek elejére esik.

Sok volt akkor is a tuberkulotikus tüdőbetegek száma Magyarországon – sajnos ránk ragadt a „morbus hungaricus” kifejezés is. A gyógyítása bizony hosszadalmas, küzdelmes, sokszor kudarcokkal végződő volt. A megfelelő táplálás, a jó levegő, a szanatóriumi elhelyezés, a szegényes gyógyszerelés mellett egyik kezelési, ha nem a legfontosabb lehetőség volt az, hogy a beteg tüdőrészt nyugalomba helyezték. Ennek módja a mesterséges légmell – az arteficialis pneumothorax – készítése volt. Ezt úgy lehetett legegyszerűbben elérni, hogy egy vastag tűvel, vagy az erre készített eszközzel – a trocarral – beszúrnak a mellüregbe s így jut be a levegő.

A technikai részleteket itt nem kívánjuk ismertetni, de annyit meg kell jegyezni, hogy a tüdősérülés veszélye meglehetősen nagy volt.

E kezelések kapcsán ki ne szeretne volna elkerülni a sérüléseket, amely bizony megviselte mind a beteget, mind az orvost.

Általában elmondható, hogy az orvosi beavatkozások kapcsán mindig volt olyan valaki, aki igyekezett csökkenteni a veszélyt, fokozni a biztonságot, javítani a technikát és így a betegek javát szolgálni.

Ilyen valaki volt Veres János is.

Az Orvosi Hetilap 1936. 23. számának 536. oldalán (6. ábra) Veres János az „Új légmellkészítő tű” című eredeti közleményében így ír:

„A művi légmell kezelésnek a legutóbbi években észlelt nagy elterjedése, a légmell készítő eszközök tökéletesítésére irányuló minden törekvést indokoltá tesz, melynek célja a beavatkozást complicatiomentessé tenni és kivitelét megkönnyíteni. Az, hogy újabban nagyobb számú és különféle légmellkészítő tű vált ismeretessé, jól mutat arra, hogy egy minden követelménynek megfelelő új légmellkészítő tű mennyire szükséges. .... Az eddig használatban lévő tűk mellett igen nagy elővigyázatra és gyakorlott kézre volt szükség, hogy a tüdő sérülése elkerülhető legyen.”

a sámsoni úton (Debrecen) bal arefélén szunyog csípte meg. A viaskető csípést felvakarta. A csípés helye ennek követ-keztében meggyógyosodott. Erről a helyről bejövetele előtt egy nappal orbánc indult ki és terjedt a későbbiek folyamán az egész arc, homlok és a jobb fül mögötti tájékra. A ba-teg hőmérséklete állandóan 39 és 40 között van. A harmadik napon dúsítással kb. minden 15–20-ik látótérben 1–1 fél-hold alakú tropica plasmodiumot találunk. Ezzel szemben sem a vércsmetben, sem a vastagseppben még hosszas keresésre sem találunk plasmodiumokat. A chinin-kezelésre az orbánc miatt nem láztalanodott azonnal. Kórházi kezelésének 10-ik napján orbáncának lezajlása után láztalan és tünetmentes. A kettős fertőzés úgy képzelhető el, hogy a tropi-caval fertőzött szunyog csípését a beteg felvakarás közben az orbánc kórokozóival is megfertőzte.

Mint látható, a felsorolt három eset közül csak a másodiknak voltak malariára utaló tünetei, a két másik esetben a kórismét csakis a dúsítási eljárásnak köszön-hettem. Ezen eljárás előnyei a tropikus malaria game-táinak kimutatásában különösen érvényesülnek. A tropi-kus malaria kórisméjét korai szakban nagyon megnehe-zíti ugyanis az, hogy a gameták ilyenkor még csak egész kis mennyiségben keringenek a környéki vérben, ilyenkor pedig még, a nem mindig jelentkező hőmeneten kívül,

A Kapuvári megyei közlőrház belgyógyászati osztályának közleménye (főorvos: Veress János.).

Új légmellkészítő tű.

Irta: Veress János dr.

A művi légmellkezelésnek a legutóbbi években ész-lelt nagy elterjedése, a légmellkészítő eszközök tökélete-sítésére irányuló minden törekvést indokoltá tesz, mely-nek célja a beavatkozást complicationmentessé tenni és kivitelét megkönnyíteni. Az, hogy újabban nagyobb-számú és különféle légmellkészítő tű vált ismeretessé, jól mutat arra, hogy egy minden követelménynek meg-felelő új légmellkészítő tű mennyire szükséges. Mielőtt tűm ismertetésére reá térnénk, röviden ismertetem az oko-kat, melyek éveken át szerzett tapasztalataim alapján új légmellkészítő tű szerkesztésére készítettek.

Az eddig használatban levő tűk mellett igen nagy elővigyázatra és gyakorlott kézre volt szükség, hogy a tüdő sérülése elkerülhető legyen. E célból a tűkön lénye-ges változtatásokat kellett eszközölni, melyek azonban

6. ábra. Veres János az Orvosi Hetilap 1936. 23. számában megjelent „Új légmellkészítő tű” című eredeti közleménye

A tű ismertetése, közlése után rögtön jött egy személy, aki azt mondta, hogy ezt a tűt ő találta fel, de ezzel nem lehet semmit sem kezdeni, mert nem alkalmas a beavat-kozára.

Ha egy eljárás bemutatása vagy ismertetése után megfelelő tényekkel bírálunk, amelyet megerősíteni vagy cáfolni lehet, az a tudományos megismerés természetes és kíváncsi módja, mert így lehet előrébb jutni. A tények nélküli megjegyzések viszont enyhén szólva is rosszindulatúnak mondhatók.

Ezzel szemben Veres János a már idézett közleményében így ír:

„Légmell kezeléseimet már több mint másfél éve kizárólag ezzel a tűvel végzem. Ezen idő alatt feljegyzéseim tanulsága szerint 87 betegen összesen 950 esetben használtam és pedig úgy az első, mint az utántöltésekre. Légmell kezeléssel elért gyógyeredményeimet igen kedvezően befolyásolta azon körülmény, hogy a tüdő legcsekélyebb sérülése is könnyű szer-rel elkerülhető volt. Ugyanezen okokra vezethetem vissza a lázas, mellhártya-izgadmá-nyok számának feltűnő csökkenését.”

Veres János közleményét értékelve ez betegenként általában 10 eredményes be-avatkozást jelentett. Ezzel szemben áll az eset nélküli, saját találmányáról azt állító vádaskodó „szerző”, hogy ez a tű a beavatkozásra nem alkalmas. Ezt a megállapítást minek lehet akkor minősíteni? Minek készítette, ha maga is alkalmatlannak tartotta ezt az eszközt, amelyet még nem is láttunk? Ezért nem érdemes nevének felemlítése sem.

Úgy látszik, hogy a nemtelen támadások abban az időben is... Engedtessek meg, hogy fejtegetésemet ne folytassam.

Fontosnak tartjuk, hogy Veres János eredeti leírását tűjéről pontosan, hűen visszaadjuk az Orvosi Hetilap 1936. 23. számának 536–537. oldalával:

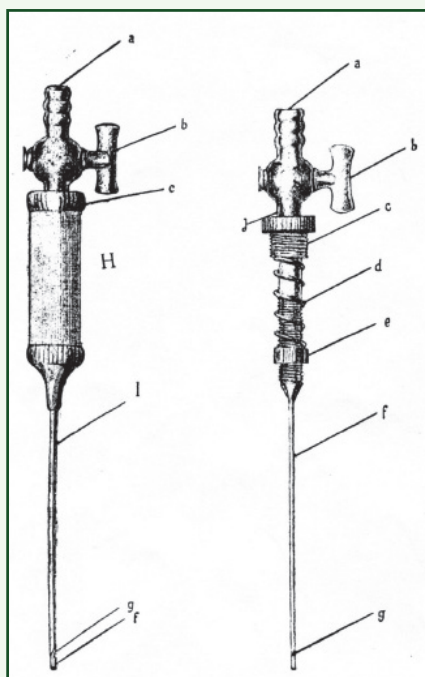
„Mielőtt tűm ismertetésére rátérnék, röviden ismertetem az okokat, melyek éveken át szerzett tapasztalataim alapján új légmellkészítő tű szerkesztésére készítettek.

Az eddig használatban levő tűk mellett igen nagy elővigyázatra és gyakorlott kézre volt szükség, hogy a tüdő sérülése elkerülhető legyen. E célból a tűkön lényeges változtatásokat kellett eszközölni, melyek azonban más tekintetben előnyös tulajdonságok feloldozásával jártak. Így pl. a hegyes tű helyett, mely a mellkasfalán és mellhártyán könnyen megy át, de könnyen tüdőszérülést is idézhet elő, a tompa végű légmellkészítő tűt kezdték használni, mely a mellkasfal szövetrétegein és a mellhártyán akadva, szakítva, nem egyszer csak nagyobb erő kifejtése mellett halad át, ami az orvosnak technikai nehézséget, a betegnek pedig fájdalmat okoz. Célszerűnek látszott a hegyes és tompa tűket egyesíteni oly módon, hogy a mellkasfal ellentállóbb rétegein a könnyebb áthatolás végett hegyes, de amikor a tüdőhöz közeledik tompa véggel haladjon előre. Ez a megoldás sem volt minden tekintetben kielégítő, mert egyrészt az egyénenként változó vastagságú mellkasfalban sokszor milliméternyi pontossággal kellett eltalálni az átváltási művelet helyét, másrészt átváltás után a tompa tűnek nehezen áthatoló képességével kellett számolni. Azonkívül ha a fali mellhártya igen vastag volt s tompán nem lehetett áthatolni rajta, vissza kellett állítani hegyes végűre a légmellkészítő tűt és ezzel átszúrni a mellhártyát, amikor is a hegyes tű miatt könnyen tüdőszérülés állhatott elő.

Minden zavaró átváltási művelet teljesen ki van küszöbölve az én légmellkészítő tűmmel, mely egy külső hegyes és egy belső tompavégű tű kombinációja, melyek közé a belső tompavégű tűt kifelé terelő acél rugó van közébeiktatva. A rugó automatikus működése következtében, amikor a mellkasfal ellentállóbb rétegein haladunk át a külső hegyes tű működik, tehát könnyen megy át azokon, a mellhártyán áthaladása közben azonban önműködően a belső tompavégű tű jut előre, mely a tüdőt nem sérti. Mindez könnyedén megy végbe anélkül, hogy a műtő részéről a légmellkészítő tű beszúrásán kívül más kézmozdulatra vagy különleges óvó intézkedésre volna szükség.

Az ábrákon jól kivehető légmellkészítő tűm szerkezeti része, mely szerint a fogóból (H), mely a külső hegyes tűbe, csavarmenttel és rugóval ellátott csapos részből (b), mely a belső üreges és tompavégű, ú. n. mandrin tűbe folytatódik. Ez utóbbi tompa vége nyugalmi helyzetben kassé túlré a külső tű hegyén. A rugó (d) úgy van közébeiktatva, hogy a felső vége a fogó felső végén levő fedőcsavarnak (c), alsó vége pedig ez alatt levő és csavarmentén mozgó, ú. n. szabályozócsavarnak (e) támaszkodik. A szabályozó csavar lehetővé teszi a rugó feszültségének tetszés szerinti beállítását. A mandrin tű alsó végén kis nyílás van (g), mely a csapos rész felső végén levő Record fúratú nyílással (a) közlekedik. A levegő a szabad mellűrbe ezen a kis nyíláson keresztül áramlik be. Hogy a belső tű és a rajta levő

7. ábra. A közlemény eredeti ábrája a Veres-tűről. a) A légmellkészítő tű. b) A légmellkészítő tű szerkezeti része. A fedőcsavarról (c) a másik ábrán látható (H-val jelzett) fogó és ezzel a külső hegyes tű lecsavarás által el van távolítva

nyílás (g) működés közben oldalirányban el ne fordulhasson és csak nyílikirányban mozoghasson, a mandrin tű csavar alatti részén kis pecek (j), a fedő csavaron pedig ennek megfelelő vágulat van. Ezáltal biztosítva van az, hogy a levegő beáramlásának pillanatában a nyílás (g) mindig szabadon legyen (7. ábra).

Használni és működtetni a következőképpen kell: a jobb kéz 3 első ujjával az erre a célra kiképzett fogójánál fogva a tűt biztosan megfognak, s végét merőlegesen a bal kéz ujjával kifeszített bőrfelületre beszúrjuk a mellkasfalba. A bőr ellenállást fejtven ki, a belső tű kiálló tompa vége a rúgóhatás ellenében a rajta lévő nyílással együtt betolódik, így a külső tű hegyes vége jut érintkezésbe a bőrrel és azt könnyen átszúrja. Amíg ellenállást kifejtő szövet (bőr, izom, fascia) van a tű előtt, a hegyes tű biztosítja azokon a könnyed áthatolást. A fali mellbártyán áthaladása közben a szabad mellűr felé hirtelen megszűnő az ellenállás, mely eddig a mellkasfalban a belső tű tompa végét a külső hegyes tűbe kényszerítette, a feszülés alatt álló rúgó hatására a belső tű tompa vége azonnal előreszökken, a hegyes tűvel a fali mellbártyán ejtett kicsiny folytonosságbiányon át. Ezek szerint a légmellkészítő tűm hegyes vége a tüdő előtt önműködően biztonságos tompavégűvé változik át, ami a további behatolásakor is kizárja a tüdő sérülését. Az előreszökkenő tompa végű

mandrin tű látható és hallható módon jelzi a mellhártyán áthaladást, így előrehaladási pontjáról és végső helyzetéről már a légmellkészítő készülék gummicsovének felillesztése előtt igen megbízható módon értesülést szerezhettünk. Miután így meggyőződünk arról, hogy a mellhártyán túl, vagyis a szabad mellűrbe jutottunk, a légmellkészítő készülék gummicsovét a tű felső nyílásán (a) levő hullámos csőreszre egyszerűen reábúzzuk, majd az eddig zárt csap (b) megnyitása után a szokásos módon megkezdhetjük a légmellkészítést.

Tűm működéséből értetű, hogy bármily erősen megvastagodott mellhártyán is könnyen és biztosan áthatol, anélkül azonban, hogy a tüdő sérülését kizáró biztonsága a legkisebb mértékben is csökkenne.”

Egy korabeli dokumentumon látható a tű helyes bevezetési technikája a közleményben részletesen leírtaknak megfelelően, melyet maga Veres János mutatott be (8. ábra).

8. ábra. Eredeti dokumentum, melyen Veres János egy betege kezelése során maga szúrja be légmellkészítő tűjét

Bonyodalmak a tű körül

Az előzőekben már részletesen foglalkoztunk a Veres-tű első, az Orvosi Hetilapban megjelent közleményével.

9. ábra. Az 1938-ban megjelent német nyelvű cikk

Két évvel később Veres János német nyelven is közreadta a találmányát. (*János Veress: Neues Instrument zur Ausführung von Brust- oder Bauchpunktionen und Pneumothoraxbehandlung, Deutsche Medizinische Wochenschrift 64: 1480–1481. 1938.*)

Erre azt mondanánk, hogy minden rendben, jól mennek a dolgok, de közbejött a világháború, a nagy világegés, ami különböző táptalaja volt a jogtalanságok mellett sok egyéb rossznak, összevisszaságnak. A háború után a dolgok valahogy rendeződtek, legalábbis egy részük.

Veres Jánosban is megfogalmazódott a kérdés: mi is van a tűvel? Gyártás – szabadalom – alkalmazási területének kiszélesítése – és még sok egyéb.

De ennek kálváriáját mondja el maga Veres János. Mielőtt idéznénk sorait, egy megjegyzés kívánczik ide. Ismeretség kapcsán a világegés után jó néhány évvel kapcsolatba került egy Domos Sándor nevű „titkár elvtárs”-sal, aki arra biztatta Veres Jánost, hogy írja le a történeteket és küldje el számára észrevételeit (10. ábra).

A jobb megértéshez teljes terjedelemben érdemes megismerni ezt az írást (valószínűleg nem egészségügyi végzettségű lehetett a címzett, a részletes magyar nyelvű, nem sok terminus technicust tartalmazó írás legalábbis erre enged következtetni).

Lássuk – illetőleg olvassuk!

„Domos Sándor titkár elvtársnak

Budapest

XI. Zenta u. 1.

Legutóbbi beszélgetéseink során két orvosi találmányomról, illetve azok sorsáról olyan adatok merültek fel, hogy tanulságok, tapasztalatok szerzése szempontjából azokat igen érdekesnek találjad, s javasoltad az ismertetés írásban megismétlését, amit ezúton meg is teszek. A következőkbeni állítások a birtokomban lévő dokumentáció révén, amennyiben arra szükség lenne bármikor igazolhatók.

AZ ELSŐ TALÁL MÁNY RÖVID ISMERTETÉSE

A belgyógyász orvos gyakran kerül olyan helyzetbe, hogy akár diagnostikai, akár terápiai célból a has, vagy a mellkasiüregbe punctiót (hegyes végű műszerrel a bőrön és a has, vagy mellkasfalán áthatoló szúrócsapolás) kénytelen elvégezni a gyógyítás eredményesség tétele érdekében. Hogy a műszer a has, illetve mellkasfalán könnyedén áthatolhasson hegyes véggel kell bírnia. Igen ám, amennyire fontos a hegyes vég a hasfalán való áthaladása közben, a hasüregbe jutás pillanatában veszélyessé válik a hasüregi sérülékeny belső szervek, belek, máj, lép, stb. jelenléte miatt. Amellett a punctiót végző orvos még ha nagy gyakorlattal rendelkezik is, biztosan nem tudhatja mennyire kell behatolni a műszerrel, illetve biztosan nem állíthatja, hogy hol van a tű vége, mivel a hasfal vastagsága egyénenként nagy különbözőséget mutat. Mivel a műszer vége a belek hasfali közelfekvése miatt a műszer végével mindenképpen találkozik, az ilyen módon előálló sérülések rendkívül veszélyesek. Hogy a belek sérülését biztosan elháríthatóvá tehesük egy külső hegyes végű és egy abban mozgatható tompavégű u.n. mandrin tű párból álló kombinációs műszert konstruáltam, amelynél a belső u.n. mandrin tű tompa vége két mm-rel túl ér a külső hegyes tűn nyugalmi helyzetben. Ez a túl erő tompa vég egy állítható feszültségű rugó-működés ellenében benyomható, majd a nyomás megszüntetésével a benyomódás által megfeszült rugó működése révén a belső tompavégű mandrintű automatikusan visszaszökken a benyomás előtti nyugalmi helyzetébe, vagyis a műszer újra tompavégű lesz. Ugyanez történik, amikor az orvos haspunctiót végez. A bal kéz első és harmadik ujjával a gondosan kiválasztott helyen a beteg bőrét a hasfal felett megfeszítve arra merőlegesen a jobb kéz ujjával megfogott műszert ráhelyezi a bőrre, majd erőlesen benyomja azt egészen addig, amíg hallható és látható módon a műszer vége a hasüregbe jutás pillanatát nem jelzi. Ezután a hasüregben biztosan tompavégűvé vált műszerrel elvégezheti a szándékolt orvosi műveletet. A megfeszített hasbőr és hasfal ellenállása benyomva a műszer tompa kiálló végét érvényre

juttatja a külső hegyes tűt, mely könnyedén áthatol a hasfalon. A hasüregbe jutás pillanatában megszűnvn az ellenállása az eddig benyomódott tompa végű mandrintű visszaszökken nyugalmi helyzetébe és így tompán nem sérti a beleket.

A punkciós tűt először magam állítottam össze a rendelkezésemre álló anyagokból. Először hullán próbáltam ki, s miután beváltotta a hozzáfűzött reményeket, a minta alapján elkészült új punkciós tűvel nagyforgalmú osztályomon az összes hasi és mellkasi punkciókat ezzel végezvén megismerve annak legelőnyösebb használati módját először magyar, majd német szaklapban közlöttem. Előbb azonban levelet intéztem Európa legnagyobb orvosi műszergyárához, melyben nyilatkoztattélre szölitöttem fel a gyárat, hogy érdeklí-e a punctios műszer. Két hét múlva nyilatkoztak, hogy abban az esetben, ha rendelkezésükre bocsájtom a műszert s engedélyt adok nekik arra, hogy orvosi körökben kipróbálhassák, pozitív esetben Lizenzia szerződést kötnek velem.

En ezután bejelentettem Budapesten a Találmányi Hivatalba szabadalmazás céljából, majd elküldtem a tűt a tudtlingeni Aesculap Műveknek. Nem egészen egy hónap múlva elküldték a Lizenzia szerződést, amelyben amennyiben azt aláírva visszaküldöm minden eladott műszer nagybani eladási ár 10%-át elküldik nekem Lizenzia díj címén, de a magyar szabadalmi illetéket nekem kellett a Lizenzia díjból fizetni. Ezután kitört a II. világháború. Évekig mit sem tudtam a műszertalálmányomról. Utólag tudtam meg, hogy egy világhírű svájci professzor G. Maurer a háború alatt Zürichben egy nemzetközi kongresszuson Veress-féle tű néven, mint kiváló biztonságos punctios műszert bemutatta és az akkor divatha jött pneumoperitoneumhoz (léghas) szükséges hasi punkciókat az én műszeremmel végezte több száz esetben, anélkül, hogy a legkisebb szövődmény felléptét észlelte volna. Csakhamar megtudtam, azt is, a Veress-féle punkciós tűket már egy lausanne-i orvosi műszergyár is gyártja.

Amikor a gyárat felszölitöttem, hogy kinek az engedélye alapján gyártja a műszert, közölte, hogy jóhiszeműleg kezdte gyártani és hajlandó kártalanítás címén 200 svájci frank megfizetésére. Ez az IKKA útján két kg szemes kávé küldésével lett teljesítve. Ugyanezen gyár igazgatója azt is közölte, hogy hajlandó velem Lizenzia szerződést kötni. Ezt a levelet mellékelve útlevelet kértem, hogy személyesen lebonyolíthassuk a szükséges informálódást. Megtudtam u.i., hogy a háborús években lejárt a német D.R.G.M. patent, a magyar szabadalom pedig miután nem fizettem be az esedékes illetéket már nem nyújtott védelmet. A svájci gyár igazgatója személyesen is felkeresett Budapesten, de miután nem tudtam érvényes szabadalmat presentálni, nem jött létre semmiféle megállapodás. A következő években számos Veress-féle punkciós tűk használatát propagáló orvosi szakdolgozatok, előadások, katalógusok tanusítják a műszer nagyarányú elterjedését. Magyar, német, svájci és USA gyárak gyártják és forgalmazzák, több mint 3 évtizede.

1965-ben egy tökéletesített, újabb típust fejlesztettem ki, melyel növeltem a belek sérülésének elkerülését célzó berendezés biztonságát. Miután a punkciós tűmet laparoscopiához (hastükörzés) használják, mely gyógyeljárás nagyon el van terjedve, s a modern hasi diagnostika nélkülözhetetlen része. Egy nemzetközi gastroenterologiai (emésztőszervi

megbetegedések szakorvosi társaság) kongresszusán adtam elő. Ezután a berlini orvosi egyetem I. számú belklinikájának vezetője Gerhartz Professor hívott meg egy előadás tartására. A nagy érdeklődés mellett megtartott előadás után hozzám jött a világhírű berlini orvosi műszergyár igazgatója dr. Leysing és felajánlotta, hogy azonnal köt velem egy Licenzia szerződést a műszer gyártására. Erre én magyar állampolgári kötelességemre hivatkozva közöltem vele, hogy csak a Licenzia hivatalon keresztül köthetek vele Licenzia szerződést. Hazatérkezésem után két héttel megérkezett a gyár (Deutsche Endoscopbaugesellschaft) előre aláírt Licenzia szerződése, amelyben anélkül, hogy szabadságot tudtam volna biztosítani u.i. a magyar szabaddalmi bejelentésem a Találmányi Hivatal korábban elutasította, rendkívül előnyös 10% Licenzia díj fizetésére kötelezte magát. Csak alá kellett volna írnom és visszaküldeni. Ehelyett kellett a budapesti Licenzia Hivattalal összeköttetésbe lépnem, amely mindjárt azszal kezdte, hogy külön szerződés-kötésre kötelezett, amelyben minden jogot Licenzia szerződés kötésére át kell adnom s a tárgyalást is a Hivatal folytatja. A Hivatal szerződés-tervezetét viszont a gyár nem írta alá.

Ezek szerint van egy magyar orvosi műszertalálmány, melyet évtizedek óta világszerre használnak az orvosok legfőképpen, egy igen fontos művelet, a hastükrözés bevezetésére. A feltaláló a műszere a punkciós tű több mint két évtizedes hazai és külföldi orvosok használatbevétele során szerzett tapasztalatok figyelembevételével egy technikailag viszonylag csekély, de a beteg és az orvos szempontjából annál fontosabb tökéletesítést jelentett be szabadalomnak a Találmányi Hivatalnak. A Hivatal nem véve figyelembe a feltaláló szakmai véleményét, a tökéletesítés fontosságát a haspunkciót végző orvos és a beteg szempontjából, a bejelentés tárgyát képező tökéletesítés csekélységére hivatkozással elutasította a szabaddalmi bejelentést, anélkül, hogy egyetlen orvost megkérdőzték volna, mivel szigorúan csak orvosi hozzáértéssel lehetett volna érdemben elbírálni. Erre a véleményemre alapítva megfellebbeztem az elutasítást két fórumon is, de szakorvos orvosok vélemények meghallgatását kérő kívánságomat továbbra sem véve figyelembe, a fellebbezést elutasították.

A logikus az lett volna, hogy a Licenzia Hivatal hozzájárul abhoz, hogy aláírjam a szerződést és a befolyó Licenzia díjak megosztásáról a törvény szerint intézkedik. Ehelyett az történt, hogy a Licenzia Hivatal egy egészen új Licenzia szerződést szerkesztett és küldött el Berlinbe. Ezt a Licenzia szerződés-tervezetet viszont a Gyár nem volt hajlandó aláírni. A Gyár által aláírt Licenzia szerződés, amelyről csak az én aláírásom hiányzik azóta is ott porosodik a Hivatalban. Nemrég egy hamburgi professzor a laparoscopia technikája című gyönyörű színes filmben, amelyel az első díjat nyerte meg az 1978. évi várnai egészségügyi Filmfesztiválon, szemléltető módon mutatja be Veres-féle punctios tű igen fontos szerepét a hastükrözésnél és élő emberben belülről a hasüregben filmezve mutatta be, hogy amit már első közleményemben is állítottam a hasüregben tompavégűvé válik az addig hegyes végű műszer. A filmet nemrég Budapesten is levetítették egy nemzetközi orvos kongresszuson. Mindez azt bizonyítja, hogy a Veress-féle tű az elmúlt 30 esztendő dacára is állja a versenyt."

Domos Sándor titkár elvtársnak

B u d a p e s t

XI. Zenta u. 1.

Legutóbbi beszélgetéseink során két orvosi találmányomról, illetve azok sorsáról olyan adatok merültek fel, hogy tanulságok, tapasztalatok szerzése szempontjából azokat igen érdekesnek találtad, s javasoltad az ismertetés írásban megismétlését, amit ezúton meg is teszek. A következőkbeni állítások a birtokomban lévő dokumentáció révén, amennyiben arra szükség lenne bármikor igazolhatók.

Az első találmány rövid ismertetése:

A belgyógyász orvos gyakran kerül olyan helyzetbe, hogy akár diagnostikai, akár therápiail célból a has, vagy a mellkasüregebe punctiót /hegyes végű műszerrel a bőrön és a has, vagy mellkashalon áthatoló szarúcsapolás/ kénytelen elvégezni a gyógyítás eredményedményessé tétele érdekében. Hogy a műszer a has, illetve mellkashaln könnyedén áthatolhasson hegyes véggel kell bírnia. Igen ám, amennyire fontos a hegyes vég a hasfalon való áthaladása közben, a hasüregbe jutás pillanatában veszélyessé válik a hasüregi sérülékeny belső szervek, belek, máj, lép, stb. jelenléte miatt. Amellett a punctiót végző orvos még ha nagy gyakorlattal rendelkezik is, biztosan nem tudhatja mennyire kell behatolni a műszerrel, illetve biztosan nem állithatja, hogy hol van a tű vége, mivel a hasfal vastagsága egyénenként nagy különbséget mutat. Mivel a műszer vége a belek hasfali közelfekvése miatt a műszer végével mindenképpen találkozik, az ilyen módon előálló sérülések rendkívül veszélyesek. Hogy a belek sérülését biztosan elháríthatóvá tesszük egy külső hegyes végű és egy abban mozgatható tompavégű u.n. mandrin tű párból álló kombinációs műszert konstruáltam, amelynél a belső u.n. mandrin tű tompa vége két mm-rel túl ér a külső hegyes tűn nyugalmi helyzetben. Ez a

10. ábra. A Domos titkár elvtársnak írt levél első oldala

Ennek a levélnek a bevezetőjében is említett második találmány történetét később, a 17. fejezetben fogja megtalálni a kedves Olvasó.

4. FEJEZET

Egy „s” vagy két „s”

Veres János nevét hol egy „s”-sel, hol két „s”-sel írják (más változat is van, pl. a német ß betűvel is). Kézenfekvő volt, hogy utánanézzünk a dolognak, mivel jó néhányan vitatkoztak (vitatkoznak is rajta) mind a mai napig.

Meglehetősen sok dokumentumot gyűjtöttünk össze és tárunk a kedves Olvasó elé. Meglepő e téren a sok „furcsaság”.

Ha az idő kellemes, szívesen sétál el az ember a központi ebédlőbe, nemcsak azért, hogy éhségét csillapítsa, hanem sokszor úgy alakul, hogy a régebben nem látottakkal találkozhatunk, étkezés közben szót válthatunk. Így sokszínűvé válhat a délidő.

Nem sokkal a Veres János Emlékermem átvétele után egy ilyen alkalommal az egyik kolléga a gratuláció mellett azt is szóvá tette, hogy:

– Az egyetemi hírlevélben nem jól van Veres János neve írva, mert hisz azt két „s”-sel kell írni.

– Nem. A születési anyakönyvi kivonatán egy „s”-sel szerepel, és ez a helyes írásmód.

Ezzel abba is maradt a beszélgetés, mert az egyik kedves barátom is hozta a tálcáját, mellém ülve: hallottad István, hogy... Ettől kezdve felülírt minden egyebet a hír, amit a barátom mondott.

11. ábra. Az 1903. november 14-én Kisbajcskúton kiállított születési anyakönyvi kivonat „a törvényes atya” megjelölésnél egy „s” található a Veres Lajos név feltüntetésénél

Visszaérve a szobámba, hozták a megszokott feketémet, és a kávézgatás közben valahogy úgy belém nyilallt: a mindenségit, még mindig ez az egy „s”, két „s” vita!

Nem nyugszom, most már utánajárok tudományos módszerességgel, nemcsak egy-két dokumentum szerint, mint ahogy eddig tettem, hanem mindent bele, ami csak előkaparható alapján.

Bár e könyv írása közben már leszögeztem, hogy egy „s”, vagy két „s” – végső soron mindegy, mert Veres János rendkívüli ember volt, s ez nem kétes.

No, lássuk a tényeket, időrendi sorrendben bemutatva azokat.

Az első dokumentum erre vonatkozóan Veres János 1903. november 14-én kiállított születési anyakönyvi kivonata (11. ábra), ahol a törvényes atya megnevezésnél családnévük egy „s”-sel szerepel.

A 12–18. ábrák a Debreczeni Magyar Királyi Tudományegyetemen eltöltött tanulmányok dokumentumai, melyek igen változatos írásmódot mutatnak.

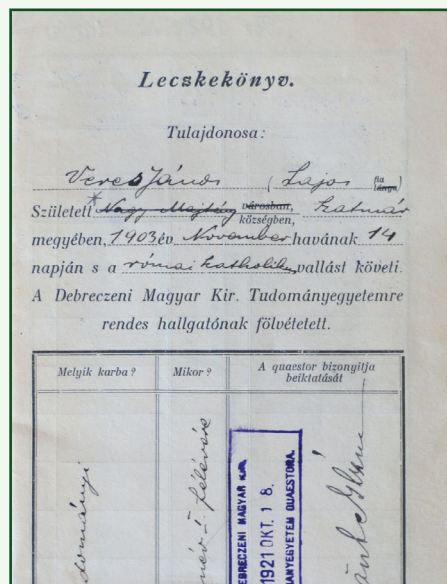
Az 1921. október 18-án kiállított *Leczkekönyv*-ben Veres János nevén, az „s” betűnél egy tintapaca van, lehet egy „s”-nek és két „s”-nek is nézni, de vegyük inkább egy „s”-nek. (12. ábra)

A *Leczkekönyv* túloldalán a könyv tulajdonosaként Veres János név szerepel és igazolják, hogy a Debreczeni Királyi Tudományi Egyetemre rendes hallgatónak fölvétetett. Itt az „s” betű igen erősen ki van húzva, de egy „s”-nek vélhető (13. ábra).

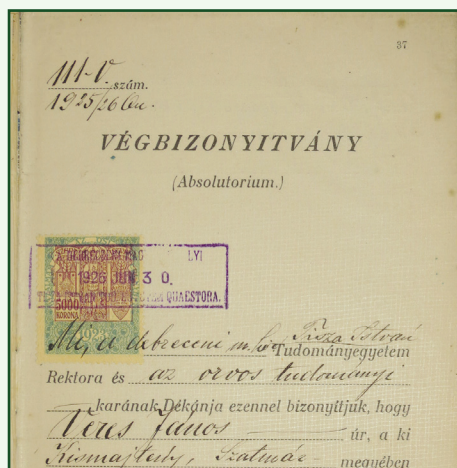
Az 1926. június 30-i pecséttel ellátott Absolutoriumon Veres János neve határozottan egy „s”-sel van írva (14. ábra).

12. ábra. A Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem Leczkekönyve az egyetem anyakönyvébe történő szabályszerű beiktatásról. A Leczkekönyv első oldalán egy tintapaca fedi az „s” betűt a Veres névben

13. ábra. A Leczkekönyv túloldala

14. ábra. A 111-V.1925/26. számú végbizonyítvány (Absolutorium)

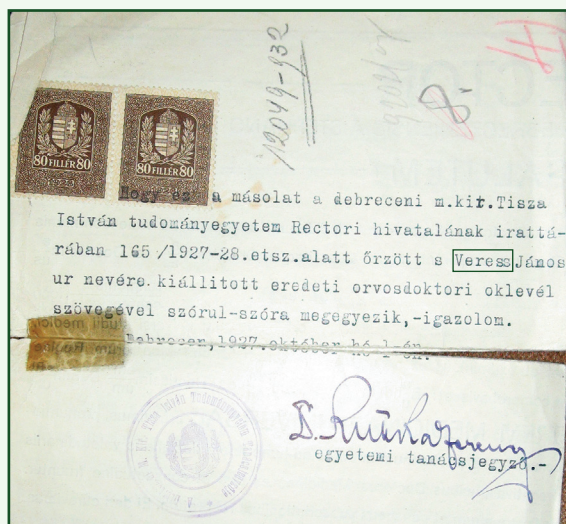

15. ábra. Egy másik bizonyítvány

Dr. Huzella Tivadar aláírásával, az ugyancsak 1926. június 30-án kelt bizonyítványban tudatják, hogy „az orvosi tanfolyamot bevégezte..., a második orvosi szigorlatot sikeresen letette, a harmadik orvosi szigorlat letehetése érdekében az előírt kórházi gyakorlatot megkezdheti.” – Veres János neve két „s”-sel szerepel (15. ábra).

1927. október 1-jén az egyetemi tanácsjegyző aláírásával az orvostdoktori oklevélnek másolatán Veres János neve két „s”-sel szerepel (16. ábra).

A latin nyelvű kézzel írt diplomán Johannes Veres egy „s”-sel szerepel (17. ábra).

16. ábra. Orvostdoktori oklevél

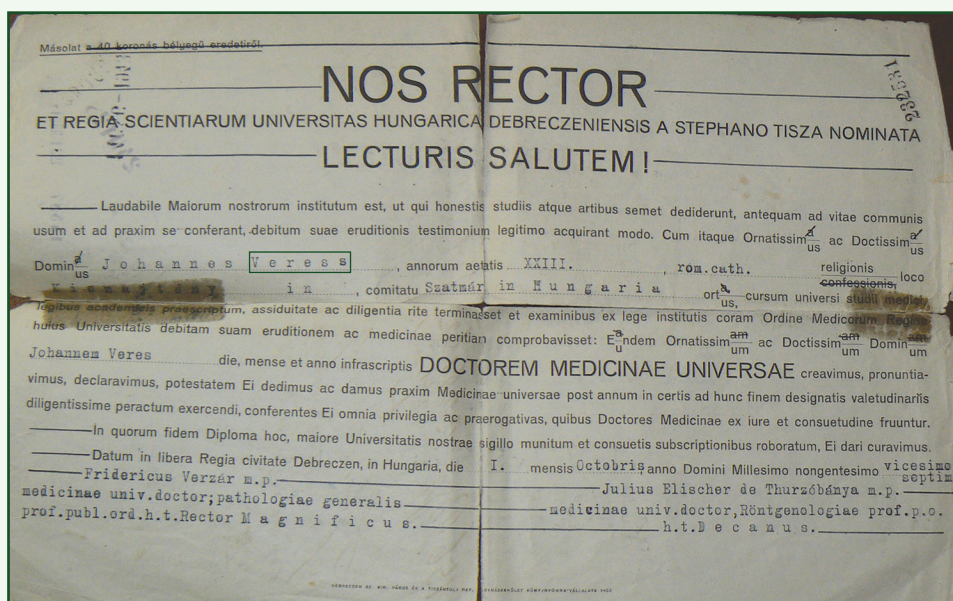

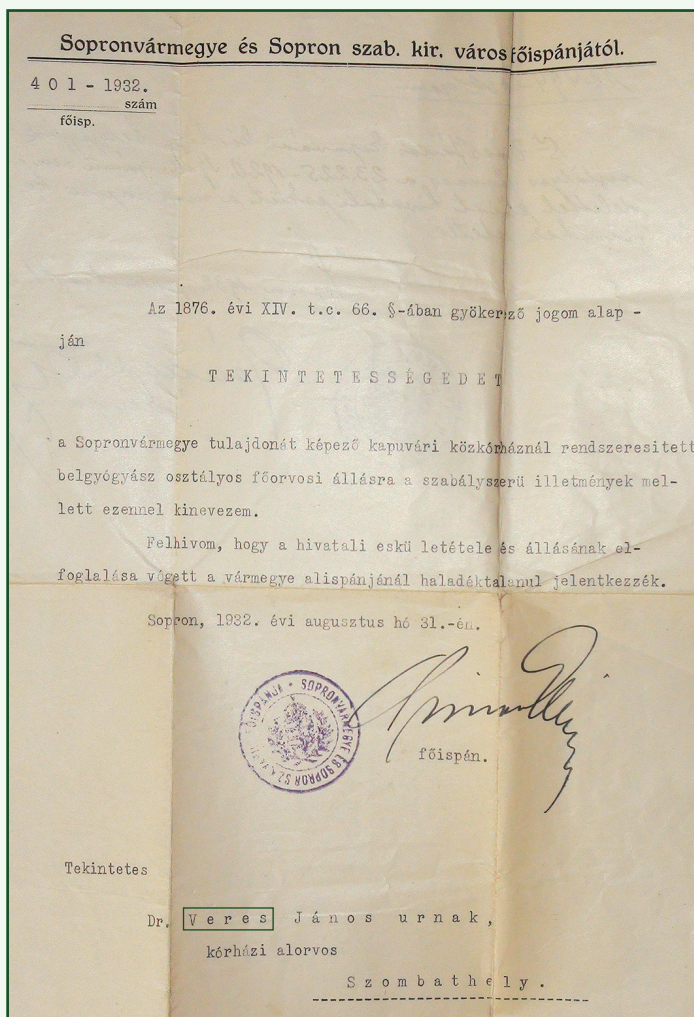
17. ábra. Veres János latin nyelvű kézzel írott diplomáján neve egy „s”-sel szerepel

Ugyanezen diploma másolatán, amit szintén a Rektori Hivatal állított ki ugyancsak 1927. október 1-jén, Johannes Veress két „s”-sel szerepel (18. ábra).

Az 1932. augusztus 31-én kelt és a Sopron vármegye főispánja által aláírt kapuvári közkórház belgyógyász osztályos főorvosi kinevezésében Veres János neve egy „s”-sel szerepel (19. ábra).

18. ábra. Ugyanezen diploma másolatán neve már két „s”-sel íródott

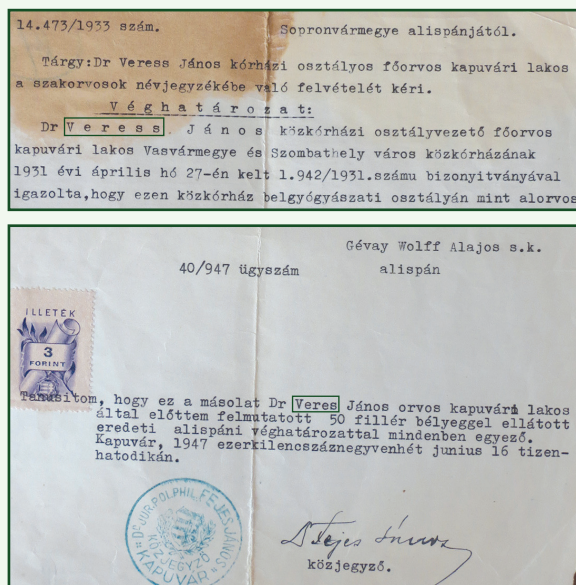
19. ábra. Főorvosi kinevezés

Veres János az alispán előtt Sopronban, 1932. szeptember 14-én tett osztályos főorvosi hivatali esküjét a 11.494-1932. szám alatti bizonyítványon igazoltak szerint tette le. Ezen a bizonyítványon ugyancsak egy „s”-sel szerepel a neve (20. ábra).

A Sopronban 1933. december 29-én kelt Gévy Wolff Alajos alispán által jegyzett véghatározatban, ahol a belgyógyász szakorvosi cím használatát engedélyezik, Veres János neve már két „s”-sel szerepel. Ugyanezen ügyirat másolatára az eredeti alispáni véghatározattal mindenben egyező tanúsításon, a Kapuváron 1947. június 16-án kelt, dr. Fejes János közjegyző által jegyzett dokumentumon Veres János nevét egy „s”-sel írták (21. ábra).

20. ábra. Veres János osztályos főorvosi hivatali esküvételének bizonyítványa

21. ábra. Véghatározat a szakorvosi névjegyzékbe való felvételtől, a belgyógyász szakorvosi cím engedélyezése

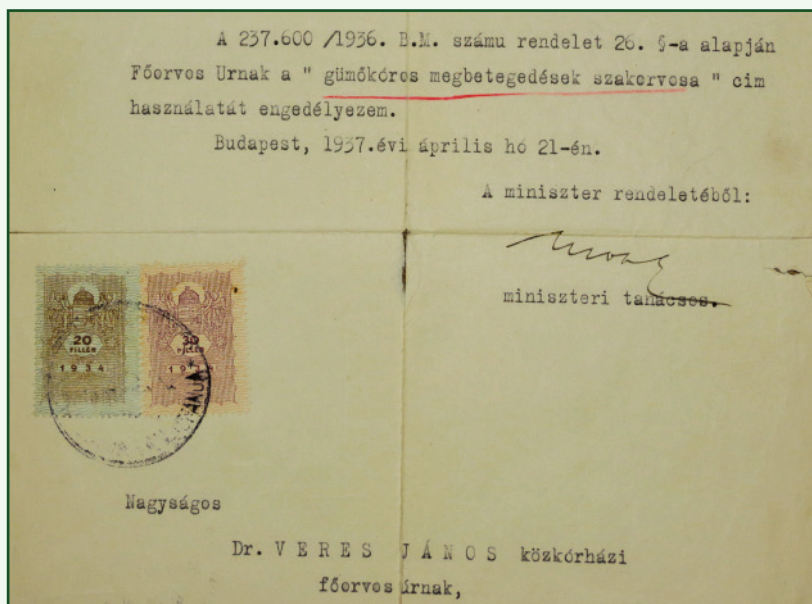
A 237.600/1936. B.M. sz. rendelet 26. §-a alapján, amelyben Veres János főorvos úrnak a „gümőkóros megbetegedések szakorvosa” cím használatát engedélyezik, neve egy „s”-sel szerepel (22. ábra).

A Magyar Királyi „Szent László” 4. honvéd gyalogezred által kiadott „Származási Igazolvány”-on, melyet Sopronban 1940. április 22-én, 134/12. kt.1940. szám alatt adtak ki, Veres János neve egy „s”-sel van írva (23. ábra).

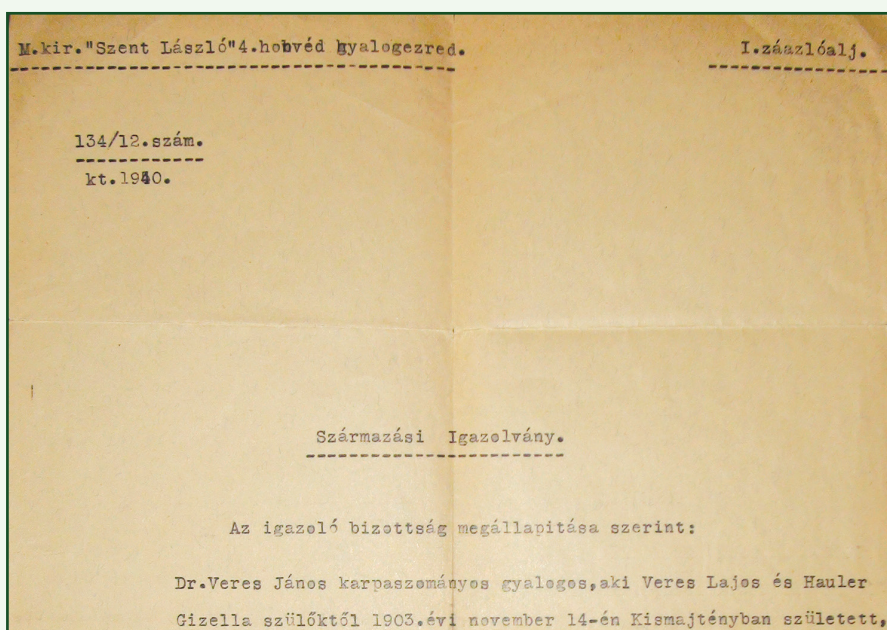
Egy törzskönyvi lapon Veres János neve egy „s”-sel szerepel (24. ábra).

22. ábra. A „gümőkóros megbetegedések szakorvosa” cím engedélyezése

23. ábra. Származási igazolvány

A) melléklet a 62.000/1926. B. M. sz. körrendelet 79. §-ához. (1337/1932. B. M. eln. körr. 2. § (10.) p.)

Törzskönyvi lap.

Név Dr. Veres János

1	Születési hely és idő	<u>Kismajtény, 1903.nov.14.</u>	Vallása	<u>rk.</u>
	A házastárs neve	<u>N e v e</u>	Születési ideje év, hó és nap	<u>N e v e</u>
				Születési ideje év, hó és nap

24. ábra. Törzskönyvi lap

Az 1945. január 5-én 133 443. számmal kelt leszerelési jegyen Veres János mint tartalékos orvos neve két „s”-sel szerepel (25. ábra).

133443 sorszám.

(Kiállító parancsnokság stb. fejbélyegzője.)

9. (a leszerelési jegy nyilvántartásának folyószáma.)

Leszerelési jegy.

Dr. Veres János t. orv. Els. részére,
aki a nemtényleges viszonyba helyeztetett (visszahelyeztetett).

25. ábra. Leszerelési jegy

Egy 1946. június 29-én kelt kórházi állását megszüntető jegyzőkönyvben Veres János neve két „s”-sel szerepel (26. ábra).

16839

Jegyzőkönyv.

Az 5.000/1946. M. E. számú rendelet 4. §-ának (2) bekezdése szerint a Belügyminiszter ur, Miniszterelnök ur és a Szakszervezeti Tanács megbízottjaiból alakult .....223..... számú bizottság

Dr. Veres János ..... úr, úrnő

kapuvári ..... lakos, akinek

hivatali beosztása kórházi főorvos

elbocsátását a hivatkozott rendelet

26. ábra. Állámszüntető jegyzőkönyv kórházi főorvosi elbocsátásáról

Egy 1946-ban kelt miniszterelnökségi határozaton, mely a korábban állásából elbocsátó határozatot megsemmisítette (23.026 számmal) Veres János neve egy „s”-sel szerepel (27. ábra).

MINISZTERELNÖKSÉG.	
V. KOSSUTH LAJOS TÉR.	
Szám: 23.026	
1946 M. E. B. 1. ü. o.	HATÁROZAT.
Az 5.000/1946. M. E. számú rendelet végrehajtása során a belügyi	
tárca körében alakított 223.	bizottság
Dr. Veres János	kórházi főorvos,
kapuvári	lakost

27. ábra. Miniszterelnökségi határozat

1948. szeptember 1-jén Sopron vármegye főispánja, Papp Géza által aláírt határozatban, melyben kérték állásába történő visszahelyezését, Veres János neve egy „s”-sel van írva (28. ábra).

SOPRONVÁRMEGYE ÉS SOPRON TJ. VÁROS FŐISPÁNJA.	
Vármegyháza, II. em. táv. 43.	
863/1948. f. d. sz.	
T: Dr. JOSEF SÁNDOR KAPUVÁRI KÓRHÁZT IDEIGLENES BIZOTTSÁG FŐORVOS FÉLMENTÉSE.	
Határozat.	
A népjóléti miniszter ur 226.021/1946. VI. o. számú rendeletével a kapuvári belgyógyosztályos főorvosi állás pályázatát megsemmisítette, miután az állást a miniszterelnök ur 23.026/1947. M. E. B. 1. ü. o. számú rendeletével állásába visszahelyezett dr. Veres János főorvos tölti be a kapuvári kórház belgyógyász főorvosi állásának pályázati uton történő betöltésére nincsen szükség. Ezért dr. Josef Sándor ideiglenesen megbízott kapuvári kórházi belgyógyász főorvost ezen megbízatása alól felmentem.	
Erről értesítést kapnak:	
1/ vármegyei kórház igazgatója, Kapuvár,	
2/ Sopron vm. alispánja,	
3/ Dr. Josef Sándor orvos, Kapuvár,	
4/ Vm. számvevőség,	
5/ Dr. Veres János főorvos, Kapuvár.	
Sopron, 1948. szept. 1.	
Papp Géza főispán.	

28. ábra. Határozat állásba történő visszahelyezésről

1953. szeptember 26-án kelt, az Egészségügyi Minisztérium Egészségügyi Tudományos Tanácsának (ETI) titkára, dr. Alföldy Zoltán által aláírt igazoláson, melyben jutalomban részesítették, Veres János neve egy „s”-sel szerepel (29. ábra).

Az 1958. július 10-én Budapesten kelt kandidátusi oklevelén egy „s”-sel szerepel a neve (30. ábra).

Egy Földművelésügyi Minisztériumi 1958. november 24-én kelt átiratban Veres János neve egy „s”-sel szerepel (31. ábra).

EGÉSZSÉGÜGYI MINISZTERIUM EGÉSZSÉGÜGYI TUDOMÁNYOS TANÁCSA BUDAPEST, V., AKADÉMIA-U. 10. TELEFON: 114-600.		Budapest, 1953. 3. szeptember 26.
Száma: 13/10-49/1953.		Tárgy: Tudományos munka jutalmaz
Dr. Veres János elvtársnak <u>Kapuvár</u>		Hiv. sz.: ..... Mell.: .....
Az Egészségügyi Tudományos Tanács "A tularaemia klinikuma és therápiája" c. tudományos munkáért, illetve az eddig elért eredményekért 3.000.- Ft.		Előadó: Singer L-né.

29. ábra. Igazolás jutalomról

A TUDOMÁNYOS MINŐSÍTŐ BIZOTTSÁG
Veres Jánost
az orvostudományok
KANDIDÁTUSÁVÁ NYILVÁNÍTOTTA
Budapest, 1958. július 10.

Vadászlény
ELNÖK

Turkó
TITKÁR

30. ábra. Kandidátusi oklevél

Ügyiratszám:	 FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM BUDAPEST V. KOSSUTH LAJOS TER 11 TELEFON: 121-700	Tárgy: .....
Előadó:	Magyar Tudományos Akadémia V. Osztályának Budapest. V. Akadémia u.	Hiv. sz.: V-41.080/58
Budapest, 1953. november. 24.	Hivatából ..... Díjátalányozva	Mell.: K. 26.

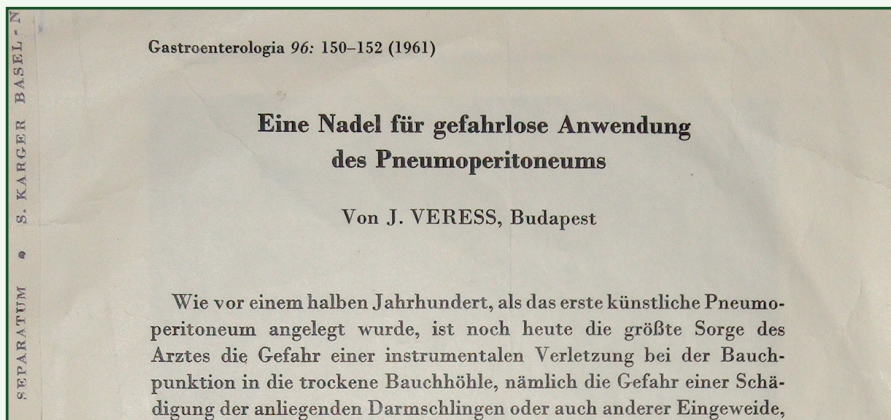
Értesitem, hogy Dr. Veres János "A tularemia klinikuma és therápiája" című dolgozatának megjelentetése ellen nem tesztek észrevételt, ha

31. ábra. Földművelésügyi Minisztériumi átirat

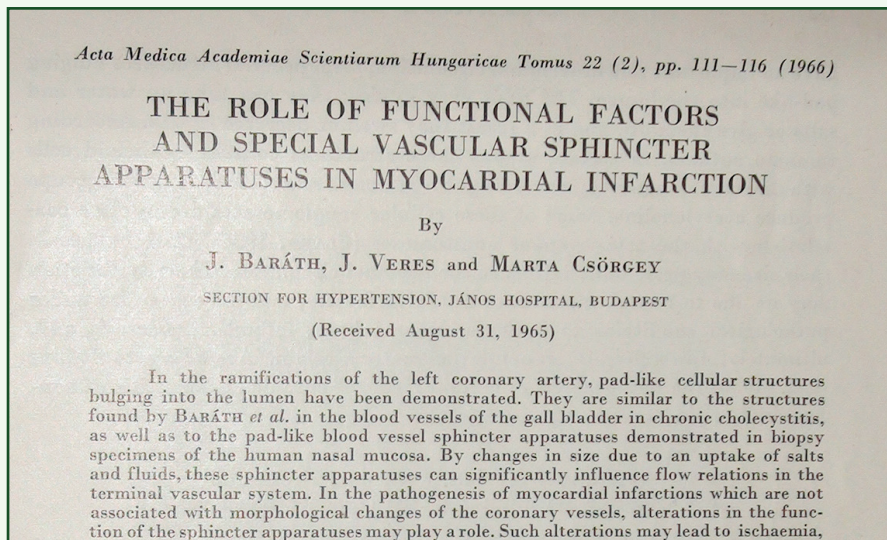

Tudományos munkái közül az 1961-ben megjelent közleményében (32. ábra) Veres János nevét két „s”-sel írták. (J. Veress: *Eine Nadel für gefahrlose Anwendung des Pneumoperitoneums*. *Gastroenterologia* 96: 150–152. 1961)

32. ábra. A *Gastroenterologia* folyóiratban közleményének címlapja

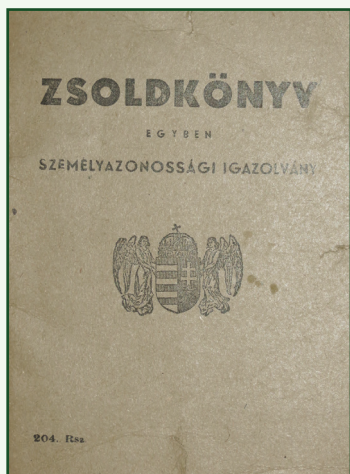
Egy másik tudományos cikkben (33. ábra), melyben Veres János orvos fia az egyik szerző, a Veres János név egy „s”-sel van írva. (Baráth J., Veres J., Csörgey M.: *The role of functional factors and special vascular sphincter apparatuses in myocardial infarction*. *Acta Medica Academiae Scientiarum Hungaricae Tomus* 22(2): 111–116. 1966.)

33. ábra. Tudományos cikk 1966-ból

száma:	010
családi és utóneve:	dr. Veres János
	Veres Lászlós

2	
atyjának neve:	+ Veres Lajos
szülőanyjának leánykori neve:	Glauber Gizella

35. ábra. Veres János zsoldkönyve

Kézzel írott életrajzában, mely 1973. április 19-én kelt, nevét határozottan egy „s”-sel írta (34. ábra).

Zsoldkönyvében, mely egyben személyazonossági igazolvány is volt, atyjának neve és az ő neve is egy „s”-sel szerepel (35. ábra).

A család szerint is, a mi véleményünk szerint és az anyakönyvi kivonat alapján is a helyes írásmód egy „s”.

Az egy „s” vagy két „s” kérdéskörébe még a továbbiak is hozzáfűzhetők a következőkben bemutatandó dokumentumok alapján.

Miklós fia neve, aki 1937. március 15-én született (teljes név Veres Miklós Lajos) elemi iskolai, katolikus népiskolai tanulmányi értesítő címlapján, valamint a Németh Imre tanító által aláírt, Kapuváron 1944. február 12-én kelt törzslapján két „s”-sel szerepel (36. ábra). Ugyancsak két „s”-sel szerepel dr. Veres János neve is ezen a dokumentumon.

A kat. Egyházt. Főhatóság 6938/1943. szám alatt engedélyezte.

KATOLIKUS NÉPISKOLAI TANULMÁNYI ÉRTESÍTŐ

Veress Miklós Lajos

népiskolai tanuló részére.

Veress Miklós Lajos

népiskolai tanuló

TÖRZSLAPJA.

Születésének helye: Szombathely község város

Vas vármegye

Ideje: 1937. év március hó 15. nap

Vallása: r. kat.

Anyanyelve: magyar

36. ábra. A katolikus népiskolai tanulmányi értesítő fedőlapja és törzslapja

Az 1943/44. népiskola I/b. osztály bizonyítványán Veres Miklós Lajos neve két „s”-sel szerepel (37. ábra).

Az anyakönyvi sorszáma 93

BIZONYÍTVÁNY
Veres Miklós Lajos
a népiskola I. b. osztályában
az 1943-1944 iskolai évben elért eredményről:

Magaviselet	<u>Kitűnő</u>
Szorgalom	<u>Kitűnő</u>
Hit- és erkölcsstan	<u>Kitűnő</u>
Beszéd- és értekezéskészségek	<u>Kitűnő</u>
Olvasás	<u>Kitűnő</u>
Írás	<u>Kitűnő</u>
Fogalmazás	<u>Kitűnő</u>
Nyelvi ismeretek	
Nemzetismereti tárgyak	
A magyar nemzet története	
Állampolgári kötelességek és jogok	
Földrajz	<u>Kitűnő</u>
Számolás és mérés	
Természeti, gazdasági és egészségi ismeretek	
Rajz	
Kézimunka	
Ének	<u>Kitűnő</u>
Testnevelés	<u>Kitűnő</u>
Honvédelmi ismeretek	
Jegyzet	Értekezési munkák és tanulmányi dolgozatok: <u>13</u>
Kelt: <u>Kapuvártól</u> , 1944. évi <u>apr.</u> hó <u>8.</u> napján.	
<u>Rappoldi</u> (igazgató-főtanító)	<u>Bucsek Lajos</u> (P. H.) tanító
Javítóvizsgálatról szóló záradékra szánt hely	
Kelt: 19... évi ... hó ... n.	(P. H.) tanító

37. ábra. Veres Miklós Lajos I. b. osztályos bizonyítványa

Egy 1946. februári iskolai értesítőn lévő „látta szülő vagy helyettese” helyen a Veres János által aláírt név egy „s”-sel szerepelt. Azért, hogy jól lehessen látni, kinagyítottuk az aláírás kritikus helyét (38. ábra).

Kelt: Kapuvártól, 1946. évi febr. hó 2. napján.

(P. H.) Németh Imréné tanító.

Látta szülő vagy helyettese: 1

Veres János

38. ábra. Veres János aláírása fia iskolai értesítőjén

Az anyakönyvi sorszáma 40

BIZONYÍTVÁNY

Veres Miklós Lajos
a népiskola negyedik osztályában
az 1946./1947. iskolai évben elért eredményéről:

Magaviselet	jelen	
Szorgalom	jelen	
Hit- és erkölcsstan	jelen	
Nemzetismereti tárgyak {	Beszéd- és értelemgyakorlatok	jelen
	Olvasás	jelen
	Írás	jelen
	Fogalmazás	jelen
	Nyelvi ismeretek	jelen
	A magyar nemzet története	jelen
Állampolgári kötelességek és jogok		
Földrajz		
Számolás és mérés	jelen	
Természeti, gazdasági és egészségi ismeretek		
Rajz	jelen	
Kézimunka		
Ének	jelen	
Testnevelés	jelen	
Honvédelmi ismeretek		

Jegyzet: .....

Elmulasztott munkanapok és
Isntentiszfeleték száma: 9

Igazoltan: 9

Igazolatlanul: .....

Kelt: Tápusvár, 1947 évi június hó 24 napján.
Papstendel (P. H.) tanító
Igazgató (Igazgató-tanító).

Javítóvizsgálatról szóló záradékra szánt hely:

Kelt: ..... (P. H.)
19.....évi.....hó.....n. ....
tanító.

39. ábra. Veres Miklós Lajos IV. osztályos bizonyítványa

A gyermek 1946/47. tanévi IV. osztályában a bizonyítványon Miklós fia neve már egy „s”-sel szerepel (39. ábra).

Veres János feleségéről készített szép rajzán az aláírás két „s”-sel szerepel (40. ábra).

Egy ugyancsak nagyon szép, gazdasági épületet ábrázoló akvarellen is egy „s”-sel írta a nevét (41. ábra).

40. ábra. Veres János rajza első feleségéről

41. ábra. Veres János egyik festménye

Egy, a szombathelyi korszakából való receptje fejlécén, amin egy remek rajz is van, két „s” szerepel Veres János nevében. (42. ábra)

Több festményén hol egy „s”, hol két „s” található aláírásként.

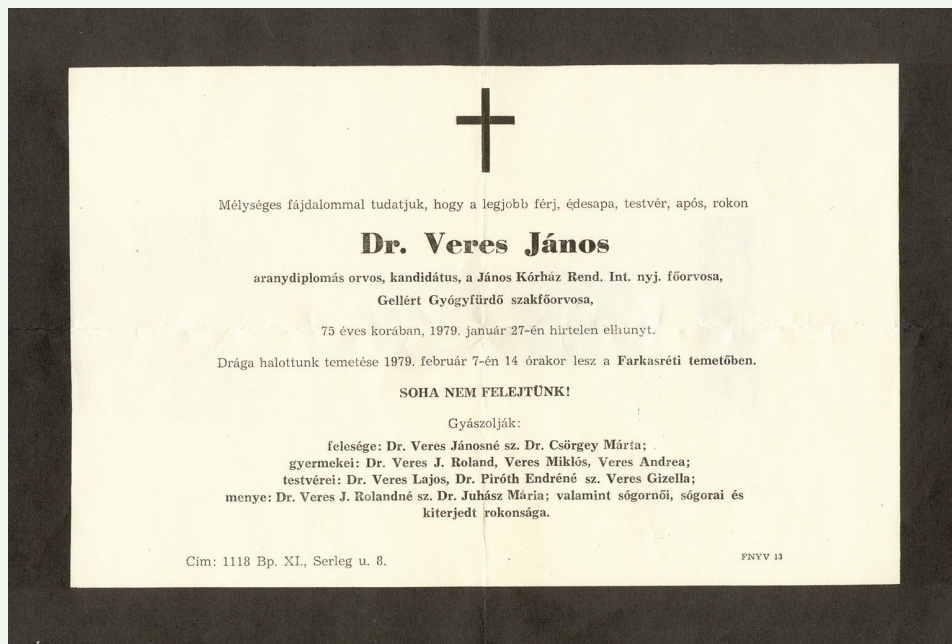
Ki érti ezt?

42. ábra. A szombathelyi receptre készült egyik rajza

Gyászjelentésén, hasonlóan a születési anyakönyvi bejegyzéshez, neve egy „s”-sel szerepelt.

43. ábra. Veres János gyászjelentése

Miért kell egy „s”-sel írni Veres János nevét?

Mert születési anyakönyvi kivonata alapján így látta meg a napvilágot.

Mert kézzel írt életrajzában egy „s”-sel jegyzi nevét.

Mert a gyászjelentése szerint így távozott földi útja végén.

De legfőképpen családja akarata és kívánsága okán.

5. FEJEZET

A gyermekkor

1903. november 14-én Kismajtényban látta meg a napvilágot, a család négy gyermeke közül a negyedikként. Testvérei Lajos, László és Gizella voltak. Édesanyja Hauler Gizella. Édesapja Veres Lajos, a Magyar Királyi Vasúttársaság állomásfőnöke volt Kismajtényban. Ez biztosította a család biztos anyagi hátterét.

Születési anyakönyvi kivonatán az alábbiak találhatók (44–45. ábra).

Születési anyakönyvi kivonat.

szám. 92

Kelt: Kismajtényban

1903 (ezer: Kismajtényban) évi
November hó 21. (húsvéthétfő) napján.

Megjelent az ahhoz anyakönyvezető előtt
az előbb megnevezett utca

a kinek állása (foglalkozása)

lakóhelye:

a ki + előbb anyakönyvezető
személy a/c/c/c

az anyakönyvet a következők között:

születési és utóneve: Veres Lajos

valószínű: római katolikus

állása (foglalkozása): állomásfőnök

előző lakóhelye: Kismajtény, József utca

születéshelye: Kismajtény

életkora: 29 (Kismajtényban) éves.

születési és utóneve: Hauler Gizella

valószínű: római katolikus

állása (foglalkozása):

lakóhelye: Kismajtény, József utca

születéshelye: Kismajtény

életkora: 27 (Kismajtényban) éves.

2. rakt. 86

44. ábra. A születési anyakönyvi kivonat első oldala

Kelt: Kismajtény, József utca

Idője: 1903 (ezer: Kismajtényban) évi
November hó 14. (szombat) napján.

napjának délután 9 (Kismajtényban) óráján.

néme: Lajos; vallása: római katolikus

utóneve: Veres

Megjegyzés:

Felolvasatván

helybenhagyatva és aláírva

József Veres
anyakönyvezető

Kismajtény, József utca
bíró

Bizonyítom, hogy a fent kivonat a Kismajtény
anyakönyvi kerület anyakönyvével szövegező meggyez.

Kelt: Kismajtény, 1903. November 21

Hauler Gizella
anyakönyvezető

45. ábra. A születési anyakönyvi kivonat második oldala

A törvényes atya családi és utóneve: Veres Lajos, vallása: római katolikus, állása (foglalkozása): állami vasúti állomás előjáró, lakóhelye: Kis Majtény pályaudvar, születésbelye: Tusnád, életkora: 29 (huszonkilenc) éves.

Az anya családi és utóneve: Veres Lajosné született Hauler Gizella, vallása: római katolikus, lakóhelye: Kis Majtény pályaudvar, születésbelye: Nagy Majtény, életkora: 27 (huszonhét) éves.

A születés helye: Kis Majtény pályaudvar, ideje: 1903 (ezerkilencszázhárom) évi November hó 14 (tizennegyedik) napjának délután 9 (kilencz) órája.

A gyermek neme: fiú; vallása: római katolikus, utóneve: János.

Felohvatatrán helybenhagyatott és aláíratott.

Bodoky Béla s.k anyakönyvrvezető

Veres Lajos s.k bejelentő

Bizonyítom, hogy a jelen kivonat a Kis Majtény anyakönyvi kerület születési anyakönyvével szóról-szóra megegyez.

Kelt Kis Majtény 1903. November hó 24-én

Bodoky Béla anyakönyvrvezető

A gyermekkoráról dokumentálható adataink alig vannak. Megállapításaink inkább csak következtetések.

Ahogy mondani szokás, boldog gyermekora volt, mint ahogy azt is, hogy amit hazulról hozunk, az általában elkísér bennünket. Mit láthatott, tanulhatott édesapjától? Pontos, fegyelmezett, felelősségteljes munkát. Ilyen tulajdonságok híján aligha lehetett volna valaki állomásfőnök. Rendszerete, pontossága, mások iránti felelősségvállalása talán innen is eredeztethető.

Édesanyjától a kedvességet, a szeretetet hozhatta magával.

Nagy változás következett be az életében. A katolikus hitű János a kálvinista Rómának is nevezett Debrecenbe, az iskolavárosba került. A gimnáziumi éveket hitének megfelelően a piaristáknál kezdte, ahol rend és fegyelem uralkodott, és itt is érettségizett 1921-ben (46. ábra). Több alkalommal mondta, de későbbi magatartásán is látszott ennek az iskolának a hatása, amely végigkísérte élete folyamán.

46. ábra. A debreceni piarista gimnázium képe egy korábbi képeslapon

A debreceni egyetemi évek

Az 1921-es év fontos Veres János életében. A fiatalember a debreceni katolikus piarista gimnáziumban érettségizett, amely nem volt könnyű a szigorúságáról és magas követelményrendszeréről híres intézményben.

A pályaválasztás sem volt egyszerű. A gimnáziumi évek alatt megmutatkozott a tehetsége: remek rajzok és festménykezdemények kerültek ki a keze alól – nagyon vonzódott a képzőművészetek iránt is.

Hova tovább? Művészi pálya, vagy másfelé? Például az orvosi egyetem irányába? Úgy látszik, a pályaválasztás a fiataloknak akkor sem volt gond nélküli.

Inkább csak sejtjük, semmint tényekkel tudjuk alátámasztani, hogy az apai ráhatás az orvosi pálya felé vitte. Bizonytalan a művészek sorsa, a megélhetése. Az orvosi pálya mégiscsak biztos kenyeret ad, ha nehézségekkel tarkított is – talán így hangozhatott el az atyai intelem. Ezek után iratkozott be 1921 szeptemberében a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem Orvosi Karára.

Igen, 1921 szeptember-októberének napjai merőben új változást jelentettek életében.

Az új környezet, az új élmények sokasága szinte rázúdul az emberre, megannyi fiatalember s hölgy között, azaz évfolyamtársai társaságában, környezetében találta magát.

Az előadások gimnáziumi órától eltérő mássága, a gyakorlatok, a szemináriumok mind-mind új élményt jelentettek.

A boncterem addig szokatlan, általa soha nem látott és észlelt világa szintén újdonságot jelentett.

Milyen lehetett az érzése, a gondolata egy ilyen művészi léleknek, mint amilyen Veres János volt, amikor kézbe fogott az anatómiai gyakorlatokon egy-egy csontot, amely ugye mégiscsak emberi csont, emberből való, aki élt, mozgott, szeretett vagy szenvedhetett, s most azon kell megtanulni például az izmok eredetének helyét magyarul és latinul.

Akkor sem mindjárt teljes tetemen kezdtek az anatómiai tanulmányokat – akár csak most, de mégis ez nemcsak egy csont, hanem emberi csont. Vajon ezen a kimondott vagy némaságba temetett érzésen átmegy-e minden orvostanhallgató vagy akar-

47. ábra. Veres János Leczkekönyve a Debreczeni Magyar Királyi Tudományegyetemen a belső kemény oldalon fényképével és az első írásos oldal a személyes adataival

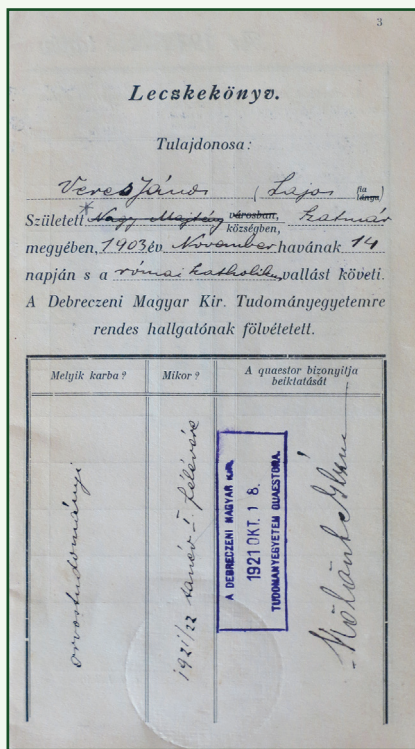
va kérgessé válik a lélek? Vagy nem minden fiatalember mélyed ilyen gondolatokba? Bizonyára minden orvostanhallgató másként éli ezt meg.

A hivatalnoknak, aki kiállította Veres János *Leczkekönyvét*, nem is tudjuk, hogy hol járhatott esze. Kis Majtény helyett Nagy Majtényt írt, amelyet javított is, nemcsak a *Leczkekönyv* első írásos oldalán, hanem a lap túloldalán is (47–48. ábra).

Nem sokkal az első világháború után bizony sokakat érintett ez a nagymajtényi békekötés. A hivatalnoknak talán a régi kuruc nóta jutott eszébe:

„Nagymajtényi síkon letörött a zászló,
Rászállt tollászkodni egy fekete holló,
Tépi sötét szárnyát hull a könnye rája,
szegény kurucoknak szomorúságára.”

Lehet ez merő okoskodás, bár az is lehet, hogy nem járunk messze az igazságtól.

48. ábra. Veres János Leczkekönyvének külső borítólapja és az első írásos oldal túloldalán levő adatok a Leczkekönyv tulajdonosának személyi adataival

Itt ez a tintapaca a *Leczkekönyv* közepén. Nem lehet biztosan látni a Veres János írásmódot. Veres János írása fentebb egy „s”, majd jóval később maga Veres János két „s”-sel is írja a nevét.

A már korábban is idézett, a Veres-tűt bemutató német nyelvű közleményében már két „s”-sel jelzi nevének írását. Sokan sokféle keverik az írásmódot, ahogy az előzőekben is láttuk. Az egy „s” vagy két „s” mindegy, Veres János kitűnő ember volt és ez nem kétes – ahogy már azt korábban is írtam.

Egy egyetem rangját, tekintélyes részben az ott tanító, előadó professzorok határozzák meg, s a számonkérő tevékenységük természetesen az ott végzettek tudásszintjét is jellemzik.

Tanulságos, ha röviden áttekintjük – a teljesség igénye nélkül –, hogy kiktől kapta ismereteinek egy részét, hiszen egy-egy emlékezetes előadás, betegbemutató, a professzor megjelenése, magatartása meghatározhatja az orvostanhallgató későbbi érdeklődését is.

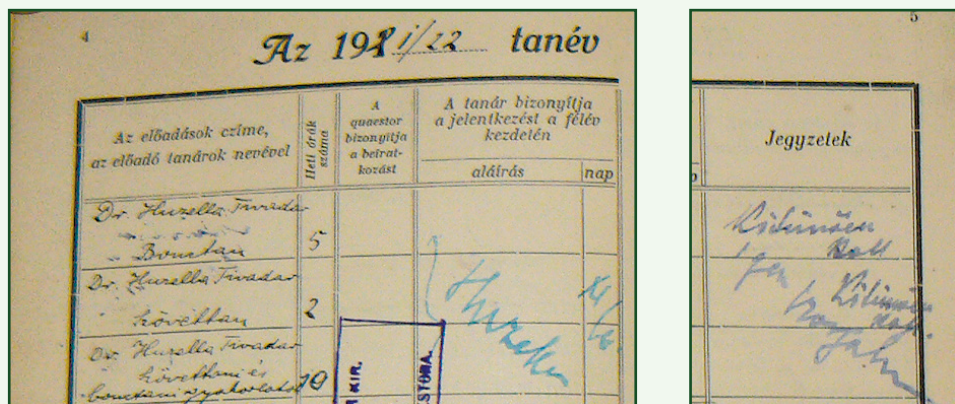
Az idő rohan, a tett és a mondandó halványodik. Illik emlékezni azokra, akik nagy tettet-tetteket hajtottak végre, vagy maradandó szellemi értékeket hoztak létre.

Az 1921/22. tanév első félévének – a tudományegyetem quaestorának pecsétjével ellátott *Leczkékönyv* – egy részében ez áll (49. ábra):

Dr. Huzella Tivadar	Bonctan	heti 5 óra
Dr. Huzella Tivadar	Szövettan	heti 2 óra
Dr. Huzella Tivadar	Szövetteni és bonc- termi gyakorlatok	heti 10 óra

A heti 17 óra alapos morphologiai képzést adhatott mind az első, mind a második félévben. És ma?...

A *Jegyzetek* részben kitűnően, illetve igen kitűnően kollokvált beírás látható.

49. ábra. Leczkékönyv-részlet az 1921/22. tanévről

Ki is volt **Huzella Tivadar**, aki 1886–1951 között élt? Budapesti orvosi diploma, majd Krompecher Ödön kiváló intézetében kezdődött pályája – remek indíttatás. 1921-ben nevezték ki a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem Orvosi Karára az anatómia professzorává.

Előadásain katalógust sohasem olvasott, miért is tette volna, hisz nagyszerű előadásait szerette a hallgatóság, mivel azokat áthatotta az orvosi nézőpont.

Modern szemléletű ember volt. Ő honosította meg hazánkban a szövettenyésztet. Vizsgálta a subcelluláris elváltozások alapján a sejtek struktúraformáló hatását. Ennek a felismerése alapján a mai modern molekuláris biológia előfutáraként is számmon tartható.

Veres János kitűnő morphologiai ismereteinek meg lehetett az alapja.

Ha valaki a pénzhígulás folyamatát, azaz a korona elértéktelenedését kívánja tanulmányozni, Veres János *Leczkekönyvét* kell csak megtekintenie (50. ábra).

1921. október félèves tandíj	348 korona
1922. január félèves tandíj	590 korona
1922. szeptember félèves tandíj	630 korona
1923. január félèves tandíj	660 korona
1923. szeptember félèves tandíj	28 400 korona
1924. január félèves tandíj	63 500 korona
1924. szeptember félèves tandíj	255 000 korona
1925. február félèves tandíj	255 000 korona + 170 000 különdíj

50. ábra. Leczkekönyv-részletek a tandíjbefizetésekről
1921 októberében és 1925 februárjában

Ez az összeg, hogy mennyit érhetett, azt csak-csak vissza lehet keresni. A szülei ezt hogyan tudták előteremteni? Bizonyára nem volt könnyű.

Csupán tájékoztatósi jelleggel: a Debreceni Független Újság ára 2 korona volt, 1 darab barna kenyér 10-14 korona, fehér kenyér 18-20 korona, női selyemharisnya 20-21 korona, egy öltözetre való gyapjú férfiszövet 255 koronától, könyvek, életrajzok fűzve, nem minőségi papíron 20 koronától, kötve 45 koronától, kubai szivar 7 korona, rövid szivar 1,60, cigaretta Mírjam (minőségi) 1,10, általános cigaretta 25 fillér, hajdúsági bajuszpedrő 1 doboz adóval együtt 8 korona. A Nagyerdei Fürdő használatáról néhány adat: kádfürdő a közönségnek 26 korona, állami tisztviselőknek 16 korona, városi tisztviselőknek 10 korona volt.

Az 1922/23. tanév szeptemberi *Leczkekönyv* bejegyzéseiből (51. ábra):

Dr. Verzár Frigyes

Élettan

heti 5 óra

Dr. Verzár Frigyes

Élettan gyakorlatok

heti 8 óra

8

Az 1912/23 tanév

Az előadások címe, az előadó tanárok nevével	Egy órák száma	A quaestor bizonyítja a beirat- kozást	A tanár bizonyítja a jelentkezést a jélév kezdélén	
			aláírás	nap
Élettan				
Dr. Verzár Frigyes	5			17
Élettani gyakorlatok				
Dr. Verzár Frigyes	8			27

51. ábra. Leczkekönyv-részlet az 1922/23. tanévről

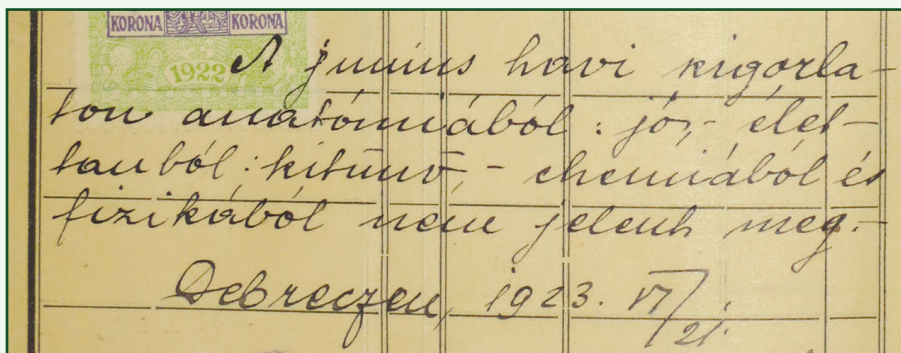
Dr. Verzár Frigyes (1886–1969) a Tudományegyetem Orvoskarára kinevezett első négy professzor között tartjuk számon. A kar kiemelkedő tagja volt, az első választott dékáni tisztséget is betöltötte. Nagy munkabírásu, jó szervezőkészséggel, széles körű ismeretekkel rendelkező, egyre kiterjedtebb nemzetközi elismertségű professzor volt. 1930-tól 1956-ig meghívás alapján a baseli egyetem Élettani Intézetét igazgatta, mely európai hírnű lett. Ettől a tanártól kaphatta meg élettani ismereteit Veres János.

Az előzőekben már taglaltuk, hogy kitűnő morfológiai ismereteket szerzett, most pedig láttuk, hogy ugyancsak komoly élettani alapok adták Veres Jánosnak a későbbiekben a klinikumi ismereteihez a biztos eligazodást – s ezek későbbi érdemjegyeiben is tükröződnek.

Ha hűek akarunk maradni a tanulmányai elemzésénél, akkor azt is el kell mondani, hogy a kémia és a fizika nem igazán lehetett erőssége vagy kedvence, mert *Leczkekönyvi* bejegyzés alapján a vizsgán „nem jelent meg” olvasható, azaz javítani kellett. Van ilyen. Egyik tárgy tetszik, a másik nem (52. ábra).

„A június havi szigorlaton anatómiából: jó,– élettanból: kitűnő,– chemiából és fizikából nem jelent meg.–

Debreczen, 1923. VI/21.”

52. ábra. Leczkekönyv-részlet az 1922/23. tanévről

1923 szeptemberében a vizsgái alapján (első orvosi szigorlat) felvehette a belgyógyászatot, sebészetet mint klinikai tárgyakat, ehhez jött még hozzá a kórbonctan, gyógyszerhatástan, illetőleg a rendelvényszerkesztéstan, azaz mai nyelven a receptírás tudománya.

1923/24. tanév szeptemberi *Leczkekönyvi* beírása (53. ábra):

Dr. Csiki József	Belgyógyászat	heti 7 ½ óra
Dr. Csiki József	Belgyógyászati diagnosztika	heti 3 óra
Dr. Csiki József	Belgyógyászati beteglátogatás	heti 5 óra
Dr. Hüttl Tivadar	Sebészet	heti 7 ½ óra
Dr. Hüttl Tivadar	Sebészeti műtéttan	heti 2 óra
Dr. Orsós Ferenc	Kórbonctan	heti 5 óra
Dr. Orsós Ferenc	Kórbonctani gyakorlatok	heti 7 ½ óra
Dr. Belák Sándor	Gyógyszerhatástan	heti 5 óra
Dr. Belák Sándor	Rendelvényszerkesztéstan	heti 2 óra
	Angol nyelv	heti 2 óra
Összesítésben:		heti 46,5 óra

A mai diák heti 37 óraszám mellett túlterhelésre panaszkodik.

14

Az 1923/24. tanév

Az előadások címe, az előadó tanárok nevével	Heti órák száma	A quaestor bizonyítja a beirat- kozást	A tanár bizonyítja a jelentkezést a félév kezdetén	
			aláírás	nap
Dr. Csiky József: Belgyógyászat	7 1/2		Csiky	8/2
Dr. Csiky József: Belgyógyászati diagnosztika	3		Csiky	
Dr. Csiky József: Belgyógyászati laboratóriumi	5		Csiky	
Dr. Hüllő Tivadar: Sebészet	5		Hüllő	1/2
Dr. Hüllő Tivadar: Sebészi műtétek	2		Hüllő	
Dr. Orvos Ferenc: Kórháztan	5		Orvos	11/25
Dr. Orvos Ferenc: Kórháztani gyakorlatok	7 1/2		Orvos	
Dr. Balogh Pándor: Gyógynevelés	5		Balogh	
Dr. Balogh Pándor: Gyógynevelés	2			
Dr. Balogh Pándor: Gyógynevelés	2			
Dr. Balogh Pándor: Gyógynevelés	2			

Látta:

e. i. Dékán.

53. ábra. Leczkekönyv-részlet az 1923/24. tanévről

Dr. Csiki Józsefet (1881–1929) 1921-ben nevezték ki a Tudományegyetem Orvoskarának Belgyógyászati Klinikájára. Széles látókörű egyetemi tanár volt, a hypertóniától az ideggyógyászaton keresztül (isíász kérdése) az asthmáig sok mindent felölelt érdeklődési köre. Érdekesség, hogy a Magyar Sebész Társaság 1922. évi nagygyűlésén referátumot tartott az „Agy- és gerincvelői daganatokról” címmel. Rövid élete korán, 48 évesen fejeződött be szervi szívbaja miatt. Hetente 15,5 órán át talál-

kozhatott Veres János Csiki professzorral. Talán a belgyógyászat iránti későbbi vonzalma innen származhatott, illetve a többirányú érdeklődése is.

Dr. Hüttl Tivadar (1884–1955) Verebély Tivadar kiváló klinikáján, Budapesten tanársegéd volt. 1921-ben meghívták a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetem Sebészeti Klinikájára igazgatónak, majd 1922-ben tanárrá nevezték ki. 25 éven keresztül vezette a klinikát. Iskolateremtő munkáját jellemezte, hogy nyolc tanszékvezető egyetemi tanár került ki munkatársai közül. Nagyszerű diagnosztika és operátor volt. A klinikáját sok belföldi és külföldi sebész kereste fel. Sokoldalú képzettsége kapcsán remek előadó volt. A klinikán a jó közszellem mellett példamutató fegyelem uralkodott. Tán ezt is magával vitte, beivódott Veres Jánosba.

Dr. Belák Sándor (1886–1947) 1921-ben nevezték ki a gyógyszer- és a közegészség- helyettes tanárává. Dékáni tisztséget is viselt. Számtalan aláírása szerepel Veres János *Leczkekönyvében*. Sokféle kutatás érdekelte (bakteriológia, hematólógia, fehérje portiók kolloidkémiája, idegrendszer és immunitás vizsgálata, reumatológia, balneológia, környezeti hatások). Sokszínűség jellemezte, de határozott ráhatás a professzor és Veres János között nem mutatható ki.

Dr. Orsós Ferenc (1879–1962) kezdetben a kórbonctan, majd később a törvényszéki orvostan professzora volt, dékáni és rektori tisztséget is betöltött. Végzés után az ő intézetébe került Veres János. Tudományos munkássága közül a tüdő vázszerkezetével, a tüdőcsúcsok morfológiájával, többféle daganattípussal, vitális és postmortalis sérülésekkel is foglalkozott. Tudományos munkássága mellett a katini bizottságban vállalt szerepe miatt vált nemzetközileg ismertté. Veres János tüdő iránti érdeklődése nem kimutathatóan, de talán innen eredhetett.

Veres János kitűnően rajzolt, festett, hisz művészi orientáltsága is volt. Orsós professzor megbízta demonstrációs ábrák készítésével, melynek abban az időben igen nagy jelentősége volt (a mostani modern demonstráló eszközök még mutatóban sem voltak ismertek abban az időben).

Ezeket a táblákat úgy használták, hogy a tanteremben előadások során a tábla melletti falra egy függesztő rendszerrel felfogatták, esetleg több sorban elhelyezték és az előadók így támasztották alá, illetőleg mutatták meg mondanivalójukat.

E könyv írója is a műtettani előadások egy részét ilyen illusztráció mellett hallgatta. Ezek nagyon szép, sok esetben színes művészi ábrák voltak, nagy részük ma is használható lenne.

Az 1924/25. tanév szeptemberi *Leczkekönyv* bejegyzései alapján már klinikai tárgyakat hallgathatott Veres János (54. ábra):

<i>Dr. Blaskovics László</i>	<i>Szemészet</i>	<i>heti 7 ½ óra</i>
<i>Dr. Kenézy Gyula</i>	<i>Szülészet</i>	<i>heti 7 ½ óra</i>
<i>Dr. Kenézy Gyula</i>	<i>Szülészeti szeminárium</i>	<i>heti 5 óra</i>
<i>Dr. Benedek László</i>	<i>Ideg- és elme kórtan</i>	<i>heti 5 óra</i>
<i>Dr. Benedek László</i>	<i>Elmegyógyászati diagn.</i>	<i>heti 2 óra</i>
<i>Dr. Nauber Ede</i>	<i>Bőr- és nemi kórtan</i>	<i>heti 5 óra</i>
<i>Dr. Nauber Ede</i>	<i>ua. gyakorlatok</i>	<i>heti 2 óra</i>
<i>Dr. Szontágh Félix</i>	<i>Gyermekgyógyászat</i>	<i>heti 5 óra</i>
<i>Dr. Elischer Gyula</i>	<i>Elm. és gyak. röntgenológia</i>	<i>heti 5 óra</i>

1925-ben, a második félévben hozzájöttek még az előzőekhez a következő tárgyak:

<i>Dr. Belák Sándor</i>	<i>Közegészségtan</i>	<i>heti 5 óra</i>
<i>Dr. Orsós Ferenc</i>	<i>Mérgezőések</i>	<i>heti 2 óra</i>
<i>Dr. Orsós Ferenc</i>	<i>Gyakorlati törvényszéki orvostan</i>	<i>heti 5 óra</i>

Az alábbi professzorokról nem szóltunk még:

Dr. Benedek László (1887–1945) széles látókörű egyetemi tanár volt. Tudományos tevékenysége felölelte az ideg- és elmegyógyászat, az orvosi lélektan, az igazságügyi elmeorvostan számos területét, és kiterjedt irodalmi munkásságot is folytatott. Ahogy jellemezték, mindig a „tevékenység lázában” égett, örökké tervek foglalkoztatták. Veres János évfolyamtársai közül a kor neves ideg- és elmegyógyászai kerültek ki, de hogy személyére hogyan hatott, nem tudhatjuk.

Dr. Blaskovics László (1869–1938). A debreceni Szemészeti Tanszéket Budapestről vezette, csupán a félévek elején jött Debrecenbe néhány napra, hogy a legszükségesebb professzori ténykedéseit ellássa. Biztosra vehető, hogy nem volt hatásal Veres Jánosra, annak ellenére, hogy heti 7 és ½ óra volt a szemészetnek adva.

Dr. Nauber Ede (1882–1946). 1921-ben nevezték ki a Bőr- és Nemi Kórtani Klinika igazgatójának, melyet 1938-ig betöltött. Nemzetközileg is elismert volt. Nincs adatunk, hogy Veres Jánost különösebben érdekelte volna a dermatológia.

Dr. Kenézy Gyula (1860–1931). Már 1908-ban címzetes egyetemi rendkívüli tanárrá, 1914-ben a debreceni tudományegyetem első egyetemi nyilvános rendes tanárává, 1916-ban a Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika igazgatójává nevezték ki. Elévülhetetlen érdemei voltak a debreceni tudományegyetem megszervezését és elindítását illetően.

Veres János szerethette a szülészet és nőgyógyászatot, mert a *Leczkekönyvében* külön bejegyzés tanúskodik is erről: jelesre kollokvált többször, két szülés és két szülészeti kórtörténet is a *Leczkekönyv* megjegyzés rovatában áll (55. ábra).

20

1924/25. I. Az 1914/25 tanév

Az előadások címe, az előadó tanárok nevével	Heti órák száma	A questor bizonyítja a beírat- kozást	A tanár bizonyítja a jelenlévét a félév kezdetén
			aláírás nap
Dr. Békésy Antal: Kémia	2		
Dr. Békésy Gyula: Szülészet	2		
Dr. Benedek László: Tudj és elmekór	5		
Dr. Huber Ede: Bőr és nemibetegségek	5		
Dr. Frankl József: Gyermekgyógyászat	5		
Dr. Bela László: Kórokozás	5		
Dr. Huber Gyula: Szülészet, szeminárium	5		
Dr. Huber Ede: Bőr és nemibetegségek	2		
Dr. Benedek László: Elmegyógyászat	2		
Dr. Békésy Gyula: Szülészet és szülészeti kórtörténet	5		

Láttá:

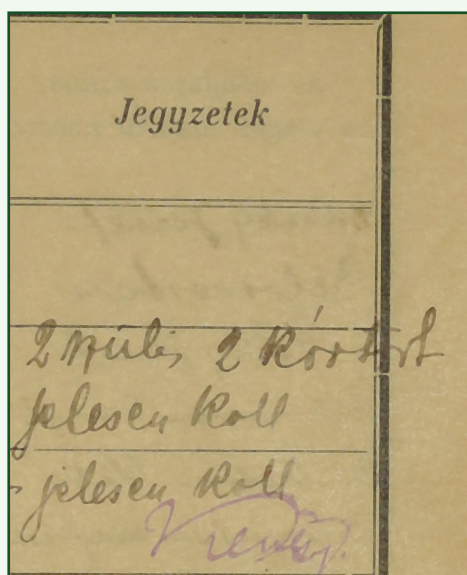
(Signature)
e. i. Dékán.

54. ábra. Veres János Leczkekönyve az 1924/25. tanév első félévében az előadások címével és az előadó tanárok nevével

A professzorok egy részét hálával, más részét tisztelettel emlegetjük. A fiatalok számára jószerivel a régiek már ismeretlenek. Ezért éreztem – ha csak néhány mondatlal is –, hogy szükséges rájuk emlékezni, meg azért is, hogy lássa és érzékelhesse a

kedves Olvasó, hogy milyen környezetben, milyen tanárokkal nevelkedett, érett orvosdoktorrá Veres János Debrecenben.

Amint már említettem, az oktatók részéről egy-egy mozzanat, történet, gesztus, megjegyzés befolyásolhatja a fiatal medikus további szakmai érdeklődését. A szakmai színvonal letéteményese főként a professzori kar, ezért is írtam – amint már jeleztem, a teljesség igénye nélkül – Veres János egyetemi éveinek egyetemi tanáiról, másrészt egy számomra döbbenetes élmény hatására, amely nem is olyan régen történt velem. Egy középkorú egyetemi oktatónővel történt beszélgetésem alatt tapasztaltam a következőt. Egy, még az országhatárainkon kívül is ismert oktató professzor nevét említettem – aki nem is olyan régen távozott az élők sorából –, és a kolleganő arckifejezésén láttam, hogy a név számára teljesen ismeretlen. Kérdésemre aztán elmondta, hogy nem is hallott az illetőről.

55. ábra. Leczkekönyv-részlet jeles kollokviumi eredménnyel két szülés és két szülészeti kórtörténet alapján

Igen, a maiak alig tudnak valamit az elődeikről, pedig mi tisztelettel öveztük, emlegettük őket. Igen, ugyanazokon a falakon belül dolgoznak az utódok mint annak idején elődeik – talán mi is hibásak vagyunk, hogy erre nem hívtuk, hívjuk fel a figyelmet.

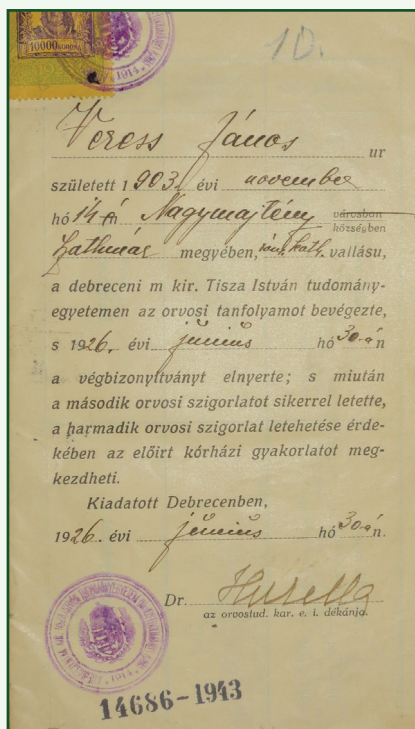
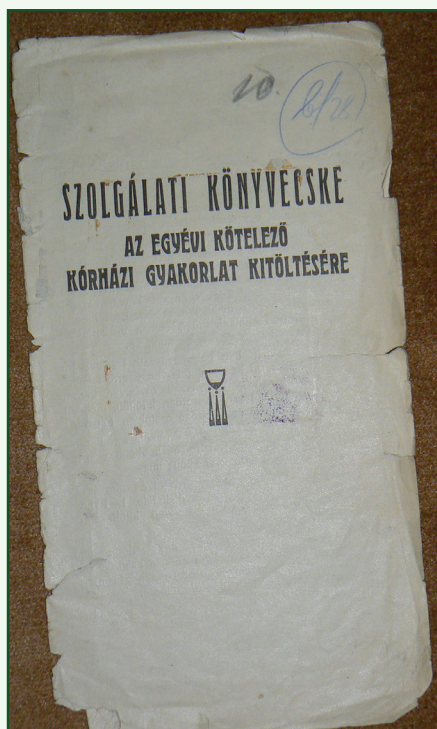
Például a volt I. sz. Belklinika bejáratánál – ahol az utódok nap mint nap bejárnak dolgozni vagy tanulni – a klinika első professzorának emléktáblája van, aki több mindent alkotott. Ha kérdést intéznénk a nevezettekhez, hogy ki tud róla valamit, igen meglepődnénk és folytathatnám még tovább a sort.

Nincs rá igény – mondhatnák. Ezt nem hinném, mert amikor mesélek az elődeinkről, akkor nemcsak a kötelező udvariassági meghallgatást tapasztalom, hanem az őszinte érdeklődést is.

Intézetünk több mint 50 évig az Igazságügyi (Törvényszéki) Orvostani és a Gyógyszertani Intézet „társbérletében” lakott, és abban az időben kezdtem „behátóbban” foglalkozni Veres Jánossal. Amikor értesítést kaptam a Veres János-émlék-érem nekem ítéléséről, akkor villant át az agyamon, hogy ugyanazokat a lépcsőket koptattam nap mint nap majdnem fél évszázadon keresztül, amelyet Veres János is használt. Valami furcsa dolog érintett meg akkor. – De hogy mi? Azt nem tudom megmondani. – De az a valami úgy „belém ült”.

Elérkezett az utolsó év – ahogy mondták – a szigorló év. Mellékeljük a „Szolgálati könyvecske az egyévi kötelező kórházi gyakorlat kitöltésére” példányának másolatát, meg az engedélyt, mely szerint „a harmadik orvosi szigorlat letehetése érdekében az előírt kórházi gyakorlatot megkezdheti. Kiadott Debrecenben, 1926. június 30-án” Aláíró dr. Huzella Tivadar, a Tudományegyetem dékánja (56. ábra).

56. ábra. A Szolgálati könyvecske fedőlapja, valamint a második orvosi szigorlat teljesítését igazoló bizonyítvány

Ez volt az a bizonyos – népszerű nevén – „cselédkönyves év”, és ezt a kis könyvecskét is cselédkönyvnek hívták. Hogy miért éppen cselédkönyvnek? Talán a legvalószínűbb magyarázat, hogy mindent el kellett végezni a cselédkönyves orvosnak, ugyanúgy, mint egy cselédnek akkoriban általában szokás volt.

Veres János ezt az évet a sebészettel kezdte 1926. augusztus 1-jén a Hüttl Klinikán. Eredményes sebészeti szigorlatot tett 1926. november 26-án: „Klinika – kitűnő, Műtétten – jó” érdemjeggyel (57. ábra).

Ha valaki kap, szerez egy diplomát, az igazán nagy öröm számára és természetesen a családjának is, különösen, ha nagyon meg kellett érte dolgozni. Az orvosi diploma ilyen volt, ilyen most is és ilyen lesz.

Igazán nagy öröm lehetett az 1928-as év Veres János életében – megkapta az orvosi diplomáját, melyet Verzár Frigyes mint rector magnificus, és Thurzóbányai Elisér Gyula mint dékán írtak alá (58. ábra).

Verzár professzorról már az előzőekben megemlékeztünk, most THURZÓBÁNYAI ELISER GYULA (1875–1929) tevékenységét méltatjuk, mert ő is, mint a többiek, szakmailag, emberileg a kar jelentős személyisége volt. Würzburgi–hamburgi tanul-

<p>Második hónap</p> <p>1926. évi ... hó ... nap</p>		<p>Első hónap</p> <p>1926. évi ... hó ... nap</p>		<p>A gyakorlati idője</p>
<p>Debreceni az. kir. Tivadar Emlékeztető egyetem sebészeti klinika</p>		<p>Debreceni az. kir. Tivadar Emlékeztető egyetem sebészeti klinika</p>		
<p>Sebészeti</p>		<p>Sebészeti</p>		<p>A kórház neve</p>
<p>Sebészeti</p>		<p>Sebészeti</p>		<p>A kórház orvosi megjelölése</p>
<p>A sebészeti szigorlaton</p> <p>1926. évi ... hó ... nap</p> <p>Előzetes: kitűnő</p> <p>véletlen: jó</p> <p>Érdemjegyet nyert.</p> <p>Elisér Gyula</p>		<p>A kórház igazgató aláírása</p> <p>Thurzóbányai Elisér Gyula</p>		<p>A főorvos aláírása</p>
<p>A kórház igazgató aláírása</p> <p>Verzár Frigyes</p>		<p>A főorvos aláírása</p>		<p>Jegyzet</p>

57. ábra. A Szolgálati könyvecske eredményes sebészeti szigorlatot igazoló oldala

58. ábra. Veres János diplomája

mányútjai után munkássága során – melyet a külföld is elismert –, a vesék ábrázolása, a szív röntgenvizsgálata és a gyomor kontrasztos vizsgálata korában úttörő jelentőségű volt.

Sajnos magán tanulmányozhatta a röntgensugárzás káros hatását, amely korai halálát is hozta.

Sikerült egy olyan fényképet is találnunk (59. ábra), ahol a professzori kar többsége látható (Kapusz Nándor, *íjf. Barta János: Az Orvostudományi Kar In: Orosz István, íjf. Barta János: A Debreceni Egyetem története 1912–2012. pp. 213. Debreceni Egyetemi Kiadó, 2012).*

Az 1928-ban végzettek között több olyan orvos is található (60. ábra), akik a későbbiek folyamán jelentős eredményeket értek el (Kapusz Nándor, *Petrovics Alicia, Vársárbelyi Ferencné: Kilencvenéves a debreceni orvosképzés. pp. 812. Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum, 2008).*

Így például **Kokas Eszter** Ludány Györggyel együtt a bélbolyhok mozgásának tanulmányozásában nemzetközileg is jegyzett sikereket tudtak felmutatni.

59. ábra. Az Orvostudományi Kar professzorai 1925-ben a *Debreceni Egyetem története 1912–2012* című kiadvány alapján. Ülő sor (balról jobbra): Verzár Frigyes, Belák Sándor, Kenézy Gyula, Szontágh Félix, Neuber Ede. Állnak: Bodnár János, Kettesy Aladár, Wodetzky József, Huzella Tivadar, Csiky József, Hüttl Tivadar, Orsós Ferenc, Elischer Gyula, Benedek László

Skutta Árpád olyan élethű moulage-okat készített, amelyeket ma sem tudtak utánozni – sajnos elvitte magával a titkot. E könyv írója szerencséjének köszönheti, hogy a bőrgyógyászatban Skutta professzor volt a gyakorlatvezetője, aki nagyszerű, kedves, jószágos, kiváló szakember volt.

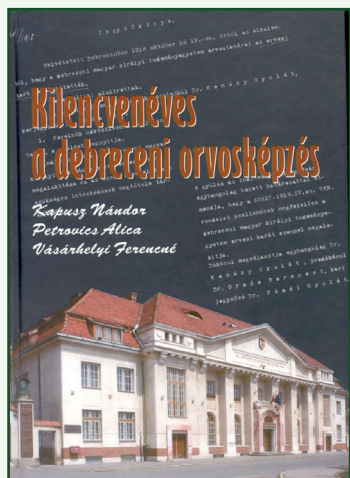
Ökrös Sándor az egyetemünkön az Igazságügyi Orvostani Intézet igazgató egyetemi tanára lett a későbbiekben.

Árvay Sándor egyetemünkön később a szülészet-nőgyógyászat professzora lett. Az sem lehet véletlen, hogy Árvay Sándor hosszabb tanulmányutat tett Verzár professzor baseli intézetében, megalapozva például az endokrinológiai érdeklődését.

Höffer Ferenc tiszabecsi körorvos később Fehérgyarmaton tevékenykedett. E sorok írója annak idején helyettesítette őt kirendelés alapján, így meggyőződhetett róla, hogy kitűnő háziorvos volt. A betegek közül nagyon sokan a tisztelet hangján emlékeztek meg róla, s jó orvosnak tartották.

Összességében elmondható, hogy minden szinten kiváló emberek kerültek ki erről az évfolyamról.

Talán hosszúnak tűnik az egyetemi évekről írott rész, de fontosnak véltük, hogy lássa a kedves Olvasó azt a környezetet, ahonnan elindult Veres János szakmai útja.

812 Kilencvenéves a debreceni orvoseképzés (1918–2008)

<p>1927 Pataky Tibor Raics Jenő Reitz Antal Rencz Antal Rosenberg Tibor Dr. Siegler János Schlammadinger József Sréter Ármán Székely Gyula Szondy Vilma Tesler Ernő Tóth Erzsébet Törő Imre Török Anna Volovcsák Imre Walter Károly</p>	<p>1928 Horváth Irén <u>Höfner Ferenc</u> Karell Antal Kancz Róza Kise Imre Klein Ödön <u>Kokas Eszter Mária</u> Kosztolányi Margit Kovács János Kovács Mária Léván Imre Makádi Lajos Mandel László Marián Endre Mayer Béla Müller Béla Nagy Erzsébet Németh Pál <u>Ökrös Sándor</u> Pál Jenő Paulai Gyula Pencz Gusztáv Péter Ferenc Petreczky Jolán Vilma Petrikovics László Piros József Piróth Endre Popovics Erzsébet Rajky Dénes Richweis József Rochlitz Samu Rolló Sándor Sinay Magdolna Sipos István <u>Skutta Árpád</u> Spát István Székely Ferenc Szent-Királyi István Szép Jenő Szikolay István Szodorai Imre Szölösi Tibor Vágó János Varga Erzsébet Klára <u>Veres János</u> Wein Dezső Weisz Margit</p>	<p>1929 Bakó Béla Balogh Ádám Balogh Klára Bereczky József Boda Sándor Bodnár György Csap Tibor Cseh Zoltán Dénes Cseszkó Gyula Csik Lajos Csövényi Kálmán Dusza László Fekete Klára Földes Géza Gáspár Miklós Glatstein László Hadas Lajos Harczós György Harsányi Ernő Havas Sándor Huszák Ferenc Irsay Sarolta Jakó János Kiss Gizella Kiss István Kiss József Kiss B. Julianna Kigyóssy Lajos Kovács László Viktor Kovács István Langer Kamilla Anna Lazarovits Róza Liener Jenő Lipták Gyula István Lovas Constance Márk Mihály Markovits György Mikevics Miklós Miklós Andor Mikola Árpád Mile Pál Mogyorós Endre Molnár József Morvai Stefánia Anna Moskovics Zsigmond Nagy Dénes Németh Béla Németh Elemér Nyúl István Ónody Jenő</p>
<p>1928 Árvay Sándor Balázsházy János Balkányi Andor Balogh Rezső Bányász Andor Bellovics Gyula Bezég (Péter) János Bodnár József Boros Gábor Borsy István Breuer Erzsébet Budai János Czédli Gyula Csák Judit Cseresznyés László Csonth László Emánuel Deme Károly Demján József Dregus Miklós Éltető Albert Fekete Sándor Fülöp György Gábor (Cressó) Béla Garzó Erzsébet Ilona Gärtner Nándor István Gerő Zoltán Grócz András Hajós Anna Hirschfeld István Hoffmann Béla Horváth Imre</p>	<p>1929 Almássy Gyögy Alföldy Zoltán</p>	

60. ábra. Az 1928-ban végzett orvosok névsora a *Kilencvenéves a debreceni orvoseképzés* című kiadvány alapján

Szakmai indulás

Veres János egyetemi tanulmányai befejezését követően 1927. szeptember 1-jétől az Orsós Ferenc által vezetett Kórbonctani Intézet Törvényszéki Orvostani Részlegébe került egyetemi díjtalan gyakornokként, majd november 1-jétől díjas gyakornoki ki-nevezést kapott. Szakmai munkája mellé – már említettük – bemutató vázlatokat, rajzokat is kellett készítenie, kihasználva remek rajzkészségét.

Nem sikerült felkutatni ilyen jellegű munkáját. Igaz, amikor a diaposzítív és egyéb modern demonstrációs eszközök átvették a rajzok, táblák szerepét, sok helyen „kise-perték”, azaz megsemmisítették az elavultnak vélt eszközöket, holott ezek egy része több intézet anyagában is a szakmai színvonal mellett művészeti értékeket is képviselt, hisz művészek készítették azokat.

Az ebben az intézetben eltöltött közel másfél évének különleges ihletésű alkotása lett a „Boncolás” című képe (61. ábra).

61. ábra. Veres János „Boncolás” című képe

Nem a naturális testen van a hangsúly – az nem is látszik – hanem a fölé hajló alakok közötti világosság szinte sugallja azt, hogy fény derült az elmúlás okára, kitisztult az addig homályban lévő. Fekete-fehérben ezt így megalkotni nagyszerű művészi teljesítmény. A letisztult vonalak fény-árnyék játéka a tiszta gondolkodást, a dolgokba való beleélést jelenti az alkotó részéről. Művészettörténeti és elemző hiányosságaimat is felfedve, nekem ezt jelenti ez az alkotás.

Veres János átkerült a Belklinikára, ahol megalapozta és elmélyítette a belgyógyászat terén az ismereteit. Innen került el csonka országunk nyugati felébe, Szombathelyre 1928. április 1-jétől.

Fel-feltört a „művészi én” Veres Jánosban. Magát valaminek tartó alkotó elkészíti saját önarcképét. Ezt tette ő is – fekete-fehér rajzban (62. ábra). Tiszta tekintetével, határozott arcvonásaival – összehasonlítva a fényképekkel, saját magát adta vissza ezen a rajzon.

62. ábra. Dr. Veres János önarcképe

Irány a Dunántúl!

*A*mikor az ember érez magában annyi erőt (tudást, önbizalmat, tapasztalatot, merészséget, jövőbeni új elképzelést, meg ki tudja, hogy mit még), eljön az önállóságra való törekvés ideje. Hol hevesen, hol szunnyadozva, de a felszínre jön; kinek sikerül, kinek nem, de mindenképpen elhatározást, döntést eredményez.

Megvolt-e Veres Jánosban ez az erő?

Meg.

Miért ne lett volna meg? Remekül teljesített az egyetem utolsó éveiben, mert szigorúak voltak a vizsgák. A pathológián eltöltött idő olyan kiváló főnök mellett, mint Orsós professzor, nagyszerű előiskola volt a klinikumra. A Belgyógyászati klinikai gyakorlat pedig erős, megbízható alapot adott, adhatott, mert akkor ott az ország egyik legkitűnőbbben képzett, széles látókörű belgyógyász professzora volt Csiky József személyében. A széles alapokon nyugvó Csiky-iskolát mi sem bizonyítja jobban, hogy a „kényes ízlésű” sebészek kongresszusán Csiky professzor adott elő referátumként „Az agy- és gerincvelői daganatokról” címen 1922-ben.

Felkészült lehetett Veres János. Úgy gondolom, megvolt az alapja, hogy búcsút mondjon az alma maternek.

Lehet, hogy ez is adott okot arra, hogy útra keljen. Bizonyítani nem tudom.

Lehet az is, hogy a szombathelyi nagykórház belgyógyászati beteganyaga *(de utálom ezt a „beteganyag” kifejezést! A Szerző)* kihívást jelenthetett.

Lehet, hogy hívták, hisz egy jó kiállítású, jól felkészült szakemberre, mint ahogy ma is, akkor is szükség volt.

Lehet, hogy pályázott, de nem találtam ide vonatkozó adatot.

Lehet, hogy más. Nem volt nő, és talán itt Debrecenben történhetett „valami”, s el minél messzebbre.

Lehet, de ez csak találgatás, mint ahogy az is, hogy az anyagiak mozgatták volna. Nem volt anyagiás.

Vágyott más vidékre? Ez sem lehetett olyan meghatározó.

Akkor hát mi?

Útnak indult. A dokumentumok azt mutatják, hogy a szombathelyi szolgálata 1928. április 1-jén kezdődött és 1932. augusztus 31-ig tartott *(63–64. ábra)*.

63. ábra. Szombathelyi kollegáival együtt

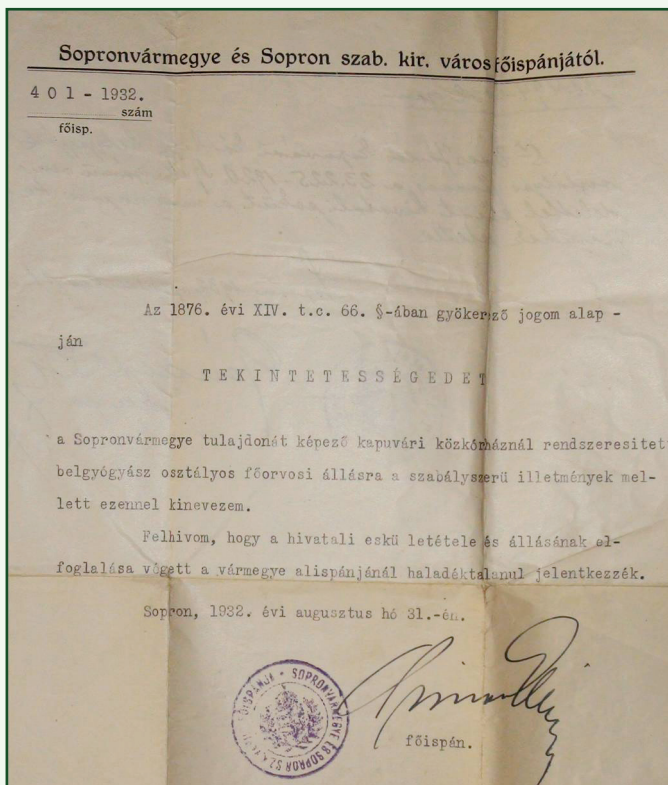
64. ábra. Fiatal orvosokkal Szombathelyen

Munkájával, magatartásával, emberségével, a betegek iránti elkötelezettségével (a debreceni Belklinika tantermének belső homlokzatán állt az erkölcsi parancs: *Aegroti suprema lex esto*) megjött az igazi elismerés.

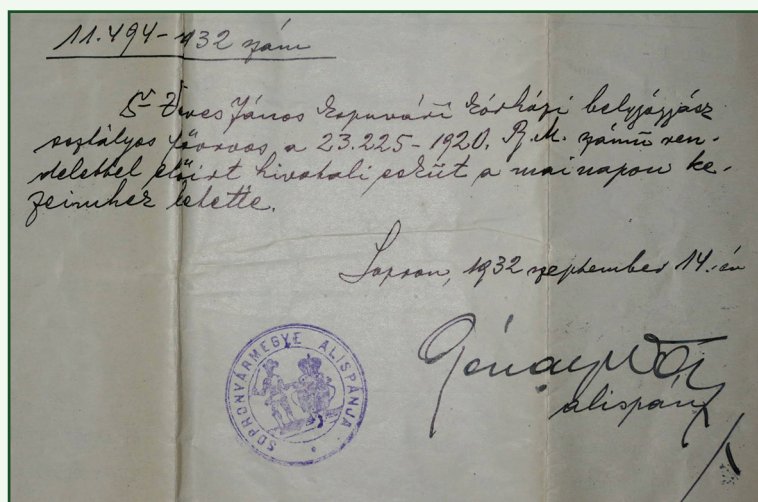
Sopron vármegye és Sopron szab. kir. város főispánja kinevezte a kapuvári Belgyógyászati Osztály osztályos főorvosi állására 1932. augusztus 31-től. 1932. szeptember 14-én hivatali esküjét is letette (65–66. ábra).

65. ábra. A kapuvári kórház belgyógyász osztályos főorvosi állásra történő kinevezése

66. ábra. A kapuvári hivatali esküről szóló igazolás

1937-ben a „gümőkóros megbetegedések szakorvosa” címet is megszerezte (68. ábra).

Ezt a Tüdő Osztály, később a Röntgen Osztály vezetői megbízatása is követte.

68. ábra. „A gümőkóros megbetegedések szakorvosa”

Miklós fiától tudom, hogy először nem a Belgyógyászati Osztály vezetőjének akarták kinevezni, hanem kórházigazgató főorvosnak. De ő túl fiatalnak tartotta magát ehhez és a tisztséget átengedte Forin Viktor főorvosnak – úgymond vigye a „stafétabotot” –, aki a későbbiek folyamán piszkálódásaival jó néhány kellemetlen percet szerzett Veres Jánosnak (*már ekkor is szokás volt? A Szerző*).

Egy fiatal, jól felkészült, ambiciózus, tettekre kész embernek – ahogy ma mondanánk – igazi kihívás volt az osztályvezetői főorvosi kinevezés.

A betegek szerették, emberséges volt és kellő tudással rendelkezett. Budapestre kerülése után is kapott betegeitől leveleket, elismerő sorokat.

A nehéz egészségügyi kérdések elől nem tért ki, igyekezett szembenézni a dolgokkal, amit e könyv egyik fejezete – A „hanyi láz” – is bizonyít. Ezt erősíti még meg kandidátusi értekezése is, amelyet a tularaemiáról írt. Ezzel is külön fejezetben foglalkozom.

A kapuvári kinevezésével egy új korszak kezdődött Veres János életében. Ezzel a debreceni és az azt követő szombathelyi korszak végérvényesen lezárult.

A kapuvári kórházban a Veres János által vezetett osztályok épületeiről készült fényképeket a 69. ábra mutatja be.

69. ábra. A kapuvári Belgyógyászati Osztály (felső kép) és a Tüdőgyógyászati Osztály (alsó kép) mai épülete

Indul a kapuvári élet

A mint írtam, a belgyógyász főorvosi kinevezéssel egy új korszak indult Veres János életében.

Ismerve Veres János egész életét, elképzelem, hogy a fiatal, tettere kész, kellő tudás és ismeret birtokában lévő, nagy munkabírási fiatal szakember biztos, hogy nagy energiával kezdett hozzá a munkájához. Ebben segítette családi indíttatása, neveltetése és a debreceni gimnáziumi, majd egyetemi tanulmányok, a debreceni intézeti és klinikai gyakorlat, valamint a szombathelyi emberi, szakmai tapasztalata is.

Ebből az időből származó egy-egy fennmaradt rajzából, képéből fel-feltört azonban a „művész” is.

Elképzelhető, hogy a jóképű, jó megjelenésű, megfelelő egzisztenciával rendelkező, egyedül élő férfiember kíváncsi férjjelölt is lehetett. Veres János azonban nem hamarkodta el a dolgot, biztos érezte, hogy eljő majd az igazi. Ennek a története is egy kicsit „regénybe illő”.

Egy polgári család – akinek a feje bíró volt – nagyon szép és kedves, zenekoncertatóriumot végzett leánygyermekének a kezén bőrsömörszerű elváltozás (ekcéma?) keletkezett. Ennek a szép ifjú hölgynek tartása volt, körülrajonghatták az ifjak, csodálva szépségét és műveltségét. A kedves Olvasó is meggyőződhet e hölgy elbűvölő voltáról az alább bemutatandó szobor és festmény alapján (70. ábra).

A szobor egy szép női fejet ábrázol, alkotója Villám Rózsa szobrászművész 1946-ban. A festményt a Szombathelyen alkotó Czencz János festőművész készítette el a hölgy 19 éves korában, szülei kérésére. Ezt a bájos teremtetést úgy hívták, hogy Valkó Amália.

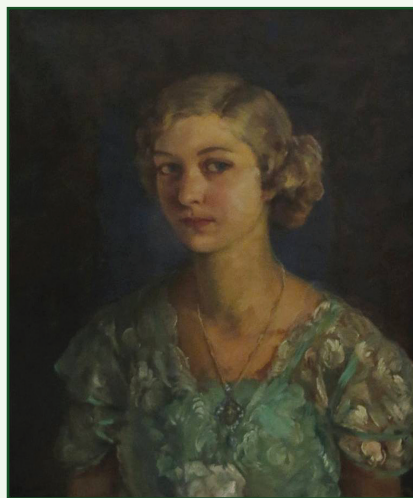
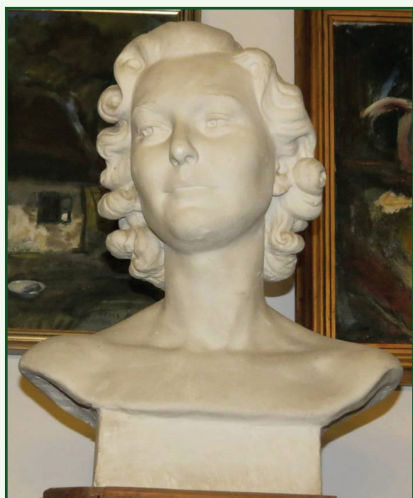
A kezén lévő bőrelváltozás vitte orvoshoz, aki éppen Veres János volt.

Szerelem első látásra – katartikus élmény zajlódhatott le ezen a találkozáson. Az addig távolságtartó Amália hazamenve azt mondta atyjának: „Én Veres Jánosné leszek” – és ez így is lett.

A házasságkötés dátuma 1933. február 14. (71. ábra)

Zongorát tanított, de férjhezmenetele után már abbahagyta ez irányú tevékenységét, ahogy mondani szokás, igazi feleség lett.

70. ábra. A Valkó Amáliáról készült szobor és festmény

*Dr. Veress János Sopron vármegye kapuvári
közkórházának belgyógyász főorvosa és Valkó
Amália Dr. Valkó Miklós kir. törvényszéki
tanácselnök és neje szül. Meisner Amália leánya
1933. február hó 14-én délután 5 órakor tartják esküvő-
jüket a szombathelyi székesegyház nagylemplombán.*

Szombathely, 1933. február hó.

71. ábra. Házasságkötésük dokumentumai

Miklós fiától tudom, hogy Babi volt a beceneve, amit nemigen szeretett – igaz, a rokonok többsége így szólította. Később már nem akarta ezt a nevet, így Liának hívták.

Az első közös otthon a kapuváriak által „hercegi ház”-nak nevezett – Esterházy herceg után, akinek tulajdona is volt e ház – négylakásos nagy villában volt (72. ábra).

72. ábra: A „hercegi ház” Kapuváron, melyben a Veres család első otthona volt

A Veres család

*M*int ahogy az lenni szokott, jöttek a gyerekek, az elsőszülött János volt 1934. július 10-én (73. ábra), majd két és fél évre rá követte őt Miklós 1937. március 15-én.

Miklóssal beszélgetve, felidézve a múltat megkérdeztem:

– Milyen volt az élet Kapuváron, hogy teltek a napok?

– A „hercegi házban” a legboldogabb éveimet töltöttem. Ebben a házban négyen laktunk, egy katonatiszt és két mérnök a családjaikkal. Nagy udvar volt a lakáshoz, a kert végében a Kis-Rába folyó folyt, ahol én sokat eveztem egy fakajakkal, ami a házban lakó egyik mérnöké volt. Amikor ők elköltöztek, otthagyták nekünk.

– Édesanyátok nem féltett a Kis-Rábánál benneteket?

– Nem, nem. Elég korán önállóságot kaptunk. Mi, testvérek szoros kapcsolatban nőttünk fel – folytatta Miklós. Igazi jó játszótársak voltunk, sokat „csavarogtunk”. Be-bementünk Szombathelyre, ahol a nagypapa is lakott, s többek között azzal is szórakoztunk, hogy az akkor újdonságnak számító villamoson a kezdőállomástól a végállomásig utaztunk, meg vissza. Igazi, gondtalan gyermekkorunk volt (74. ábra).

73. ábra. Veres János Jancsival

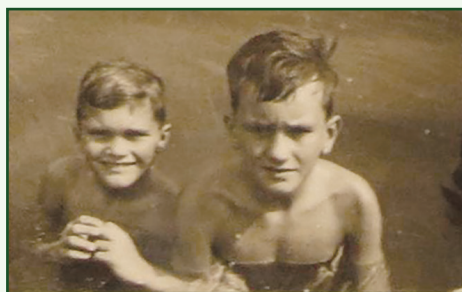

74. ábra. A két kisfiú: Öcsi és Jancsi

- Édesanyád szeretett főzni?
- Igen, a főztje közül én különösen a borsólevest szerettem. Mindig volt alkalmazottunk Kapuváron, akik segítettek. Ők nagyon örültek és hálásak voltak, hogy „egy úri házban” szolgálhattak.
- Édesanyádnak volt valami fő attrakciója?
- Igen, a puncstorta, amit mindannyian nagyon szerettünk, illetve apám nagyon szerette a túrós csuszát és a rucás kását pulykából. Tulajdonképpen mindent szeretett, ha disznót vágtunk, magunk csináltuk a sonkát és a kolbászt.
- Volt nekünk földünk is – elevenítette fel emlékeit Miklós. A Kis-Rába mellett kiépített lépcsővel és kabinnal. Olyan volt, mint egy strand. Ezt majd később „kiigénylés” címén elvették. A Kis-Rábából mára már egy kicsi patak lett, pedig annak idején nagyon bővizű folyó volt. A kiépített strandtól leúszott az egész család a legközelebbi hídig, onnan pedig gyalog visszajöttünk a házukhoz (76. ábra).

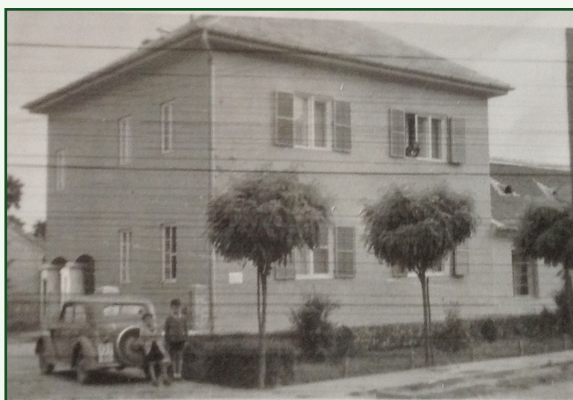

75. ábra. Felesége mindkét fiúval

76. ábra. Miklós és János 1942-ben

- 1942-ben a „hercegi házból” átköltöztünk a saját építésű házukba. Az ottani első karácsonyesténkre ma is visszaemlékszem (77. ábra).

77. ábra. A Veres család saját építésű háza Kapuváron, első karácsonyestjük képével – Veres János, Jancsi, Babi, Öcsi

– Ez is a Kis-Rába partján volt?

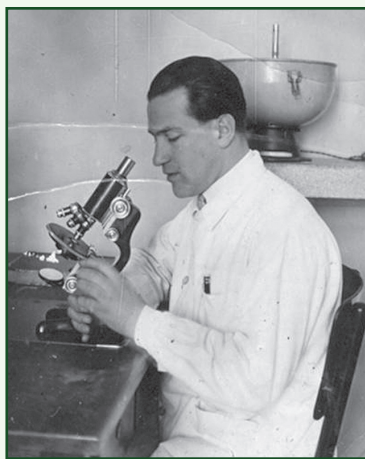
– Nem, nem, de azért mi visszatértünk a „hercegi házba” úszni és evezni. Ekkor történt egy sajnálatos baleset. Apám és anyám cipelték a csónakot, anyám háttal, apám pedig tolta, de valahogy anyám nem bírta, kiejtette a kezéből és a csónak felhajtotta a combját. Bevittük a kórházba, szérumot kapott, de egyben – az oltás következményeként – megkapta a szérumbetegséget is és ettől kezdve már nem volt teljesen egészséges.

– Apám családcentrikus ember volt (78. ábra). Megteremtette a megfelelő feltételeket, hogy gondtalanul éljünk. Ugyanilyen szeretet kötötte össze testvéreivel és azok családjaival, édesanyjával, mint ahogy azt az édesanyja 70. születésnapján, 1946. április 12-én készült családi fénykép is mutatja.

78. ábra. Két családi kép Kapuvárról

Veres János fiatal orvosként sokféle területen tevékenykedett. Ezzel párhuzamosan kutatómunkával is foglalkozott (79. ábra). Megalkotta a Veres-tűt – melyet előbb magyar nyelven (1936), majd később német nyelven közölt (1938).

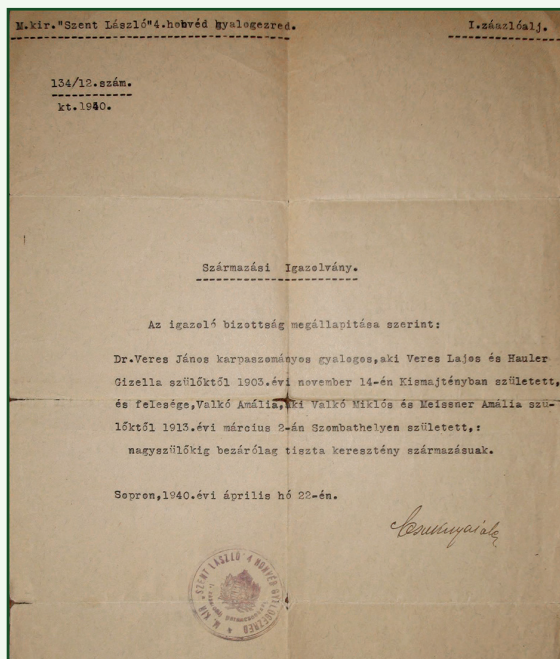
79. ábra. Veres János kutatómunkája közben

Elmúltak a békés, együtt töltött nagyon kedves évek, mert jött a háború.

Behívták katonának. Az első katonai behívás 1940. február 27-e volt. Ez időszak alatt állították ki származási igazolványát (80. ábra).

80. ábra. A Magyar Királyi „Szent László” 4. honvéd gyalogezred által 1940. április 22-én kiadott „Százmadási Igazolvány”

Igaz, ez rövid távollétet jelentett – 1940. április 23-ig tartott. Ez idő alatt, amikor tehette, családjával, gyermekeivel volt (81. ábra).

81. ábra. Fényképek a katonaevekről

1942-ben a M. kir. szombathelyi 3. sz. helyőrségi kórház parancsnokságától ismét behívást kapott szakmai „átképzésre” (82. ábra). Később, 1943-ban volt a hévízi és 1944-ben a soproni hadikórházban is szolgálati beosztása (83. ábra).

1.	Családi és utónév:	<i>Dr. Veres János</i>
2.	Fegyvernem: (Csapatvezető, szolg. főt)	<i>De.</i>
3.	Állomány viszony:	<i>prof. o. l. o.</i>
4.	Azonossági száma:	<i>193</i>
5.	Születési év:	<i>1903.</i>
6.	Szolgálati helyi neve:	<i>Hauber Gyula</i>
7.	Roboszt méret magasság:	<i>173</i>
8.	Iskolai végzettség:	<i>gimn. elh. o. o. o.</i>
9.	a) Polg. foglalkozás: b) Polg. szakcsoport:	<i>o. o. o.</i>
10.	Milyen katonai iskolákat, tanfolyamokat végzett:	<i>o. o. o.</i>
11.	Különböző katonai munkafeladatok:	<i>o. o. o.</i>
12.	Lakóhely, az utóbbi években tartózkodott hely:	<i>o. o. o.</i>
13.	Lakóhely, az utóbbi években tartózkodott hely:	<i>o. o. o.</i>
14.	M. kir. szombathelyi 3. sz. helyőrségi kórház parancsnokság:	<i>o. o. o.</i>

82. ábra. Szakmai átképzések igazolása egy korabeli dokumentumon

83. ábra. A hévízi hadikórházban (Pátria Szálló) katonatiszti egyenruhában a nővérekkel, munkatársaival és a sebesült katonák között

Törzskönyvi lap.

Név Dr. Veres János

1	Születési hely és idő	Kismajtény, 1903.nov.14.		Vallása	rk.
2	A házastárs neve Gyermekek	N e v e	Születési ideje év, hó és nap	N e v e	Születési ideje év, hó és nap
		Valkó Amália	1913.III.2.		
		Loránt János	1934.VII.10.		
		Miklós Lajos	1937.III.15.		
3	Nyelv- ismeret	B e s z é l		í r	
		tökéletesen magyarul		tökéletesen magyarul	
		jól németül		jól németül	
		elég jól		elég jól	
4	Elméleti előképzettség és a letett vizsgákról szóló bizonyítvány kelte	4 elemi.Gimnáziumi érettségi 187/1921.-2. Debrecen.1921.junius 21.Orvosi diploma. 1927.október 1.165/1927-8 Debrecen.			
5	Kórházi ~~szolgálat~~ szolgálatba lépés előtti foglalkozás és az eltöltött idő			Év	Hó
6	Debreceni Tisza István Tud.Egyetem Kórházában			1927.IX.1-	.....tól
	ni Intézetében, egyetemi díjtalan gyakornok.			1927.X.31.-	.....ig
	" díjas "			1927.XI.1-	.....tól
	" díjas "			1928.IV.21-	.....ig
	" díjas "			1928.IV.21-	.....tól
6	Szombathely Város és Vas vármegye Közkórházában			1932.IX.14-	.....tól
	belgyógyász alorvos				.....ig
7	Sopron Vármegye Kapuvári Közkórházában				.....tól
	belgyógyász, osztályvezető főorvos, tudószak-orvos.				.....ig
7	1942. VII. 25-től 1943 VII.20-ig hadiszolgálatot teljesített				.....tól
	a soproni és a szombathelyi hadi kórházaknál, 1942. nov. 9-től dec. 8-ig orosz hadművelleti területen volt.				.....ig
8	I. A tisztviselő sajátkezu aláírása:			II. A főszolgabíró aláírása és kelet:	
	Dr.Veress János s.k.			Dr.Forin Viktor s.k. igazgató-főorvos.	

*) Tűzharcos mivolta a 84.219/1938. Bmr. alapján feltüntetendő.

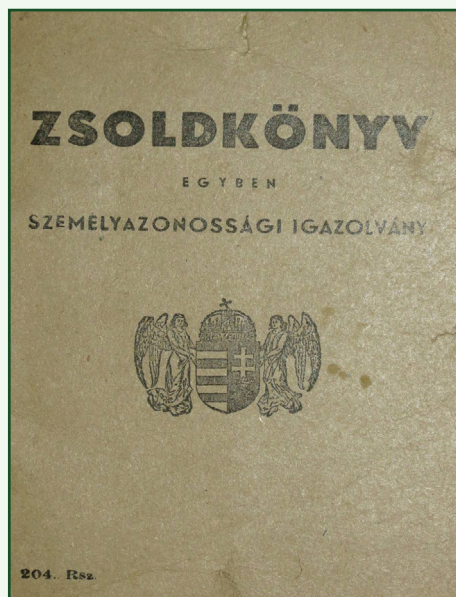
9625 n. sz. Kner Izidor, Gyoma. Törzskönyvi lap községi alkalmazottakról. 1. k. - (427)

84. ábra. Törzskönyvi lap az orvos zászlós katonai rendfokozat megjelölésével.

E lap korábbi kórházi szolgálati időtartamait is igazolja

1942-ben tartalékos orvos zászlósi rendfokozatot kapott, majd ismét katonai szolgálat következett 1945. január 8-ig (85. ábra).

A zsoldkönyvtulajdonos		atyjának neve:	Vörös Lajos
		szülőanyjának leánykori neve:	Glauber Gizella
		házastársának leánykori neve:	Valkó Anna
		bevonulása előtti utolsó lakhelye:	Kapuvár
		születési helye	
		járás, megye:	Nagybányai járás
		ország:	Magyar
		éve, hónapja, napja:	1903 nov. 14

A zsoldkönyvtulajdonosnak		száma:	010
		családi és utóneve:	Dr. Vörös János
		rendfokozata:	orvos zászlós
			19...évi...-tól
			19...évi...-tól
		állományviszonya:	tartalékos
		csapatteste:	525 A. Radikó
		állományteste:	J. Leó, kórház
		azonossági száma:	
		foglalkozása:	korh. oszt. vez. főorvos
		vallása:	rn

A zsoldkönyvtulajdonos ruházatának és felszerelésének mértékjegységei:		haja:	barna
		szeme:	-
		szemöldöke:	-
		orra:	keskeny
		szája:	keskeny
		arcszakasza:	keskeny
		testmagassága:	173
		különös ismertető jele:	/
		esetleges fogyatkozása:	/
		nadrág:	
		köpeny:	
		lábbeli:	
		gázálarc:	

85. ábra. Vörös János zsoldkönyve

Zsoldkönyvének harmadik oldalán, a személyi leírásban „haja: barna, szeme: barna, orra, szája: rendes” szerepel. Tehát a kedves Olvasó vesse össze az 1945-ben kelt „Leszerelési jegy”-en szereplő személyleírásával, ahol „szemei: kék” bejegyzés szerepelt (86. ábra).

(Kiadó parancsnokság stb. fejbélyegzője.) **133443** sorszám.

9. (a leszerelési jegy
nyilvántartásának folyószáma.)

Leszerelési jegy.

Dr. Teress János t. r. r. z. l. részére,
aki a nemtényleges viszonyba helyzetett (visszahelyezett).

Lakóhelye:

Kapuvár község.
Sopron város.
Magyar vármegye.
ország.

Kelt *Gombakút* 1945. évi *jan.* hó *5.*-n.

Kiadó parancsnok (főnök). *[Signature]*

Személyleírás:

Kora <i>41 éves</i>	Szája <i>rendes</i>
Testalkata <i>173 cm</i>	Orra <i>Magyar</i>
Arca <i>korok</i>	Beszél <i>Magyar</i>
Haja <i>barna</i>	Különös ismertető jelek <i>---</i>
Szemei <i>kék</i>	

Nevezett minden illetményvel bezárólag van ellátva.

Kelt *[Signature]*

Orvosilag megvizsgáltam
és egészségesnek találtam:

ORVOS. *[Signature]* alosztályparancsnok.

302. P. SZ. 42378. — Athenaeum, Budapest.

86. ábra. Az 1945. január 5-én kelt „Leszerelési jegy”

Ezt követően visszahelyezték polgári foglalkozásába.

Ez sem lehetett egyszerű szakasz életében. Erre következthetnek egy fennmaradt – nehezen olvasható – kórházi orvosi lelet másolatáról, amelynek dátuma 1943. március 7. (M. Kir. 8. Hadikórház Parancsnokság, Sopron Röntgenosztály).

Ami jól olvasható:

Kórházi orvosi lelet

Dr. Veres János

it. orv. zls-ről, aki 1943. március 7-én bajmegállapítás végett a fenti hadikórháznak átadatott.

„Az orvosi vizsgálat .... lelet:

Körélmény: előadja, hogy néhány évvel ezelőtt több napig tartó gyomorrvérése volt, véres székletekkel, vörösvérteteinek száma 2 500 000 volt. Gyomorfájdalmi jelenleg is vannak.” (A részletes lelet nem olvasható).

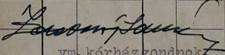
Gyomorröntgen: Horog alakú gyomor valamivel ... alatt mindkét oldalon végigfutó, átfűző, élénk peristaltica, éles kontúrok. Bulbus duodeni nehezen telődik, vontatottan ürül, szabálytalan alakú, hosszirányú zsugorodást mutat. Nyomásra érzékeny - két óra múlva cca. 40% maradék, a pép eleje az ileumban.

Lelet: hegesegett nyombélfejkely emésztési zavarok nélkül

Sopron, 1943. március 9-én

Dr. Kovács Géza o. hdg. sk.

osztvez. orvos

Illetmények*)									
A nagyközség vagy körjegyzőség neve	Az alispáni rendelet száma, fiz. oszt. és fokozat	Fizetés			Családi pótlék		Ha természetbeni lakással nem bír, lakáspénzt		
		földhaszon- elvezet pénzbeni egyenértéke	termény- járandósá- gok pénz- egyenértéke	évi összege	hány család tag után	évi összege	három v. háromnál több családtag után	három v. háromnál több családtag után	
1939 év július	1.-e óta	a III. fiz. oszt.	1. fokozatában van.						
1943. "	1.-én	a VIII. fiz. oszt.	3. fokozatába lépett elő.						
Sopron vármegye alispánjának 16.777/1940. sz. tanúsítványa szerint az 1939. IV. t.c. 1. §-a értelmében nem lehet zsidónak tekinteni.									
A másolat hiteles:									
Kapuvár, 1943. augusztus. 4. -én,									
  vm. kórház gondnoka									

87. ábra. Illetményjegyzéki bejegyzés

Ismerjük, hogy az idegi megterhelés járhat ilyen panaszokkal. Hogyne aggódott volna: két gyerek, feleség, egyre nehezebb megélhetési gondok, égett Európa, a hadi

jelentések... – világosan látta a dolgokat. Biztos, hogy aggódott a kórházáért, az osztályáért, a betegeiért is, annak ellenére, hogy 1942. július 1-jén a VIII. fiz. osztály III. fokozatába lépett elő, bár az illetményjegyzéken 1943. augusztus 4-i keltezés olvasható. E dokumentum igen tanulságos (87. ábra).

A frontra induló katonavonatról, amely a Kárpátok előtt valahol megállt, szolgálati parancssal került vissza hátszázgi szolgálatra, mivel a vonat parancsnoka szerint egy fő orvos szolgálata is elegendő.

Miklós elmondása szerint a katonai szolgálatra behívott és majd elég sok időt ott töltött Veres János egy elég merész ötlettel került haza a frontra induló szerelvényről. Odament a Kárpátok előtt megálló vonat parancsnokához és azt mondta, hogy elegendő ezen a vonaton egy orvos is szakmailag, így ő felesleges, meg hát kétgyermekes családos, erre is hivatkozott. A parancsnok ezt elfogadta és visszairányította Veres Jánost hátszázgi szolgálatra, hisz ott is nagy szükség volt orvosokra. Így került a szombathelyi helyőrség állományaiba, ahonnan később le is szerelt.

Háborús évek, hanyattatás, majd a vége felé a szűkölködés, szóval végigélték mindazt, ami általában a családoknak jutott ebben az időben osztályrészüln. Igen, a háború belegázolt az emberek, családok életébe, hol kevésbé, hol pedig nagyon.

A harcok alatt a lakásukat feldúlták, kifosztották, tönkretették. E kritikus időt a család részben a kórházban töltötte, részben pedig, ha jöttek az oroszok, átmenekültek az apácákhoz, bízva abban, hogy oda a katonák nem mehetnek be.

– Az ott maradt lakásunk szabad préda lett. Anyám ruháit néhány ottani asszonyon láttuk viszont, a féltve őrzött biciklinket is más használta, az apám frakkjába beletaposták a tojásokat, szóval rettenet volt – emlékezett vissza Miklós.

– Az orosz parancsnok megbetegedett, s Apám kezelte, így kapott tőle egy írást (88. ábra), hogy a házunkat ne bántsák – de már késő volt.

– Az orosz parancsnok meggyógyult és megkérdezte Apámtól, hogy mivel hálálhatná meg, hogy Apám meggyógyította. Így Apám azt mondta, hogy mivel a bajtársai elvitték a kocsinkat, szeretne egy másikat. A parancsnok azt mondta, hogy a roncslepen választhatunk egyet. Hát, ami a legjobb állapotban volt, azt választottuk, de több roncsból hoztunk végül össze egyet, hogy üzemképes legyen (89. ábra).

Meglett a kis kocsink és úgy gondoltuk, hogy az első utunkat Debrecenbe tervezük, hogy végigjárjuk Apámnak és így családjának is nagyon kedves helyeket. Elingettünk, de néhány kilométer után a kocsik lerobbant, nem lehetett lelket verni bele, s a végén ökrök húzták vissza a házunkhoz. Azóta sem jutottunk el Debrecenbe.

Sokáig ezzel járt apám a betegekhez is. Ez egy Skoda gyártmány volt. Az oldalára nagy vöröskeresztet festettek. Az alja el volt rohadva, nagyon rozsdás volt, olyannyira, hogy ha pocsolóba mentünk, akkor a víz lefröcskölt bennünket. Még Budapestre költözésünk után is használtuk ezt az autót és majd csak utána vettünk egy Trabantot – így fejezte be Miklós a visszaemlékezést.

Nehéz, zűrzavaros évek

*B*ár már a lövöldözések harcok elültek, de a háború utáni hatalomért menő „gyilkos” egyre erősödött. Ahogy egyesek a fegyverek árnyékában akkor mondták: „a nadrágos ember a nép ellensége – ki velük”.

Úgynevezett igazoló bizottságok előtt kellett megjelenni, s ők ítéletet mondtak az illetőről, ha volt alapja, ha nem, akár a tényeket igaztalanul is meghamisítva. Két listára helyezték el a neveket: az „A” az elfogadhatók, akik maradtak, a „B” pedig a nemkívánatosak, azaz a kirúgandók, lehetőleg azonnal.

Hiába igazolták dr. Veres Jánost, a kapuvári és járási bizottság 673/1945. szám alatt állásfosztásra ítélte 1946. augusztus 1-jén. A sors fintora volt, hogy azzal a Forin Viktorral együtt távolították el a kórházból, akinek annak idején a javára mondott le a kórházigazgatói posztról, mivelhogy magát erre fiatalnak tartotta és így maradt ő a belgyógyászat főorvosa.

Az idők folyamán ez a Forin Viktor sok bosszúságot okozott Veres Jánosnak, de hogy miért? Ember, irigység a neved. Érdekes módon ezt, hogy így volt, a Veres Jánost rehabilitáló véghatározat 120/1947. bgy. számú leírata alapján, annak is az 5. pontjából tudhatjuk meg, amelyben ez áll:

„Dr. Veres János hivatali működése alatt állandóan demokratikus magatartást tanúsított, s mind a betegek, mind a kórházi alkalmazottak szociális érdekeinek szószólója volt, s ezen demokratikus magatartása miatt az akkori kórházigazgatóság részéről számos esetben hátrányos bánásmódban részesült fegyelmi eljárásokat indítottak ellene (Varga Tiborné és Varga Jánosné vallomása) sokszor valóságos üldöztetésben részesült.”

A történet aztán így folytatódik: elbocsájtás – majd utána visszavételét kérte – ezt elutasították. Majd ez ellen fellebbezéssel élt. Így született meg az alábbiakban csak részben ismertetett véghatározat:

„Dr. Veress János volt kapuvári vármegyei köz-kórházi főorvos a 9590/1945.M.E. sz. rendelet alapján közszolgálatba való visszavételét kérte.

A vármegye törvényhatósági bizottsága a 120/1947.bgy. számú véghatározatával a kérelmet elutasította.

A véghatározat ellen dr. Veress János fellebbezéssel élt.

V é g h a t á r o z a t:

A törvényhatósági bizottság 120/1947.bgy számú véghatározatát megváltoztatom és dr. Veress János volt kapuvári vármegyei közkórházi főorvost a 4550/1945.M.E. sz. rendelet alapján rehabilitálok.

Így határoztam, mert:

1./ Dr. Veress Jánost a kapuvári és járási igazolóbizottság 673/1945. szám alatt igazoltnak jelentette ki.

2./ A Magyar Kommunista Párt kapuvári szervezet nyilatkozással bizonyítja, hogy nevezett múltbeli politikai magatartása demokratikus volt.

3./ Ugyanezt bizonyítják Kapuvár község lakói, akik a helyi Nemzeti Bizottsághoz intézett és tömegesen aláírt nyilatkozással dr. Veress állásában való feltétlen meghagyását kívánják.

4./ Dr. Csillag Zoltán, mint helyi orvosszakszervezeti csoport titkára nyilatkozással kijelenti, hogy kérelmezőt demokratikus múltú embernek ismeri.

5./ Dr. Reviczky Pál, a kapuvári kórház jelenlegi igazgatója nyilatkozással előadja, hogy dr. Veress János hivatali működése alatt állandóan demokratikus magatartást tanúsított, s mind a betegek, mind a kórházi alkalmazottak szociális érdekeinek szószólója volt, s ezen demokratikus magatartása miatt az akkori kórházigazgatóság részéről számos esetben hátrányos bánásmódban részesült fegyelmi eljárásokat indítottak ellene (Varga Tiborné és Varga Jánosné vallomása) sokszor valóságos üldöztetésben részesült.

6./ A kapuvári szakmaközi bizottság elnökének nyilatkozata szerint is dr. Veress János demokratikus múltú egyén, akinek személyes érdeme, hogy a felszabadító orosz csapatok bevonulása alkalmából az ápoló személyzet helyén maradt, s ennek következtében a kórház semmifajta anyagi károsodást nem szenvedett.

7./ A katonai igazolványi lap mellett elfekvő iratok tanúsítják, hogy dr. Veress János az 1940. évtől kezdődően minden évben katonai szolgálatot teljesített, ugyanakkor a szomszédos Csorna, Győr és Sopron városok kórházaiban hasonló állást betöltő osztályvezető főorvosok a katonai szolgálat alól mentesítve voltak. Alaposnak látszik az a felvetés, hogy dr. Veress Jánost éppen baloldali, demokratikus magatartása miatt vonultaták be katonai szolgálatra. Fentiekből megállapíthatóan dr. Veress János volt főorvos demokratikus magatartása folytán kétségtelenül hátrányt szenvedett, mert hasonló életkorú és szakképesítésű közkórházi orvosok magasabb fizetési osztályba kerültek. Nevezett az előlépés helyett fegyelmi eljárás alá vonatott, mellőzték és a közegészségügy fejlesztésére vonatkozó törekvéseben gátolták.

Az elmondottak alapján megállapítottam, hogy a 9590/1945.M.E.sz. rendeletben megkívánt előfeltételeket fennforogni láttam, ezért a törvényhatósági bizottság határozatát megváltoztatva dr. Veress Jánost a 4550/1945.M.E.sz. rendelet 1.§-ának /2/ bekezdése alapján rehabilitálni kellett. Erről a vármegye közönségét tudomás és további eljárás végett értesítem.

Budapest, 1948 évi február hó 19-én. A miniszter rendeletéből:

Dr. Fishber Gyula s.k. miniszteri osztályfőnök.”

A visszahelyezésével kezdődött a küzdelem ismét.

Az első csatának a tbc-ellenes küzdelemben a tű megalkotását tartom – bár a széleken nem várt „oldalvágást” kellett elszenvednie Veres Jánosnak. (Volt, aki azt mondta, hogy Veres János tüjét a gyakorlatban nem lehet használni, különben, amit ő talált fel, az mindenesetre jobb, de ez sem alkalmas, az előzőekben az írás szerint a kórház igazgatósága szerinti piszkálódás.)

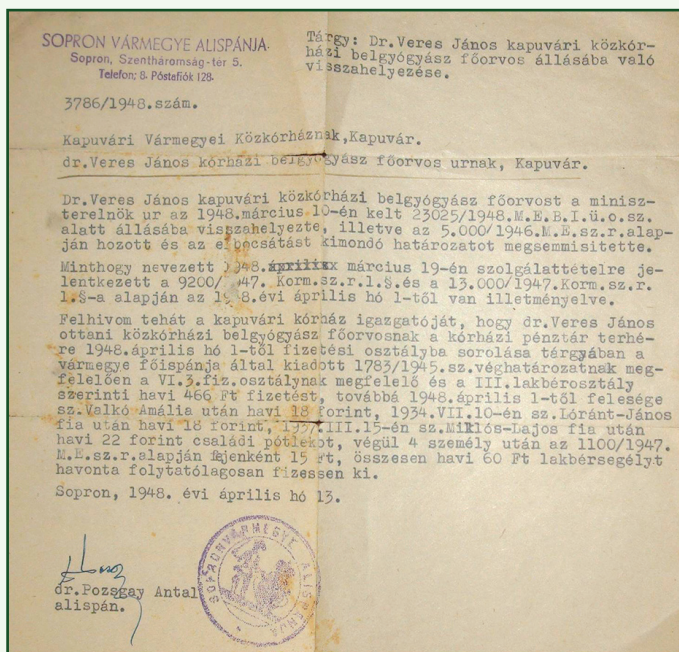
A második nagy csata a létért való küzdelem, az 1945–48-as években. (Szédült, kirabolt családi ház – emellett az állásából való elbocsájtás – majd visszavételi kérelem – ismét elutasítás – majd fellebbezés – majd rehabilitálás.) Ebben az időszakban felesége betegsége, majd Miklós fiának aggasztó egészségi állapota – bizony nem kis terhet róttak Veres Jánosra. Hite, emberi magatartása segítette ebben a küzdelemben. Átvészelte a családi megpróbáltatásokat, kivéve a nem is tudom milyen jelzővel illethető életszakaszt.

MINISZTERELNÖKSÉG.	
V. KOSSUTH LAJOS TÉR.	
Szám: 23.626	
1948 M. E. B. 1. ü. o.	HATÁROZAT.
Az 5.000/1946. M. E. számú rendelet végrehajtása során a belügyi	
tárca körében alakított	223. bizottság
Dr. Veres János kórházi főorvos,	
kepuvári	lakost,
az említett rendelet 2. § (2) bekezdésének a./ pontja – (2) bekezdése – alapján	
állásából elbocsátotta (végelbírás alá vonta).	
Nevezett a 11.000/1946. M. E. számú rendelet 4. §-a alapján a határozat	
megsemmisítését kéri.	
A belügy-	miniszter a határozat
megsemmisítését javasolja.	
A határozatot felülvizsgáltam és annak eredményeként azt a 11.000/1946.M.E.	
sz.rendelet 2.§-a /1.bek. g./ pontja	alapján megsemmisitem.
MEGOKOLÁS:	
Nevezettet, mint vármegyei kórházi főorvost a belügy-	
miniszter ur 107.419/1947.sz.határozatával a 4550/1945.M.E.sz.	
rendelet alapján joghatályos javítástételben részesítette.	

90. ábra. A miniszterelnökségi határozat az állásából elbocsátó határozat megsemmisítéséről – 1948. március 10.

Nem csüggedt, talpra állt! A helyzet konszolidálását jelentette számára a Miniszterelnökségtől érkezett, 1948. március 10-én kelt határozat (90. ábra), majd a dr. Pozsgay Antal alispán 3786/1948. számú átirata (91. ábra).

91. ábra. Sopron vármegye alispánjának dr. Veres János kapuvári közkórházi belgyógyász főorvos állásába való visszahelyezéséről szóló levele – 1948.

SOPRON VÁRMEGYE ALISPÁNJA

Sopron, Szentháromság tér 5.

Telefon: 8. Postafiók: 128.

„3786/1948. szám.

Kapuvári Vármegyei Közkórháznak, Kapuvár.

dr. Veres János kórházi belgyógyász főorvos úrnak, Kapuvár.

Dr. Veres János kapuvári közkórházi belgyógyász főorvost a miniszterelnök úr az 1948. március 10-én kelt 23025/1948.M.E.B.I.Ü.o.sz. alatt állásába visszahelyezte, illetve az 5.000/1946.M.E.sz.r.alapján hozott és az elbocsátást kimondó határozatot megsemmisítette.

Minthogy nevezett 1948. március 19-én szolgálattételre jelentkezett a 9200/1947. Korm.sz.r.1.§. és a 13.000/1947.Korm.sz.r.1.§-a alapján az 1948. évi április hó 1-től van illetményelve.

Felbívom tehát a kapuvári kórház igazgatóját, hogy dr. Veres János ottani közkórházi belgyógyász főorvosnak a kórházi pénztár terhére 1948. április hó 1-től fizetési osztályba sorolása tárgyában a vármegye főispánja által kiadott 1783/1945.sz.végbátározatának megfelelően a VI.3.fiz. osztálynak megfelelő és a III. lakbérosztály szerinti havi 466 Ft fizetést, továbbá 1948. április 1-től felesége sz. Valkó Amália után havi 18 forint, 1934.VII.10-én sz. Lóránt János fia után havi 18 forint, 1937.III.15-én sz. Miklós Lajos fia után havi 22 forint családi pótlékot, végül 4 személy után az 1100/1947.M.E.sz.r. alapján fejenként 15 Ft, összesen havi 60 Ft lakbérsegélyt havonta folytatólagosan fizessen ki.

Sopron, 1948. évi április hó 13.

*Dr. Pozsgay Antal
alispán”*

Ezek után jött a „hanyi láz” kérdése, mint harmadik csata. Ez sem volt mindennapi. Ennek folyománya lett a kandidátusi értekezése, amelyet a Földművelésügyi Minisztérium, igen a Földművelésügyi Minisztérium akart megakadályozni. Erről részleteket olvashat a kedves Olvasó „A hanyi láz” és a „Veres János kandidátusi értekezése” című fejezetekben.

A CO₂-vel való gyógyítás csatája is küzdelmes volt, ha jól számolom, ez a negyedik ütközet a sorban. Erről is külön fejezetet talál a kedves Olvasó „A széndioxid ködkamra” cím alatt.

Bocsánatot kérek kedves Olvasó, hogy az előző sorokban a történésekkel most egy kicsit „előreszaladtam”, de sokszor annyi minden megrohan, s úgy vagyok vele, mint a kisgyerek, hogy mindent egyszerre szeretne elmondani azonnal, megállás nélkül – de kérem, hogy nézze el nekem ezt most.

Ott hagytam abba, hogy rendeződtek a dolgok, a betegek visszakapták doktorukat. A gyermekek szinte észrevétlenül megnőttek és jött a pályaválasztás nem kis gondja – akárcsak manapság.

János felvételizett a pécsi orvoskarra, apja nyomdokaiba lépve. Miklós örökölte apja tehetségét és a Képzőművészeti Főiskolára vette az irányt. Festőművész, de még inkább restaurátori szakra.

Miklós egy későbbi beszélgetésünk során azt mondta, hogy a restaurátori szakot azért választotta tudatosan, mert azt a munkát egészségi állapota megengedte. Azokat a feladatokat el tudta végezni, így látta megélhetésének biztosítását.

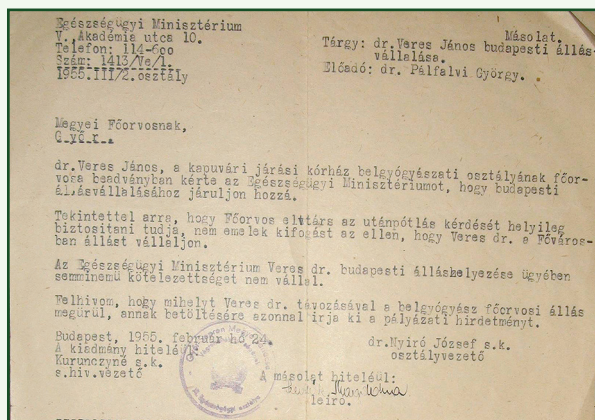
Itt jegyzem meg, hogy bár restaurált munkáit nem láttam, de a képei nagyszerűek, amennyire képbolond vagyok, mindet szívesen látnám az otthonunkban.

A családját szerető és érte aggódó ember, a munkáját rajongásig imádó orvos az '50-es évek közepén bizony komoly választút elé került: hogyan tovább?

Lia egészségügyi állapota hullámozott – elvágott Kapuvárról. A két gyerek kétfelé, János Pécsett, Miklós Budapesten. Itt otthon van biztos megélhetéssel, a betegek, emberek szeretik, de döntenie kellett: irány Budapest.

Érdekes dokumentum: elengedik a kórházból, mert az utánpótlást biztosította, de a budapesti állás ügyében semmiféle kérést nem támaszthat (92. ábra). Ez a dokumentum is jellemző korára. Engedélyt kell kérni budapesti állásvállaláshoz. Ha van állás, akkor van budapesti lakhatási engedély. Igen, ez kellett. Ez a ma emberének hihetetlen, de ez így ment akkoriban. A dokumentumok dátuma 1955. február 24. Egészségügyi Minisztérium, Budapest, illetve 1955. március 5. Győr, Győr-Sopron Megyei Tanács.

Ez a kis írás már magában is történelmi lecke.

92. ábra. A budapesti állásvállalás és elhelyezés ügyében történt levelezés

Miklós elmondása szerint sikerült egy kissé romos, de megvásárolható és helyreállítható lakást venni Budán.

– Alkalmas volt, mert én egy kis rámpán könnyen be tudtam jutni a házba. Apám rendelőt is tudott kialakítani, röntgenkészüléke is volt, hisz röntgenszakértőként is működött Kapuváron, ahol a Röntgen Osztályt is vezette a Fertőző Osztály mellett. A budapesti költözésünk anyagi visszaesést is jelentett. A Madách téri Rendelőintézetben kapott állást – ahol hiányzott neki a kórházi osztály –, majd a János Kórházba sikerült átmennie. Felülvizsgáló főorvos – a Fiumei úton munkaegészségügyet megállapító orvosként is dolgozott, ehhez még hozzájött az otthoni napi rendelés. Kicsit

cinikusan így mondhatnánk: „nem unatkozott”, vagy mai szóval azt, hogy „muzáj volt hajtania”. A későbbiek folyamán a Gellértbe tette át a fő működési területét, s ott széndioxid gőzkamrákat hozott létre. 1973-tól haláláig a Gellért Gyógyfürdő üzemi főorvosa volt (93. ábra). Nemigen szokták elismerni az orvosok a másik tudását – emlékezett Miklós, de Apámnak tekintélye volt kollegái előtt.

93. ábra. Veres János beteget vizsgál a Gellért Gyógyfürdőben

Szeretem a Miklóssal való tartalmas, meggondolt beszélgetéseket, a tekintete visszaadja az akkor átélteket (94. ábra). Igen, ő művész ember.

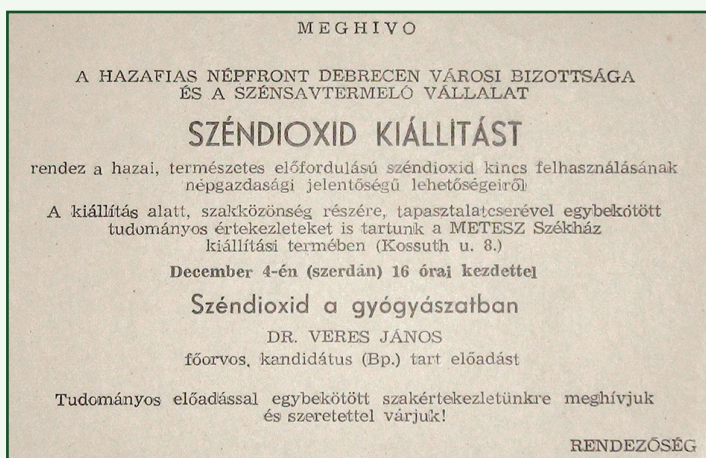

94. ábra. Veres Miklós és Furka István professzor a régi dokumentumok felelevenítésekor

Egy debreceni látogatás

V

eres Jánost összességében a gyógyítás érdekelte, a betegeken való segítség vezetete. A keringés javítása, befolyásolása is az érdeklődési körébe tartozott. Ehhez kapcsolódott a széndioxid terápiával kapcsolatos munkássága is, amelyre sokan felfigyeltek, s melyet a mellékelt meghívó is mutat (95. ábra). Nem kis gondot okozott az évszám megkeresése – a szervezők mindent ráírtak a meghívóra, csak az évszámot felejtették el.

95. ábra. A debreceni „Széndioxid kiállítás” meghívója

Újabban a társadalombiztosítás ismét elővette a széndioxid terápiában lévő lehetőségeket és mintegy 75%-os támogatást jelentettek be erre a kezelési formára.

E kiállítás kapcsán és meghívás alapján látogatott Veres János ismét Debrecenbe.

Az a Veres János, aki mély érzésű ember volt, melyet nemcsak a családtagok mondtak el nagy-nagy szeretettel, hanem ha ránézünk fennmaradt festményeire és rajzaira is, összességében ezt sugallják számunkra. Ha az egész életére emlékezünk, ez a domináló.

1974. december 4-én Debrecenben zord téli nap volt, az éghajlati adatok alapján.

Látogatása kapcsán vajon milyen emlékek törhettek fel benne?

Visszaemlékezett-e a gimnáziumi évek egy-egy apró mozzanatára?

Megjelentek-e előtte a régmúlt emlékképei? Talán kicsit homályba veszően a csi-nos gimnazista lányok vonásai? Talán az első szerelem nem teljesülhetett kívánsága is?

Visszaemlékezett-e arra az életébe minőségi változást hozó pillanatra, amikor kéz-be vette az egyetem hallgatói igazolványát? *„Tudatjuk valamennyi kar doktoraival és más mindenkivel egyenként és összesen akiket illet, hogy Veres János Urat, mint orvostudományi kari rendes hallgatót egyetemünk anyakönyvébe szabályszerűen beiktattuk: mit aláírásunkkal és kisebb pecsétünkkel ellátott jelen okmánnyal bizonyítunk.”* – ahogy ma is olvashatjuk?

Vajon eszébe villant-e az egyetemi évek gondtalansága, meg a szigorlatokra való készülés embert próbáló nehézsége?

Gondolt-e arra ebben az esetben, hogy talán a művészi pálya mégis mást ígért volna?

Járt-e a fejében az egyetemi bálók hangulatának emléke? Eszébe jutottak-e az év-folyamtársak? Soha meg nem tudjuk már annak a kedvesnek a nevét, akivel annak idején kéz a kézben sétálgathatott. Felidézte-e, érezte-e ismét az ő melegségét, az illatát, szemének csillogását...?

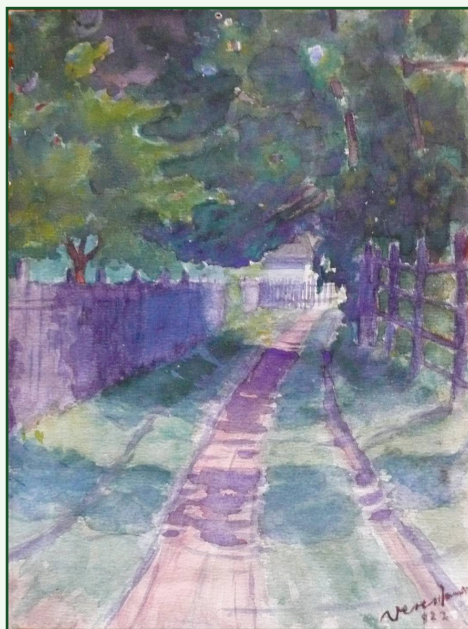
Bevillant-e az orvossá avatás nemes pillanata a rektori kézfogással?

Vajon visszaidézte-e azt a Bocskai-kerti kis utcát, amelyet oly kedves, meleg szí-nekkel megfestett? (96. ábra)

Emlékezett-e vajon a nagyerdei Vigadó cigányzenés estéire, a legendás marhapörkölt ízeire?

Vajon várt-e ismerőst, barátot az elő-adására, vagy csak a szakma szeretetéből fakadó mondanivalóra összpontosított?

Megannyi vajon?, gondolt-e?, felidéz-te-e?, emlékeztette-e?, eszébe villant-e az a sok emlék? – Vagy csak a ma emberének olyan kérdései ezek, amelyekre már soha-sem kapunk választ. Mint ahogy arra sem, hogy milyen sikerrel zárult ez az össze-jövetel?

96. ábra. Bocskai-kerti gyümölcsös –
Veres János 1922-ben készült akvarellje

A „hanyi láz”

Britannica Hungarica világenciklopédia (Cicero Kft., Budapest, 1997. ISBN 963 7815 88 0) VIII. kötetének 350. oldalán a *Hanság* cím alatt a következő olvasható:

„A Hanság, németül Waasen, a Kisalföld nyugati részén, a Fertő-tó szomszédságában, az osztrák–magyar határ két oldalán elterülő, egykor mocsaras táj. A 400 km² területű, nagy kiterjedésű süllyedék vizzeit a Hansági főcsatorna és a Rábca vezeti a Dunába. A Hanság egykor a Fertő-tóhoz szervesen kapcsolódó égerláp volt, mára az eredeti tájnak csak kis részletei maradtak meg. A megmaradt mocsári tájrészletek értékes növény- és állatvilága miatt a Fertő-Hanság Nemzeti Parkhoz tartoznak. ... A lecsapolására az első tervet Freman Miksa készítette 1762-ben, de még 1958-ban is szerveztek ifjúsági akciót a lecsapolásra. ... A Hanság környékének főbb központjai: Mosonmagyaróvár, Jánossomorja, Lébény, Csorna és Kapuvár.”

Az adatokból jól kitűnik, hogy meglehetősen nagy terület. „E területnek az úgynevezett 1958-as lecsapolását hivatalosan a termő terület növekedése miatt kell végrehajtani” – szolt a határozat. Valójában pedig meg kívánták szüntetni az ideiglenes zöld határon való illegális átjárást. E területet igencsak felügyelték, de teljesen megszüntetni az előbb említett átkelést nem tudták a hatóságok.

E területre csak az úgynevezett határsávi belépővel lehetett bemenni. Magam is tapasztaltam e szigort, amikor 1960-ban tábororvosnak rendelték ki az egyetemről.

Kapuvár e terület déli határain fekszik.

A korabeli napilapban megjelent egy cikk a *Tudományos kutatóink a dolgozókért* rovatban, melynek címe a következő volt: „Eredményesen harcolnak a »hanyi láz« ellen a kapuvári kórház orvosai” (97. ábra)

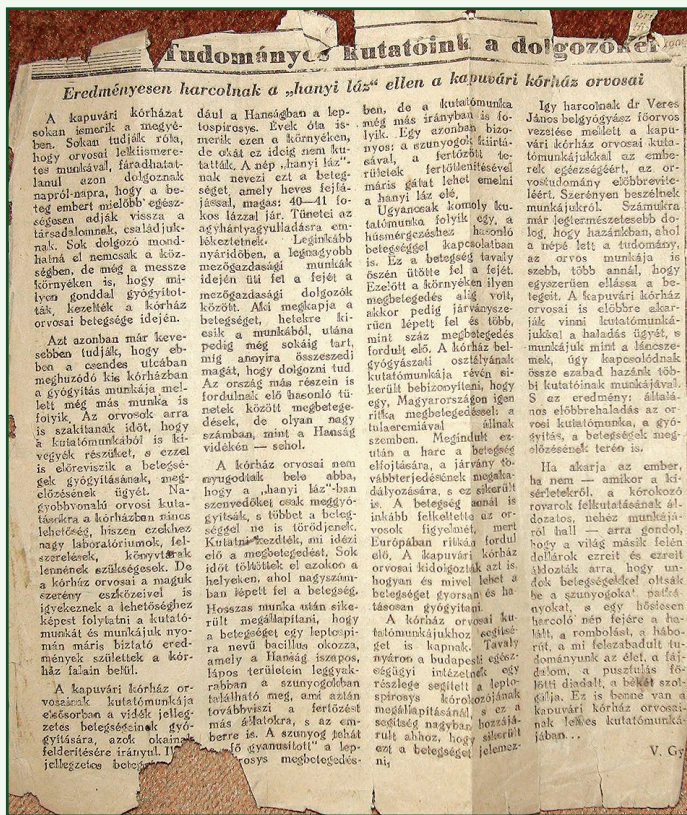
„A kapuvári kórházat sokan ismerik a megyében. Sokan tudják róla, hogy orvosai lelkiismeretes munkával, fáradhatatlanul azon dolgoznak napról-napra, hogy a beteg embert mielőbb egészségesen adják vissza a társadalomnak, családjuknak.

... Azt azonban már kevesebben tudják, hogy ebben a csendes utcában meghúzódó kis kórházban a gyógyítás mellett még más munka is folyik. Az orvosok arra is szakítanak

időt, hogy a kutatómunkából is kivesszék részüket, s ezzel is előreviszik a betegségek gyógyításának, megelőzésének ügyét. Nagybbronalú orvosi kutatásra a kórházban nincs lehetőség, hiszen ezekhez nagy laboratóriumok, felszerelések, könyvtárak lennének szükségesek. De a kórház orvosai a maguk szerény eszközeivel is igyekeznek a lehetőséghez képest folytatni a kutatómunkát.

...A kapuvári kórház orvosainak kutatómunkája elsősorban a vidék jellegzetes betegségeinek gyógyítására, azok okainak felderítésére irányul. Ilyen jellegzetes betegség például a Hanságban a leptospirosis. Évek óta ismerik ezen a környéken, de okát ez ideig nem kutatták. A nép „hanyi láz”-nak nevezi ezt a betegséget, amely heves fejfájással, magas: 40-41 fokos lázzal jár. Tünetei az agyhártyagyulladásra emlékeztetnek. Leginkább nyáridőben, a legnagyobb mezőgazdasági munkák idején üti fel a fejét a mezőgazdasági dolgozók között. Aki megkapja a betegséget, betekre kiesik a munkából, utána pedig még sokáig tart, míg annyira összeszedi magát, hogy dolgozni tud. Az ország más részein is fordulnak elő hasonló tünetek között megbetegedések, de olyan nagy számban, mint a Hanság vidékén – sehol.

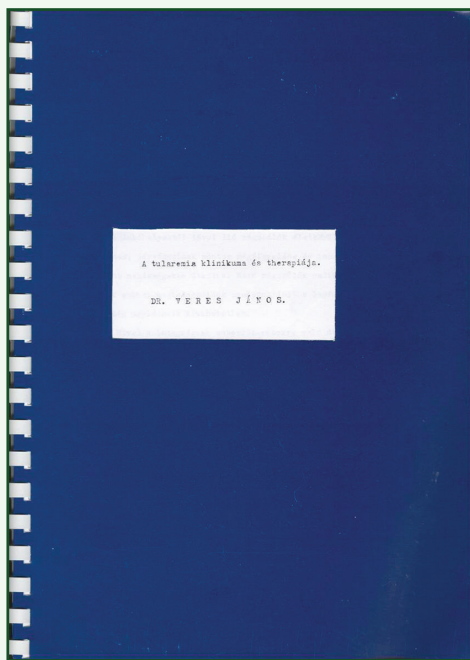

97. ábra. A „hanyi láz”-zal kapcsolatos újságcikk

A kórház orvosai nem nyugodtak bele abba, hogy a „hanyi láz”-ban szenvedőket csak meggyógyítsák s többet a betegséggel ne is törődjenek. Kutatni kezdték, mi idézi elő a megbetegedést. Sok időt töltöttek el azokon a helyeken, ahol nagyszámban lépett fel a betegség. Hosszas munka után sikerült megállapítani, hogy a betegséget egy leptospira nevű bacillus okozza, amely a Hanság iszapos, lápos területein leggyakrabban a szűnyogokban található meg, ami aztán továbbviszi a fertőzést más állatokra, s az emberre is.

...Ugyancsak komoly kutatómunka folyik egy, a húsmérgezéshez hasonló betegséggel kapcsolatban is. Ez a betegség tavaly ősszel ütötte fel a fejét. Ezelőtt a környéken ilyen megbetegedés alig volt, akkor pedig járványszerűen lépett fel és több, mint száz megbetegedés fordult elő. A kórház belgyógyászati osztályának kutatómunkája révén sikerült bizonyítani, hogy egy, Magyarországon igen ritka megbetegedéssel: a tulaeremiával állnak szemben. ...A betegség annál is inkább felkeltette az orvosok figyelmét, mert Európában ritkán fordul elő. A kapuvári kórház orvosai kidolgozták azt is, hogyan és mivel lehet a betegséget gyorsan és hatásosan gyógyítani.”

Veres János nemcsak a kapuvári kórház Belgyógyászati Osztályának, hanem a Fertőző Osztálynak is vezetője, főorvosa volt. A nagyon komoly feltáró munka kapcsán összegyűlt, megbízható tudományos adatok alapján írta meg kandidátusi értekezését.

98. ábra. Veres János kandidátusi értekezésének fedőlapja

Mi sem lehetett természetesebb Veres Jánosnak, mint a tömegesen jelentkező betegeken való segítség. Munkatársaival keresték, kutatták az okot, okokat. A nyert adatokból és vizsgálatokból egy olyan ember, mint Veres János azt a következtetést vonhatta le, hogy ezeket az új ismereteket közzé kell adni a betegek érdekében.

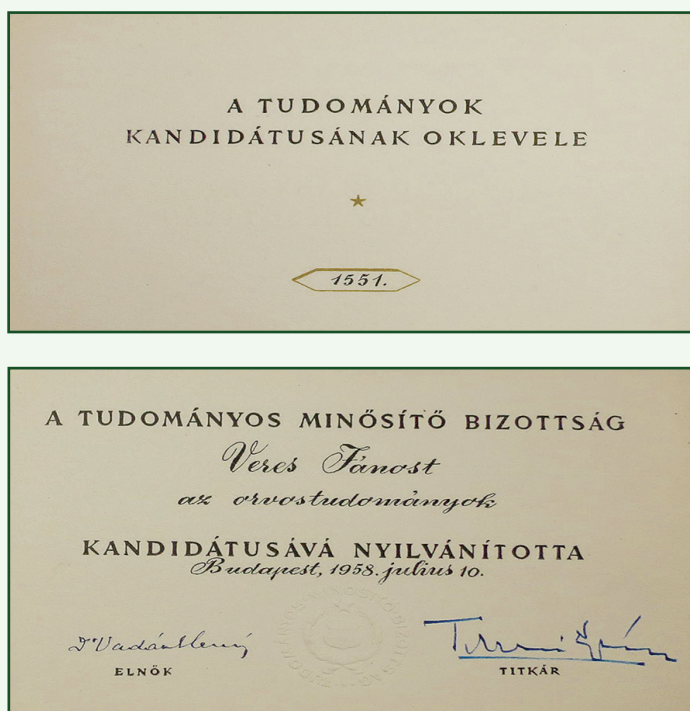
Megírta tehát a kandidátusi értekezését „*A tularemia klinikuma és therápiája*” címmel és benyújtotta a Magyar Tudományos Akadémia Minősítő Bizottságához (98. ábra).

Ennek az eljárásnak a rendes menete éveken keresztül az volt, hogy a bizottság előzetes referálás után kiadta a munkát a bírálóknak – a bírálók elküldték a véleményüket – kitűzték a nyilvános vitát – és annak eredményessége után az illetőt a tudomány kandidátusává, vagy doktori értekezés esetén a tudomány doktorának nyilvánították, annak rendje és módja szerint.

Így volt ez Veres János esetében is?

Sajnos nem. A Földművelésügyi Minisztériumból – igen, a Földművelésügyi Minisztériumból kívánták megakadályozni az orvostudomány tárgykörébe tartozó diszsertáció védését.

Elégedjünk most meg annyival, hogy az értekezést Veres János megvédte és a Tudományos Minősítő Bizottság az orvostudomány kandidátusává nyilvánította 1958. július 10-én (99. ábra).

99. ábra. A tudományok kandidátusának oklevele

Veres János kandidátusi értekezése

*M*ivel „gond” volt az értekezéssel, ezért vegyük akkor górcső alá. Ne tűnjön szerénytelenségnek, hogy úgy is megnéztem ezt a munkát, mint aki több tucat disszertáció bírálatában vettem részt a Tudományos Minősítő Bizottságban, mint bíráló bizottsági tag, referens vagy elnök.

Az akkori követelményeknek a munka formailag megfelelt, tehát ezen a téren nem lehetett kifogás. – Nem is tettek megjegyzést.

Az egész értekezés a tularaemia fertőző betegségről szól, ami abban az időben kezdett terjedni, illetőleg felfigyeltek rá, bár egyes jelzések majdnem 100 évvel előttek voltak, vagy akkortájt íródtak. Veres János ennek okát igyekezett tudományos módszerekkel feltárni, új ismeretekre szert tenni, a betegek javát szolgálni.

Új ismereteket adott a diagnosztikus módszerben, a kórelváltozás megjelenési formáit a gyakorlat számára összefoglalta, helyes és helytelen kezelési útmutatásokat tett közzé, a diagnózis felállításának nehézségeit is boncolgatta, a fertőző forrásokat megjelölte és földrajzilag is hitelessé tette. A megelőzést is fontos kérdésnek tekintette, sőt bizonyos gazdasági szempontokat is tárgyalt. – Összegezve ez megfelelt az akkori előírásoknak.

Akkor hát mi volt a baj?

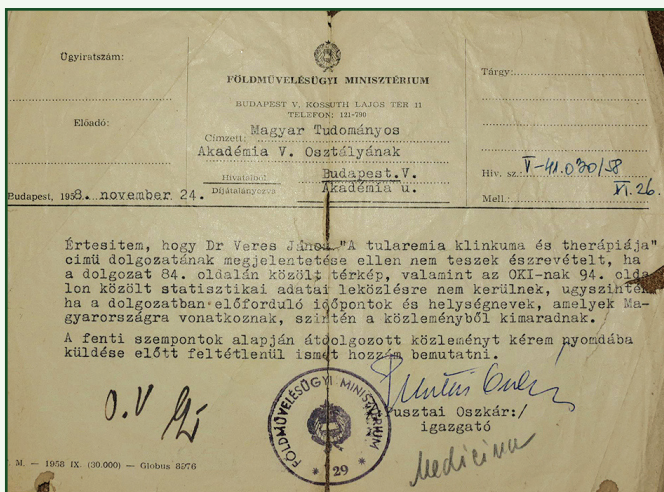
A dokumentumok tanulmányozása során előkerült egy számomra igen „furcsa” írás, amely a következőket tartalmazta (100. ábra):

„Értesítem, hogy Dr. Veres János „A tularaemia klinikuma és therápiája” című dolgozatának megjelentetése ellen nem teszék észrevételt, ha a dolgozat 84. oldalán közölt térkép, valamint az OKI-nak 94. oldalon közölt statisztikai adatai leközlésre nem kerülnek, ugyyszintén, ha a dolgozatban előforduló időpontok és helységnevek, amelyek Magyarországra vonatkoznak, szintén a közleményből kimaradnak.

A fenti szempontok alapján átdolgozott közleményt kérem nyomdába küldése előtt feltétlenül ismét hozzám bemutatni.”

Többször olvastam. Igen, többször. Jól értem, ami ebben az írásban van?

Akkor hát részletezzük kétségeimet.

100. ábra. A „furcsa” dokumentum a Földművelésügyi Minisztériumból

Egy orvosi tárgyú értekezés hogy kerül a Földművelésügyi Minisztérium 29. példaszámú igazgatójához, nevezetesen Pusztai Oszkárhoz?

Milyen alapon emel kifogást e munka ellen? Mi a szakképesítése? Hogy engedheti meg magának, hogy beleszóljon a Magyar Tudományos Akadémia V. osztályának, azaz az Orvosi Osztálynak az ügymenetébe?

Nem sok fogalma lehetett ennek a Pusztai Oszkárnak a dolgokról.

A tudomány világában számos olyan tény van, hogy egy-egy megbetegedés például egy-egy földrajzi tájra vonatkozik, avagy pont erről nyerte a betegség a nevét. Miért tiltja ez az illető a helységnevek és a térképek közlését?

A statisztikai adatok a munka objektivitását tükrözik, ha ezt kivesszük, akkor hiteltelenné válik a dolgozat. Így a váz megmarad – de a mag kivéve. Akkor ez egy hértel munka – így értelme nincs. Ezért írhatta Pusztai Oszkár, hogy ha „a dolgozat 84. oldalán közölt térkép, valamint az OKI-nak 94. oldalon közölt statisztikai adatai leközlésre nem kerülnek”, csak akkor nem tesz észrevételt.

Van ennek a Pusztainak valamelyest fogalma a tudományos munka értékéről?

Ha lehetne, megkérdezném tőle ezeket a dolgokat, s lehet, hogy akkor a hivatalos „utasításra tettem” kicsit elcsévelt védekezésformára hivatkozna. Megint csak felteszem a kérdést: – Hogy került vagy kerülhetett ez az egész tudományos munka a Földművelésügyi Minisztériumba? Kinek vagy kiknek volt érdeke? A leírtakban kell keresni az okokat.

Akkor hát olvassunk bele az értekezésbe.

*Az értekezés címe „A tularemia klinikuma és terápiája”. A 3–4. oldalon így ír:
„Az eddigi megfigyelések azt mutatják, hogy ahol a betegség egyszer befészkelte magát,*

azok a területek továbbra is veszélyeztettek maradnak azért, ... a tularemia járványok újra kitörhetnek. Ezt mutatják a Kapuvár környéki epidémia tapasztalatai is.”

Veres János megerősítette, hogy a járvány a megnevezett területen ismét kitörhet. Az első tularemia bejelentés 1951 novemberében történt. A fordulat évén már jóval túl vagyunk és járványveszély egy védett, lezárt területen? – Ilyen ugye a „hivatalosok” szerint nem lehet.

„...tularemia bejelentés tudvalevőleg eddig még nem történt. Ezt a tényt azért szükséges itt hangsúlyozni, mert a nyúl exportból származó fontos gazdasági érdekekre való hivatkozással eddig orvosainknak szakközlemények után való felvilágosítása a magyarországi tularemia járványról nem volt megengedve, jóllehet az orvos fontos szerepet tölt be úgy közegészségügyi, mint állategészségügyi, következésképpen népgazdasági szempontból egyaránt, amint ezt a kapuvári járvány tanulságai is bizonyítják. ... Ebből a szempontból elsőrangú fontosságú, hogy az orvosok elegendő ismeretekkel rendelkezzenek ahhoz, hogy már az első emberi tularemiás megbetegedéseket lehető legkorábban diagnosztizálhassák. Ezen cél eléréséhez szükséges, hogy az orvosok ne csak olvassák, hanem lássák is a beteget, illetve a betegséget. ... munkám egyik fő célja az volt, hogy minél nagyobb számú és minél jellemzőbb eredeti fényképfelvételekkel illusztráljam az előadottakat.”

Úgy gondolom, hogy ehhez nem kell kommentár.

A 8. oldalon így ír Veres János:

„A fő járvány-területekről, mint az U.S.A. és Szovjetunióból kiindulólág a betegség megismerése óta megállíthatatlanul elterjedt anélkül, hogy a mai napig a járvány tovaterjedésében nyugvópontot lehetett volna találni. ... Ezidő szerint a Szovjetunióból kiinduló kórokozó hullám Közép- és Nyugat-Európát érte el és így került hozzánk a Kárpátok megkerülésével 1951-ben.”

Hogyan is gondolják, hogy a Szovjetunióból került hozzánk a járvány? Ezt akkor leírni, amikor egy közepes erősségű politikai viccért is egy-két évet lehetett kapni!

Bizony ez nem tetszhetett, meg az a fejezet sem, amely a Szovjetunió és a szibériai járványok történetét dolgozza fel és ezt szovjet szerzőktől származó irodalmi adatokkal is alátámasztotta. Tehát így ezt a részt nem lehetett elmarasztalni, illetőleg azt nem lehetett semmisnek venni, hogy a Szovjetunióban nincs ilyen járvány.

Az értekezés 14. oldalán így ír:

„Pekrowskaja szerint a bact. tularense a kullancs testében 530 napig is életképes marad. ... A kifejlődő kullancsok áttelelnék, ilyen módon adva van a lehetőség arra is, hogy a bact. tularense a hideg évszakot is kiállja. ... A magyarországi, illetve kapuvári

*járványban több esetben is előfordult, hogy a Babot község határában elterülő u.n. falube-
lyi erdőben dolgozók a kullancsok csípésétől tularemiában megbetegedtek.”*

Veres János a tularemia terjedésének ezt a formáját is leírta amellet, hogy a nyúl az, amelyik nagy számban terjeszti ezt a megbetegedést.

*„Végül itt kell megemlítenünk az aránylag gyakori laboratóriumi fertőződést, melyek főleg a tularemiában elbullott állatok boncolása, vagy pedig táptalajjal való foglalkozás közben keletkeznek. Az íhmódon létrejövő fertőződés olyan gyakori, hogy egyes külföldi államokban betiltották a tularemiával való laboratóriumi foglalkozást ... az irodalom-
ban a következő elégtelenül süttött, vagy főzött, fertőzött állat húsa szerepel: nyúl- és üregi nyúl (Anoss és Sprunt, Kling, Tumansky), ürü, disznó, tyúk, baromfi (Tumansky), húskonzerv (Beresin) ... továbbá ivóvíz (Karpov és Antonov, Tumansky) idézhetnek elő belső tularemiát.”*

VII.tábl.	
A tularemiás megbetegedések eloszlása hónapok szerint:	
Január:	20 megbetegedés.
Február:	5 " " "
Március:	1 " " "
Április:	5 " " "
Május:	2 " " "
Junius:	3 " " "
Julius:	1 " " "
Augusztus:	1 " " "
Szeptember:	0 " " "
Október:	9 " " "
November:	26 " " "
December:	15 " " "

Fenti táblázatból világosan kitűnik a főleg fertőzött mezei nyulak által előidézett tularemiás megbetegedések szezonális főként a mezei nyulak vadászati idejére eső tömegesebb előfordulása. Kezdődik tehát Október hónap-
ban /9 eset/s kulminal a November,December és Január hónapokban,majd Februárban alább hagy.A közti hóna-okban szórványosan előforduló megbetegedések között bennifoglal-
tatnak azok is amelyeknél tilalmi időben megszerzett be-
teg mezei nyul vitte át emberre a fertőzést.Ez a tény éberségre int,mert tularemiára nemcsak a nyul vadászati idején,hanem az u.n. holt szezon idején is gondolni kell, miután bebizonyosodott,hogy a lakosság egy része rennde-
resen foglalkozik tilalmi időban is ehető mezei vadak szerzésével és fogyasztásra elkészítésével.A nyári hóna-
pokra esik a 4 kullancscsípés által előidézett tularemiás megbetegedés is,ilyenformán gondolni kell a nyári hónapák-
ban gyakran előforduló insecták által előidézett csípések-
nél is tularemiára,különösen akkor,ha azokat néhány napon belül a környéki nyirokcsomók nagyobbodása kíséri,hideg-
zés és láz mellett.

101. ábra. A tularemiás megbetegedések eloszlása hónapok szerint.
A VII. táblázat Veres János kandidátusi disszertációjából

Itt szeretném megjegyezni, hogy ezzel kapcsolatosan Veres János széleskörű irodalmi tanulmányokat folytatott. Szeretném bizonyítani továbbá, hogy a tularemiával kapcsolatos kísérleteket is ismerte, így például (értekezés 17. oldal)

„Igen értékesek Bilal G. Törökországban végzett vizsgálatai is, melyek azt bizonyítják, hogy a békák is fogékonyak a tularemia fertőzés iránt és sikerült kimutatnia, hogy tularemiával mesterségesen fertőzött békát csíramentes vízbe helyezve, a víz rövid idő alatt fertőzötté vált, mely a vízbe tett egészséges békát is fertőzött tularemiával.”

Sok-sok oldalon keresztül foglalkozik Veres János e megbetegedés diagnosztikájával, differenciáldiagnosztikájával és speciális diagnosztikájával, terjedési módokkal, gazdagon illusztrált esetekkel alátámasztva.

Érdekes módon egy igen gyakori, de valahogy figyelembe nem vett terjedési módot is leír a 43–44. oldalon:

„A tularemiás bőrelváltozások egyrésze közvetlenül néhány napon belül jelentkezik a fertőzött állattal való foglalkozás után. ...Az elváltozás elhelyezkedése és kiterjedése arra utal, hogy akkor keletkeznek, amikor a fertőzött állat feldarabolása során a nagy tömegű kórokozót tartalmazó vérrel és öblítővízzel egészen a könyökükig érintkeznek, esetleg le is mossák kezeiket a dolgozók. Tény az, hogy a leggyakrabban ezen erysipeloidok a kéz és alkaron csupán a könyökig terjednek és ott éles határral végződnek. Megfelel ez a kéz és karok azon részeinek, amelyek nyulak nyúzásánál közönségesen szennyeződnek vérrel és amelyet szokás szerint a fertőzött, vérrel szennyezett öblítővízzel mosnak le a dolgozók.”

Most pedig vegyük figyelembe a „kifogásolt” részeket. 88 beteg adatait a legkülönbözőbb csoportosításokban mutatja be. Például a fertőzőforrás 76 esetben nyúl volt. Az értekezés említette a nyúlkivitelt és ugye ez az adat nem teljesen előnyös.

Amit Betz Bareau is cikkében megemlített (értekezés 75. oldal)

„...ennek folyományaképpen a külföldi emberi tularemia szakirodalomban mégis csupán Magyarország és az innen importált nyulak lettek említve az 1950. évi belgiumi és franciaországi emberi tularemia járványok okozóiként.”

Nyilván ez fájdalmas pont volt, itt lehetett fogást találni – nyugati író – nyugati közlés. Ugye, így nem lehetett a szerzőt befolyásolni.

Az esetek halmozódása november-december-januárra esik (VII. táblázat). Ez az időszak nem más, mint a vadászszezon (101. ábra).

E történet kapcsán jegyezte meg egyik találkozásunk alkalmával Márta asszony a következőt:

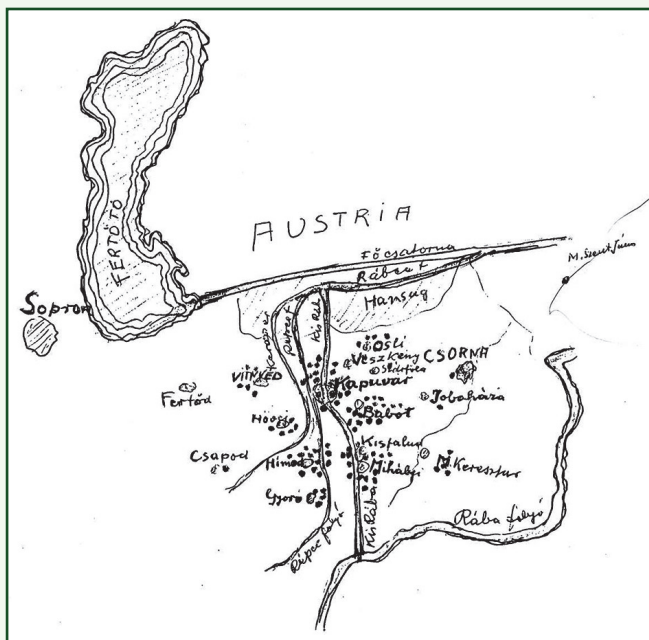

– Tudod, János mondta, hogy oda jártak a főelvtársak vadászni, ez akkor egy háborítatlan, nagyon zárt terület volt.

Rájöttek Veres Jánosék, hogy a betegség kórokozója micsoda. Milyen botrány lett volna, ha kiderül, hogy egy-egy vad tularaemiával fertőzött és az valamelyik nagyfőnök konyhájában köt ki és netalántán valaki megbetegszik?

Lehet, hogy ez is lehetett az egyik ok?

A következő „fogás” a térkép lehetett (102. ábra).

102. ábra. Részlet Veres János disszertációjából

Hogy is merészelt ilyen gondolni Veres János, hogy felvázolja saját kezűleg ezt az elzárt zónát? Az országhatárt – a biztonsági zóna felfedésével? Hova lesz akkor a biztonságpolitika? ...meg mit tudom én, hogy még milyen kifogást lehetett ide sorolni.

Próbáltam többet megtudni Pusztai Oszkárrol, de csak annyi derült ki, hogy az írásban lévő dátumtól számított körülbelül négy hónap múlva a minisztériumból távozott.

Tudományos szempontból megalapozott volt az értekezés, politikai nézőpontból pedig szerfelett kínos. Ez utóbbit talán a ma embere nehezen érti, értheti meg. Ehhez abban az időben valóságosan kellett volna élni, hogy megértse és tudja, hogy miért volt ez egy nemkívánatos értekezés.

1962. december 30.

*N*evezetes dátum Veres János életében, de nemcsak az övében, hanem Csörgey Mártáéban is.

Ebben az időben Veres János csoportvezető belgyógyász főorvosként dolgozott a János Kórházban. Kezdetben egy-egy beteget küldött Veres János hivatalos úton Csörgey Mártához, aki a János Kórház belgyógyászatán dolgozott.

Egyre sűrűbb találkozások az ebédlőben – talán ez egy kicsit mindig hosszabbra is nyúlt –, meg az egyéb találkozások is. Egyszóval összelepedett e két szeretetre-méltó ember.

János 1960-ban eltemette élete első párját, a tragikusan korán, 47 éves korában elhunyt, gyógyíthatatlan betegségben szenvedő Amáliát, akinek örök nyugalóhelye a Farkasréti temetőben van. Szülei és testvérei a szombathelyi sírkertben nyugszanak.

Nagy megpróbáltatás volt ez számára, meg az is, hogy Miklós fia is bénulósos betegséggel küszködött. A mindennapok kemények voltak.

A lelkében-testében magányosan élő, mély érzésű ember életében valami felcsillant egy kedves, bájos teremtmény megértő személyében, aki ráadásul szakmabeli is volt. A közös orvosi érdeklődés mellett több közös, az élet több területét is érintő együttgondolkodás közös útra terelte életüket. Így jött el az a nap, amely 1962. december 30-a volt (103–104. ábra).

103. ábra. János és Márta házasságkötése

– Szombati nap volt – mondta Márta. – Ügyeletből mentem a házasságkötő terembe, ahol a szokásos formaságok után hivatalosan házastársak lettünk. Aznap este, mivel zeneszeretők is voltunk, bérletünk is volt, a gyönyörű Operaházban is ünnepeltünk.

104. ábra. János, Márta és a násznép. Bal szélén Márta munkatársai. Márta és János, mögöttük tanúik: Komáromi Ferenc (Márta anyai nagybátyja) és dr. Simor Antal (Veres János első feleségének unokatestvére). János mögött Márta munkatársa és Veres János idősebbik fia. Jobb szélén Márta gyerekkori barátnője, férjével

– Tudod nem zavart, hogy 28 év korkülönbség volt köztünk. Egy percre sem foglalkoztatott ez. Soha nem éreztem hátrányát. Inkább küldetésnek éreztem. A Jóisten így rendelte.

– Szépen éltünk, jött Andi – akit a Szent Imre-templomban kereszteltünk. János nagy szeretettel vette őt körül, új fényt is hozott életébe. Helyes gyerek volt, aki orvos lett, jelenleg pszichiáter. Nézd, milyen kedvesek ezek a képek! Az egyiken János nyakában Andi. (105. ábra).

105. ábra. Együtt a kis család. Márti Andival. János nyakában Andi

Amikor én megismertem Veres Andit – vettem közbe – nagyon kedves, határozott, nyílt tekintetű, szép asszonynak ismertem meg. Nagy dolog az, hogy orvosi ténykedése során mások bűját, baját, keservét veszi a vállára, de az övével foglalkozik-e valaki?

106. ábra. Andrea mesél édesapjáról

Ez is orvos sors, mint ahogy az is, hogy ha betegek vagyunk, tudjuk, hogy mi következhet..., mi történhet velünk...

Az esküvői képen János határozott tekintetén látszott magabiztossága, míg Mártáén a kedvesség, gyöngédség.

– Hogy fogadott János volt feleségének családjá?

– Befogadtak, bár volt egy nagynéni, akitől őszintén mondvá tartottam.

– Igen, majdnem minden családban van egy nagynéni, egy unokatestvér, vagy valaki – vettem közbe, aki ha fehér, akkor fekete kell. Ha a gyerek jön, miért már? Ha nem, akkor miért ne? – szóval olyan kákán csomót kereső, mások életét keserítő „kedves rokon”.

– Ez a nagynéni, akitől tartottam egy kicsit, őtőle kaptam az egyik legnagyobb szeretetet életem folyamán.

Egy „Kiss” epizód

Életünk folyamán egyszer-egyszer, akarva vagy nem akarva, gyógyintézetbe kerülhetünk.

Ahogy mondani szokás, ekkor a baj nem válogat. Így bizony elérheti a tudóst, a művészt, meg ki tudja még, hogy milyen kiválóságokat, mert hisz ők is „emberből” vannak.

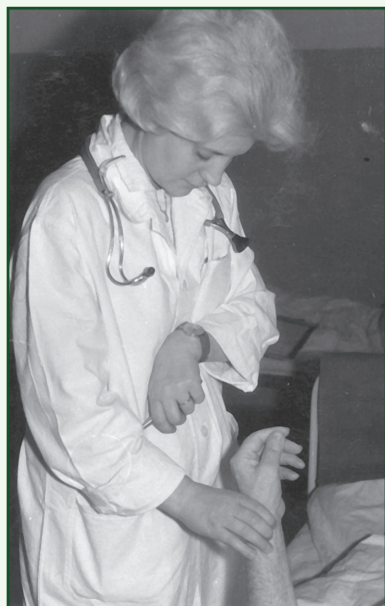
Ennyi bevezető után az alábbi néhány sorba foglalt történetet Veres János felesége, Márta asszony mondta el egy nagyon kedves, meghitt beszélgetésünk alkalmával, azzal a megjegyzéssel, hogy ezt még nem mondta el senkinek, csak a család ismeri.

Kiss Ferenc, a nagyhírű anatómus professzor felesége egyik alkalommal azon a Belgyógyászati Osztályon feküdt, ahol Márta is dolgozott (107. ábra). Az egyik vizit után megszólította a „doktornőt” a feleségét meglátogató Professzor úr – beszélgetés lett a vége.

Igen, a beteg igényli, óhajtja, hogy ne csak a kezelések alkalmával szóljanak hozzá, mert a kórházi környezet – még hogyha a legjobbakat is akarják számára – mégiscsak kórházi környezet. Meg lett légyen bárki is a beteg, végső soron kiszolgáltatott.

Közben a kedves, kellemes doktornő férjét is megismerte a Professzor úr. Barátsággá nemesedett ez az ismeretség, olyannyira, hogy nemcsak Andi lányuk születése után vitt gyermekholmikát a Kiss házaspár nekik, hanem az egyik közleményét Kiss Ferenc Veres Jánosnak is dedikálta (108. ábra).

Kiss Ferenc professzort 1952-ben Kossuth-díjjal tüntették ki, aki a Magyarországi Szabadegyházak Szövetsége elnöke is volt. Az ismertség és

107. ábra. Dr. Veres Jánosné dr. Csörgey Márta a Belgyógyászati Osztályon egyik betegét vizsgálja

az elismertség miatt nem tudták „az illetékesek” továbbjegyelni a kitüntetést – ahogy a szóbeszéd járta.

Az ünnepség fogadásán Rákosi Mátyás is jelen volt. Kettőjük között az alábbi beszélgetés zajlott le:

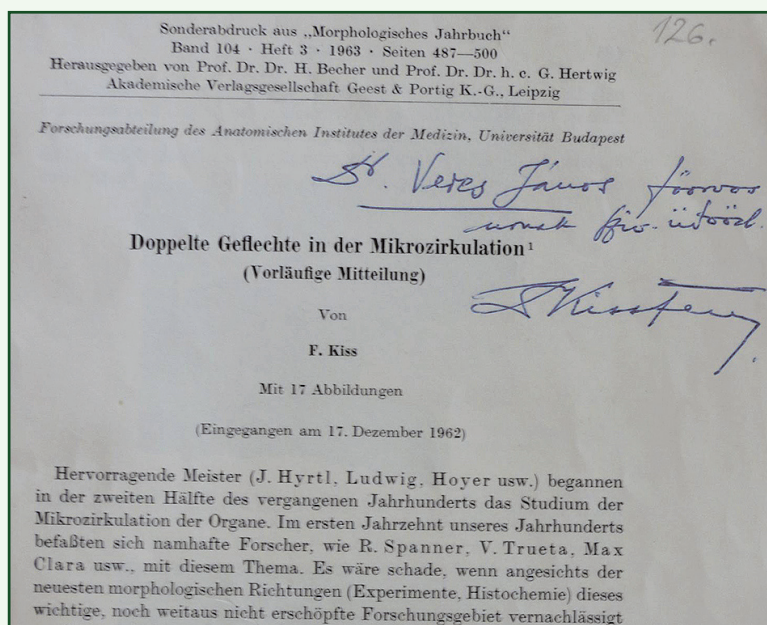
„Rákosi Mátyás: – Elnök úr, Ön miért vallásos? A hívei mindig Ön mögött állnak, nem fél, hogy hátba támadják? – hangzott el a nem kis éllel feltett kérdés.

Kiss Ferenc: – Igen. Én vallásos vagyok, és az én híveim mindig mögöttem állnak, és én megbízom adott esetben bennük. De mondja, Elnök úr, Ön biztos abban, hogy az Ön párttársai nem támadják hátba? – jött a nem várt viszontkérdés.

Az alacsony, zömök, kopasz ember néhány tizedmásodpercig hallgatagon, alig észrevehetően mereven a semmibe tekintett:

Rákosi Mátyás: – Nem vagyok ebben biztos.

Kiss Ferenc: – Én az enyéimben biztos vagyok, ezért is vagyok vallásos.”

108. ábra. Kiss Ferenc anatómus professzor egyik közleménye, melyet Veres Jánosnak ajánlott

A széndioxid ködkamra

Veres János Budapestre kerülése után egyre több keringési problémával küszködő beteggel találkozott. Ez idő tájt sok új gyógyszer is forgalomba került, ezekhez kívánt kiegészítő, gyógyító tevékenységgel is hozzájárulni, mert mindig szem előtt tartotta, hogy a betegeken segítsen.

Olvasott ember lévén szakirodalmi tájékozottságán keresztül látóterébe került a széndioxid gáz ún. balneophysiotherápiás hatása. Ha a széndioxid gáz a felszínre tört (természetes mofetták), az emberek fürdőszerű használata során érezték annak kellemes melegítő hatását, több esetben – bizonyos betegségeknél – gyógyító hatását is.

Nyilvánvaló, hogy a modern gyógyszerek ezt a kezelési módot kiszorították. Feledésbe merült. Mint ahogy az lenni szokott, aztán ismét „elővették”, mert a hatásmechanizmust felderítették. Azaz, ha a gáz a bőrön keresztül bejut a szövetekbe, az értágító hatású, s így, az kedvező folyamatokat indít meg, sőt másodlagosan javíthatja a szívműködést is.

Ez volt a kiindulási alap.

Veres János szerkesztett egy átlátszó falú kamrát, amelybe a beteg behelyezhető. Ebben a kamrában széndioxid gőz fejleszthető, ami így kívülről is látszik. A CO₂ nehezebb a levegőnél, így amikor a kellő magassághoz a gáz elér, az adagolást leállították. A zárólemez felett a beteg feje kinn volt, így nem lélegezhette be a gázt és a kezelés megfelelő ideig folytathott.

Ezt az Egészségügyi Minisztérium Újítási Bizottsága elfogadta, sőt országos bevezetésre javasolta. A szénsavgázt „száraz jég” formájában Répcelakról, Európa egyik leggazdagabb szénsavforrásából biztosították.

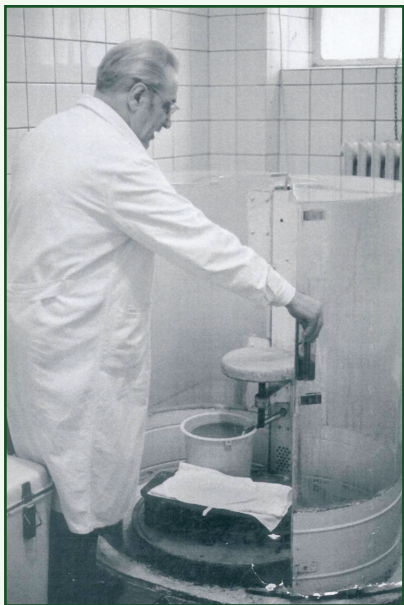
Kedves Olvasó! Szeretném felhívni a szíves figyelmét arra, hogy újítás formájában fogadták el ezt az eljárást és a megalkotott kamrát. Ez a kitétel e fejezet végén olvastak után válik majd világossá.

A következő fényképeken a széndioxid ködkamrával és a kezelés egyes fázisaival ismertetjük meg a kedves Olvasót a család által rendelkezésünkre bocsájtott dokumentumok alapján.

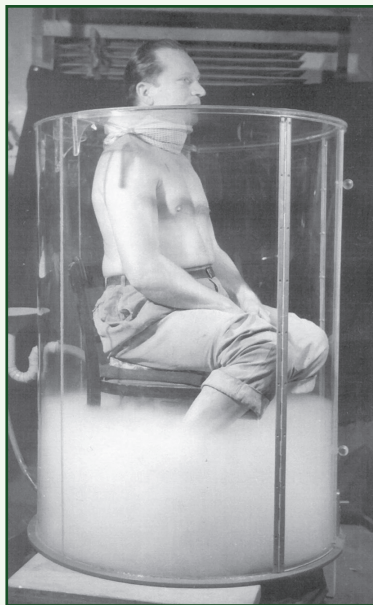
Az első fényképen maga Veres János mutatja be a széndioxid ködkamra belső részét (109. ábra). A következő képen a harmadígt megtelt köddel lévő kamra látható

(110. ábra). A következő ábrák a félig megtelt, majd a három megtelt kamrában lévő – kezelés alatt lévő beteget mutatja, ahol Veres János irányítja a kezelést. (111–112. ábra).

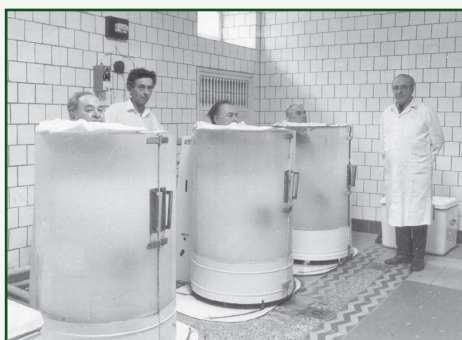
109. ábra. Veres János mutatja be a széndioxid ködkamra belső részét

110. ábra. Kezelés közben a köddel harmadáig megtelt kamra

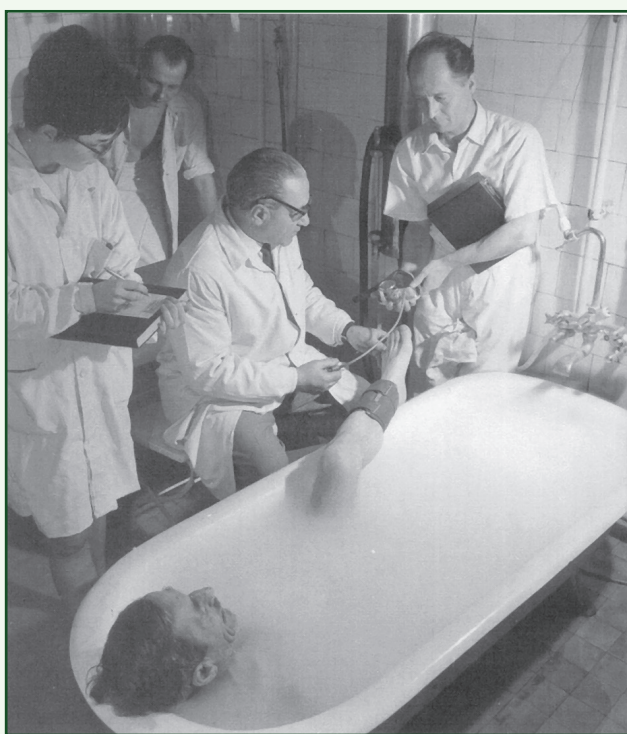
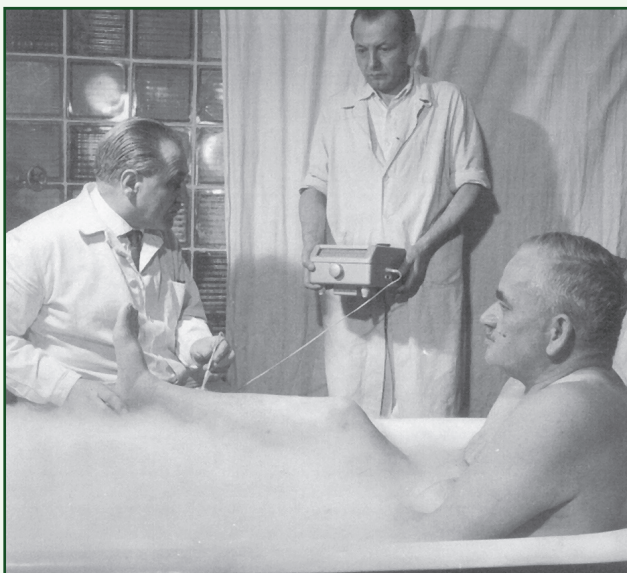
111. ábra. Kezelés közben a köddel félig megtelt kamrában látható a beteg

112. ábra. Ködkamra-kezelés Veres János irányításával a három megtelt ködkamrában

Veres János a kezeléseket szigorú ellenőrző vizsgálatokat végzett (113. ábra).

113. ábra. Veres János ellenőrző vizsgálatokat végez a kezelés alatt

Az előzőekben bemutatott képek mind eredeti felvételek a családtól, ahogy korábban is említettem.

Ez irányú tevékenységét közlemény formájában foglalta össze az alábbi címen: „A répcelaki természetes szilárd széndioxid felhasználásával készült CO_2 -ködkamrakezelés hatása coronaria és hypertonia betegségeknél”.

E közleményből idézünk részleteket:

„Az előírás szerinti kezelési technika mellett a CO_2 -ködkamrakezelés teljesen veszélytelen. A zárt systema megszünteti a CO_2 -gáz belégzésének veszélyét mind a betegek, mind az egészségügyi dolgozók részéről. A kezelőhelyiség légkörének CO_2 -gáz szennyeződésének biztonságos elhárítása céljából egy elszívó-berendezés van összeköttetésben a CO_2 -ködkamrával, mely kezelés után a még visszamaradt CO_2 -gáz elszívását és annak a szabad légkörbe kivezetését végzi. Ez nemcsak az egészségvédelmi szabályok betartása, hanem a gyógyítás szempontjából is jelentőséggel bír, mivel az ellenőrizhetetlenül, inhalatio útján a szervezetbe került CO_2 a bőrön át diffundált CO_2 -vel ellentétes hatású, így mindenképpen kerülendő. Abban, hogy a CO_2 -ködkamrába bezártság okozta szorongó érzés a már több tízezer kezelésnél egy esetben sem volt észlelhető, nagy szerepet játszott az, hogy a plexiglason keresztül a CO_2 -ködképződés érdekes látványa a beteg számára megnyugtató és figyelemelterelő hatású. Ugyanezen célból az új beteg jelentkezésekor a kezelést bemutattuk a betegnek.

A CO_2 -ködkamrakezelés a vízes szénsavas kádfürdőkezeléssel szemben többféle előnnyel rendelkezik.

Ad. 1. A fürdővíz okozta hydrostatikai nyomás, mely miatt a vízes szénsavas fürdőkezelés nem egyszer kontraindikált Farkas K. és társai [8], mivel a CO_2 -köd gyakorlatilag teljesen súlytalan, ki van küszöbölve.

Ad. 2. A CO_2 -ködkamrakezelésnél a beteg számára kellemes meleg 30°C körüli hőmérséklet anélkül, hogy ezáltal a CO_2 -concentratio csökkenne, biztosított. Ugyanakkor a szénsavas fürdő alacsonyabb hőfokú vizének elkerülhetetlen felmelegítésekor a hőfok emelésével arányosan növekvő mennyiségű CO_2 -gáz elillanásával kell számolni, ami természetesen a gyógyító CO_2 koncentrációjának csökkenésével jár együtt H. Hille és társai [9]. Az elillanó CO_2 -gáz szintelen és szagtalan s így észrevétlenül ülepedik a kád vizének felszínére, majd bizonyos magasságot elérve, a kádban fekvő vagy ülő beteg légzőnyílásai közelébe kerül, ami az inhalatio veszélyét fokozza (H. Hille és társai).

Ad. 3. A CO_2 -ködkamrában az állítható magasságú széken ülő beteg légzőnyílásai a kádban fekvő helyzetben levő betegéhez képest lényegesen magasabb szinten vannak ahhoz, hogy a kezelőhelyiségben esetleg a légkörbe kerül, levegőnél nehezebb, tehát a padló felé süllyedő CO_2 -gáz inhalálható lehessen. CO_2 -ködkamrakezelésnél egyébként is a CO_2 -gáz, illetve ködnek a helyiség légkörébe jutását egyrészt a CO_2 -ködkamra zártsága, másrészt az elszívóberendezés használata biztonságosan elhárítja.

Ad. 4. A CO₂-ködkamrába a beteg könnyen ül be és ugyanolyan könnyen lép ki a kezelés befejeztével, szemben a CO₂-kádfürdőzéssel, amelynél idősebb, vagy mozgáskorlátozottságban szenvedő betegeknel nemcsak a beteg, hanem a kezelőszemély számára is sok nehézség jelentkezik.

Ad. 5. Mivel a CO₂-ködkamrakezelés alapanyaga a répcelaki természetes szilárd széndioxid azaz szárazjég, mely megfelelő konténerekkel elvileg bárhova szállítható, így ez a kezelés, függetlenül a helyhez kötött természetes CO₂-tartalmú gyógyforrásoktól, a távoli alkalmazása helyén is keresztül vihető.”

Közreadjuk az Összefoglalást is:

„Összefoglalás: A 210 coronaria és 69 hypertóniás beteg CO₂-ködkamra seriakezelésének hatásosságára vonatkozó megfigyeléseink alapján megállapíthatjuk, hogy az mint adjuvans physiotherapiás eljárás hatásos, technikailag könnyen kivitelezhető, megfelelő administratio esetén olcsó, tömegkezelésre alkalmas, veszélytelen gyógyeljárás, mely dosierozott testi megterhelés, zsír és szénhidrátszegény csökkentett kalóriájú étrend és adequat pharmacotherapie mellett kiegészíti a coronaria és hypertonia betegségek terapiáját enyhé, de ugyanakkor a vérkeringés javításához elegendő, minden mellékhatástól mentes serkentés formájában. A kedvező haemodynamikai effectusokra figyelemmel, a coronaria betegek széles körű rehabilitációs »long time« programjába céltudatosan beépítve, annak egyik lényeges alkotórészének tekinthető. Megfelelő kivizsgálás után indicált esetekben alkalmazva, hatástanilag a modern pharmacotherapiás eljárások között is méltó helyet foglal el.”

Ezek után azt gondolnánk, hogy minden rendben van.

Előkerült azonban egy olyan dokumentum, amelyet Veres János egy Domos Sándor nevű „titkár elvtársnak” Budapest XI. kerület Zenta u. 1. számhoz írt.

Veres János valahol összejött ezzel az emberrel, akinek valószínűleg ezt megelőzően elpanaszolta az őt ért sérelmeket, és aki kérte, hogy írja le a panaszát.

A 3. fejezetben már érintettem e levél első részét a Veres-tű szabadalmaztatási kálváriája kapcsán és a levél első oldala a 10. ábrán bemutatásra is kerül.

Veres János írása szó szerinti másolatban az alábbiak szerint olvasható:

„Domos Sándor titkár elvtársnak

Budapest

XI. Zenta u. 1.

Legutóbbi beszélgetéseink során két orvosi találmányomról, illetve azok sorsáról olyan adatok merültek fel, hogy tanulságok, tapasztalatok szerzése szempontjából azokat igen érdekesnek találtd, s javasoltad az ismertetés írásban megismétlését, amit ezúton meg is

teszek. A következőkbeni állítások a birtokomban lévő dokumentáció révén, amennyiben arra szükség lenne bármikor igazolható. ...

A második találmányom története

Budapesten 1963-ban bevezettem az u.n. szén-sav (CO_2) ködkamra kezelést akkori munkahelyemen a János Kórházban, a Répcelakon feltört szén-savból készült u.n. „száraz jég” felhasználásával. Ennek a kezelésnek javallatai közé főleg keringési szervek megbetegedései tartoznak. A mellékelt különlenyomatban részletesen le van írva a technikája, a javallatok, a gyógyeredmények magyarázata, stb. ezért itt ezzel nem foglalkozom a papírt. Lényeg az, hogy a kezeléseknél a szén-sav gáz káros hatású belégzése kizárható legyen egy új u.n. CO_2 kamrát konstruáltam, mely hosszas kísérletezések miatt két év alatt készült el. Miután szabadalmaztatni kívántam, bejelentést tettem a Találmányi Hivatalba. A Találmányi Hivatal egy német szabadalmaztatott készülékre hivatkozással elutasította, megfellebbeztem. Fellebbezésemben miután megszereztem a német készülék szabadalmi leírását részleteztem azokat a különbségeket, amelyek az én találmányom és a német között megvannak, tehát szaknyelven beszélve bizonyítottam, hogy a német szabadalom nem újdonságromtó s azt, hogy találmányom amellet, hogy más, ugyanakkor sokkal eredményesebb gyógyítást lehet általa elérni. Kifogásoltam, hogy miután a Bizottságban egy orvos sem volt, mégsem kértek ki szakorvosi véleményt. Később fellebbezésem elutasították a Fővárosi Bíróságon is. Mivel a kért szakorvosi vélemény kikérése még mindig nem történt meg, törvénysértés címén a Fővárosi Főügyészséghez újra fellebbeztem. Miután a Főügyészség törvénysértést nem állapította meg, ez a fellebbezésem sem járt eredménnyel. S hogy igazamat némiképpen bizonyítsam ugyanazon szöveggel beadtam találmányomat újítási javaslatként az Egészségügyi Minisztérium Újítási Bizottságának. Végre szakorvosokhoz került a bejelentésem, ahol is újításnak fogadták el és országos vezetését javasolták. Az újítási javaslatot elvittem a Gyógyászati Segédeszközök Gyárába, ahol a javaslatot elfogadták és berendezkedtek gyártására, ugyanakkor részemre a gazdaságosságtól függően anyagi juttatást ígértek.”

Azért szakítom meg Veres János levelét, hogy igazoljam az igazát, mert csak az 1963. június 7-én keltezett dokumentumban olvasható, hogy végre szakorvoshoz került, vagy legalábbis szakmai megítélésre kerülhetett a széndioxid ködkamra kérdése. Ezt gyakorlatilag az Állami Kórház, Balatonfüred 7021/1963. az Egészségügyi Minisztérium 3/1.B. Osztályának címezte, dr. Debrőczy Tibor igazgató főorvosnak, aki abban az időben az Állami Kórház igazgatója volt.

Ez a „szakmai írás” el is utasítja, meg nem is, mert az aláíró nem a saját tapasztalatát, hanem a munkatársainak, Csehszlovákiában történt tanulmányúton tett véleményét vette figyelembe.

Ez döntőnek bizonyult, mert a magas presztízsszintű Állami Kórház, Balatonfüred (szívbeteg sokasága kereste fel a kórházakat, többek között jeles külföldi személyiség, pl. Rabindranath Tagore indiai költő is), így a minisztérium osztályvezetője

sem tehetett mást, mint ahogy a levelében (33.488 Budapest, 1963. június 13. dr. Vadász Gyula osztályvezető) is írta „...mellyel teljes mértékben egyetértek”.

„A legyártott készülékek mind elkeltek az elmúlt 13 esztendő alatt, ez a Lizenzia díjnak is felfogható anyagi juttatás még mindezidáig nem érkezett meg. Amióta tehát 1965 óta a Gellért fürdőbe átvittem az első CO₂-ködkamra példányt (most már 5 működik) nyugati ügynökök, orvosok többen is felkerestek, s Lizenzia szerződést kívántak kötni. Ez természetesen nem történt meg, de történt valami egyéb érdekes esemény. Egy kanadai beteg, aki itt kezeltette magát a CO₂-ködkamra kezeléssel, szeretett volna egy készüléket magával vinni Kanadába, de miután azt a választ kapta, hogy még a hazai igényeket sem tudják kielégíteni, fogta és lerajzolta a készüléket, és Kanadában, közelebb-ről Vancouverben, és USA-ban az én készülékem pontos mását bejelentette szabadalomnak. A szabadalmi bejelentést Xerox-ban tavaly nekem is megmutatta, s nem fér semmi kétség hozzá u.a. mint a Veress-féle CO₂ ködkamra. Most az a groteszk helyzet áll elő, hogy amit egy magyar orvos nem kapott meg szabadalomként, megkapja Kanadában és USA-ban egy nem is orvos. Egyébként több orvosi érdeklődés mutatkozott USA-ból is. Ha megkaptam volna a magyar szabadalmat, akkor meglehet ma már exportáljuk nyugatra a készülékeket, amelyet szabadalom hiányában vonakodnak exportra gyártani.”

Lehet-e ehhez hozzáfűzni bármit?

Terülj, terülj asztalkám!

Márta asszonnyal és Veres János Miklós fiával való kedélyes beszélgetés közben Veres Andi és Éva (Veres Miklós felesége) térült, fordult és a dohányzóasztalra egy kis terülj, terülj asztalkát varázsoltak.

114. ábra. Koccintás: Veres Miklósné dr. Tóth Éva, Veres Miklós, dr. Veres Andrea, dr. Veres Jánosné dr. Csörgőgy Márta, dr. Sándor József és dr. Furka István professzorok

Márta asszony és közöttem az alábbi beszélgetés történt:

- Mártikám, János szerette a finom falatokat?
- Igen szerette, bár mindenevő volt, de karácsonykor rucás kását kellett készíteni pulykából, természetesen a szokásos karácsonyi ételek mellett.
- Pulykából?
- Igen, így szerette.

Kedvtelésből szeretek főzni, mert ez valahogy pihentet, barátaim is élvezik és szeretik a főztömet, szeretek eleget tenni ilyen „kihívásnak”. Egyik csendes magányomban, egy alkalomból én is kipróbáltam a pulykából készített rucás kását. Kacsá-

ból jobban szeretem... A pulykahús kicsit édesnek tűnt ebben az esetben nekem, de ha így szerette, akkor így szerette.

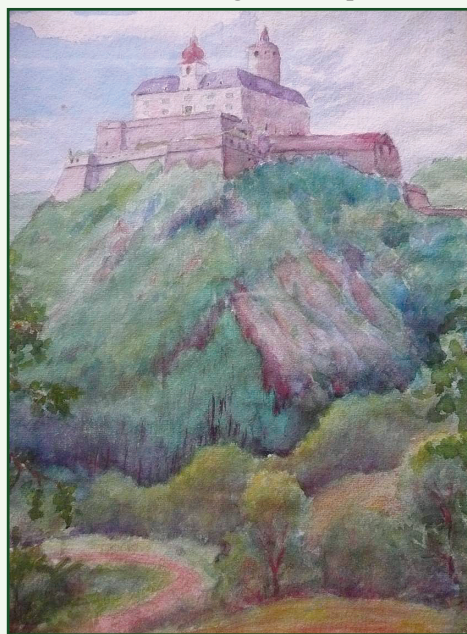
Veres János szerette a téli napokban a kocsonyát, legyen benne sárgarépa is, nyáron a bográcsban készült slambucot (ez egy hajdúsági pásztorok által készített tésztából, krumpliból, szalonnából és hagymából álló étel, amely nagyon finom, tartalmas egytálétel).

Szerette az egyszerű ételeket, például a zöldborsólevest, Miklós fia is szerette, ha az Édesapja főzte.

Márta asszony elmondása szerint szeretett főzőcskézni is Veres János, de ha a konyha felé vette az irányt, azért úgy „tisztos távolból” követte őt – ismerjük az aszszonyok ide vonatkozó „vigyázó szemeit”.

Miklós továbbfűzte a mondatot:

– Apám szerette a kacsasültet, meg a belőle készített ételeket. Nagyon szerettem, ha készített félbe vágott krumplit, rá szalonnát tett és azt a sütőben megsütötte.

115. ábra. Veres János „Fraknó vára” című festménye

Ekkor előkerült egy kis borocska is, koccintottunk János emlékére. Jánosnak volt egy kis szőlője Balatongyörökön, nagyon szeretett vele foglalatzkodni, met-szette, sőt kapálta is, és kellemes volt a bora – ma is áll a „birtok”.

Kedves, vidám ember volt, szerette a társaságot, amikor összejöttek a barátokkal, leült a zongorához, énekelt is, szép hangja volt. Igazi társasági ember volt.

Szeretett kirándulni is, szerette a természetet, az egyik ilyen út emléke lett a „Fraknó vára” című festménye, ez a szép színeket, távlatokat magába foglaló, nyugalmat rejtő alkotás (115. ábra).

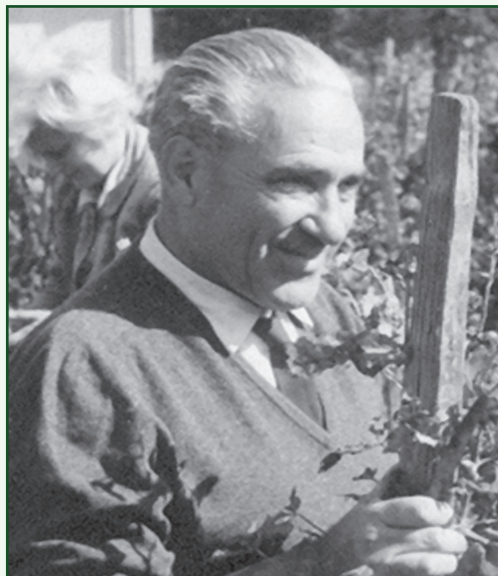
Balatongyörök

Veres János a föld szeretetét még Édesapjától hozta, kapta, akinek szőlőskertje volt a Debrecentől néhány kilométerre lévő Bocskai-kertben. Több időt tölthetett ott, tekintettel a debreceni diák- és egyetemi évekre.

Miklós elmondása alapján egy alkalommal Vonyarcvashegyen sátoroztak, majd lementek a Balatonra evezni is. Jártukban-keltükben betévedtek Balatongyörök területére és Édesapjának megtetszett egy kertrészlet, a Bucsy-közben.

Elmondta Apósának is, hogy szeretne ott egy telket, kertet, de ő határozottan lebeszélte erről, mondván, úgys elvesznek majd mindent (1950-es évek eleje).

Édesapjuk nem állt el a szándékától, és egy szőlős, gyümölcsös területet megvett Bucsy Mariskától 1952-ben, az ún. Bucsy-villától nem messze. Az akkor hevenyészett utcát Bucsy-köznek hívták, ma rendezett utca, Csont Ferenc festőművészről nevezték el Veres János ajánlása alapján, amit az akkori tanácselnök el is fogadott.

116. ábra. Balatongyörök – Veres János
a szőlői között

A terület alkalmas volt egy kis nyaraló felhúzására – később a család növekedésével és anyagi lehetőségeivel új ház épült.

Boldoggá tette „a gazdát”, örömet lelt a kertben, ami egy fényképen is jól látható. Valószínűleg a megérkezése után nem sokkal már ki is ment az imádott szőlőtőkéi közé – még a nyakkenőjét sem vetette le. Szerette a velük való bibelődést, amit egy sajátos szó is megörökített: csettegett, ami a nem odavaló hajtasok eltávolítását, részben a kötözést, meg ehhez hasonló apró munkákat jelentett – szóval csettegett.

Márta asszony mondta, hogy sokszor kora reggel a szőlői között találta.

Kapálgatott, metszegetett – egy szóval örömet, szórakozást jelentett ez számára (116. ábra).

A borára meg egyenesen büszke volt.

Halála után a szőlőtőkét kivágták, mert Budapestről nem lehetett megfelelő módon folytatni a szőlőművelést. Nem lehetett mindig ott tartózkodni.

Ma ez a terület néhány gyümölcsfával, a família számára az oly kedves családi pihenőházzal, egy olyan csodálatos kikapcsolódási lehetőség – ahol rendszeresen töltöttek s töltik ma is a nyaraikat.

Búcsú

s eljött az a szörnyű 1979. évi januári nap. Kellemetlen, zord idő volt. Ma azt mondanánk, front volt, fronthatás érvényesült.

– Bementünk a János kórházba EKG vizsgálatot csináltatni – mondta Márta. Csipkelődött a János szíve. János vezetett. Elkészültek a vizsgálatok, két negatív EKG lelet volt az eredmény. Vissza már én vezettem, János fáradtnak érezte magát. Az idő meglehetősen előrehaladt volt, lefeküdt a nappaliban, ennek a heverőnek a helyén. Ez is egy hasonló, azt kicseréltük. Én meg Andi a másik szobában tértünk nyugovóra.

– Az éj közepén éles hörgést hallottam, felugrottam, azt hittem elsőre, hogy szégyenkém rosszat álmódott, odamentem és a döbbenet vett rajtam erőt. Az alig lélegző, már-már élettelen, mozdulatlan testet ziháló légzéssel, verejtékében fürödve találtam.

A belgyógyász orvosba belehasított egy rettenetes érzés, átvillant rajta a megmáshíthatatlanság, a lesújtó szörnyű érzés.

Mily tragédia egy orvos számára – aki már sokszor találkozott a halállal – hogy elment a társ, ott állt és tehetetlen volt, összezavarodott érzéssel és az akkor még alig felfogható valósággal.

1979. január 27. éjjel 1 óra 30 perc volt.

Mentők – a halál megállapítása. A hirtelen halál és a két negatív EKG lelet miatt a kiérkezett ügyeletes orvos – aki egyúttal törvényszéki orvosszakértő is volt – kérte a szekciót.

Nézem ezt a „heverőt”, vagy a helyét – inkább bámulom – gondolataim kavarnak – percek telnek el szótlannul, vagy ki tudja, mennyi idő – nem tudnék most egy értelmes mondatot mondani – pereg valami furcsa film. – Megszakad – újra indul – nem tudom, miről szól – foszlányok csapódnak és bámulok – bámulok... és nedves lett a szemem.

Csengettek – az Isten küldte most ezt a valakit.

– Nem lényeges – mondta visszaérkezve Márta asszony. – A szomszédasszony ebédjét adták be.

Ezt a levelet talán még nem láttad – mutat egy levelet.

Igen, igen, nézem hosszasan és oldódik bennem valami.

Igen, itt mindent körülölel Veres János szelleme – itt van – itt él – élteti nagy szeretettel a család.

Igen. Lenyűgözően nagy szeretettel.

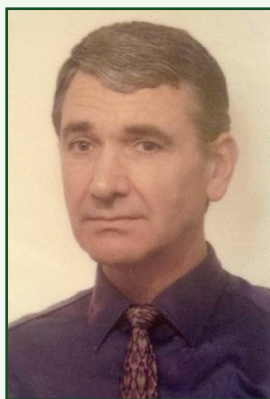
Almák és a fája

Egy kicsit módosítottam az alma és a fája szókapcsolaton.
Almák – így többes számban.
Igen, többen vannak.
A fa adott – Veres János.

Ha az almákat nézem, a három gyerek: János (a rokonai körében: Jancsi), Miklós (becenevén: Öcsi) és Andrea, azaz Andi.

117. ábra. Márta a kis Andival, Öcsivel és Jancsival 1964 telén

Sajnos János hamar elment a mindenélők útján, igaz, élhetne még. Boldog gyermekkor után – bár a háború után nem volt egyszerű az élet – az érettségit követően a Pécsi Egyetem Orvoskarára iratkozott be.

118. ábra. Veres János és Miklós fia az 1960-as évek közepén. János főorvosként

Veres János, a családfő úgy döntött – mivel Miklós a képzőművészetire járt Budapesten, a család Kapuváron, János Pécssett –, hogy együtt legyenek, költözzenek Budapestre. Szerencsére sikerült egy kis romos házat találni Budán, rendbe hozatala után ez adta számukra az otthont, ahogy mind a mai napig is.

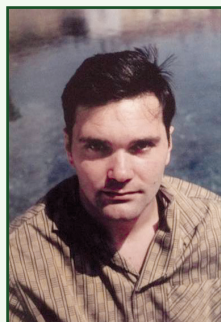
Így János átjöhetett Budapestre, ahol orvosként végzett a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen, majd tudományos munkatársként kórboncnok lett. „Zárva volt előtte” a klinikum, ezért 1968-ban Németországba távozott, ahol belgyógyász szakvizsgát tett. Németországban a Bayerische Gmain-i Klinik Hochstaufen igazgatóhelyettese volt – a német változat szerint: dr. Roland Veres néven – nyugdíjba vonulásáig (118. ábra).

Andi is, édesapja is Mártával együtt többször meglátogatták őket, ahogy arról fényképek is tanúskodnak (119. ábra).

119. ábra. Márta, János és Jancsi felesége, Marica.
Andi az édesapjával a németországi Bad Reichenhallban (1973)

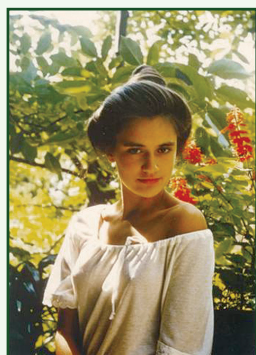
Miklós is végzett időközben. Alkotásaiban, festményeiben benne van a lelke, a vele való beszélgetéseinkből képet kaphat a kedves Olvasó színes egyéniségéről. Tulajdonképpen mostanság Miklós, azaz Öcsi az a személy, aki a legrégebbi idők óta kapocs édesapjához, Veres Jánoshoz. Márta asszony mellett számtalan dokumentumot ő bocsátott rendelkezésre e könyv megírásához, mindmáig féltve őrizve ezeket. Megértő, segítő, fontos szerepet betöltő társa, Éva. Egy érdekes dokumentumot is mutattak, mely szerint az országunk EU-hoz való csatlakozása után 2004. május 3-án a Budapesten rendezett Genius Európa Nemzetközi Találmányi, Ipar- és Képzőművészeti kiállításon „Génius Budapest Díj”-jal tüntették ki (120. ábra).

120. ábra. Miklós képzőművészeti tanulmányai idején. Feleségével, Évával együtt dokumentumokat mutat e könyv szerzőjének. Az Európa Genius Díj

A legkisebb Veres gyermek, Andi. Ő is igazi „alma” – nagyszerű ember, orvos, kollega. Középiskolai tanulmányait követően ő is Budapesten végzett 1988-ban a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen. Többszöri találkozásunkkor szeméből mindig jószág áradt (121. ábra).

Andi felvállalt nemes hivatásunkból egy olyan szeletet, amelyet csak kevesen tesznek: mások életgubancainak megoldásában segédkezik. Pszichiáter, jelenleg osztályvezető főorvos a Szent János Kórház Pesthidegkúti Pszichiátriai Osztályán. Igen, pszichiáter. Na és az ő gondjait ki oldja meg? Pedig „kapott” ő is. Nem részletezem, de nagy szerencse, hogy édesapjától örökölte a szelíd keménységet, ami segít neki, és az, hogy a családon belül szeretet honol. Nemcsak a képeken látszik ez a szeretet és nemcsak elmondása alapján, a valóságban is így van, többször meggyőződtem róla.

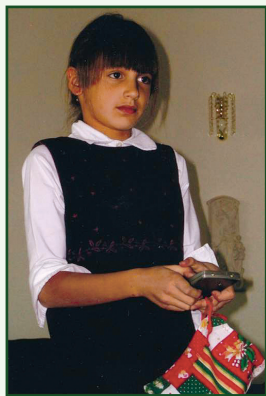

121. ábra. Andi középiskolásként, majd orvosdoktori diplomája átvételekor és később szakorvosként

Andi lányai viszik tovább a Veres géneket. Franciska a kibontakozó művész, Hanna pedig közgazdásznak tanul. Tisztaság sugárzik belőlük a gyerekkori képeiken keresztül is.

122. ábra. Hannus és Franciska általános iskolásként

123. ábra. Franciska szművészeti tanulmányi útja során Japánban

Az asszonyok, a feleségek, bár ők a szoros értelemben nem „almák”, de ők is a fához tartoznak.

Amália végigjárta – különösen az élete végén – a sors által nekiszánt rögzös utat.

Mártiról – aki igencsak belopta a szívembe magát, itt, a könyv ebben a részében kell szólni.

Személyes találkozásaink lehet, hogy elfogulttá tettek, tesznek, de érzelmek nélkül nem lehet ezekről beszélni.

Ki is vagy Te, Márti?

124. ábra. Márta asszony a férje emlékét őrző dokumentumokat mutatja a könyv szerzőjének

A tegező stílus már a kezdetektől fogva megengedettett, az a Te finom lelkedből is való. Az, hogy orvos kollega vagy – még nem magyarázza a közelkerülésünket. Sokkal inkább az a csodálatos szenvedéllyel őrzött emlékek tárgyi sokasága, amelyet őrzöl megmagyarázhatatlan gondossággal – amely Téged egy nagyszerű emberhez köt – odaadó, szerelmes szeretettel.

125. ábra. Márta asszony a Kenézy Villában elhelyezett Veres-tű és a tű eredetiségét igazoló dokumentum kiállító helye előtt, ahová lánya és Hannus unokája is elkísérte, majd ezt követően a Veres János Emlékhely avatásán férje emlékének adózva a Sebészeti Műtéttani Tanszéken

Hálás lehet az utókor, hogy akkor a két, már felnőtt gyermek mellett is magányában lévő, szeretetre méltó ember mellé álltál, melegséget, megértést és további értelmet vittél életébe, és hogy megajándékoztad egy csodálatos gyermekkel, Andival.

Én ezt tisztelem és csodálom benned.

Tested törekeny, de lelked nemes és erős.

Ilyen vagy Te, dr. Veres Jánosné dr. Csörgey Márta.

MÁSODIK RÉSZ

A könyv megírásának körülményei

*K*edves Olvasó!

Nem szerettem volna e fejezettel indítani Veres Jánosról szóló írásomat, mert sokkal fontosabbnak ítéltém meg azt, hogy először Veres Jánost ismerje meg e könyv lapjait forgatva. Befolyásolástól mentesen. Majd csak ezek után váljon világossá készítetésem és indíttatásom a könyv megírására.

Az a megtiszteltetés ért, hogy 2011-ben a Magyar Sebész Társaság Endoszkópos Szekciója a megtisztelő Veres János Emlékérmét titkos szavazással – munkásságom elismeréseként – személyemnek ítélte.

A szokásjog alapján a kitüntetett egy emlékelőadást köteles tartani a soron következő kongresszuson, amely általában két részből szokott állni. Első része a díj elnevezettjéről szól – azaz Veres János személyével foglalkozik, az előadó által fontosnak, kiemeltnek, megemlítendőnek, ízlésének megfelelően. Az előadás másik részében pedig a kitüntetett saját kutatásait, eredményeit mutatja be.

A díj odaítélésének öröme után jött a töprengés. Mit, hogyan mondjon el az ember ezen az előadáson a szakmai elit előtt? –, hiszen az elvárás igencsak nagy.

Az emlékelőadás ide vonatkozó tudományos része számomra egyszerűnek látszott, így erre nem is vesztegetek több szót, mert ha az Olvasót, illetőleg az ott lévő hallgatokat esetleg érdekelnék a közleményeim, bárkinek rendelkezésére állok, állnak.

Ami a Veres Jánosról szóló részt illeti, kezdetben úgy voltam vele, hogy amit úgy általánosságban illik tudni a személyéről, azt tudtam, talán egy kicsivel többet is.

Általában ezek az emlékelőadások felsorolják a különböző életrajzi adatokat, az illető tudományos munkásságát, munkahelyeit, egy-két érdekesebb dolgot is megemlítenek, hol volt tanulmányutakon, hány vezetőt nevelt ki, milyen kitüntetéseket kapott. Nagyjából ezeket az ismert dolgokat mondják el.

Úgy gondoltam, hogy ezek mind-mind megtalálhatók a legkülönbözőbb adattárolókon, én ezekről csak igen-igen érintőlegesen szólok majd. Aki akarja, ezeket az adatokat megnézheti, én inkább magáról az emberről szeretnék majd beszélni, s így lett az előadásom címe:

Veres János, az „ember”

Az adatok előttem az asztalomon. Valahogy előtolakodott az, hogy Veres János a Debreceni Egyetem Törvényszéki Orvostani Intézetében díjtalan gyakornok volt.

No hát! De érdekes egybeesés – gondoltam magamban. Hisz a mi intézetünk és a Törvényszéki Intézet egy épületben van, illetőleg volt. Valami akkor úgy belém nyilalt. Úristen! Éveken keresztül én is azokat a lépcsőket koptattam, amit Veres János.

És ekkor valami megszállt, átitatott, átjárt – lehet, hogy ez másnak nem jelentett semmit –, de nekem igen. Hát ki volt ez az ember? Ki volt ez a híres, bizonyos műtéteknél nélkülözhetetlen tűt feltaláló ember? Ki is volt ő?

Elragadott valami – s egyre jobban megismertem, megszerettem. Talán furcsa ezt mondani, de barátommá vált Veres János és az időközben megismert kedves családja is.

RENDAHAGYÓ ELŐZMÉNYEK

A megtisztelő díj átvétele után – ahogy e könyv megírásának gondolata megfogant – mi sem volt természetesebb, hogy az előzmények iránt is igyekeztem még behatóbban érdeklődni Veres János munkásságát illetően.

Lelkesített még az is, hogy az emlékelőadás utáni „visszhangok” elismerően szóltak, mert a megítélésük szerint az nem volt szokványos.

A kutatómunkában először is az odavonatkozó irodalmat kellett megismernem, ezt követtem ebben az esetben is.

Egy-egy írás röviden érintette Veres János életét, munkásságát, de egy nagy átfogó munkát, könyvet nem találtam – ami őszintén meglepett. Biztosan másokban is felfűződött ez a kérdés, de hát könyv nem volt.

Bántott, hogy ez a nagyszerű találmány nem kapott olyan nagy visszhangot, amelyet megérdemelt volna – sokkal kisebb dolgokról is írnak.

Kétségtelen, hogy Rákóczi István, Gerő György, Ballagi Farkas, Sándor József, Nagy Attila, Szabó István, László Ádám, Molnár G. Béla, Langmár Zoltán, Sobel Gábor, Bátorfi József, Szende Béla, Szabó Katalin munkáinak, cikkeinek és előadásainak elévülhetetlen érdemei, hogy ezt a gondolatot felkarolták, anyagot gyűjtöttek, életének, történéseinek egy-egy részét tudományos igényességgel is közreadták, melyet az alábbiakban felsorolunk. – Minden elismerést megérdemelnek.

RÁKÓCZI I., GERŐ GY.: *Nőgyógyászati endoszkópia*. Endoszkópia Haladása Alapítvány, Budapest, 1994. pp. 20–21., 42., 77., 222.

BALLAGI F.: *Megemlékezés dr. Veres Jánosról*. Orvosi Hetilap 2000. 141(6): 296–298.

SÁNDOR J., BALLAGI F., NAGY A., RÁKÓCZI I.: *A needle-puncture that helped to change the world of surgery. Homage to János Veres*. Surgical Endoscopy 2000. 14: 201–202.

SZABÓ I., LÁSZLÓ Á.: *Veres needle: In memoriam of the 100th birthday anniversary of Dr János Veres, the inventor*. American Journal of Obstetrics and Gynecology 2004. 191: 352–353.

- GERŐ GY., MOLNÁR G. B.: *Who was János Veres the great inventor of the Veres-needle?* 6th Symposium on Gynecologic Surgery in the Fortress of Lockenhaus, 20–22. May 2004.
- SZABÓ I., LANGMÁR Z., SOBEL G., LÁSZLÓ Á.: *A Veres-tű története*. Nőgyógyászati Onkológia 2009. 14: 138.
- GERŐ GY., FURKA I., MIKÓ I.: *Miért kell(ene) Veres János nevét egy „s”-sel írni?* Magyar Nőgyógyászok Endoszkópos Társasága XX. Kongresszusa, Kecskemét, 2013. november 14–16.
- SZENDE B., SZABÓ K.: *AERE PERENNIUS. Ércnél maradandóbb. Magyar orvosok, akiknek nevét alkotásaiuk őrzik*. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2013. pp. 106–107.

Úgy éreztem, hogy tenni kell valamit.

Közben a család elhatározta, hogy az eredeti Veres-tűt tanszékünk közreműködésével a DE OEC Orvostörténeti Gyűjtőhelyének adományozza a hiteles dokumentummal együtt. Ez logikus lépés volt, mert Veres János itt kezdte és végezte el orvosi tanulmányait, és bár viszonylagosan rövid ideig, de itt kezdett dolgozni, itt indult orvosi pályája is. A család döntéséről Mikó professzornő levélben tájékoztatta a Debreceni Egyetem rektorát, Fésüs László akadémikus urat (*1. ábra*).

A tű átadásának felemelő érzése Mikó Irén professzornő elmondása szerint felejtethetetlen volt. Gondosan válogattuk a fiatalokat is, akik az átadásnál jelen voltak, mindannyian hasonló élményekről számoltak be.

A tűátadási ceremónia 2009. június 4-én volt.

Természetesen még én akkor nem tudhattam, hogy Veres János Emlékérmek kapok, de az elmondott élmények hatása alatt és után mindenképpen személyesen is szerettem volna megismerkedni a családdal.

Sándor József professzor megszervezte az első budapesti találkozást, amit több debreceni és budapesti követett. Ezek az együttlétek maradandó élményeket adtak számomra. Egyre jobban megnyíltunk egymásnak, egyre több dolgot ismerhettem meg a Veres család életéből.

Megérett bennem a könyvírás gondolata, melyet elmondtam a Veres család tagjainak. Örömmel fogadták, és hozzájárulásukat adták. Közben a Magyar Sebész Társaság Sebészeti Endoszkópos Szekció vezetésének is felvettem a témát, szintén támogatásukról biztosítottak.

Gyűltek a dokumentumok, adatok, egyre több élményre tettem szert. Ebből következtettem, hogy nemcsak száraz adatokat akartam leírni és megírni tényekkel alátámasztva, hanem hozzászabtam egy kicsit a magam érzésvilágát – meg véleményét is.

Segített az is, hogy a történések egy részének ideje alatt már éltem és megéltem, megértettem dolgokat. Sok szereplőt közvetve-közvetlenül ismertem, ismerhettem.

Sok minden adott volt. Ismét szerbe-számba vettem az ide vonatkozókat – s hajtott valami belső indíték, de hogy mi, azt nem tudom – és így született meg e könyv.

PROF. DR. FÉSZS LÁSZLÓ
akadémikus, egyetemi tanár Úr
a Debreceni Egyetem rektora

Rektori Hivatal

Igen Tisztelt Rektor Úr!

Nagy örömmre szolgál, hogy Rektor Úrnak -a Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum Orvos- és Egyetemtörténeti Gyűjtőhely megálmodójának és megvalósítójának- bejelenthetem, hogy 2009. június 4-én Dr. Veres János özvegyétől és családtagjaitól átvehettem Centrumunk részére a Dr. Veres János által alkotott „Veres-tű” eredeti példányát és annak eredetiségét igazoló okmányát, melyet a család Dr. Veres János Alma Materének tisztelete jeléül ajánlott fel.

Dr. Veres János a DOTE-n végzett 1927-ben. Ő alkotta meg a „Veres-tűt”, amely nélkül a laparoscopos beavatkozások a világban nem terjedhettek volna el, hiszen annak alapvető és nélkülözhetetlen kellékévé vált.

Megható átadási ünnepségben volt részünk, melynek szervezéséért nagy köszönet illeti Prof. Dr. Sándor József egyetemi tanár Urat, Budapestről. Dr. Veres János özvegye, Dr. Csörgei Márta főorvos asszony, és fia, Veres Miklós festőművész Úr még azt a felajánlást is tették, hogy összegyűjtik Dr. Veres János rajzeit, ábráit, melyet Orsós professzor Úrnak készített annak idején, személyes tárgyait is és át fogják nyújtani az Orvos- és Egyetemtörténeti Gyűjtőhely számára. Lehetséges, hogy a család megírja Dr. Veres János életrajzát is, melyben a jelzett dokumentumokat is szeretnék feltüntetni. A család örömmel készül az Orvos- és Egyetemtörténeti Gyűjtőhely megnyitására is.

A „Veres-tű” átadásán részt vettek a Sebészeti Műtéttni Tanszék orvosai is kíséretemben, a mindenki számára feledhetetlen eseményen. A tű ünnepélyes átadásáról számtalan fényképet, videofelvételt is készítettünk, mely anyagnak a vágása most történik Tanszékünk stúdiójában és örömmel fogjuk átnyújtani Centrumunknak.

Szeretnék egy időpontot kérni, amikor Rektor Úrnak és Centrumelnök Úrnak átnyújthatom a becses orvostörténeti emléket és dokumentumot.

Debrecen, 2009. június 5.

Tisztelettel:

hishen
Prof. Dr. Mikó Irén
tanszékvezető egyetemi tanár

1. ábra. A Veres-tű adományozásának bejelentése a Debreceni Egyetem rektorának

Veres János Emlékérmék

*K*ét Veres János Emlékérem alapítottatott. Egyiket a Magyar Nőgyógyászok Endoszkópos Társasága, míg a másikat a Magyar Sebész Társaság Endoszkópos Szekciója kezdeményezte. A szoborállítást Kapuváron az utóbbi társaság tagjai szorgalmazták.

Az alapítási körülmények is érdeklődésre tarthatnak számot, erről beszélgettem két autentikus egyetemi tanárral, Gerő György nőgyógyász és Bátorfi József sebész professzorokkal. Ennek írásba foglalását olvashatja a kedves érdeklődő.

A NŐGYÓGYÁSZ VERES JÁNOS EMLÉKÉREM

FURKA I.: *Professzor úr! Mikor vetődött fel a Veres János Emlékérem alapításának gondolata és kik bábáskodtak?*

GERŐ GYÖRGY PROFESSZOR: Az első ötlet egy vonaton született. 1997-ben történt, hogy Rákóczi István professzorral utaztunk ketten egy szakmai rendezvényre, s mint oly sokszor, a szakmáról, a tudományos munkáról, a társasági dolgokról beszélgettünk. Szó szót követett, egyikőnk adta a végszót a másiknak. Először csak azt írtuk körül, hogy az endoszkópiáért sokat dolgozó, jelentős haladást elérő kollégáknak valami díjat kellene adni. Azután egyikőnk felvetette az érem gondolatát, másik rögtön rávágta, hogy Veres-érem. Melyikőnk melyik ötletet adta, ma már nem emlékszem, de máris a Veres János Emlékéremnél tartottunk. Mivel az utazás ekkor még nem ért véget, továbbfűztük a gondolatokat és leszögeztük, hogy csak nagyon kevés, megválogatott magyar nőgyógyász részesülne a díjban, ezzel megvédve annak magas presztízsét. Ugyanakkor több külföldi kollégának kellene adni, hogy vigyék el Veres János magyar származásának a hírét a világba. Egyúttal mutassuk fel az endoszkópiával foglalkozó magyar nőgyógyászok tevékenységét is, de legalábbis igyekezetét. Már itt eldöntöttük azt is, hogy írunk egy szabályzatot, pontosítva az elképzelést. Ezt később én írtam meg, de csak a következő évben hagytuk jóvá. Társaságunk pedig (amelynek akkor Rákóczi professzor volt az alapító elnöke) egyhangúan felvállalta az egész kérdést, költségeivel együtt.

Az érme azonban már készült is, ami Nemes András kecskeméti kollégánk gyakorlatias hozzáállását dicséri. Kligl Sándor szegedi szobrászművész jó ízléssel, elegánsan öntötte (szó szerint is) végső formába. Egyik oldalán dr. Veres János arcképe, körkörösén a névadó teljes neve, születési és halálozási évszámai, másik oldalán a Veres-tű képe, körbeírtan pedig a Magyar Nőgyógyászok Endoszkópos Társasága megnevezés szerepel. Súlya: 847 gramm, átmérője: 124 mm, anyaga: bronz. Azt gondolom, hogy az érme nagyon szép kiállítású, megjelenése igazán elegáns és nemcsak szakmai súlya nagy, hanem fizikailag is súlyos, mivel bronzból készült.

A fotókon látható az érme mindkét oldala, még a díjazott nevének gravírozása nélkül (2. ábra).

2. ábra: A Magyar Nőgyógyászok Endoszkópos Társasága által alapított dr. Veres János Emlékérem első és hátsó oldala

Menet közben még kitaláltuk, hogy az érme mellé minden díjazott kapjon egy szép oklevelet is, lehetőleg két nyelven, a magyar mellett angolul is. Később osztrák kollégáinknak még németül is elkészítettük.

FURKA I.: *Eddig kinek adományoztak Veres János Emlékérmet és hogyan történt az átadás?*

GERŐ GY.: A szabályzatban is leszögeztük, hogy „[a] Társaság 'Veress Emlékérmet' olyan hazai szakembereknek lehet adományozni, akik tevékenységükkel, hozzáállásukkal döntő módon járultak hozzá a nőgyógyászati endoszkópia egészének, vagy bármely ágának műveléséhez, meghonosításához, fejlesztéséhez, illetve oktatásához.” Azt is megfogalmaztuk, hogy „[a] Társaság továbbá olyan szakembereknek adományoz Veress Emlékérmet, akik tevékenységükkel, hozzáállásukkal döntő módon járultak hozzá a nőgyógyászati endoszkópia egészének, vagy bármely ágának egyetemes és/vagy magyarországi fejlesztéséhez, elterjesztéséhez, oktatásához, esetleg műveléséhez is”.

Az eddigi évek során nyolc külföldi és nyolc hazai kolléga kapta meg az érmet, továbbá öt olyan nőgyógyász, akik magyar származásúak, de külföldön élnek. A külföldiek sora igen széles földrajzi spektrumot reprezentál. Olyan neves szakemberek kapták meg, mint Adolf Gallinat (Németország), Victor Gomel (Kanada), Denis Querleu (Franciaország), Jordan M. Phillips (Egyesült Államok), Stephan Gordts (Belgium), Jörg Keckstein (Ausztria), Bernd Rudelstorfer (Ausztria) és Martin Fabsits (Ausztria). Amikor 1997-ben az Egyesült Államokban egy kongresszuson Rákóczi professzor a díjat átadta Jordan Phillipsnek, aki az ottani nőgyógyászati endoszkópia inspirátora, a társaság fő szervezője volt, megkérdezte az előadói pulpitusról a résztvevőket, tudják-e, ki volt Veres János? Nem tudták, pedig – ahogy arra Ön is rámutatott – amikor az operatőr reggel megkezdte a munkáját, először mindig azzal fordul a műtősnőhöz: „*Kérem a Veres-tűt!*” Ezután röviden ismertette Veres János életútját, az amerikai kollégák csodálkozva és érdeklődve figyeltek.

Nagyon jelentős volt az a segítség és kapcsolat, amit határainkon túl élő magyar származású díjazottjainknak köszöntünk meg az adományozással: Steven G. Kaáli (Egyesült Államok), Adam L. Magos (Nagy-Britannia), Thomas B. Pokoly (Egyesült Államok), Bánsági Gábor (Ausztria), Alexandru Szabó (Románia). Az átadás mindig ünnepélyes keretek között történt, magyarországi kongresszusokon, és kezdeti kivételétől eltekintve a díjazottak Veres János-émlékezőadásokat tartottak. Szeretném hangsúlyozni, hogy ez a névsor még nem teljes, abban az értelemben, hogy több igen jelentős szakember kiérdemelte már a Veres-érmet, csak a sors úgy rendelte, hogy ők majd ezután kapják meg.

A magyar díjazottak is – köztük több vezető professzor – mind hozzájárultak valamivel ahhoz a fejlődéshez, amihez Veres János doktor korábban ugrásszerű előrehaladással járult hozzá. Mindannyian nagy megtiszteltetésnek tekintették, hogy díjazottak lehettek. Számomra – mivel én is megkaptam a díjat – életem egyik nagyszerű és felejthetetlen pillanata volt, amikor átvehettem. Álljon itt minden díjazott neve:

Csaba Imre, Puskás Ernő, Rákóczi István (Budapest), Lampé László (Debrecen), Gerő György (Budapest), Szabó István (Pécs), Bódis József (Pécs), Sziller Péter (Budapest), Lintner Ferenc (Budapest).

FURKA I.: *Az emlékérmén Veres János neve két „s”-sel van írva. Úgy hallottam, hogy „elfogyott” az érem, azért kiosztották azokat. Hogyan tovább a következő szériákon – egy „s”, vagy két „s”?*

GERŐ GY.: Veres(s) János nevének többféleképpen ismert (és vitatott) helyesírása tekintetében az alapításkor a társaság azért választotta a két „s” változatot, mert mind 1936-ban az Orvosi Hetilapban, mind 1938-ban a Deutsche Medizinische Wochenschrift-ben szerzőként a „Veress” megjelölés szerepel. A külföldi irodalom is nagyrészt a Veress-féle írásmódot vette át és mivel őt nagyon sokat idézik, igen elterjedt külföldön ez a forma. Így annak ellenére, hogy a család, a leszármazottak nevüket konzekvensen Veresként írják, és a család, különösen özvegye kiáll az egy „s” betűvel történő írás mellett, ez a mi társaságunkban kezdetben így alakult.

Egyébként az első kitüntetési alkalom során, 1997. szeptember 5-én a Veres család tagjainak is átnyújtottunk egy-egy Veres János Emlékérmet. Az ezt követő átadási alkalmakkor mindig megjelent Márta asszony és Andrea, képviselve a családjukat e

3. ábra. A bal oldali képen: dr. Veres Jánosné dr. Csörgey Márta, Veres Miklós és dr. Veres Andrea a Veres János Emlékérmekkel. A jobb oldali képen Márta asszony és Andrea dr. Gerő György professzor társaságában

kitüntető esemény során (3. ábra). 1999. január 29-én, a Veres János halálának 20. évfordulóján rendezett „Veres János Tudományos Emléknep”-on társaságunk a kapuvári kórháznak is Veres János Emlékérmet adományozott.

Mostanában én magam is, Furka professzor úrhoz hasonlóan, igyekeztem sok adatot összegyűjteni és megtalálni a név helyesen történő írásának követendő formáját. Jó néhány alkalommal egyeztettem a család tagjaival is arról, hogy ők mit tartanak helyesnek. Azonban igen sok helyen szerepel egyik írásmód is, meg a másik is. Egyyszer egy francia nyelvű könyvben még „Verres” formában is láttam Veres(s) doktor nevét leírva. Magamról pedig időközben azt vettem észre, hogy önkéntelenül is úgy

vélem lehetségesnek a dilemmát feloldani, hogy a második „s” betűt zárójelben csatlakoztatom: Veres(s) János. De talán áruljuk el a tisztelt Olvasónak, hogy mi közösen készültünk fel egy kongresszusi előadásra e témakört bemutatva (*Gerő György, Furka István, Mikó Irén: Miért kell(ene) Veres János nevét egy „s”-sel írni? MNET XX. Kongresszusa Kecskemét, 2013. november 14–16.*). Ez az előadás tükrözi a véleményünket is.

Az első széria érem valóban elfogyott már és újra kellett öntetni a következő sorozatot. Ekkor felmerült, hogy a nevet Veresre változtassuk. Előbbiek ellenére az sem volt mellékes, hogy a nemzetközi irodalomban nagyon elterjedt a Veress formában, két „s”-sel történő írás. A társaságunk vezetősége végül úgy döntött, hogy – jól, rosszul – folytatjuk, ahogy elkezdtük. Az érmen marad a két „s” betű.

Tekintettel azonban arra, hogy a család kérése és élő gyakorlata is nevük egy „s”-sel történő írása, ezt jó lenne a jövőben figyelembe venni.

FURKA I.: *Köszönöm a beszélgetést.*

A SEBÉSZ VERES JÁNOS EMLÉKÉREM

FURKA I.: *Professzor úr! Mikor is vetődött fel a Veres János-emlékérem alapításának gondolata és kik bábáskodtak?*

BÁTORFI JÓZSEF PROFESSZOR: A kapuvári Veres-szoborállítás sikerén felbuzdulva, Gál Pista ötlete nyomán határozta el a Magyar Sebész Társaság (MST) Sebészeti Endoszkópos Szekció vezetése, hogy Veres Jánosról emlékérmét is készít, amit majd minden kongresszusunk alkalmából annak a kollegánknak adományozunk (egy emlékelőadás keretében), aki a laparoscopos sebészetben kiemelkedő munkát végzett. Magától értetődő, hogy az emlékérem elkészítésére is Kő Pál tanár urat kértük fel. *(A Kapuváron felállítandó szobor készítésére is Kő Pál Kossuth-díjas szobrászművész kapott megbízást.)*

FURKA I.: *Eddig kinek adományozták Veres János Emlékérmet és hogyan történt az átadás?*

BÁTORFI J.: Az emlékérem első átadására 2007-ben, a Sárovaron rendezett XII. kongresszusunkon került sor. A díjazott Bende Sándor, a miskolci megyei kórház osztályvezető főorvosa lett.

A további díjazottak: Sándor József budapesti sebészprofesszor 2009-ben Szege-den, a XIII. kongresszuson (emlékérmét nem kapott, csak dobozt hozzá, mert a klisé elkallódott, az emlékérmét újra kellett készíteni, amit csak most fog megkapni októberben), majd Furka István debreceni és Farkas Emil zentai sebészprofesszorok voltak 2011-ben Visegrádon, a XIV. kongresszuson (4. ábra). Egyébként 2013-ban az októberi Sebészeti Endoszkópos Szekció Kongresszusán, a nemes elődök után én is a Veres János Emlékérem kitüntetettje lettem. E kitüntető címet nyerte el ekkor Gál István professzor is.

FURKA I.: *Veres János neve helyesen egy „s”-sel van írva az érmén. Azt hiszem, hogy sok minden megtudható az érmék alapításáról és odaítéléséről.*

BÁTORFI J.: *Veres János nevét sajnálatos módon sokan helytelenül két „s”-sel írják.*

FURKA I.: *Köszönöm a beszélgetést.*

4. ábra: Az MST Sebészeti Endoszkópos Szekciója által alapított és Furka Istvánnak adományozott Veres János Emlékérem első és hátsó oldala

A Veres János-szobor hiteles története

Úgy gondolom, hogy e könyv lapjain azt az embert kell legelőször megszólaltatni, aki a legtöbbet tudja a szoborállítás körülményeiről: dr. Bátorfi József sebész professzor urat.

FURKA I.: *Professzor úr! A szoborállítás nemes gondolat. Hogyan indult és kikkel ez a kezdeményezés?*

BÁTORFI J.: Veres János emlékszobra és a Veres János-emlékérem története szorosan egybekapcsolódik. A szobor ötlete Farkas Emiltől, a vajdasági Zentán élő és dolgozó sebész főorvostól származik, aki valamikor, úgy 1994-ben egy személyes találkozásunk/borozgatásunk idején szemrehányón hívta fel a figyelmemet a magyar sebész társadalom azon mulasztására, hogy a világszerte ismert és használt Veres-tű megalkotójának, dr. Veres Jánosnak hazánkban még mindig nincsen méltó emlék-

5. ábra. A Veres János Emlékülés
ünnepélyes megnyitója
1999. január 27-én

6. ábra. Az e napon felavatott emléktábla előtt
Veres Miklósné dr. Tóth Éva, dr. Veres Andrea
és dr. Veres Jánosné dr. Csörgey Márta

szobra. Majd fanyar humorral hozzáfűzte: „Ha Veres János francia, német vagy amerikai orvos lett volna, már ember nagyságú szobra hirdetné a világnak, hogy országukban kezdődött a laparoscopos sebészet.” Az 1999. január 27-én Kapuváron Veres János halálának 20. évfordulóján rendezett Veres János Emlékülés óta egy emléktábla ugyan őrzi emlékét a kapuvári kórház Belgyógyászati Osztálya bejáratánál lévő falon (5–6. ábra).

FURKA I.: *Voltak-e nehézségek, és akkor hogyan lehetett áthidalni?*

BÁTORFI J.: Ez időben én voltam a Magyar Sebész Társaság Sebészeti Endoszkópos Szekciójának elnöke. Javaslatomra – Farkas Emil ötlete nyomán – a szekció vezetése elhatározta, hogy soron következő kongresszusán valamiképp, szerény anyagi lehetőségeihez mérten dombormű, esetleg mellszobor formájában emléket állít Veres Jánosnak, akinek nevét sajnálatos módon nemcsak külföldön, hanem még hazánkban is gyakran helytelenül két „s”-el írják.

FURKA I.: *Hogyan találtak rá Kő Pál művész úrra? Felelevenítené az ezzel kapcsolatos részleteket?*

BÁTORFI J.: A mű elkészítésére Kő Pál barátomat, Kossuth-díjas szobrászművészt kértem fel, kinek – több díja mellett – számos, magyar hőökről és gényuszokról készült alkotását ismertem: így Kölcsy Ferencét, István királyét, Kossuth Lajosét.

Program:

- 1./ Himnusz, Páli Szent Vince Katolikus Általános Iskola gyermekkórusa, Kapuvár
- 2./ Dr. Sándor József SE III. Sebészeti tanszék
Im memoriam Veres János
- 3./ Dr. Ballagi Farkas igazgató főorvos
Veres János és Kapuvár
- 4./ A szobor leleplezése és megáldása
Szabó Géza kanonok, a Szent Jobb őre, Budapest
- 5./ Dr. Farkas Emil osztályvezető főorvos, Zenta
- 6./ Dr. Hováth Örs Péter MST elnöke
- 7./ Dr. Jakab Ferenc Sebész Szakmai Kollégium elnöke
- 8./ Dr. Bíró Péter polgármester, Kapuvár
- 9./ Dr. Nagy Attila osztályvezető főorvos, Kapuvár
- 10./ A Veres család
- 11./ T. Udvardi, International Federation of
Surgical Endoscopic Societies koszorújának elhelyezése
- 12./ Szózat, Páli Szent Vince Katolikus Általános Iskola
gyermekkórusa, Kapuvár

A fenti rendezvényre tisztelettel hívjuk és szeretettel várjuk !

Dr. Nagy Attila	Dr. Bátorfi József
helyi szervezőbizottság	MST Endoszkópos
elnöke	Szekció elnöke
Dr. Ballagi Farkas	
igazgató főorvos	

Meghívó

A Magyar Sebész Társaság Endoszkópos Szekciójának
XI. Kongresszusa kiemelt eseménye,
dr. Veres János emlékszobrának ünnepélyes felavatására
2005. november 3-án 10.30 órakor a
kapuvári Lumniczer Sándor Kórház parkjában.

7. ábra: A Veres János-emlékszobor ünnepélyes felavatására szóló meghívó

Kő Pál felkérésünkre a következőket válaszolta: „Hogy nézne ki egy világhírű magyar orvos kezek és lábak nélkül? Egész alakos térplasztikát kell készíteni!” – és alkotó fantáziája azonnal beindult.

FURKA I.: *A szoboravatás mindig felemelő érzés. Kimondott és kimondatlan gondolatok kavargognak az emberben ilyenkor. Mint az ünnepélyen résztvevőt és biteles tanút kérdeзем, meséljen erről, meg még arról is, amit még eddig nem mondott el.*

BÁTORFI J.: Az egészalakos, bronzból öntött, donatellói arányokat követő emlékszobrot 2005 őszén, a XI. Sebészeti Endoszkópos Szekció Kongresszusának nemes

8. ábra: Veres János szobrának leleplezése az avató ünnepségen – Bátorfi József professzor és dr. Ballagi Farkas, háttérben a Veres János által korábban vezetett Tüdőgyógyászati Osztály épülete

9. ábra: A Veres család a szoboravató ünnepségen
Veres János Lóránt feleségével, Veres Miklós feleségével, dr. Ballagi Farkas, Kő Pál, Veres Andrea édesanyjával és két lányával, prof. dr. Bátorfi József és Szabó Géza kanonok

eseményeként avattuk fel (7. ábra), a kapuvári kórház parkjában, azon épület – az egykori Tüdő és Belgyógyászati Osztály – előtt, ahol Veres János dolgozott (8. ábra). A szobor talapzatát Werner Tibor kőfaragó mester készítette: kétoszlopos, fekete gránitból faragott remekmű, melyről Kő Pál egy néhány nappal ezelőtt nekem írott levelében ezt írta: „a szoborral egyenértékű művészj alkotás”.

10. ábra: Az emlékszobor talapzatánál található emlékező sorok

11. ábra: Az International Federation of Societies of Endoscopic Surgeons emléktábláján az alábbi sorok olvashatók: „IFSES is honoured to recognize the great contribution of dr. János Veress towards safe laparoscopy and pay him reachly deserved tribute.” T. UDWADIA president

A szoboravató szívmelengető, emlékezetes esemény volt. Ott volt Veres János egész családja is (9. ábra). A szobor talapzatánál található emléksorok is méltóan őrzik Veres János nagyságát nemcsak itthon, hanem a nagyvilágban is (10–11. ábra).

FURKA I: *Remek, hiteles mondatok ezek. Hálás lehet érte az utókor és egyben megköszönöm az önzetlen, szíves közreműködést.*

Bár többször beszéltem Kő Pál szobrászművész úrral, de úgy éreztem, hogy személyesen is találkozoznunk kell.

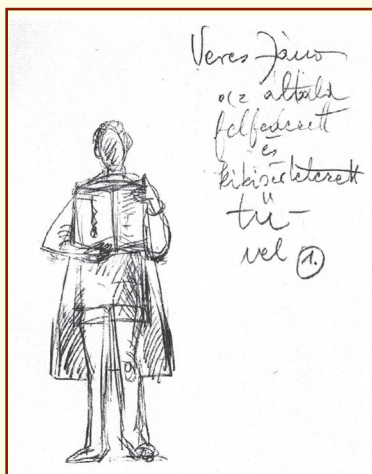
Nem tudom megindokolni, hogy miért, de ez egy érzés volt. Van úgy, hogy megérez valamit az ember. Annak ellenére, hogy megítélésem és ismereteim szerint minden lényegeset leírtam – találkozót kértem.

Többszöri telefonváltás után a találkozás dátuma 2014. szeptember 3-ára tűzetett ki, Hevesen, a Mester állandó lakhelyén.

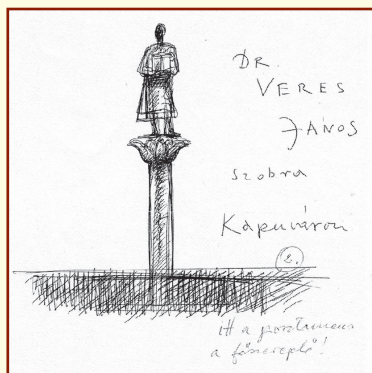
A kedves fogadtatás után felolvastam a szoborállításról szóló fejezetet neki, mire ő azt mondta, tökéletes, és nincs mit hozzáfűznie.

Azért előkészítette a szoborkészítés előtti, 2005. március 7-én készült fővázlatát, amelyet megmutatott. Eredeti kézzel írott szöveg állt rajta. Pontosítottunk még két vázlatot, egyet a szoborról, egyet a szobor talapzatáról (12–13. ábra), így lett teljes a kép. A beszélgetésünk után úgy döntött, hogy nekem adja a fővázlatot, a bal sarkába nekem dedikálva, a látogatásom napjának megjelölésével (14. ábra).

Valahogy jól éreztem, hogy meg kell tennem ezt a látogatást a Mesterhez. Viszonyul a következő sorokat írta nekem a fővázlatrajz bal sarkába: „*Drága Istvánkámnak, aki eljött ide, hozgám Hevesre és derűt hozott és egy komoly könyvet készített Veres János Uramról. Isten áldja meg érte. 2014. 09.03. Lajos*”

12. ábra: Kő Pál szobrászművész egyik vázlata a szoborról

13. ábra. Kő Pál vázlata a szobor talapzatáról, amelyet Werner Tibor kőfaragó mester valósított meg

Veres János tudományos munkáinak jegyzéke

1. VERES J.: *Új légmellkészítő tű*. Orvosi Hetilap, 1936. 23: 536–537.
2. VERESS J.: *Neues Instrument zur Ausführung von Brust- oder Bauchpunktionen und Pneumothoraxbehandlung*. Deutsche Medizinische Wochenschrift, 1938. 64: 1480–1481.
3. VERES J., ALFÖLDY Z., FÜZI M.: *Leptospirosis-járvány a Hanságban 1951. év nyarán*. Orvosi Hetilap, 1952. 93: 921–923.
4. VERES J.: Pleuritis exudativa kapcsán fellépett súlyos singultus megszüntetése pneumoperitoneum készítéssel. Orvosi Hetilap, 1952. 93: 710–711.
5. VERES J.: *Tularaemia*. In: Újabb fertőző betegségek. Szerk.: Petrilla A. Medicina Kiadó, Budapest, 1957. pp. 140–160.
6. VERES J.: *A tularémia klinikuma és terápiája*. Kandidátusi értekezés. Védés időpontja: 1958. július 10. Kandidátusi oklevél sz.: 1551.
7. VERESS J.: *Eine Nadel für gefahrlose Anwendung des Pneumoperitoneums*. Gastroenterologia, 1961. 96: 150–152.
8. BARÁTH J., VERES J., CSÖRGEY MÁRTA: *The role of functional factors and special vascular sphincter apparatuses in myocardial infarction*. Acta Medica Academiae Scientiarum Hungaricae 1966. 22(2): 111–116.
9. VERES J.: *CO₂ ködkamra. A répcelaki természetes szilárd széndioxid felhasználásával végzett CO₂ gázfürdőkezelések hatása obliteratív verőérbetegségekre*. Orvosi Hetilap, 1968. 109: 757–758.
10. VERESS J.: *A széndioxid ködkamara* című film. V. Várnai Tudományos Filmfesztivál (Nehézipari Minisztérium) 1973. február 26.
11. VERES J.: *A répcelaki természetes szilárd széndioxid felhasználással készült CO₂ ködkamra kezelés hatása coronaria és hypertonia betegségeknél*. Gyógyfürdő-ügy 1975. 2: 12–17.
12. VERES J.: *A Gellért fürdőről*

Ez utóbbi 12. számú közlemény kefelenyomat, mely a fővárosi fürdők történetét taglalja. Teljes biztonsággal nem sikerült kideríteni, hogy mikor és hol jelent meg, illetőleg megjelent-e? Így mellékletként célszerűnek látszik az egész írást közreadni, hisz komoly munkának tartható. Márta asszonytól másolatban kaptuk meg. Kár lenne, ha veszendőbe menne.

A lap neve:

Ha a rovatok nincsenek kitöltve, nem lehet szedésre elfogadni

Gépiró:

Szerző:

Rovat:

Oldal:

Javította:

A leadás ideje:

1. sor.

Történelmileg bizonyított tény, hogy szép fővárosunk már kétezer évvel ezelőtt is fürdőváros volt. Honfoglaló őseink még valahol az őshazában legeltették nyájaikat, halásztak és vadásztak, amikor a római uralom idején már egy nagy város állott a mai Aquincum helyén. Nevét az itt fakadó öt forrásról /aquae quinque/ kapta. Híresek lehettek fővárosunk gyógyító melegforrásai még korábban is, hiszen a kelták például Acink-nek, a bő vizek városának nevezték.

Budapest mai területén 14 olyan fürdőt ismerünk, amelyeket használtak már a rómaiak idejében is. Az első nyilvános fürdők - szökökutakkal, gőzfürdővel - Septimius Severus építette 201-ben, de Aquincum ekkor már 60-80 ezer lakosu város volt két amfiteátrummal, vízvezetékhaló-zattal és fürdőkkel, a beteg vagy megkockant légionáriusok gyógyítását szolgáló katonai fürdőkórházakkal.

A római birodalom hanyatlani kezdett, a Dunántul területét átadták a hunoknak, ám a budai melegfürdők híre élt tovább. A későbbi évszázadok során is minden koronás fő, fejedelem vagy uralkodó a gyógyforrások melegéhez húzódott. A hunok vezére, Attila is a "meleg vizekhez közel" állította fel királyi székét.

Anonymus, III. Béla király jegyzője így ír erről:

"A hatalmas Attila király, aki 451-ben Skythiából

26. sor.

266. sz.

A lap neve:

Ha a rovatok nincsenek kitöltve, nem lehet szedésre elfogadni

Gépiró:

Szerző:

Rovat:

Oldal:

Jevitotta

A leadás ideje:

1. sor:

vándorolva seregével Pannoniába jött és miután a rómaiakat legyőzte, királyi székét közel a Dunához, a meleg vizek -
hez /supra calidas aquas/ állította fel és megparancsolta,
hogy az itt található régi épületeket ujítsák fel és erős
fallal vegyék körül, amely ma magyar nyelven Buduárnak ne-
veztetik és a teutonok részéről Etzetburgnak /Attila vá-
rosa/ neveztetik."

Egy francia történettudós, Thierry Amade Attila és utódai című művében megemlíti, hogy a görög származású Oneges, a király egyik főembere egy fogságban lévő római építésszel pompás fürdőpalotákat építtetett a források mellé.

Nagy Károly császár 804-ben az egyik "csodatévő" forrás mellé szép templomot emelt.

Anonymus feljegyzései szerint Árpád fejedelem is Attila városába helyezte székhelyét, és valószínű, hogy budai választásában a meleg források is befolyásolták.

x

A déli forrásterületen a Gellérthegy sziklásadékaiból bugyogtak elő azok a ma is meglévő források, amelyek gyógyító hatását évszázadokon át élvezte a lakosság az első magyar királyok idejében is. A Gellérthegy déli alján lévő települést Erzsébetfalvának nevezték akkoriban. Itt volt II. András leányának, Erzsébetnek egy kórháza, melyben leprás, pestises betegeket gyógyítottak, fürösztöttek. Ez a kórház a történettudósok csaknem egybehangzó véleménye sze-

26. sor.

266. sz.

A lap neve:	Ha a rovatok nincsenek kitöltve, nem lehet szedésre elfogadni	
	Gépiró:	
Szerző:	Rovat:	Oldal:
Javította:	A leadás ideje:	

1. sor. rint a mai Gellért fürdő helyén állott.

X

ulást

A török uralom megannyi pusztítást okozott az országban, de a mindenkori budai pasák - ha az ország általános fejlesztéséért nem is - a fürdőkultúra fejlesztéséért sokat tettek, a források mellé újabb fürdőket építettek. A vizeket nemcsak tisztálkodásra, hanem gyógyításra is használták, sőt, a fürdő a társasági élet előkelő színhelye volt. A fényűzően és kényelmesen berendezett magánfürdőkben, - fontosabb tárgyalások előtt különösen - vendégül látták még a külföldi követeket is.

Lichtenstein császári követ egyik kísérfője így ír erről: "Mialatt a követ hosszabb ideig tartózkodott a pasánál, alkalmunk volt a fürdőket megtekinteni és azokban meg is fürödni...A törökök joggal büszkélkednek ezekkel, amiért is a fürdő tisztaságára nagy gondot fordítanak. A fürdő - vendégek a kiszolgálásért és a kényelmi berendezések használatáért egy bizonyos összeget fizetnek. A fürdőkabikok elé nagy várócsarnokok épültek, ahol a fürdőzők a ruháikat levetették. Mielőtt a fürdőmedencébe lépnek, előfürdőt tartoznak venni! A fürdőmedence vize nyakig ér és azért márványpadok vannak beépítve, hogy azokon ülni lehessen..."

A török időkben a nagy fürdőépítő Szokoli Musztafa budai pasa volt, a szentéletű török dervis, Gül Baba a török szerzetesek fürdőkórházában ápolta a betegeket. Ebben az időben a Gellértet a törökök Aga fürdőnek nevezték. Evlia Cselebi török utazó, aki az 1660-as évek elején

26. sor.

268. sz.

A lap neve:

Ha a rovatok nincsenek kitöltve, nem lehet szedésre elfogadni

Gépiró:

Szerző:

Rovat:

Oldal:

Javította:

A leadás ideje:

1. sor.

járt Budán, elragadtatással ír az Aga fürdőről. Utleírásában Acsik Ilidzse, vagyis nyílt, szabad fürdő néven említi.

Egyes leírásokban a Gellért "Szűzek fürdője" néven is szerepel. Dr. Vári Szabó fürdőorvos ezt az elnevezést a következőkkel magyarázza:

"...ezt a nevet azon hagyománnyal hozzák kapcsolatba, miszerint a fürdőben őrizet alatt, elrejtve tartott hölgyek laktak, hogy kik lehettek e hölgyek, az agák vagy a pasák háremhölgyei? vagy az elrablott és főbb rangoknak szánt áldozatok? erről hallgat a krónika."

Sokféle neve volt. A németek Blocksbad-nak nevezték a közelében lévő őrházról. Hosszu ideig Sárosfürdő volt a neve.

x

Buda felszabadítása, a nehéz ostrom sok kárt tett a Várban: elpusztult Mátyás gyönyörű palotája, a világhírű könyvtár is, a szép magánpalotákból úszkós romok maradtak. A Sárosfürdő a törökök kivonulása után teljesen romokban hevert. Az akkori császár, I. Lipót udvari orvosának ajándékozta, mint ahogy a törököktől visszavett fürdőkét általában kincstári tulajdonnak tekintették és a császár politikai érdek, vagy az udvarnak tett jó szolgálatokért hűveinek adományozta.

A Sárosfürdő magánkézből csak 1895-ben, a mai Szabadság-híd építésekor került a főváros tulajdonába. A középkori épületet később lebontották és 1911-ben megkezdődött egy új gyógyfürdő és szálló építése. A jelenlegi épületet

26. sor.

266. sz.

A lap neve:

Ha a rovatok nincsenek kitölve, nem lehet szedésre előgadni

Gépiró:

Szerző:

Rovat:

Oldal:

Javította:

A leadás ideje:

1. sor.

"Szent Gellért" gyógyfürdő és szálló néven 1918-ban nyitották meg. A meghívott közönség ~~írásos~~ ~~írásos~~ irásos tájékoztatót is kapott, amelyben ez olvasható: "A Ferenc-József hid /Szabadság-hid/ felől jövet, hatalmas méretekben bontakozik ki szemünk előtt a "Szent Gellért" gyógyfürdő és szálló épület csoportjának monumentális, arányaiban klasszikus, de részleteiben és ornamentikájában magyaros és kissé keletiesen ható architektúrája..."

A hullámfürdőt és a "pezsgő fürdőt" később építették az épületcsoporthoz, ~~Bánlaci Géza~~ ~~Bánlaci Géza~~ Bánlaci Géza tervai alapján.

Ez az összességében és mai formájában is építészeti remekmű napjainkban is hozzátartozik a főváros arculatához, a budai Duna-part hangulatához.

x

A második világháború alatt súlyosan megrongálódott, de néhány hónap múlva újra megindult az élet a Gellértben is. A helyreállítás elkezdődött, és igaz, hogy évekig tartott, de ~~xxxxxx~~ felszabadulást követő években több és gyorsabb építkezésre akkor nem volt lehetőség. Anyagi.

A Fővárosi Fürdőigazgatóság folyamatosan végezte az újjáépítést, az újabb és újabb részlegek üzembehelyezését a Gellértben: 1949-ben elkészült a női napozóterasz és megkezdte működését egy 30 ágyas reumakórház. Egy évvel később a hullámfürdő egy 3500 m²-es gyepes napozóval bővült.

1956-ban új férfi sulyfürdő-osztály létesült, 1959-ben újabb napozóterasz, 1961-ben pedig megnyílt az új női

26. sor.

266. sz.

A lap neve:

Ha a rovatok nincsenek kitöltve, nem lehet szedésre előadni

Gépiró:

Szerző:

Rovat:

Oldal:

Javította:

A leadás ideje:

1 sor

sulyfürdő-osztály. Az 1960-as években kezdődött meg a női és férfi termálosztály, valamint a kádosztály és a fürdő-csarnok felújítása.

x

Aztán eljött az idő, hogy be kellett zárni a "pezsgőfürdőt", a budapestiek, és tegyük hozzá, a külföldiek kedvelt uszodáját. Az eredeti építkezés bauxit-beton szerkezete elöregedett, az üzemelés már életveszélyessé vált. Az uszoda és az öltözőtér teljes lebontása, illetve újjáépítése elkerülhetetlen volt.

1972 novemberében a "pezsgőfürdő" bezárt. Ehhez is hozzá kell tennünk, hogy a budapestiek és nyilván ~~más~~ ^a külföldiek is éveken át nehezen viselték el, hogy nem járhatnak a Gellért "uszijába".

x

Ez év tavaszán, május végén nyílt meg újra a ~~pezsgőfürdő~~ "pezsgőfürdő". A főváros lakossága örömmel konstatálhatta, hogy a pezsgőfürdő medencéjében újra ~~pezsse~~ ^a a víz. Mint dr. Vitéz Andárs, a Fővárosi Fürdőigazgatóság igazgatója a sajtótájékoztatón elmondotta, ez a csodás rekonstrukció 170 millió forintba került. A csodás jelző nem túlzás: óhatatlanul is "templomi" áhitat fogja el az embert, ha belép a Gellért gyógyfürdő előcsarnokéba. ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ ^{Ez az érzés végig megmarad ak}

kor is, amikor végigjárjuk a rézkorlátokkal szegélyezett márvány lépcsőket, ~~XXXXXXXXXX~~ a megannyi dísznövényvel ékesített lépcsőfordulók, ~~XXXXXXXXXX~~ kat, fent a teraszon a virágokkal övezett napozót, és a Gel-

26 sor

266 sz

A lap neve:

Ha a rovatok nincsenek kitöltve, nem lehet szedésre elfogadni

Gépiro:

Szerző:

Rovat:

Oldal:

Javította:

A leadás ideje:

1. sor

lért uszodáját.

A rekonstrukció során a fürdő régi fromája, szá-
zadeleji szecessziós stílusa megmaradt. Az uszoda medencéjét
most tizánhat vizalatti reflektor világítja meg, a fürdő-
viz állandó és folyamatos tisztítását vizszűrő-forgató be-
rendezés szabályozza.

Pompás látvány, ahogy elnézzük fentről a nagy
medencét. A tiszta, áttetsző kékes-zöld vizet most 16 da-
rab vizalatti reflektor világítja meg, a fürdőviz állandó
és folyamatos tisztítását külföldről /NSZK/ behozott vizszűrő-
forgató berendezés szabályozza. Korszerűsítették a medence-
tér klikatizálását: a páratartalom és a hőfok szabályozását
modern fűtés-légtechnika biztosítja. A medencék burkolatát
keramchemie burkolóanyag védi a termálviz agresszív hatásá-
tól, de ami igazán csodálatba ejt, a Zsolnai kerámia végig
a falakon, fel az öltözőkig, a presszóig, ~~műgyógyászati~~
A Pécsi Porcelángyár különleges és nyilvánvalóan erre a célra
gyártott kerámiái áhítatos csodálatra készítetik a látoga-
tót.

Régebben az öltözőt csak úgy lehetett elérni,
ha végimentünk az uszodán. Most a fürdőcsarnokból a pezsgő-
medence két oldalán juthatunk be az öltözőbe. Így tehát
az uszoda "forgalmi rendje" megváltozott; a cipős és a mezít-
lábás közlekedés különvált, ami így most feltétlenül higé-
nikusabb. Az uszoda galériájáról juthatunk ki a 300 m²-es
napozóba, hova gondos kezek színes műanyag székeket is rak-
tak.

26. sor

268. sz.

A lap neve:

Ha a rovatok nincsenek kitöltve, nem lehet szedésre elfogadni

Gépiró:

Szerző:

Rovat:

Oldal:

Javította:

A leadás ideje:

1 sor

Az uszoda két medencéjének alakja, formája, térfogata változatlan maradt, a tetőszerkezet szintén, és az időjárásnak megfelelően mozgatható. A reflektorok fényében a víz tündöklően kék, ~~xxxx~~ és csodásan tiszta. Általában a tisztaság mintaszerű, még a mi fotósunkat is csak hétérföldes fehér gumicsizmában engedték "közlekedni" az uszoda-térre: cipőben belépni tilos!

A Gellért fürdő jelenleg uszodával, férfi és női termál kádfürdőkkel, sós, szénsavas, szénsavgáz fürdőkkel, férfi és női iszapkezelő osztályokkal, férfi és női súly-fürdővel, fiziko-, elektro-, mechanoterápiás kezeléseket végző orvosi osztállyal, inhalatóriummal és egy 32 ágyas reumakórházi részleggel működik. Itt az ország különböző részeiből beutalt /SzTK/ betegek^{et} gyógykezelik.

Kint a szabadban, a hullámfürdő korszerűsítése most folyik, és sokan remélik, hogy a jövő esztendőben ez a részleg is megnyílik.

x

26. sor:

268. sz.

VERES JÁNOS MUNKÁSSÁGÁRA VALÓ HIVATKOZÁSOK INTERNETES ADATAI

Manapság egy szerző munkásságára történő hivatkozás általában egy objektív mérőszám.

Mi sem egyszerűbb, ha az ember a gép mellé ül és rákattint például a Veres névre, vagy a „Veres needle” kifejezésre, máris megjelenik egy szám vagy lista.

A Gerő György professzor úr szerinti keresés 2014. áprilisi állását az alábbiakban foglaltuk össze (15. ábra):

Veres needle	Nagyjából 38 200 találat 0,11 mp
Veress needle	Nagyjából 67 700 találat 0,14 mp
Verres needle	Nagyjából 640 000 találat 0,24 mp

15. ábra: A Veres-tűre való találatok száma internetes keresés során 2014 áprilisában

Veres János, a képzőművész

A mint a könyv első részében már említettük, Veres János érettségi utáni pályaválasztásánál komolyan számításba került a képzőművészet valamely ága, hisz kitűnően rajzolt, festett, istenadta remek érzéke volt, hogy ez irányba induljon el.

Bizony nehéz eldönteni, hogy miért nem a művészpályát választotta – így minden csak feltételezés, amit az elkövetkezőkben figyelembe veszünk. Egy biztos, abban az időben felsőfokú képzőművészképzés Debrecenben nem volt. Ez azt is jelentette, hogy Budapestre kell menni. Mérlegelés tárgyát képezhette, hogy budapesti élet–debreceni élet; mind szellemileg, mind anyagilag különbséget jelentett. A felsőfokú képzés tandíjai is csinos kis összegek voltak, ezt az orvostképzés tekintetében részletesen már ismertettük a *6. Egyetemi évek* című fejezet 41–58. oldalán.

Lehetséges az is, hogy édesapja nyomatékos rábeszélése is szerepet játszhatott, hogy az orvoslás mellett döntött. Nehéz életpálya, de biztos megélhetést jelenthet a bizonytalan „festészettel” szemben. Elképzelhető ez a változat is.

Veres János művészetét – ahogy mondani szokás – a génjeiben hordozta, amit át is örökölt gyermekeibe, így például Andi lányába is, amit egy ifjúkori „*Fantázia kompozíció*” című alkotását bemutatva bizonyítunk.

Ha viszont Miklós fia csodálatos tehetségét és alkotásait figyeljük, semmi kétségünk afelől, hogy Veres János „művészi örökítő anyaga” fiában is nagy magasságokba emelkedett. E fejezetben két önarcképe és két családi vonatkozású képe látható.

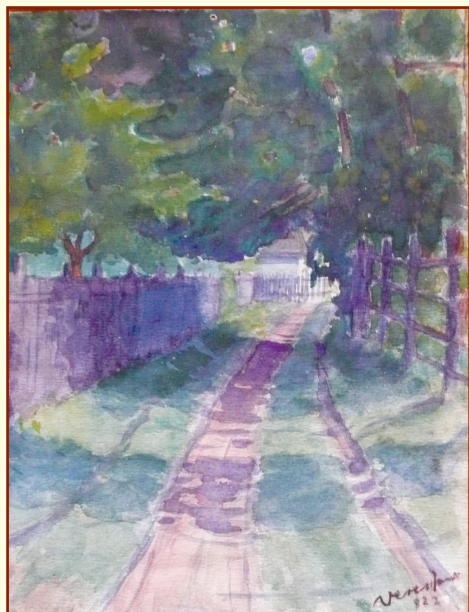
Persze az sem zárható ki, hogy Veres János maga is az orvosi pályát akarta a saját elhatározásából.

Veres János itt látható munkái válogatás eredménye – tehát önkényes. Melyik alkotás kinek hogy tetszik – ez egyéni ízléstől függ. Az alkotások sorrendisége nem érték szerinti.

Miklós fia szerint a *Mosonyi bácsi féloldalas portréja* (ceruzarajz) – a címben szereplő Mosonyi bácsi a kapuvári új ház építő kőművese volt – Veres Jánosnak az egyik legkiérettebb, a legjobbak közül való képe.

Döntsön az Olvasó!

Bocskai kerti gyümölcsös (akvarell), 1922

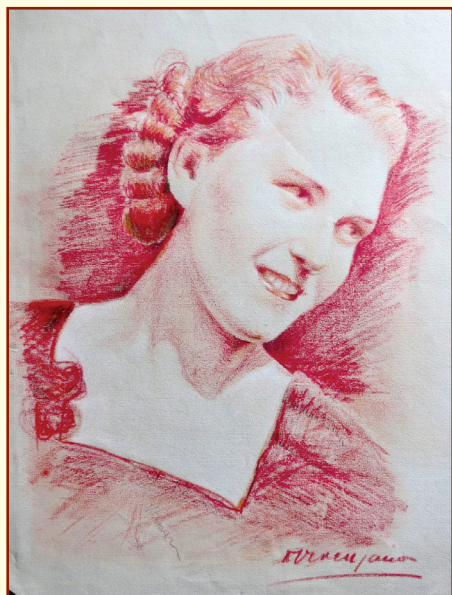
Dr. Piróth Endre (évfolyamtársa) portréja
(akvarell), 1926

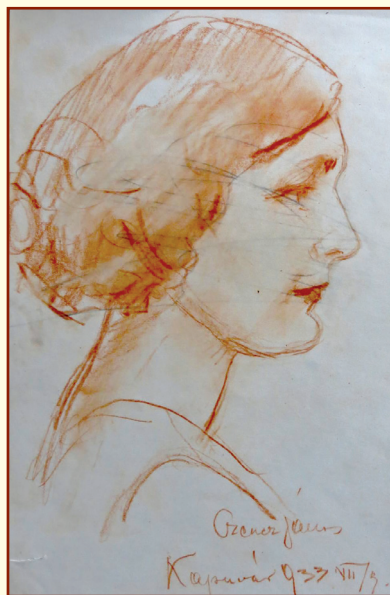
Férfi arckép egy recept lapján (ceruzarajz),
1931

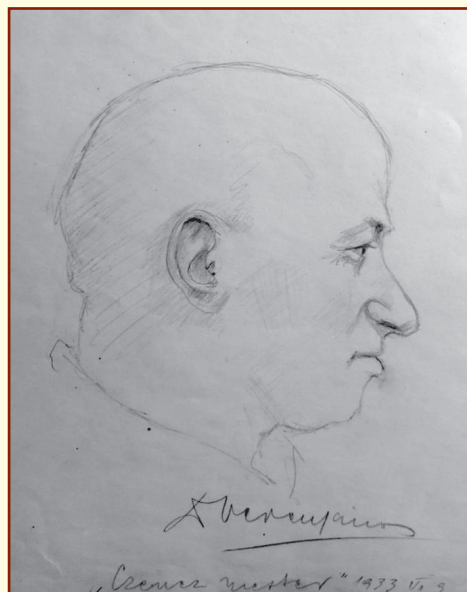
Egy szombathelyi kolléga portréja egy recept
lapján (ceruzarajz), 1931

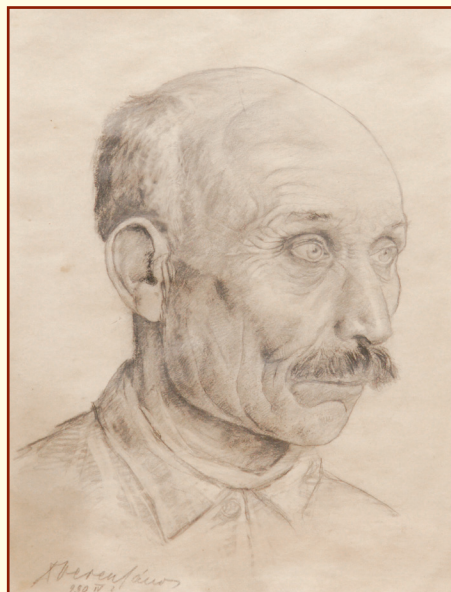
Felesége pirosban (színes ceruzarajz), 1940

Czencz János vázlata
Veres János feleségéről, 1933

„Czencz mester” (ceruzarajz), 1933

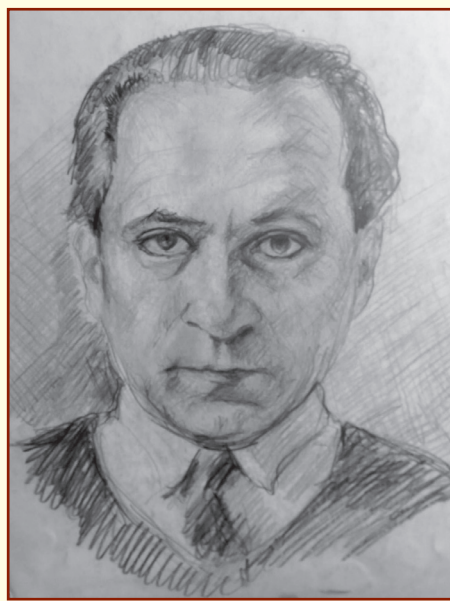

Mosonyi bácsi féloldalas portréja (ceruzarajz),
1930. április 1.

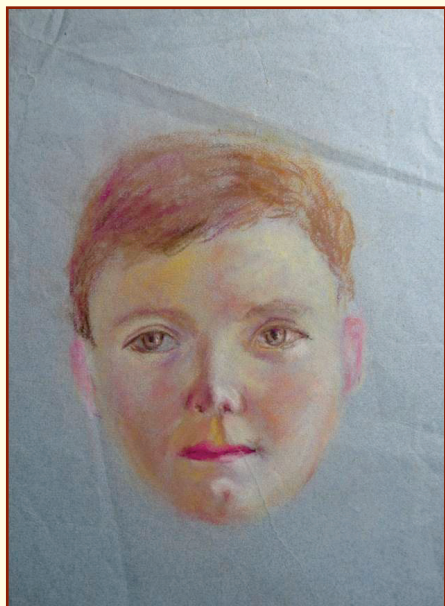

Önarckép (ceruzarajz)

Önarckép (ceruzarajz)

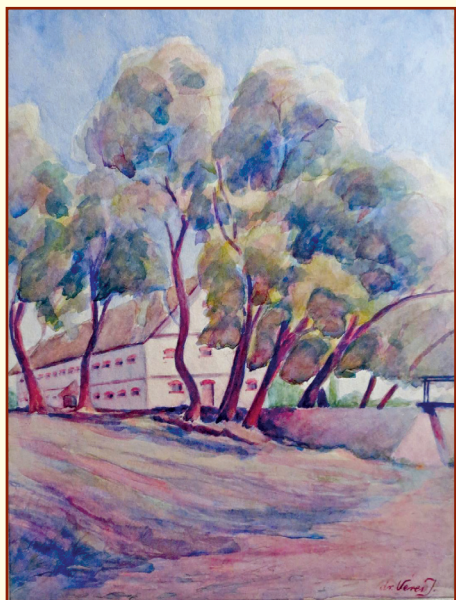

Miklós fia kisgyermekkorú portréja
(pasztell), 1933

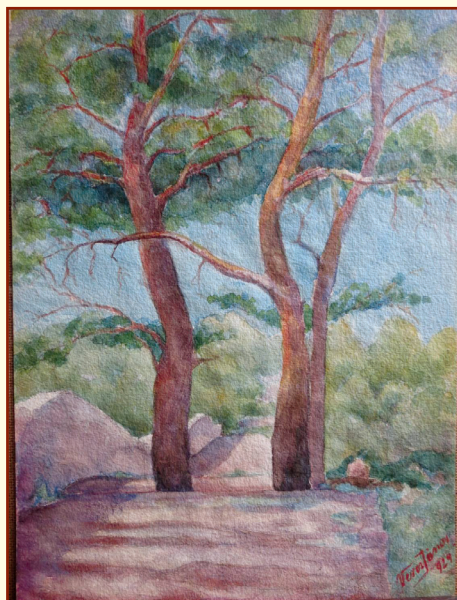

Veres János rajza Miklós fiáról
(ceruzarajz), 1946

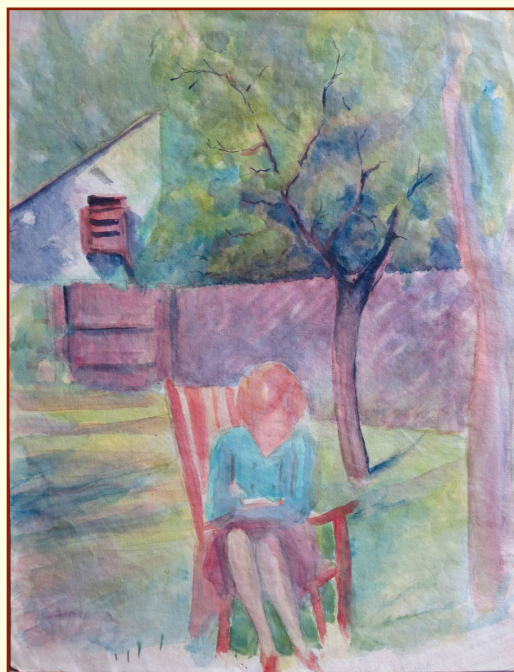

Gazdasági épület fákkal (akvarell)

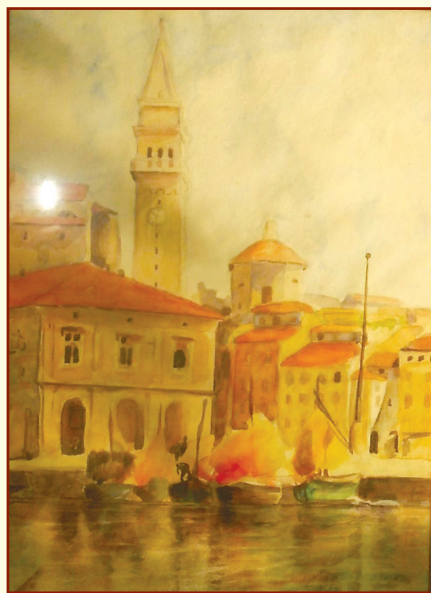
Fák – Olaszország (akvarell), 1929

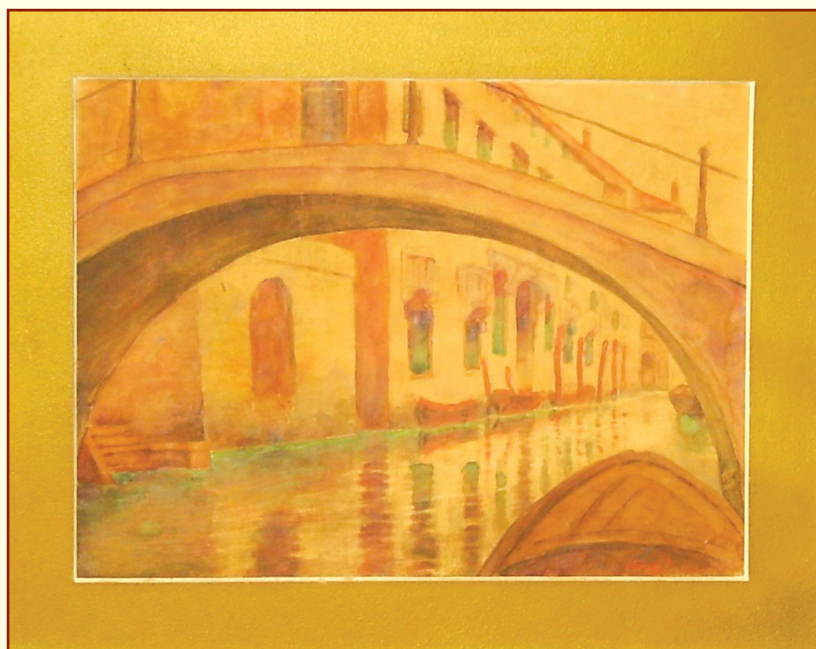
Felesége a kapuvári „hercegi ház” kertjében (akvarell)

Velence I. (akvarell)

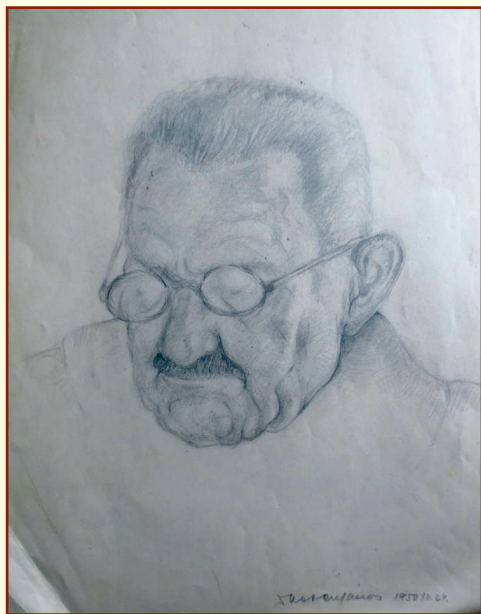

Velence II. (akvarell)

Velence III. (akvarell)

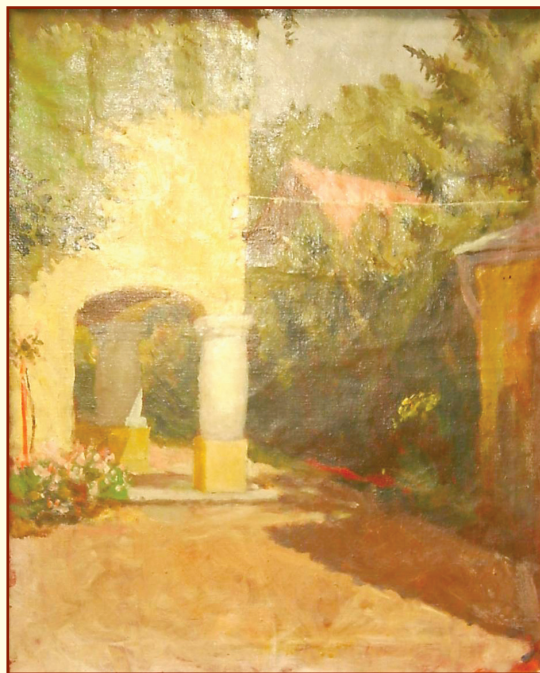

Valkó nagypapa (ceruzarajz), 1950

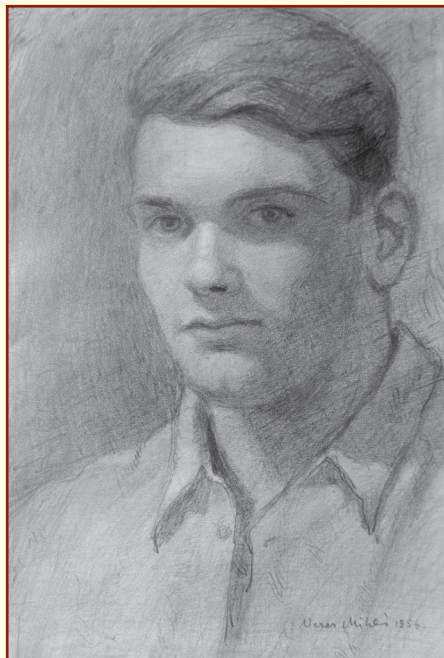
Veres Andrea: Fantázia kompozíció –
rézlemez domborítás

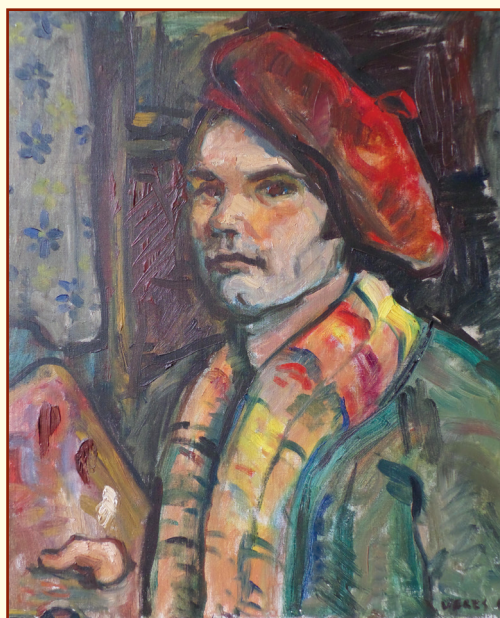
A kapuvári új ház bejárata – Veres Miklós olajfestménye, 1949

Veres Miklós: Nagyanyám portréja
(olajfestmény), 1955

Veres Miklós: Önarckép (ceruzarajz), 1956

Veres Miklós: Önarckép (olajfestmény), 1960

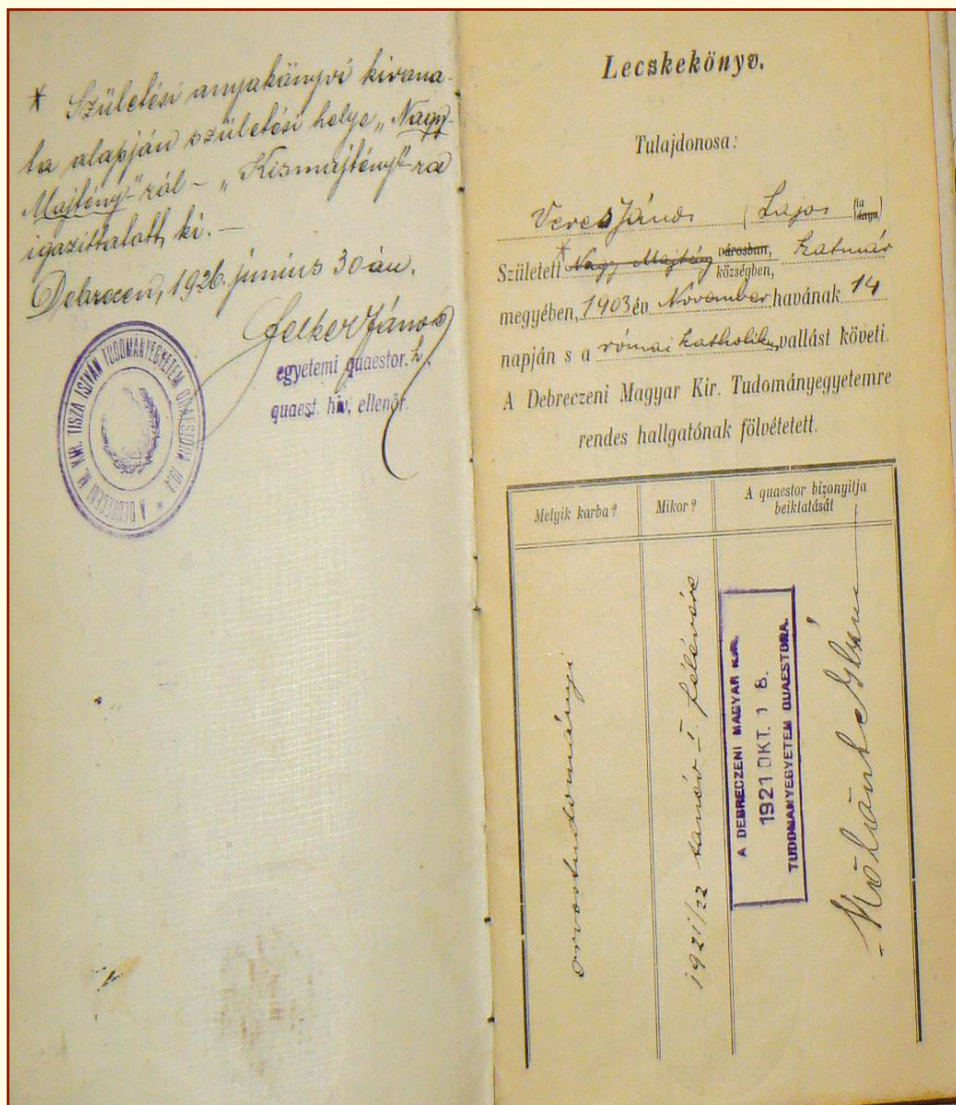

Már-

A Leczkekönyv Veres János fényképével és az első oldallal

A Lecskekönyv 2-3. oldala

Az 1941/42 tanév

Az előadók címe, az előadó tanárak neve	Hónap	Óra	A questor bizonyítja a beirat- kórát	A tanár bizonyítja a jelentkezést a félő kezdele	Aldárás	nap
Dr. Huszella Teréz	5					
Dr. Huszella Teréz	2					
Dr. Huszella Teréz	10					
Göller János	5					
Fekes	5					
Hádos Géza	5					
Hegyes	5					

A DEMECZERI BARTYK KIR.

1921. OKT. 18.

TUDOMÁNYVETEM. OSZTÁLYA.

Látta: *[Signature]*
e. i. Dékán.

első felében:

A questor bi- zonyítja a tan- árj lefejezt eseg a tandi- mentesség	Hónap	Óra	A questor bizonyítja a leezkedeloge- vén	A tanár bizonyítja a jelentkezést a félő kezdele	Aldárás	nap	Jegyzetek
500							
Kor.							
348							
FIZETETT							

A DEMECZERI BARTYK KIR.

1921. OKT. 18.

TUDOMÁNYVETEM. OSZTÁLYA.

Látta: *[Signature]*
e. i. Dékán.

A Leczkekönyv 4-5. oldala

Az előadások címe, az előadó tanárok neveivel	Heti órák száma	A tanórát bővítygja a beírat- kodást	A tanórát bővítygja a jelenlétezt a fel- kezdelen	alldárs	nap
Dr. Husella Tivadar					
Bonk Lás	5				
Dr. Husella Tivadar					
Kövér Lás	2				
Dr. Husella Tivadar					
Husella Tivadar és Bonk Lás szakközvetítő	10				
Győrfi János					
Füzi	5				
Vass Géza					
Győrfi János	5				
Dr. Husella Tivadar és Győrfi János					
Dr. Husella Tivadar és Győrfi János					

Láttá:

e. i. *Dékán.*

A questor bi- zonysítja a tan- díj befizetését vagy a tandíj- mentességet	A tandíj bizonyítja a leckeldőlogást a felév végén	Jegyzetek
	aláírás	nap
590 Kor. <i>Schönbach-Wiedner</i> <i>Grosser F.</i> <i>Hat</i>	<i>P</i> <i>79</i> <i>V</i> <i>So</i> <i>8</i> <i>24</i>	A kétfoldig behemparlakos ellenjegyzés a behozott két egyes questorral
KAR 590 9 QUESTOR		

Láttá:

e. i. Dékán.

A Leczkekönyv 6–7. oldala

felében:

Az előadások címe, az előadás tartóinak nevei	Az előadás helye	A gyűjtő bizottság a bevé- telekért	A tanár bizottsága a jelentkezést a felér kezdetén	előírás	nap
1. előadás					
Dr. Kovács József	5				
2. előadás					
Dr. Kovács József	6				
3. előadás					
Dr. Kovács József	7				
4. előadás					
Dr. Kovács József	8				
5. előadás					
Dr. Kovács József	9				
6. előadás					
Dr. Kovács József	10				
7. előadás					
Dr. Kovács József	11				
8. előadás					
Dr. Kovács József	12				
9. előadás					
Dr. Kovács József	13				
10. előadás					
Dr. Kovács József	14				
11. előadás					
Dr. Kovács József	15				
12. előadás					
Dr. Kovács József	16				
13. előadás					
Dr. Kovács József	17				
14. előadás					
Dr. Kovács József	18				
15. előadás					
Dr. Kovács József	19				
16. előadás					
Dr. Kovács József	20				
17. előadás					
Dr. Kovács József	21				
18. előadás					
Dr. Kovács József	22				
19. előadás					
Dr. Kovács József	23				
20. előadás					
Dr. Kovács József	24				
21. előadás					
Dr. Kovács József	25				
22. előadás					
Dr. Kovács József	26				
23. előadás					
Dr. Kovács József	27				
24. előadás					
Dr. Kovács József	28				
25. előadás					
Dr. Kovács József	29				
26. előadás					
Dr. Kovács József	30				
27. előadás					
Dr. Kovács József	31				
28. előadás					
Dr. Kovács József	32				
29. előadás					
Dr. Kovács József	33				
30. előadás					
Dr. Kovács József	34				
31. előadás					
Dr. Kovács József	35				
32. előadás					
Dr. Kovács József	36				
33. előadás					
Dr. Kovács József	37				
34. előadás					
Dr. Kovács József	38				
35. előadás					
Dr. Kovács József	39				
36. előadás					
Dr. Kovács József	40				
37. előadás					
Dr. Kovács József	41				
38. előadás					
Dr. Kovács József	42				
39. előadás					
Dr. Kovács József	43				
40. előadás					
Dr. Kovács József	44				
41. előadás					
Dr. Kovács József	45				
42. előadás					
Dr. Kovács József	46				
43. előadás					
Dr. Kovács József	47				
44. előadás					
Dr. Kovács József	48				
45. előadás					
Dr. Kovács József	49				
46. előadás					
Dr. Kovács József	50				
47. előadás					
Dr. Kovács József	51				
48. előadás					
Dr. Kovács József	52				
49. előadás					
Dr. Kovács József	53				
50. előadás					
Dr. Kovács József	54				
51. előadás					
Dr. Kovács József	55				
52. előadás					
Dr. Kovács József	56				
53. előadás					
Dr. Kovács József	57				
54. előadás					
Dr. Kovács József	58				
55. előadás					
Dr. Kovács József	59				
56. előadás					
Dr. Kovács József	60				
57. előadás					
Dr. Kovács József	61				
58. előadás					
Dr. Kovács József	62				
59. előadás					
Dr. Kovács József	63				
60. előadás					
Dr. Kovács József	64				
61. előadás					
Dr. Kovács József	65				
62. előadás					
Dr. Kovács József	66				
63. előadás					
Dr. Kovács József	67				
64. előadás					
Dr. Kovács József	68				
65. előadás					
Dr. Kovács József	69				
66. előadás					
Dr. Kovács József	70				
67. előadás					
Dr. Kovács József	71				
68. előadás					
Dr. Kovács József	72				
69. előadás					
Dr. Kovács József	73				
70. előadás					
Dr. Kovács József	74				
71. előadás					
Dr. Kovács József	75				
72. előadás					
Dr. Kovács József	76				
73. előadás					
Dr. Kovács József	77				
74. előadás					
Dr. Kovács József	78				
75. előadás					
Dr. Kovács József	79				
76. előadás					
Dr. Kovács József	80				
77. előadás					
Dr. Kovács József	81				
78. előadás					
Dr. Kovács József	82				
79. előadás					
Dr. Kovács József	83				
80. előadás					
Dr. Kovács József	84				
81. előadás					
Dr. Kovács József	85				
82. előadás					
Dr. Kovács József	86				
83. előadás					
Dr. Kovács József	87				
84. előadás					
Dr. Kovács József	88				
85. előadás					
Dr. Kovács József	89				
86. előadás					
Dr. Kovács József	90				
87. előadás					
Dr. Kovács József	91				
88. előadás					
Dr. Kovács József	92				
89. előadás					
Dr. Kovács József	93				
90. előadás					
Dr. Kovács József	94				
91. előadás					
Dr. Kovács József	95				
92. előadás					
Dr. Kovács József	96				
93. előadás					
Dr. Kovács József	97				
94. előadás					
Dr. Kovács József	98				
95. előadás					
Dr. Kovács József	99				
96. előadás					
Dr. Kovács József	100				

[illegible]

[illegible]

Látta :

e. i. Dékán.

A queator bi- zonyítja a tan- díj befizetés vagy a tandíj- mentességet	A tandíj bizonyítja a leckeáldogatást a félén végén	Jegyzetek
	aláírás	nap
FIZETETT KÖRÖK 48 123	123 18	A tanterv szerinti előkészítés a dokumentumok és egyéb anyagok
A tanterv szerinti előkészítés a dokumentumok és egyéb anyagok	Látta:	e. i. Dekán

Latta :

e. i. *Dékán*.

A Leczkekönyv 10–11. oldala

Az előadások címe, az előadó tanárak neveivel	A tanár bizonyítja a leckeletagadást a félév végén	A tanár bizonyítja a leckeletagadást a félév végén	Jegyzetek
aláírás	nap	aláírás	nap
Az 1923. évi június havi I. orvosi szigorlatra jelentkezett, 1923. évi május hó 24. n.			
		<i>Belát</i> egyetemi ny. r. tanár az orvostudományi kar e. i. dékánja.	
			
A június havi szigorlaton anatómiából: jó, élet- tárból: kitűnő, - kémiaiából és fizikából nem felelt meg.			
Debreczen, 1923. 17.			
		<i>Belát</i> e. i. dékán.	
Látta: e. i. Dékán.			

Az előadások címe, az előadó tanárak neveivel	A tanár bizonyítja a leckeletagadást a félév végén	A tanár bizonyítja a leckeletagadást a félév végén	Jegyzetek
aláírás	nap	aláírás	nap
Az 1923. évi szept. havi I. orvosi szigorlatra jelentkezett, 1923. évi 17. hó 10. n. 54.			
		<i>Belát</i> e. i. dékán.	
			
1923. ok. 1923. sept. havi szigorlaton kémiaiából és fizikából elégséges eredményt nyert. Az I. orvosi szigorlatok "jó" jelzéssel lettek le. Debreczen, 1923. sept. 19.			
		<i>Belát</i> e. i. dékán.	
30 filléres bélyeg			

Az 1923/24 tanév

[illegible]

első felében:

[illegible]

A Leczkekönyv 14–15. oldala

Az 1923/24 tanév

Az elbárássok címe, az elbárázó tanárok nevével	Eseti órák száma	A questor bizonyítja a beirat- kozást	A tanár bizonyítja a jelentkezést a félév kezdetén	
			aláírás	nap
Dr. Csiky József: Belgyógyászat	4 1/2		Csiky J.	
Dr. Csiky József: Belgyógyászati diagnos- tika	3		Csiky J.	
Dr. Csiky József: Belgyógyászati be- látogatás	5		Csiky J.	
Dr. Hüttl Tivadar: Sebészet	4 1/2		Hüttl T.	
Dr. Hüttl Tivadar: Sebészet művelése	2		Hüttl T.	
Dr. Hüttl Tivadar: Törések csipesszek	1		Hüttl T.	
Dr. Ossó Ferenc: Kórháztan	5		Ossó F.	
Dr. Ossó Ferenc: Kórháztani gyakorlatok	4 1/2		Ossó F.	
Dr. Belák Sándor: Függőnőbetegségek	5		Belák S.	
Dr. Belák Sándor: Rendkívény megbeteg.	2		Belák S.	

Látta:

e. i. Dékán.

első
második

felében:

A questor bi- zonyítja a tan- díj lefizetést vagy a tandíj- mentességet	A tanár bizonyítja a leczkéltogatást a félév végén		Jegyzetek
	aláírás	nap	
FIZETETT 63. sz. KÖL.	Csiky J.		Csiky J.
	Csiky J.		
	Csiky J.		
	Csiky J.		
	Csiky J.		
FIZETETT 63. sz. KÖL.	Hüttl T.		
	Hüttl T.		
	Hüttl T.		
	Hüttl T.		
	Hüttl T.		
FIZETETT 63. sz. KÖL.	Ossó F.		
	Ossó F.		
	Ossó F.		
	Ossó F.		
	Ossó F.		
FIZETETT 63. sz. KÖL.	Belák S.		
	Belák S.		
	Belák S.		
	Belák S.		
	Belák S.		

Látta:

e. i. Dékán.

A Leczkékönyv 16–17. oldala

[illegible]

Látta :

e. i. *Dékán*.

~~első~~
második felében:

[illegible]

Láttá :

e. i. Dékán.

30 filléres
bélyeg

A Leczkekönyv 18–19. oldala

20

Az 1914/25. tanév

1924/25. I.

Az előadók címe, az előadó tanárok nevével	Heti órák száma	A questor bizonyítja a beirat- kozást	A tanár bizonyítja a jelentkezést a félév kezdetén	
			aláírás	nap
Dr. Benedek Antal:	2		Dr. Benedek	
Remény				
Dr. Benedek Gyula:	2		Vierzy	2
Szállás				
Dr. Benedek Antal:	5		Dr. Benedek	
Tudás és elmélet				
Dr. Kőrös Ede:	5		Kőrös	
Bot és természet				
Dr. Kőrös Ede:	5		Kőrös	
Bot és természet				
Dr. Kőrös Ede:	5		Kőrös	
Bot és természet				
Dr. Kőrös Ede:	5		Kőrös	
Bot és természet				
Dr. Kőrös Ede:	5		Kőrös	
Bot és természet				
Dr. Kőrös Ede:	5		Kőrös	
Bot és természet				
Dr. Kőrös Ede:	5		Kőrös	
Bot és természet				

Látta:
e. i. Dékán.

21

első félében:

questor

A questor bi- zonyítja a tan- díj lefizetését vagy a tanul- mánymentességet	A tanár bizonyítja a leczkezelőgátlást a félév végén		Jegyzetek
	aláírás	nap	
Dr. Benedek Antal:	Dr. Benedek		
Remény			
Dr. Benedek Gyula:	Vierzy	16	jól dolgozott
Szállás			
Dr. Benedek Antal:	Dr. Benedek		
Tudás és elmélet			
Dr. Kőrös Ede:	Kőrös		
Bot és természet			
Dr. Kőrös Ede:	Kőrös		
Bot és természet			
Dr. Kőrös Ede:	Kőrös		
Bot és természet			
Dr. Kőrös Ede:	Kőrös		
Bot és természet			
Dr. Kőrös Ede:	Kőrös		
Bot és természet			
Dr. Kőrös Ede:	Kőrös		
Bot és természet			
Dr. Kőrös Ede:	Kőrös		
Bot és természet			

Látta:
e. i. Dékán.

A Leczkekönyv 20–21. oldala

1924/25. II. Az 1914/5. tanév

Az előadások címe, az előadó tanárok neveivel	Helyi számok	A gazdász bizonyítja a betér- kedést	A tanár bizonyítja a jelentkezést a felén kezdelén	
			előírás	nap
Dr. Deák Ferenc: Bécs	2		Deák	
Dr. Károly Gyula: Bécs	2		Károly	
Dr. Károly Gyula: Bécs	5		Károly	
Dr. Kóler Ede: Bör és nem kóler	5		Kóler	
Dr. Kóler Ede: Bör és nem kóler	2		Kóler	
Dr. Benedek László: Ede és nem kóler	5		Benedek	
Dr. Benedek László: Ede és nem kóler	2		Benedek	
Dr. Belak László: Károly és nem kóler	5		Belak	
Dr. Belak László: Károly és nem kóler	5		Belak	

Látta:

e. i. Dékán.

második felében:

A gazdász bi- bizonyítja a tan- díj befizetését vagy a tanít- mentességét	A tanár bizonyítja a leckeátvitelt a felén végén	Jegyzetek	
		előírás	nap
		Deák	
		Károly	
		Károly	
		Károly	
		Károly	
		Károly	
		Károly	
		Károly	
		Károly	

Látta:

e. i. Dékán.

A Leczkekönyv 22-23. oldala

1925/26. I. Az 191²⁵/26 tanév

Az előadások címe, az előadó tanárak neveivel	Az előadás száma	A questor bizonyítja a beírat- kozást	A tanár bizonyítja a jelentkezést a felő kezdetén	
			alírárs	nap
Dr. Csiky József: Belorvosok	7 ¹ / ₂		Csiky	
Dr. Csiky József: Belorvosok betegl.			Csiky	
Dr. Molnár Pál: Belorvosok diagnosztika			Molnár	
Dr. Hüll Tivadar: Sérímet			Hüll	
Dr. Hüll Tivadar: Sérímetműtettek			Hüll	
Dr. Varró Frigyes: Kórház	7 ¹ / ₂		Varró	7
Dr. Varró Frigyes: Kórház gyakorlatok	3.		Varró	5.
Dr. Orsi Ferenc: Gyakorlati környezet	5		Orsi	11
Dr. Orsi Ferenc: Műtets	2.		Orsi	18
Dr. Orsi Ferenc: Angol nyelv	3.		Orsi	

Az anyakönyvi lappal meg-
egyező.

Bejegyzési és azonosított

Látta:

Ruzella
e. i. Dékán.

első felében:

A questor bi- zonyítja a tan- díj befizetést vagy a tanul- mánymentességet	A tanár bizonyítja a lezáróvizsgát a felő végén	Jegyzetek	
		alírárs	nap
		Csiky	
		Csiky	4. hely
		Molnár	
		Hüll	jeleket az...
		Hüll	
		Varró	107 helyezett Varró
		Varró	18
		Orsi	11
		Orsi	18

Látta:

Ruzella
e. i. Dékán.

Kivonat

a tanulmányi-, fegyelmi- és leckekepénz-szabályzatból.

2. §.

Az egyetemi polgárok közé felvétel beiktatás útján történik. Ezt az egyetem rectora nevében az érdekelt tudománykar dékánja teljesíti.

3. §.

A beiktatás ugyanabban az időben csak egy tudománykarra érvényes, de a beiktatott hallgatónak joga van az egyetem mindegyik karán előadásokat hallgatni.

4. §.

Átlépni egyik karból a másikba csak új beiktatás alapján lehet.

5. §.

A beiktatás arra jogosított iskolában sikerrel letett érettségi vizsgálat és erről törvényes alakban kiállított bizonyítvány alapján történik. Külföldi iskolák bizonyítványai csak akkor szolgálnak a beiktatás alapjául, ha a felvételt kérőnek olyan érettségi fokáról tanúskodnak, amint az az érettségi vizsgálat sikeres kiállítására a hazai iskolák megkívának. Kétség esetén a felvétel megengedése iránt végérvényesen az a tudománykar határoz, amelybe a jelentkező rendes hallgatóul felvételét kívánja.

Más főiskolából átlépő hallgatók leckekekönyvére vonatkozólag a 90. §. intézkedik.

6. §.

A kar visszautasító határozata ellenére, vagy a valóság elhallgatása, elferdítése, vagy meghamisítása alapján készített beiktatás nemcsak érvénytelen, hanem a körülmények szerint fegyelmi, esetleg bűnvádi eljárást is vonhat maga után.

7. §.

A beiktatás csak személyes jelentkezés alapján történhetik. A személyazonosságot a leckekekönyvbe elválaszthatatlanul beillesztett arcképpel kell igazolni.

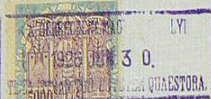
Akik a jelentkezést más által, vagy más helyett teljesítik, fegyelmi eljárás útján az egyetemről elutasíthatók.

Figyelemztetés: Bővebb utasításokat, a beiktatások módja, dékáni láttaozások, fizetendő tandíjak mennyisége, a távozási- és végbizonyítványok s általában az egyetemi élet szabályai iránt a tanulmányi-, fegyelmi- és leckekepénz-szabályzatban kell keresni, melynek szabályait minden egyetemi polgár ismerni tartozik.

III-1. szám.
1935/36. évi.

VÉGBIZONYÍTVÁNY

(Absolutorium.)

Mezőtúr *Mezőtúr*
Tudományegyetem
Rektora és az orvos tudományi
karának Dékánja ezennel bizonyítjuk, hogy
Tóth János úr, a ki
Sármajtos, Zala megyében
1896. évi november hó 11. napján született s a római kath.
hitvallást követi, a *debreceni római kath.*
főgimnáziumtól 1921. évi június 10. napján
187. 1921 sz. alatt kiállított érettségi bizonyítvány
alapján a *2. orvos tudományi*
kar hallgatói közé felvétellett; mint rendes hall-
gató az 1924. tanév *I. sz.* szakától az 1935.
tanév *II. sz.* szakának végeig terjedő időben a
debreceni m. kir. Sándor tuda-
mányegyetemen

Leczekönyvi „kivonat a tanulmányi-, fegyelmi- és leckekepénz-szabályzatból”.
Végbizonyítvány (Absolutorium)

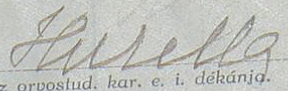

10.

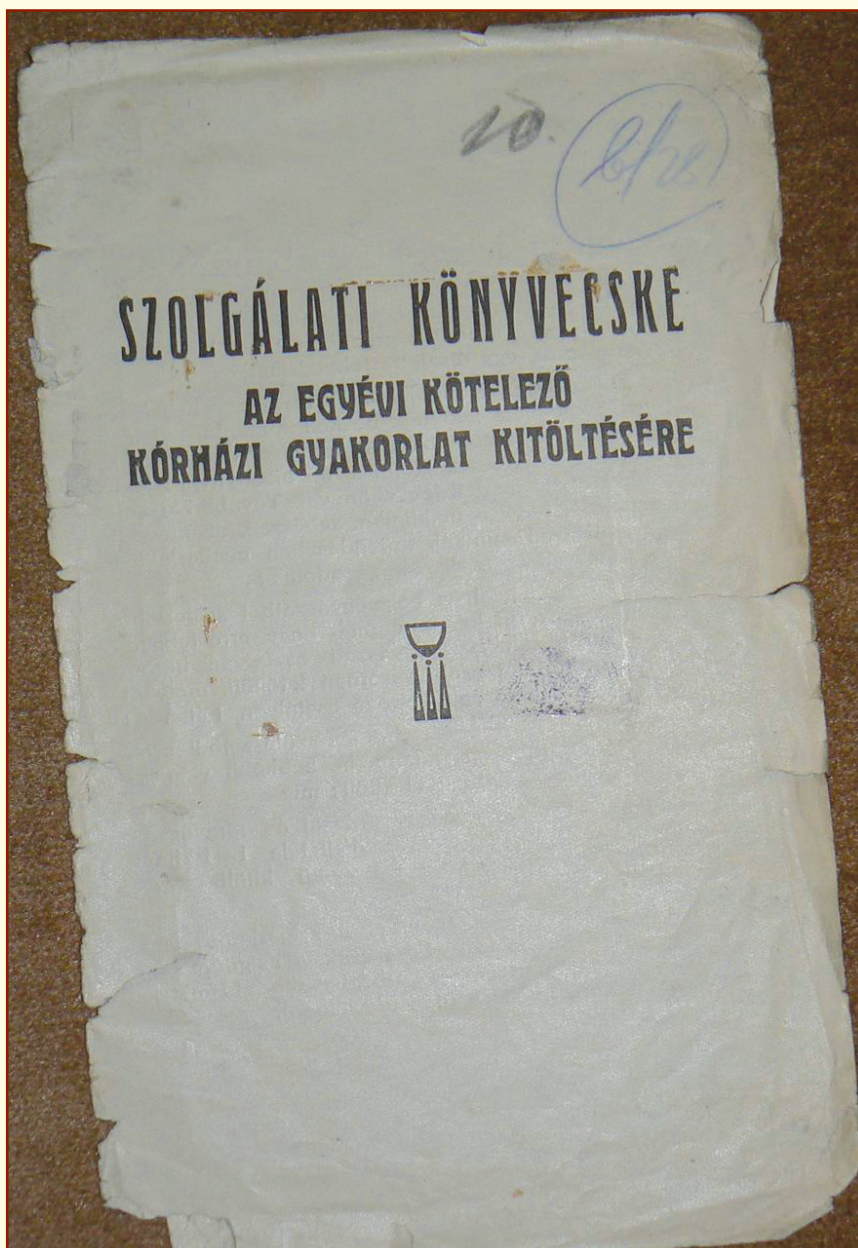
Forss János ur
 született 1903. évi november
 hó 14-én Nagygyőrén városban
 községben
 Zathorás megyében, evang. kath. vallású,
 a debreceni m. kir. Tisza István tudomány-
 egyetemen az orvosi tanfolyamot bevégezte,
 s 1926. évi június hó 30-án
 a végbizonyítványt elnyerte; s miután
 a második orvosi szigorlatot sikerrel letette,
 a harmadik orvosi szigorlat letételese érde-
 kében az előírt kórházi gyakorlatot meg-
 kezdheti.

Kiadatott Debrecenben,
 1926. évi június hó 30-án.

Dr.
 az orvostud. kar. e. i. dékánja.

 14686-1943

Leczkönyvi bejegyzés az előírt kórházi gyakorlat megkezdéséhez

A Szolgálati könyvecske, azaz a „cselédkönyv” fedőlapja

<p>Második hónap</p> <p>1926. évi <u>sept.</u> hó <u>1.</u> től</p> <p>1926. évi <u>"</u> hó <u>30.</u> ig.</p>	<p>Első hónap</p> <p>1926. évi <u>aug.</u> hó <u>1.</u> től</p> <p>1926. évi <u>"</u> hó <u>31.</u> ig.</p>	<p>A gyakorlat ideje</p>
<p>Debreceni m. kir. Tüdő- és Belgyógyászati sebészeti klinika.</p>	<p>Debreceni m. kir. Tüdő- és Belgyógyászati sebészeti klinika.</p>	<p>A kórház neve</p>
<p>Sebészeti</p>	<p>Sebészeti</p>	<p>A kórházi osztály megjelölése</p>

		<p>A főorvos aláírása</p>
<p><i>Hüttl Tivadar</i></p>		<p>A kórházigazgató aláírása</p>
<p>A sebészeti szigorlaton</p> <p>1926. évi <u>november</u> hó <u>20.</u> n</p> <p>helyén: <u>"klinikai"</u></p> <p>vezetett: <u>"ja"</u> érdemjegyet nyert.</p> <p><i>Szavella</i> e. i. dekan.</p>		<p>Jegyzet</p>

A Szolgálati könyvecske 1926. évi bejegyzései a sebészeti gyakorlatról és szigorlatról
dr. Hüttl Tivadar professzor aláírásával

Néhány tudományos közlemény eredeti megjelenítése

536

ORVOSI HETILAP

1936. 23. sz.

a sámaszi úton (Debrecen) bal arcfelel szunyog csípte meg. A viszkető csípést felvakarta. A csípés helye ennek következtében meggyesodott. Erről a helyről bejövetele előtt egy nappal orvác indult ki és terjedt a későbbiek folyamán az egész arc, homlok és a jobb fül mögötti tájékra. A beteg hőmérséke állandóan 39 és 40 között van. A harmadik napon dúsítással kb. minden 15–20-ik látódórben 1–2 felfold alakú tropica plasmodiumot találunk. Ezzel szemben sem a vérben, sem a vastagcseppben még hosszas keresésre sem találunk plasmodiumokat. A chinin-kezelésre az orvác miatt nem láttalanodott azonnal. Körhízi kezelésnek 10-ik napján orvácának lezajlása után lástalan és tünetmentes. A kettős fertőzés úgy képzeltel el, hogy a tropicaval fertőzött szunyog csípését a beteg felvakarása közben az orvác körköszőzával is megfertőzte.

Mint látható, a felsorolt három eset közül csak a másodikkal voltak maláriára utaló tünetek, a két másik esetben a körhízt csakis a dúsítási eljárásnak köszönhettem. Ezen eljárás előnye a tropikus malária game-táinak kimutatásában különösen érvényesülnek. A tropikus malária körhízméjt koral szakban nagyon megnehezíti ugyanis az, hogy a gametát ilyenkor még csak egész kis mennyiségben keringenek a környéki vérben, ilyenkor pedig még a nem mindig jelentkező hőmérséklet ki-vül, olyan tünetet, mely malária mellett volna értékesíthető, rendszert nem találunk. A tropicára jellemző kis gyűrűk csak rövid ideig keringenek a környéki vérben, ugyanis néhány óra alatt megnövekszik és a belső szervek felé igyekeznek, ahol az ivartalan szaporodás céljából meressitotokká alakulnak. A körhízmézt a betegség koral szakában tehát úgyzaván csak az erre a betegségre jellemző fűhaldalakú gameták teszik lehetővé. Ezek az ivaros alakok ugyanis hosszabb ideig, hónapokig változatlanok maradnak. Kimutatásuk a betegség elején, főleg kis számuk miatt nehéz. Ezt a nehézséget volna hivatatott kiküszöbölni a dúsítási eljárás. A lép- és máj-megnagyobbodást mutató esetekben, azaz melyekben a lázon kívül is határozott klinikai tünetek észlelhetők, már rendszerint a vérkezel- és vastagcsepp-eljárások is eredményesek az erősen elszaporodott paraziták kimutatására.

A tropikus malária főleg a tropusok betegsége ugyan, de szóróványosan Európában is előfordul. Ziemannak Észak-Olaszországban és Celli-nek a Dél-Alpokban sikerült elszört eseteket kimutatni. Arra, hogy a háború óta a tropikus malária mint belső fertőzés Magyarországon előfordul, Lőrincz-nek 1933-ban megjelent közleményéig nem volt adatunk. Ő Szatmár-megye csengeri járásában több, Somogy-megye csurgói járásában pedig egy esetet talált. Engel 1934-ben 10, Szegeden észlelt esetről számol be és ezek egy kivételével mind Szegeden vagy környékén fertőzöttek. Három betegem közül egy Tiszakeresznyből jött s minden valószínűség szerint ott is fertőződött, a két másik eset azonban kétségteletű debreceni fertőzés. Ez utóbbi fertőzések közegészségügyi szempontból jelentések azért, mert felhívják a figyelmet a debreceni hőforrás környékének szükséges ragálytalantására.

Emlékeztető ! . . .

A leghatásosabb fűrdőpártolás természetesen a betegküldés marad. Hogy milyen hatású, azt abból ítélhetjük meg, hogyha a hazánkban számontartott 9000 orvos mindégylake csak egy beteggel küld is többet az idén fűrdőre, az 3.150.000 pengővel növelné meg fűrdőink bevételét.

Vámossy Z.

A Kapuvári megyei kórház belgyógyászati osztályának közleménye (főorvos: Veress János.).

Új légmellkészítő tü.

Irt: Veress János dr.

A művi légmellkezelésnek a legutóbbi években észlelt nagy elterjedése, a légmellkészítő eszközök tökéletesítésére irányuló minden törekvést indokoltá teszi, melynek célja a beavatkozást complicationmentessé tenni és kivételét megkönnyíteni. Az, hogy újabbban nagyobb számú és különféle légmellkészítő tü vált ismeretessé, jól mutat arra, hogy egy minden követelménynek megfelelő új légmellkészítő tü mennyire szükséges. Mielőtt tium ismertetésére reátérnék, röviden ismertetem az okokat, melyek éveken át szerzett tapasztalataim alapján új légmellkészítő tü szerkesztését készítették.

Az eddig használatban levő tük mellett igen nagy előnyöztatára és gyakorolt kére volt szükség, hogy a tüdő sérülése elkerülhető legyen. E célból a tükön lényeges változtatásokat kellett eszközölni, melyek azonban más tekintetben előnyös tulajdonságok feladásával jártak. Így pl. a hegyes tü helyett, mely a mellkasfalon és mellhártyán könnyen megy át, de könnyen tüdőszűrlést is idézhet elő, a tompa végű légmellkészítő tü kezdtek használni, mely a mellkasfal szöveteitől és a mellhártyán akadovra, szakítva, nem egyszer csak nagyobb erő kifejtése mellett halad át, ami az orvosnak technikai nehézséget, a betegnek pedig fájdalmat okoz. Célserűnek látszott a hegyes és tompa tüket egyesíteni oly módon, hogy a mellkasfal ellentálobb rétegein a könnyebb áthatolás végett hegyes, de amikor a tüdőhöz közeledek tompa véggel haladjon előre. Ez a megoldás sem volt minden tekintetben kielégítő, mert egyrészt az egyénenként változó vastagságú mellkasfalban sokszor milliméternyi pontossággal kellett eltalálni az átvitási művelet helyét, másrészt átvitási után a tompa tüknek nehezen áthatolóképességével kellett számolni. Azonkívül ha a falli mellhártya igen vastag volt a tompán nem lehetett áthatolni rajta, vissza kellett állítani hegyes végűre a légmellkészítő tüet és ezzel átszúrt a mellhártyát, amikor is a hegyes tü miatt könnyen tüdőszűrlés állhatott elő.

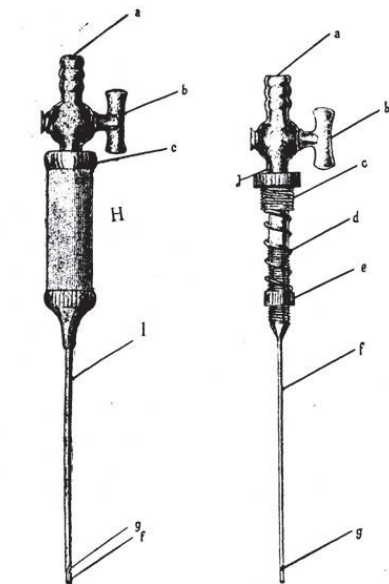
Minden zavaró átvitási művelet teljesen ki van küszöbölve az én légmellkészítő tümmel, mely egy külső hegyes és egy belső tompavégű tü kombinációja, melyek köze a belső tompavégű tü kifelé terelő acél rugó van köbeiktatva. A rugó automatikus működése következtében, amikor a mellkasfal ellentálobb rétegein haladunk át a külső hegyes tü működik, tehát könnyen megy át azokon, a mellhártyán áthaladása közben azonban önműködően a belső tompavégű tü jut előre, mely a tüdőt nem sértheti. Mindez könnyedén megy végbe, azékkül, hogy a tüdő részéről a légmellkészítő tü beszűrlésén kívül más kózmóduzatra vagy különleges óvó intézkedésre volna szükség.

Az ábrákon jól kivehető légmellkészítő tüm szerkezeti része, mely szerint a fogóból (h), mely a külső hegyes tübe, csavarmenttel és rugóval ellátott csapos részből (b), mely a belső üreges és tompavégű, ú. n. mandrin tübe folytatódik. Ez utóbbi tompa vége nyugalmi helyzetben kissé túler a külső tü hegyén. A rugó (d) úgy van köbeiktatva, hogy a felső vége a fogó felső végén levő fedőcsavarnak (c), alsó vége pedig az alatt levő csavarmentén mozgó, u. n. szabályozócsavarnak (e) támaszkodik. A szabályozó csavar lehetővé teszi a rugó feszültségének tetszés szerinti beállítását. A mandrin tü alsó végén kis nyílás van (g), mely a csapos rész felső végén

Veress János: Új légmellkészítő tü. Orvosi Hetilap, 1936. 23: 536–537.

levő Record fúratú nyílással (a) közlekedik. A levegő a szabad mellürbe ezen a kis nyíláson keresztül áramlik be. Hogy a belső tü és a rajta levő nyílás (g) működés közben oldalirányban el ne fordulhasson és csak nyílirányban mozoghasson, a mandrin tü csavar alatti részén kis pecek (j), a fedő csavaron pedig ennek megfelelő vájulat van. Ezáltal biztosítva van az, hogy a levegő beáramlásának pillanatában a nyílás (g) mindig szabadon legyen.

a. ábra. A légmellkészítő tü.
b. ábra. A légmellkészítő tü szerkezeti része. A fedőcsavar-
nál fogva a türt biztosan megfogjuk, s végét merőlegesen
a bal kéz ujjával kifeszített bőrfelületre beszúrjuk a
mellkasfalba. A bőr ellenállást fejtve ki, a belső tü ki-
álló tópa vége a rugóhatás ellenében a rajta lévő nyí-
lással együtt betolódik, így a külső tü hegyes vége jut
érintkezésbe a bőrrel és azt könnyen átszúrja. Amíg
ellenállást kifejtő szövet (bőr, izom, fascia) van a tü
előtt, a hegyes tü biztosítja azokon a könnyed áthatolást.
A fali mellhártyán áthaladása közben a szabad mellür
felé hirtelen megszűnővén az ellenállás, mely eddig a mel-
kasfalban a belső tü tópa végét a külső hegyes tübe
kényszerítette, a feszülés alatt álló rugó hatására a belső
tü tópa vége azonnal előreszökken, a hegyes tüvel a
fali mellhártyán ejtett kicsiny folytonossághiányon át.
Ezek szerint légmellkészítő tüm hegyes vége a tüdő előtt
önműködően biztosan tompavégűvé változik át, ami a
további behatolásakor is kizárja a tüdő sérülését. Az
előreszökkenő tópa végű mandrin tü látható és hall-
ható módon jelzi a mellhártyán áthaladást, így előre-

haladási pontjáról és végső helyzetéről már a légmell-
készítő készülék gummicsovának feillesztése előtt igen
megbízható módon értesülést szerezhetünk. Miután így
meggyőződünk arról, hogy a mellhártyán túl, vagyis a
szabad mellürbe jutottunk, a légmellkészítő készülék
gummicsovát a tü felső nyílásán (a) levő hullámos cső-
részre egyszerűen reá húzzuk, majd az eddig zárt csap
(b) megnyitása után a szokásos módon megkezdhetjük
a légmellkészítést.

Tü működéséből érthető, hogy bármily erősen meg-
vastagodott mellhártyán is könnyen és biztosan áthatol,
anélkül azonban, hogy a tüdő sérülését kizáró bizton-
sága a legkisebb mértékben is csökkenne.

A rugó működése kiiktatható, ha egyszerűen egyik
ujjunkat a csapra helyezzük és azt nem engedjük fel-
emelkedni, mely esetben a mandrin tü tópa végének a
külső hegyes tübe betolódása akaratlagosan megakadá-
lyozható, amiből viszont következik, hogy a tü további
előrehaladása kizárólag tömpán történik. Ez előnyösen
felhasználható olyan atypusos esetekben, amikor a vár-
ható mellhártyaösszenövés miatt egy beszúrásra nem
lehet szabad mellhártyarést találni, amikor is az eset-
leges további próbálgatást tömpán végezzük.

Légmellkezeléseimet már több mint másfél éve ki-
zárólag evvel a tüvel végzem. Ezen idő alatt feljegyzé-
seim tanúsága szerint 87 betegem összesen 950 esetben
használtam és pedig úgy az első, mint az utántöltésekre.
Légmellkezeléssel elért gyógyeredményeim igen kedve-
zően befolyásolta azon körülmény, hogy a tüdő legcélsé-
lyebb sérülése is könnyű szerrel elkerülhető volt. Ugyan-
ezen okra vezethetem vissza a lázas mellhártya-izzadma-
nyok számának feltűnő csökkenését. A légmellkészítés-
kor bőr-érzéstelenítést csak az első töltés alkalmával és
csak egy-két esetben végeztem, de később ezt is elhagy-
tam, mert tüm használatát praktikus értelemben fájdal-
matlannak tapasztaltam.*)

RÖVID KÖZLÉSEK A TÖRVÉNYSZÉKI ORVOSI GYAKORLATBÓL.

A Pázmány Péter Tud.-Egyetem Törvényszéki Orvostani inté-
zetének közleménye (igazgató: Kenyeres Balázs ny. r. tanár).

Salak gázok okozta halálesetek.

Irt: *Hidassy Deszö dr.* egyetemi tanársegéd.

Intézetünk halottanyagában sok olyan esetet volt al-
kalmunk észlelni, amelyek felhívják a figyelmet arra a
veszedelemre, melyet a nagy gyárak, ipari üzemek, vagy
köszönnel fűtött nagyobb épületek kazánházából, vagy
fűtőhelyiségeiből kihordott, még gőzölgő szén-salak je-
lent. Így:

1. a múlt év tavaszának elején K. J. 19 éves pékinast
halva találták az egyik textilgyár melletti üres telken, hova
a gyár kazánjából kihordott forró salakot helyezik. A bonc-
vizsgálat alkalmával kitudt, hogy a köztakaró a mellő ol-
dalon élénk pirosan színezett, a mellkas, has, combok mellő
felületén, a karok belső felületén a hám részben felemelke-
dett, részben cafatosan mátkony. Hólyagképződés, vagy
hámzselek perzselődése, füstösödése sehol sem volt észlel-
hető. A könnyű kiskabátból, szövetnadrág- és felpicéből álló
meglehetősen kopott állapotban lévő ruházat eüli, a kabát
könyökli részén kissé perzselődött volt. A lágy agyburkok
erei és üregeiben meggyipros folyékony vér. A szíven körös
nem észlelhető, az erek épek. Kedveszmirigy nem volt fejta-

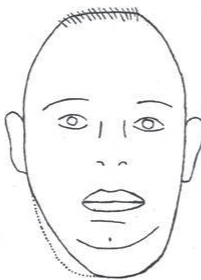
*) A légmellkészítő tü gyártja és forgalomba hozza
Aktiengesellschaft für Feinmechanik Tuttlingen (Aesculap-
Werke).

Lymph- und Nervengewebe als Extremen, etwa folgende Abstufungen aufweist: Lymphgewebe und Knochenmark, Testes und Ovarien, Speicheldrüsen, Epidermis mit Haarpapillen, Talg- und Schweißdrüsen, parenchymatöse Organe des Abdomens, Muskel- und Bindegewebe, Knorpel- und Knochengewebe, Nervengewebe.

Diese Reihe gilt für die unmittelbare Ansprechbarkeit der einzelnen Gewebsarten, wie wir sie täglich berücksichtigen bei

Rechtseitige Lipodystrophie 18 Jahre nach Röntgenbestrahlung der Wangen-Halspartie

Spiegelbildliche Ergänzung der Konturen der rechten Gesichtseite (punktiert)

der Ausübung der Strahlentherapie. Die auf Grund dieser Sensibilitätsunterschiede herbeigeführten therapeutischen Beeinflussungen sind gewollt und können durch unser Erfahrungswissen zielstrebig gesteuert werden.

Eine nicht gewollte und durch die Empirie bisher noch nicht eindeutig erfaßte Wirkung der Röntgenstrahlen ist jedoch jene der Spätschädigungen. In manchen Fällen ziehen wir heute auch schon die Möglichkeit einer solchen in den Rahmen unserer Überlegung: wenn wir bei inoperablen Karzinomen bewußt Dosen verabfolgen, von denen wir mit großer Wahrscheinlichkeit voraussagen können, daß dadurch eine erhebliche Spätschädigung zu erwarten ist, bei denen wir aber der schlechten Prognose des Grundleidens wegen genau wissen, daß auch der früheste Eintrittstermin der Spätschädigung immer noch weit hinter dem zu erwartenden Lebensende des Patienten liegt.

Die bisherigen Beobachtungen haben nun gezeigt, daß diese Spätbeeinflussung vorwiegend die Epidermis und ihre Anhangsgebilde betrifft: Atrophie in den verschiedensten Stadien, von der glatten „Röntgenhaut“ mit den sekundär erscheinenden Telangiectasien, der Dauerepilation bis zur Involution der Talg- und Schweißdrüsen mit völligem Versiegen der Sekretion. Erst in zweiter Linie und bei höheren Dosen dehnt sich die Spätschädigung auf den Gefäßapparat aus: Atrophie der Präkapillaren und feinen Arteriolen führt zur Ernährungsstörung der schon primär geschädigten Haut, verursacht das Röntgenulcus.

Inwieweit eine Sensibilitätsabstufung der Organe für Spätschädigungen besteht und ob diese parallel geht mit der Skala der primären Ansprechbarkeit, wissen wir nicht genau. Vielleicht hängen diese Schädigungen auch von Faktoren ab, die wir heute noch nicht übersehen können. Denn vielfach sind ehemals Patienten mit äquivalenten Dosen belegt worden, mit gleichen primären Beeinflussungen, aber unterschiedlichen oder gar keinen Spätschädigungen, und manchem Institut sind Patienten bekannt, die in der vordosismetrischen Ära Strahlendosen erhalten haben, denen zufolge man heute eigentlich eine Spätschädigung zumindest leichtester Art erwarten sollte, diese jedoch zum Glück ausgeblieben ist.

Eine eigenartige und bisher wohl nur selten beobachtete Spätschädigung konnte als Zufallsbefund bei einem Patienten beobachtet werden, der wegen eines Händeckzems in Behandlung trat.

Anamnese: 1920, mit 21 Jahren, Röntgenbestrahlung der rechten Unterkieferhalsgegend wegen Lymphdrüschwellung. Prompter Rückgang der Drüsenanschwellungen, keine Einschmelzung: Heilung (Städtisches Krankenhaus Osnabrück; Dosen leider nicht mehr zu ermitteln). — Als Nebenwirkung trat Dauerepilation auf. — Seit einigen Jahren bemerkte nun der Patient, der ziemlich adipös ist und ein erhebliches Doppelkinn aufwies, daß seine rechte Hals-Wangenpartie immer dünner, fettärmer wurde. Gleichzeitig stellten sich Parästhesien ein im Sinne einer Kälteüberempfindlichkeit, sodaß Patient im Winter einen hochschließenden Wollschal tragen muß. Sonst Wohlbefinden. Patient empfindet seinen Zustand, der ihn nicht sonderlich stört, lediglich als Kuriosum.

Befund: kräftiger, adipöser Patient. Kopf: linke Seite gut ausgebildetes Doppelkinn, dessen Fettwulst auf dem Kragenrand aufliegt und überquillt. — Auf der rechten Hals-Wangenpartie ist die Haut in einem Gebiet etwa 2 Querfinger breit oberhalb des Mandibularandes bis fast zum rechten seitlichen Kragenrand dünn, atrophisch-bunt, mit zahlreichen Telangiectasien durchzogen. Haare ausgefallen; subjektiv: auf Kälte hyperästhetisch. In diesem ganzen Gebiet ist das subkutane Fettpolster teilweise bis gänzlich geschwunden, derart, daß über dem Mandibularand eine deutliche Eindellung ersichtlich ist. Muskeln sämtlich erhalten. Kaukraft rechts = links. Kein Gefühl der Trockenheit rechts beim Kauen trockener Speisen. Lymphdrüsen: submandibulär sind einige erbsengroße, indolente palpabel.

Es handelt sich also um eine ausgesprochen einseitige Lipodystrophie. Diese Spätschädigung als ausgeprägter Fettgewebsschwund ist um so erstaunlicher, als wir genau wissen, daß die primäre, unmittelbare Beeinflussung des Fettgewebes eine außerordentlich geringe ist, sodaß sie niemals in Rechnung gesetzt zu werden braucht. Sogar die gegenüber dem normalen Fettgewebe sich durch eine erhöhte Zellteilungsquote auszeichnenden Fettgewebeschwülste, die Lipome, sind einer therapeutischen Beeinflussung durch Röntgenstrahlen nicht zugänglich, sodaß man, theoretisch, annehmen sollte, das Fettgewebe verhalte sich gegenüber einer Spätschädigung refraktär.

Diese Annahme zwingt zu der Schlußfolgerung, daß die vorliegende Lipodystrophie keine direkte Spätreaktion der Fettgewebszellen darstellt, sondern eher eine sekundäre Erscheinung ist, bedingt durch eine trophoneurotische Störung; wobei die Parästhesien als weiteres Teilsymptom einer komplexeren neurotischen Störung anzusprechen sind.

(Anschr. des Verf.: Lübeck, Mengstr. 10)

Aus der Inneren Abteilung des Komitatsspitals in Kapuvár (Ungarn)

Neues Instrument zur Ausführung von Brust- oder Bauchpunktionen und Pneumothoraxbehandlung

Von Dr. JÁNOS VERESS, Chefarzt

Ein zweifellos wichtiger Moment der Pleura- und Bauchpunktion ist der Augenblick, wo die Nadel das Brust- oder Bauchfell durchsticht, weil die leicht verletzbare Lunge oder die Gedärme einer Verletzung mit dem spitzen Instrument ausgesetzt sind. Die scharfe Spitze ist an dem Punktionsinstrumente, um die Brust- oder Bauchwand leicht durchbohren zu können, von hoher Wichtigkeit, aber nur bis zu dem Augenblick, wo die Nadel in die Höhle gelangt; dagegen ist die scharfe Spitze in der Höhle überflüssig, ja sogar gefährlich.

Das Instrument, das wir unten beschreiben wollen, verhütet automatisch eine Lungen- oder Darmverletzung. Es besteht aus einer Kombination einer, oben mit besonderem Griff versehenen, äußeren, spitzen Röhre mit einer in ihr bewegbaren, oben mit einem besonderen Zapfen versehenen, inneren, stumpfen Hohlneedle. Die innere stumpfe Hohlneedle lehnt sich an eine in ihrer Spannkraft regulierbare Feder an, die sie vortreibt. Das Instrument soll senkrecht die gespannte Hautoberfläche durchstechen. Da die gespannte Haut dem Drucke einen Widerstand leistet, wird das die spitze äußere Röhre ein

János Veress: Neues Instrument zur Ausführung von Brust- oder Bauchpunktionen und Pneumothoraxbehandlung, Deutsche Medizinische Wochenschrift, 1938. 64: 1480–1481.

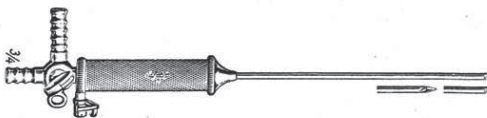
wenig überragende stumpfe Ende der Mandrinnael samt der darauf befindlichen einzigen Ausflußöffnung in der äußeren Röhre zurückgedrängt und dadurch die Feder, an die sich die Mandrinnael anlehnt, gespannt. Nun bleibt die Feder so gespannt, bis die scharfe Spitze der äußeren Röhre das Rippen- oder Bauchfell durchdringt. Im Augenblicke des Durchdringens hört aber der Widerstand auf und die stumpfe Mandrinnael schiebt sich *automatisch* vor die scharfe Spitze der äußeren Röhre.

Somit hat das Instrument in der Brust- oder Bauchhöhle ein stumpfes Ende, das die inneren Organe nicht gefährdet. Der handelnde Arzt braucht nur die stumpfendige Einstellung des Instrumentes mit Hilfe des Riegelhakens zu fixieren, dann kann er das Instrument ohne die geringste Möglichkeit einer Verletzung in jeder Richtung bewegen. Solange sich die Spitze des Instrumentes in der Brust- oder Bauchwand befindet, kann eine Verstopfung der Ausflußöffnung mit Blut oder Gewebsteilen kaum eintreten, da ja die Mündung der zurückgeschobenen Mandrinnael durch die äußere Nadelwand gedeckt ist.

Um das Eindringen von Luft in die Höhle zu verhindern, ist das Äußere der Mandrinnael mit einem schließbaren Hahn versehen. Bei Punktionen kann man nach entsprechender Drehung des Hahnes aus der Brust- oder Bauchhöhle direkt in die genau angepaßte Rekordspritze ansaugen; durch Verstellen des Hahnes entsprechend dem Richtungszeichen sind wir imstande, den Inhalt der Spritze durch einen abwärts gerichteten anderen Rohrtel zu entleeren, ohne die Spritze abnehmen zu müssen. Die Punktionsnadeln sind mit breiten Kanülen und besonderen Abflußröhren versehen. Auf dem gewellten Rohrtel über dem Zapfen kann man auch ein Gummrohr anbringen.

So ist das Instrument nicht nur zur Probepunktion, sondern auch zum Abzapfen von Exsudaten, Empyemen usw. oder zu Spülungen geeignet. Das Instrument wird in dreierlei Ausführungen verfertigt, je nachdem es zur Brust- oder Bauchpunktion oder zur Pneumothoraxbehandlung dienen soll.

Eine andere, ebenfalls mit einer Feder versehene, jedoch ganz unabhängig von mir empfohlene Pneumothoraxnadel bewährte sich in der Praxis in ihrer bisherigen Ausführung nicht.

Ich benütze an meiner Abteilung zu Brust- und Bauchhöhlenpunktionen, außerdem zur Pneumothoraxbehandlung schon seit Jahren ausschließlich die oben beschriebenen Instrumente¹ mit guten Ergebnissen. Bei Pneumothoraxbehandlung benütze ich seit Jahren (schon in fast 2000 Fällen) die mit einfachen Zapfen versehene Pneumothoraxnadel. Neben der Einfachheit der Handhabung trug zur günstigen Gestaltung des Heilungsprozesses auch der Umstand bei, daß infolge Benützung dieser Pneumothoraxnadel selbst die kleinste Lungenverletzung zu verhindern war. Auf denselben Grund kann ich die auffallende Verminderung der fieberigen Rippenfell-exsudate zurückführen.

(Anschr. des Verf.: Kapwar [Ungarn], Komitatsspital)

¹ Alle 3 Instrumente werden von der Aktiengesellschaft für Feinmechanik (Aesculap-Werke) in Tuttlingen verfertigt.

GESUNDHEITSWESEN UND KRANKENFÜRSORGE

Aus dem Parksanatorium der Reichsbahnversicherungsanstalt in Bad Homburg v. d. H. Chefarzt: Dr. Hermann Weskott

Die Verwendbarkeit vermindert Leistungsfähiger im Erwerbsleben

I. Der Herzkranke¹

Von Assistenzarzt Dr. HUBERT ZUR

Für jeden, auch den erfahrenen Arzt, ist die Beurteilung Herz- und Kreislaufkranker besonders hinsichtlich ihrer Arbeitsfähigkeit und noch möglichen Verwendbarkeit im Erwerbsleben eine der schwierigsten und wohl auch interessantesten Aufgaben seines Berufes. Unzweifelhaft ist gerade für den Herz- und Kreislaufkranken die beste Leistungsprüfung das *tägliche Leben*. In dieser Richtung haben sich bereits zahlreiche Autoren, wie KNIPPING, SIEBEK, WEBER u. a. m., mit dieser Frage beschäftigt und allgemein gültige Maßstäbe für eine richtige Beurteilung herausgearbeitet. Ich hatte Gelegenheit, an einer größeren Zahl *stationär behandelter Herz- und Kreislaufkranker* die allgemeine und spezielle Prognose auf Grund von systematisch durchgeführten Nachuntersuchungen zu überprüfen; wobei durch die große Mannigfaltigkeit körperlicher und geistiger Beschäftigungsarten dieser Untersuchten die Ergebnisse einen gewissen Anspruch auf Allgemeingültigkeit erheben dürfen.

Grundlegend für eine Beurteilung überhaupt erscheint mir — wie SIEBEK hervorgehoben hat — nicht die Krankheitsdiagnose, sondern die *Individualdiagnose*, d. h. die Krankheitsdiagnose in Verbindung mit der Persönlichkeitsbeurteilung. Nur diese Blickrichtung ermöglicht ein einigermaßen sicheres Urteil. Es wurden deswegen neben dem erhobenen klinischen Befund die allgemeine Anamnese und der bisherige Verlauf

der Erkrankung, Lebensweise, häusliche und Arbeitsverhältnisse, subjektives Befinden und Krankheitsgefühl ganz besonders berücksichtigt und verwertet.

Die Erhebung einer ausführlichen Anamnese ist gerade beim *Herzkranken* besonders wichtig. Die alte Lehrmeinung findet dabei ihre Bestätigung, daß mit zunehmender Dauer und Häufigkeit der Dekompensationserscheinungen die Prognose immer ungünstiger wird. So war der Teil der von mir Nachuntersuchten, bei denen wir eine schon bestandene Dekompensation durch klinische Behandlung hatten beseitigen können, schon im ersten Abschnitt der Beobachtungszeit wieder insuffizient und erwerbsunfähig geworden. Noch ungünstiger war ganz allgemein die Leistungsfähigkeit dann, wenn *bestehende oder rezidivierende Infekte*, wie dentale Herde, Nebenhöhlenaffektionen, chronische Tonsillitiden oder grippöse Schübe, das Krankheitsgeschehen beeinflussen. Dasselbe gilt für die *typischen Basedow-Herzen*, die in unsere Behandlung kamen, nachdem die Thyreotoxikose durch eine Röntgenbestrahlung oder durch eine Operation therapeutisch angegangen war.

Anspruch auf Gründlichkeit kann ein Befund nur dann haben, wenn er in einer *mehrtägigen Untersuchung und Beobachtung* gewonnen wird. Erst dann sind einigermaßen sichere Beurteilungs- und Vergleichsmöglichkeiten gegeben. Neben einer ausführlichen klinischen Untersuchung müssen selbstverständlich Röntgendurchleuchtung, Herzfernaufnahme oder Orthodiagramm, eventuell auch Kymographie, Elektrokardiogramm und Funktionsprüfung herangezogen werden.

Die *Röntgendurchleuchtung* ermöglicht es, bei Drehung des Kranken in verschiedene Ebenen alle Abschnitte in ihrer Größe zu beurteilen. Wichtig ist dabei die Feststellung, ob es sich bei einer Größenabweichung um eine tonogene Dilatation und Hypertrophie — also einen Kompensationsvorgang handelt. Die Leistungsfähigkeit dieser Kranken blieb im allgemeinen lange erhalten. Dagegen ließ sie bei myogener oder Stauungs-dilatation schnell nach.

¹ Einleitende Arbeit WESKOTTS vgl. Nr. 40 S. 1448.

János Veress: Neues Instrument zur Ausführung von Brust- oder Bauchpunktionen und Pneumothoraxbehandlung. Deutsche Medizinische Wochenschrift, 1938. 64: 1480–1481.

Eine Nadel für gefahrlose Anwendung des Pneumoperitoneums

Von J. VERESS, Budapest

Wie vor einem halben Jahrhundert, als das erste künstliche Pneumoperitoneum angelegt wurde, ist noch heute die größte Sorge des Arztes die Gefahr einer instrumentalen Verletzung bei der Bauchpunktion in die trockene Bauchhöhle, nämlich die Gefahr einer Schädigung der anliegenden Darmschlingen oder auch anderer Eingeweide, und die Gefahr einer Luftembolie. Dies hält manchen Arzt von der Anwendung des Pneumoperitoneums bzw. von der Bauchpunktion zurück.

Das Instrument, das ich beschreiben will, erlaubt bei entsprechender Sorgfalt und Beachtung der Kontraindikationen der Anlegung des Pneumoperitoneums eine zweckmäßige, sichere Arbeit in der Bauchhöhle und verhindert automatisch eine Darmverletzung. Es handelt sich um einen verbesserten Typ der von mir früher publizierten und seither von mehreren Autoren zitierten Punktionsnadel. Das Instrument und die richtige Arbeitstechnik seien kurz beschrieben: Es besteht aus einer Kombination einer oben mit geeignetem Griff versehenen äußeren scharfen Kanüle mit einer in ihr beweglichen stumpfen Mandrinkanüle. Die innere stumpfe Mandrinkanüle, welche Zapfen hat, lehnt sich an eine in ihrer Spannkraft *regulierbare* Feder an, die sie vortreibt. Das stumpfe Ende der inneren Mandrinkanüle mit einer kleinen Kommunikationsöffnung reicht in der Ruhelage, also vor Benützung, etwa 2 mm über das Ende der äußeren scharfen Kanüle. Bei der Benützung fordern wir den auf dem Rücken liegenden Patienten auf, seine Bauchwand anzuspannen, wie wenn er sich aufrichten wollte. Dann schließen wir den Zapfen (in dieser Position ist die stumpf endende Mandrinkanüle frei beweglich) und setzen das mit 3 Fingern unserer Hand bei dem Griff gut gefasste Instrument auf die mit den Fingern unserer linken Hand gespannte Hautoberfläche des Patienten und stechen senkrecht mit einer kräftigen Bewegung ein (Fig. 1). Da die gespannte Haut dem Drucke einen kaum bemerkbaren Widerstand leistet, wird das die scharfe äußere Kanüle ein wenig überragende stumpfe Ende der Mandrinkanüle samt der dar-

J. Veress: Eine Nadel für gefahrlose Anwendung des Pneumoperitoneums.
Gastroenterologia, 1961. 96: 150–152.

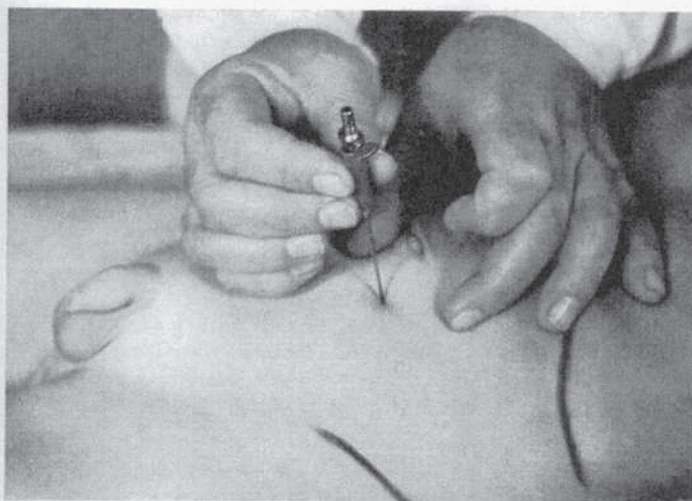

Abb. 1

auf befindlichen Öffnung in die äußere Kanüle zurückgedrängt und dadurch die Feder, an die sich die Mandrinkanüle anlehnt, gespannt. Nun bleibt die Feder so gespannt, bis der scharfe Rand der äußeren Kanüle das parietale Peritoneum durchsticht. Im Augenblicke des Durchdringens hört aber der Widerstand auf, und die Mandrinkanüle schiebt sich schnell automatisch vor die scharfe Spitze der äußeren Kanüle. Somit hat das Instrument in der Bauchhöhle ein stumpfes Ende, das die inneren Organe nicht gefährdet. Den Augenblick des Eindringens in die Bauchhöhle, welches übrigens fühlbar ist, deutet auch ein durch das Entspannen der Feder ausgelöster hörbarer Knall an. Dies ist auch für die Anlegung des Pneumoperitoneums vorteilhaft. Bekanntlich gibt das Manometer über den Eintritt in die Bauchhöhle keine verlässliche Aufklärung. Solange sich die Spitze der Punktionsnadel in der Bauchwand befindet, kann eine Verstopfung der Ausflußöffnung mit Blut oder Gewebsteilchen kaum eintreten, da ja die Mündung der zurückgeschobenen Mandrinkanüle durch die äußere Kanülenwand gedeckt ist.

Nachdem wir den Konus des Pneumoperitoneum-Apparates oder der Rekordspritze in die über den Zapfen liegende obere Kommuni-

J. Veress: Eine Nadel für gefahrlose Anwendung des Pneumoperitoneums. *Gastroenterologia*, 1961. 96: 150–152.

kationsöffnung eingesetzt haben, öffnen wir zum Zwecke der Aspiration und Lufteinblasung den Zapfen und sichern damit die Position der Punktionsnadel während der weiteren ärztlichen Manipulation. Also laufen wir nicht Gefahr, daß während der eventuell verhältnismäßig länger dauernden Manipulation die stumpfendige Mandrinkanüle locker wird und dadurch die scharfe Punktionsnadel in die Bauchhöhle gelangt.

Die Benützung der Punktionsnadel in der geschilderten Weise bedarf weder einer Lokalanästhesie noch einer Hautinzision mit Skalpells oder Francke'scher Nadel, wie es Willenegger und Leitner früher proponierten.

Literaturverzeichnis

- Csillag, A. und Gergely, R.: Die Bedeutung der Bauchpunktion bei Diagnostizierung der Pankreatitis acuta. Vortrag an der Tagung der Ungarischen Gesellschaft für Chirurgie, Budapest 1961.
- Leitner, S. J.: Das Pneumoperitoneum in der Behandlung der Lungentuberkulose. Schweiz. Z. Tuberk. 8: 175–192 (1951), und El neumoperitoneo en el tratamiento de la tuberculosis pulmonar. Folia clin. int., Barcelona 4 (1951).
- Maurer, G.: Die Behandlung der Lungentuberkulose und der Pleuritis mittels temporärer Zwerchfellähmung, unterstützt durch das Pneumoperitoneum. Schweiz. Z. Tuberk. 3: 1–31 (1946).
- Mosonyi, L.: Belgyógyászati Therapia. Medicina, Budapest (1960.)
- Porcher, Mainguet und Stössel: Klinische Radiologie des Magens und des Zwölffingerdarmes (Thieme, Stuttgart 1960).
- Veress, J.: Neues Instrument zur Ausführung von Brust- oder Bauchpunktionen und Pneumothoraxbehandlung. Dtsch. med. Wschr. 41: 1480 (1938). – Daten zur Verhütung bei Bauchpunktionen vorkommender Eingeweideverletzungen inzwischen Vorbereitung des Pneumoperitoneums. Vortrag an der Jahresversammlung der Ungarischen Gesellschaft für Gastroenterologie, Pará. 1960.
- Willenegger, H.: Klinische und technische Bemerkungen zur temporären Zwerchfellähmung, unterstützt durch das Pneumoperitoneum nach Maurer. Helv. chir. Acta 12: 4/5 (1945).

Adresse des Autors: Prof. Dr. J. Veress, Szeged u. 8, Budapest XI (Ungarn)

DR. VERES JÁNOS

A RÉPCELAKI TERMÉSZETES SZILÁRD SZÉNDIOXID FELHASZNÁLÁSAVAL KÉSZÜLT CO₂-KÖDKAMRAKEZELÉS HATÁSA CORONARIA ÉS HYPERTONIA BETEGSÉGEKNÉL*

A széndioxid (CO₂) gáz balneophysiotherapiás alkalmazása már több évszázados múltra tekinthet vissza, amit egy 19. századból fennmaradt feljegyzés is bizonyít (H. Neusser), [1], ahol természetes mofetták révén a CO₂ gáz a felszínre tört, emberek már régtől fogva megkísérelték annak fürdőszert használatát s érezték annak kellemes, melegítő és bizonyos betegségek állapotoknál gyógyító hatását. Sokáig természetfölötti erőt tulajdonítottak a CO₂-fürdőkezeléseknek (Wunderquelle), s nagy tömegek vették igénybe, amint az a korabeli karcolatok szemléltető ábrázolásai alapján is megállapítható. A múlt század nagy orvostudományi fejlődése és új felfedezései közepette azonban, a CO₂-kezelések háttérbe szorultak. A CO₂-gáz-fürdőkezelések újjáéledését, sőt továbbfejlesztését 1929—1932 években R. Cobet [2], H. Hediger [3] és G. Parade [4] indították el. A hatásmechanizmus felderítésére vonatkozó adatok ismertető válása és az utóbbi időkben az ún. civilizációs betegségek leküzdésében elért gyógyeredmények ráirányították a figyelmet a CO₂-gázfürdőkezelések jelentőségére, s ez nagy hatást gyakorolt annak elterjedésére. Sokrétű tapasztalatok és objektív vizsgálatokon alapuló kutatások mutatták ki, hogy CO₂-kezeléseknél a beteg bőrén percnként és a testfelület négyzetméterére átszámítva 30—60 cm CO₂, mint fizikailisan oldott gáz átdiffundál. Az ily módon a szövetekbe került CO₂ specifikus értágító hatást gyakorol a terminális keringésre, a microcirculációra, secundár úton pedig a szívműködésre fejt ki kedvező haemodinamikai hatást.

A CO₂ physiologiás viszonyok között is egyéb élettani funkciójától eltekintve, mint a helyszínen keletkezett s gyorsan átdiffundálódó meta-

bolit azáltal, hogy a metarteriolák, arteriolák av. anastomosisok, továbbá a sphincter praecapillarisok érfalában levő simaizomelemek contractióját s vasoconstrictiót sympathicotonusus csökkenteni, sőt felfüggeszteni képes H. Weidinger [5] a perifériás vérkeringésben igen fontos vasodilatációs szerepet tölt be. (CO₂ értágító metabolit). Ezen a mindenkori vérellátás megnövekedett szükségleteihez való alkalmazkodást elősegítő vasodilatációs CO₂ effectushoz társul savi caractere folytán a CO₂-nek a Ph-érték eltolódásra gyakorolt hatása, mely éppúgy vasodilatációhoz vezet. További fontos élettani szerepre utal az is, hogy a szövetek és a vér CO₂-tartalmának növekedése javítja az oxyhaemoglobin dissotatiójának folyamatát Blinova A. M. Cit. S. F. Aminev [6] következtetéseként a vér szokásos 0-telítettsége mellett a CO₂-ben gazdag szövetek a vérből nagyobb 0-mennyiséghez jutnak s javul 0-utilitációjuk.

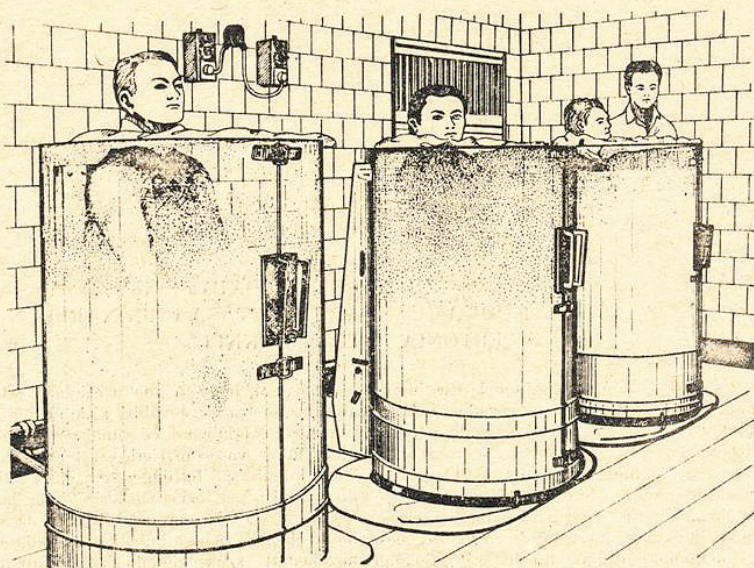
Methodika: a kezeléseket évekig tartó (1947—1948, 1963—1968) előkísérletek, és a CO₂-ködkamrákban szerzett gyakorlati tapasztalatok alapján általánosan ismert ún. CO₂-ködkamrában végeztük (Veres J. [7] or. Ed. Min. útjait Biológiai Bizottsága által elfogadott és országos bevezetésre javasolt útjait), mely egy kétféle nyitható, 110 cm magas és 80 cm átmérőjű, 1 cm vastagságú plexiglas henger. Alapanyagként Európa legnagyobb szén-savtörzsénél Répcelakon kitermelt ún. szénzűg, azaz természetes szilárd széndioxid körül felhasználásra. Gyógykezelés közben a benn ülő beteg feje a legmentesebben zárt CO₂-ködkamra felső részén erre a célra kialakított fejniyíláson túl ér. (1. ábra). A belső térben előállított CO₂-köd által a kamrából kiszorított levegő a fejniyíláson a beteg nyaka körül lazán összesodort törülközővel hézaglanítható keskeny résen át távozik. Ily módon a CO₂-ködkamra belső tere kezdés kezében a környező atmoszféra felől függetlenítve van. A CO₂-ködkamra padozatán az ún. ködfelvezető berendezés foglal helyet, mely egy alul kifolyóval, felső részén pedig túlfolyóval rendelkező 10 l tartalmú, a padozathoz rögzített plexi edényből, s ebben egy 1—1,5 kg.

*Gellért Gyógyfürdő

Veres János: A répcelaki természetes szilárd széndioxid felhasználással készült CO₂ ködkamrakezelés hatása coronaria és hypertonia betegségeknél. Gyógyfürdő-ügy, 1975. 2: 12—17.

nyi zolddíónyira dombolt szárazjég elhelyezésére szolgáló, kivethető 2 cm magas lábakon álló műanyagtartályból áll; ez utóbbit tartály oldalán és a fenékén több helyen ki van lyuggatva. Az ide behelyezett szárazjégre a beérő csövön át ömlik a 75–80 °C meleg víz a kívül elhelyezett csap megnyitása után. A mínusz 70 °C szárazjég egyébként lassú, minden beavatkozás nélkül is végbemenő sublimációja az 5–10 liter meleg vízzel érintkezés pillanatában annyira meggyorsul, hogy szinte eruptív módon pár másodperc alatt 95% CO₂ és 5% páratartalmú vakító fehér CO₂-kód képződik. Az in statu nascendi hatásosabb CO₂-kód miután a levegőnél nehezebb, a CO₂-kódkamra fenekére ömlik, majd felfelé egyre emelkedő nívau-t képezve, csakhamar kitölti a belső teret. A CO₂-kód nívau magasságát szabályozni, sőt egy bizonyos szinten rögzíteni lehet az odafolyatott meleg víz mennyiségének növelésével vagy csökkentésével, illetve a melegvízcsap elzárásával. Ily módon ún. részfürdőben is részesíthető a beteg amikor is a CO₂-kód nívaujának emelkedése a benn ülő beteg bizonyos testmagasságát elérve megállítható, amennyiben valami oknál fogva csak az alsó végtagok bőrének CO₂-expositiója lenne a kezelés célja. Mivel a mínusz 70 °C hideg szárazjég a ráengedett meleg vizet 2–3 perc alatt lehűti, ami a CO₂-kód képződésének csökkentésével jár, a lehűt vizet le kell bocsátani a helyére újabb meleg vizet engedni a CO₂-kódkamrakezelés folyamatosságának biztosítása céljából. Ez a pillanatok alatt elvégezhető művelet csupán egy kivezető és egy bevezető csap elfordításából áll. Az átlátszó plexiglas lehetővé teszi nemcsak a CO₂-kód nívaujának, hanem a CO₂-kód képződése folyamatosságának szabad szemmel történő ellenőrzését is a kezelést végző személy által. Hogy a feltörő és az első másodper-

cekben még esetleg túl meleg páratartalmú CO₂-kód ne érje mindjárt a beteg combjának bőrfelületét, a CO₂-kódfejlesztő nagyobbik edényén a beteg felőli oldalon egy levehető plexiglas terelelmez van, mely a még gomolygó CO₂-kódot a CO₂-kódkamra beteg által el nem foglalt részébe tereli. A beengedett meleg víz mennyiségét vízára regisztrálja, melynek használatával és a CO₂-kódfejlesztő berendezés nagyobb tartályának túlfolyójával biztonságosan meg lehet akadályozni, hogy a CO₂-kódfejlesztő edényzetének befogadóképességénél nagyobb mennyiségű meleg víz ne kerüljön a CO₂-kódkamrába, és hogy a CO₂-kódkamra padozatára, esetleg a beteg lábára meleg víz ki ne ömölhesen. 75–80 °C-nál melegebb víz a CO₂-kódkamrakezeléshez nem szükséges és káros is, ezért biztonsági okokból a felhasználásra kerülő meleg víz hőfokának biztosítása céljából a vízhálózati melegvíz-bevezető csapra thermostát van felszerelve. A CO₂-kódkamra belülről is nyitható.

A előírás szerinti kezelési technika mellett a CO₂-kódkamrakezelés teljesen veszélytelen. A zárt systema megszünteti a CO₂-gáz belégzésének veszélyét mind a betegek, mind az egészségügyi dolgozók részéről. A kezelőhelyiség légkörének CO₂-gáz szennyeződésének biztonságos elhárítása céljából egy elszívó-berendezés van összekötve a CO₂-kódkamrával, mely kezelés után a még visszamaradt CO₂-gáz elszívását és annak a szabad légkörbe kivezetését végzi. Ez nemcsak az egészségvédelmi szabá-

Veres János: A répcelaki természetes szilárd széndioxid felhasználással készült CO₂ kódkamrakezelés hatása coronaria és hypertonia betegségeknel. Gyógyfürdő-ügy, 1975. 2: 12–17.

lyok betartása, hanem a gyógyítás szempontjából is jelentőséggel bír, mivel az ellenőrizhetetlenül, inhalatio útján a szervezetbe került CO_2 a bőrön át diffundált CO_2 -vel ellentétes hatása, így mindenképpen kerülendő. Abban, hogy a CO_2 -ködkamrába bezártság okozta szorongó érzés a már több tízezer kezelésnél egy esetben sem volt észlelhető, nagy szerepet játszott az, hogy a plexiglaszon keresztül a CO_2 -ködképződés érdekes látványa a beteg számára megnyugtató és figyelemelterelő hatású. Ugyanezen célból az új beteg jelentkezésekor a kezelést bemutatjuk a betegnek.

A CO_2 -ködkamrakezelés a vizes szénsavas kádfürdőkezeléssel szemben többféle előnnyel rendelkezik.

Ad. 1. A fürdővíz okozta hydrostatikai nyomás, mely miatt a vizes szénsavas fürdőkezelés nem egyszer kontraindikált *Fischer K. és társai* [8], mivel a CO_2 -kód gyakorlatilag teljesen súlytalan, ki van küszöböelve.

Ad. 2. a CO_2 -ködkamrakezelésnél a beteg számára kellemes meleg 30°C körüli hőmérséklet anélkül, hogy ezáltal a CO_2 -concentratio csökkenne, biztosított. Ugyanakkor a szénsavas fürdő alacsonyabb hőfokú vizének elkerülhetetlen felmelegítései a hőfok emelésével arányosan növekvő mennyiségű CO_2 -gáz elillanásával kell számolni, ami természetesen a gyógyító CO_2 koncentrációjának csökkenésével jár együtt *H. Hille és társai* [9]. Az elillanó CO_2 -gáz szintelen és szagtalan s így észrevétel nélkül ülepedik a kád vizének felszínére, majd bizonyos magasságot elérve, a kádban fekvő vagy ülő beteg légzőnyílásai közelébe kerül, ami az inhalatio veszélyét fokozza (*H. Hille és társai*).

Ad. 3. a CO_2 -ködkamrában az állítható magasságú széken ülő beteg légzőnyílásai a kádban fekvő helyzetben levő betegéhez képest lényegesen magasabb szinten vannak ahhoz, hogy a kezelőhelyiségben esetleg a légkörbe kerülő, levegőnél nehezebb, tehát a padló felé süllyedő CO_2 -gáz inhalálható lehessen. CO_2 -ködkamrakezelésnél egyébként is a CO_2 -gáz, illetve kódnak a helyiség légkörébe jutását egyrészt a CO_2 -ködkamra zártsága, másrészt az elszívóberendezés használata biztonságosan elhárítja.

Ad. 4. A CO_2 -ködkamrába a beteg könnyen ül be és ugyanolyan könnyen lép ki a kezelés befejeztével, szemben a CO_2 -kádfürdőzéssel, amelynél idősebb, vagy mozgáskorlátozottságban szenvedő betegeknél nemcsak a beteg, hanem a kezelőszemély számára is sok nehézség jelentkezik.

Ad. 5. Mivel a CO_2 -ködkamrakezelés alapanyaga a répcelaki természetes szilárd szén-

dioxid azaz szárazjég, mely megfelelő konténerekkel elvileg bárhova szállítható, így ez a kezelés, függetlenül a helyhez kötött természetes CO_2 -tartalmú gyógyforrásoktól, a távoli alkalmazása helyén is keresztül vihető.

Egy CO_2 -ködkamrakezelés időtartama első ízben 7, majd fokozatosan emelve az időtartamot, 10–15 perc. A szériakezelés átlag 20–30, indokolt esetben ennél jóval több kezeléssel áll, átlag másodnaponként, illetve naponként. Minden kezelés után legalább 20 perc fektetés következik. A CO_2 -ködkamrakezelés technikailag könnyen kivitelezhető, teljesen veszélytelen, megfelelő adminisztráció mellett olcsó tömegkezelésre alkalmas gyógyeljárás, mely leginkább megfelel az egészségügyi előírásoknak. Kezelést csak a CO_2 -ködkamra kezelésre betanított személy végezhet. Ugyanez vonatkozik a szárazjég speciális konténerekben való tárolására is. A szárazjéget mínusz 70°C alacsony hőmérséklete miatt csupasz kézzel megfogni nem szabad.

A CO_2 -kezelések szervezetünkre gyakorolt terápiás használatosságát meghatározó hatásai a következők: a bőrön át diffundált CO_2 lokális hatást gyakorol a capillaris ér-systemára, mely a vérkeringés gyorsulásában s ugyanakkor a plexus subpapillaris tágulásában nyilvánul meg. A bőr jelentékeny idegi vasoconstrictions tónusát csökkentve, tágulnak a capillarisok s új capillarisok nyílnak, miáltal növekszik az arteriolák keresztmetszele, amint ezt az irodalomban többször említett capillar-mikroskopos vizsgálatok kimutatták. Fontos a kapacitás systema jelentős részét képező plexus subpapillaris tágulásának a vérvolumen eltolódására gyakorolt hatása is. Az első, szabad szemmel is látható periferiás ér-reactio a CO_2 -hyperaemia, mely azon bőrfelület kipirosodásában nyilvánul meg, mely a CO_2 -vel érintkezett. Ez a jelenség már egy perccel a kezelés megkezdése után jelentkezik a CO_2 -vel érintkezés határán éles szegéllyel. A kezelés befejezése után még percekig, de nem ritkán órákig is eltarthat. Kb. egy perccel a CO_2 -erythema megjelenése után a betegek egy lokális kellemes, melegérzésről tesznek észrevételt, mely először a genitálék, a gát tájékán, majd a combok és far tájékán, valamint a test többi részén jelentkezik. Néhány perccel később, centralis érhatásként a vasomotor centrum izgalma következtében mélyül a légzés. Kipirul az arc is s ritka kivétellel arcizmadás is fellép. Hogy a melegérzés tiszta CO_2 -hatásra vezethető vissza, bizonyítja, hogy a CO_2 -ködkamra belső terében elhelyezett hőmérő a kezelés egész ideje alatt nem mutat

29–30 °C-nál magasabb hőmérsékletet. A felszívódó CO₂ hatására csökken az arteriális kp. nyomás. Ellentétben a bőrön át diffundált CO₂ hatásával, az inhalált CO₂ emeli a vérnyomást.

A CO₂ vérnyomás-csökkentő hatása sokkal fejlettebb a hypertóniás betegeknél. H. Jordan [10] a CO₂-kezeléseknek a szervezetre gyakorolt behatásai közül a következő 3 factort említi, mint amelyek vérkeringési elváltozásokra vezetnek:

Ad. 1. A perifériás vérrellátás jelentős növekedése (600%-ig!) az arteriolák és metarteriolák tágulásával.

Ad. 2. A vénás nyomás emelkedése (70 H₂O cm-ig), a vénás visszafolyás jelentős emelkedésével.

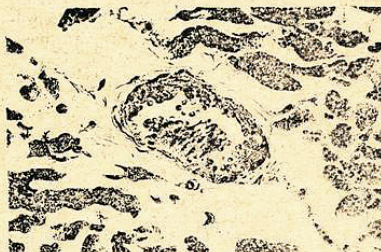
Ad. 3. Az indifferens temperatura süllyedése, miáltal a thermoellenregulációs vasoconstrictio elmaradnak és a melegpangás elkerülhető.

A CO₂-kezelések további haemodynamikai effectusai: a perifériás ér-pálya arterioláinak és a plexus subpapillaris tágulása folytán csökken a perifériás ellenállás és a pulsus-szám, hosszabbodik a diastole, növekszik a szív verőcs percvolumene. A szív telődési volumenének növekedése mintegy 30%-os, ami könnyebb megterhelés, pl. kenyelmes sétáltatás értékéhez hasonlítható. A szív teljesítmény-többlete tehát mérsékelte. Ugyanakkor a perifériás ellenállás a szív-contractiók frequentiájának csökkenése révén a szív energetikailag tehermentesül, más szóval a szív-működés ökonomikusabbá válik. A bőr gyorsuló vérkeringése és a plexus subpapillaris megnövekedett vérszükségletének kielégítésére a szervezet vérkeringési regulációs készsége folytán kiürülnek az ún. vérdépők főként a splanchnikus területről s ez kedvező hatást gyakorol a compensatióra hajló szív-működésre. H. Vogt [11].

Klinikai észleléseken alapul az a theoretikus megfontolások alapján is magyarázható megállapítás, hogy a bőrön át diffundált CO₂ értágító hatása kiterjedt a coronaria erekre is. Az a szoros összefüggés, amelyet a microangiopathiát illetően a coronariákat és a perifériás arteriákat érintő obliteratív betegségek között a hatalmas beteganyagon végzett framinghami vizsgálatok kimutattak, H. Böhm [12] vonatkoztatható a terápiára is. Az arteriosclerosis obliterans nagyszámú eseteinél végzett rendszeres CO₂-ködkamrakezelések során (Veres J.) [7] az ugyanakkor társult coronariasclerosis okozta stenocardias panaszok javulását, többnyire megszüntét észlelhetjük, ami csak a CO₂-köd-

kamrakezeléseknek a coronariákra is kiterjedő értágító hatásával volt magyarázható.

A hatásmechanizmusban feltehetően fontos szerepet játszanak azok a coronariák kis ágai-ban talált párnaszerű structurák (2. ábra) amelyekre nemrég hívták fel szerzők Baráth J., Veres J. jr., Csörgey M. [13] a figyelmet. Ezek,

valamint a kis arteriák vénabegázkodásának kezdeteinél kimutatott M. Clara [14] sphincter-szerű gyűrűk mintegy szűkítő, illetve zárószereket képeznek, melyek adrenalin válaszra vagy sympathikus stimulációra excessive meggduzzadva a lumen beszűkülését okozzák. A beszűkülés intenzitásától és tartósságától függően a következőképpen olyan szív-infarctus lehet, amelynél kimutatható morfológiai elváltozás a coronariákban nem található. CO₂-kezeléseknél a percutan felszívódó CO₂ túlkínálata a CO₂ ismert sympathicotonus csökkentő, sphincter praecapillarisokat defonizáló és arteriola-tágító hatását növelve ezen érszűkítő, illetve érelzáró apparátusok működésére inhibitoriként hat, ami végeredményben a coronaria vérvolumen növekedését, a coronaria és a myocardium vérkeringésének javulását idézi elő.

Az ún. „szélkázán” elastikus ellenállásának csökkenésével is magyarázható a coronariakon átfolyó vérvolumen növekedése s a coronaria vér relative j. oxygen kihasználása (H. Jordan).

A szakirodalomban (H. Vogt) [10] [11] már történt összehasonlítás a CO₂-kezelések és a physikalis training szívre gyakorolt hatása között, mely utóbbi jótékony hatása az infarctust megkerülő collateralis vascularisatio minél korábbi megerősödése érdekében mindinkább nyilvánvaló J. M. Detry [15], D. Rheinhold [16]. A CO₂-kezelésnél kimutatható morfológiai változások ugyancsak traininghatás, melyhez a percutan absorbeálódott CO₂ specifikus sympathicotonus csökkentő arteriolák tágító gyakorlata s növekvő synergizmus társul. A training által előidézett

antiadrenergias hatás folytán a szívműködés K-reszének növekedése. E. Bajusz [17] ugyan csak várható CO₂-kezelés után is.

Fentiek figyelembevételével megállapítható, hogy a CO₂-kezelések szerepe coronaria betegségek gyógyításánál olyan komplex hatásokra vezethető vissza, melyek a szervezet számos funkcióját befolyásolják.

Indicatiók: a CO₂-ködkamrakezelések indikációi csaknem azonosak a természetes vizes szénsavfürdő indikációival azzal a különbséggel, hogy elmarad a fürdővíz hydrostatikai nyomása, mely nem jelentéktelen megterhelést jelent a szívre. H. Hentschel [18] a vizes szénsavfürdőnél egyedül hydrostatikusan kiváltott intrathoracalis nyomásfokozódás következményére, a coronariák vérellátásának reductiójára külön felhívja a figyelmet. Oly esetekben tehát, melyeknél vizes szénsavfürdő-kezelés nem alkalmazható, CO₂-kezelést CO₂-ködkamrakezelés formájában nyújthatjuk, mivel itt a CO₂-kód súlytalansága folytán hydrostatikai nyomás nincsen.

1. **Coronaria betegségek.** Chronikus coronaria betegségek, melyeknél a szívműködés vérellátását a coronariák már nem tudják kifogástalanul ellátni, legyen ennek oka functionalis spasmus vagy organikus érszűkület. Ezekre a CO₂ értágító tulajdonsága jelentékeny hatást gyakorol. Angina pectoris. Szív-infarctus utáni állapot, szövődménymentesen gyógyult ún. „good risk” eseteknél, az akut jelenségek lezajlása után legalább 3 hónappal.

2. **Peripherias keringési zavarok:** arteriosclerosis obliterans, angiopathia diabetica, varicositas, postphlebitis, postthromboticus syndroma, ulcus cruris, pernio, Raynaud-syndroma.

3. **Gyógyult carditis utáni állapot** általában egy évvel az akut események lezajlása után az aktivitás legcsekélyebb jeleinek kizárásával. Kompenzált vitiumok, elsősorban mitralis billentyűelégtelenség, melyre a megnövekedett volumen-munka kedvező hatású. A szívnek és az ereknek rendelkezniük kell még regulatív compensatio-képességgel; a kezelés training a szívműködés részére olyan ökonomikus feltételek mellett, melyek megteremtése egyébként nem volna könnyű feladat.

4. **Hypertonia,** melynél az indicatio megállapításakor nem annyira a vérnyomás magasága, hanem inkább a túlterhelt szív compensatiojának foka és a vesék állapota a mérvado.

5. **Szívműködés betegségek:** compenzált myocardium károsodások akár rheumás, toxikus vagy sclerotikus eredetűek legyenek.

6. **Chronikus rheumás megbetegedések,** artroszizisok, myalgia.

Contraindicatiók: CO₂-ködkamrakezelés abszolút contraindicált akár a szív, akár az erek akut gyulladásos megbetegedéseinél. Továbbá contraindicatiót képez mindkét szívfél nyugalmi insufficienciája, fenyegető vagy súlyos decompensatio, friss vagy szövődményekkel gyógyult szív-infarctus. Közelgő szív-infarctus impressióját keltő tartós nyugalmi stenocardias valamint status anginosusnál a CO₂-ködkamrakezelést nem alkalmaztuk. Ily esetekben a döntést az indicatio kérdésében megismételt EKG és egyéb laborvizsgálati eredmények alapján hoztuk meg a rendszerint leköveteg-gyógyintézetbe utalást jelentett.

Extracardialis contraindicatiók: bármilyen eredetű akut haemorrhagia, lázas állapot, továbbá embolisatio, asthima bronchiale, tetania, valamint Basedow-kór. Az indicatio, esetleg contraindicatio megállapítása céljából kezelésmegkezdése előtt, minden egyes beteg részletes belgyógyászati kivizsgálása szükséges nemcsak a pontos diagnózis, hanem a betegség előrehaladottsági fokának megállapítása céljából is. Szükséges a coronaria, szív és hypertonia beteg rendszeres klinikai és labor kontrollja a kezelés folyamata alatt is, aminek a betegnek jó collaboratiója elengedhetetlen.

Megbeszélés: kezelési eredmények objektív vizsgálása koszorúér-betegségeknél, nem tartozik a könnyű feladatok közé. A symptomák mint szív táji fájdalmak, teljesítményesség-csökkenés, munka-dyspnoe kiértékelése messzemenőleg a betegektől szerzett adatoktól függ. Különböző figyelemmel kísértük a klinikai tünetek közül a betegek azon adatait, amelyek a szív táji fájdalmak frequentiájára, intenzitására és időtartamára vonatkoztak. Mivel az összes therapiailag lehetséges felhasználása céljából pharmacotherapiás kezelésben is részesültek, figyeltük, hozott-e változást a rendszerint már hosszabb ideje szedett gyógyszerek szedése mellett, a beindított CO₂-ködkamrakezelés.

A 210 coronaria beteg és 69 hypertonia beteg adjuvans CO₂-ködkamrakezelése hatásosságának megállapítását egyszerű paraméterek, mint EKG, PKG (12 elvezetéses és terheléses), megismételt SGOT, LDH s egyéb rutin laborvizsgálatok felhasználásával végeztük. A szív nagyságbeli és configuratív elváltozásainak kontrollja kezelés előtti, alatti és utáni mellkas RTG Odelca felvételekkel történt. A szív táji fájdalmak befolyásolhatóságára vonatkozó adatok táblázatba vannak összefoglalva. Mivel a szív táji fájdalmak teljes megszűnése volt elér-

1. táblázat
Széndioxid ködkamrakezeléssel elért eredmények

Diagnózis:	Ese- tek szá- ma:	Igen jó ered- mény:	Jó ered- mény:	hatá- s- talan:	életkor: átlagos év
1. St. p. infarct myocardii: Ffi: 60 } nő: 10 }	70	37	25	6	Ffi: 54 nő: 60
2. Coronaria- sclerosis: Ffi: 95 } nő: 45 }	140	52	78	10	Ffi: 56 nő: 54
3. Hypertonia: Ffi: 34 } nő: 35 }	69	42	18	9	Ffi: 61 nő: 56
Összesen: ... 279					

hető, az „igen jó eredmény”, ahol csak csökkenése volt a betegek adatai alapján megállapítható, a „jó eredmény” kategóriába lettek sorolva. „Hatástalan” kategóriába kerültek azok, akiknél nem volt változás kimutatható. Az adatok a szívjárási fájdalmak signifikáns csökkenésére utalnak. Az esetek többségében a betegek a CO₂-kezelések előtt szedett coronaria tágítókat csökkenteni, illetve elhagyni tudták anélkül, hogy panaszuk visszatért volna. Coronaria tágítók közül gyakorisági sorrendben: coronin, rygedal, nitromint, nitropenton, agatheosan, vaskin ezenkívül isolanid, digoxin, dia-phylin, miscalon, xavin és szükség esetén saluretikumok voltak a leginkább használatos phar-maconok. Az enyhébben decompenzált betegek decompensációs tüneteinek és a terhelési fre-quencia csökkenése a javult esetekben kimutatható volt. Reinfarctus egy esetben sem fordult elő, ami a CO₂-ködkamrakezelésnek az infarctus myocardii prophylaxisában vitt szerepére utal. Hypertoniás betegeknél az „igen jó eredmény” kategóriába soroltak azok az esetek, amelyekben jelentékeny és tartós vérnyomáscsökkenés volt elérhető. A „jó eredmény” kategóriába ke-rültek azok az esetek, amelyekben a vérnyomás-csökkenés kevésbé kifejezett volt. Azon ese-tekben, amelyekben vérnyomáscsökkenés nem volt elérhető, „hatástalan” kategóriába kerültek. A hypertoniás betegeknél dopegyt, sanotensin, erposid és saluretikumok szedése mellett a hosz-

szabb időn át végzett CO₂-ködkamrakezelés so-rán a hypertonia signifikáns csökkenése és sok subjectív panasz enyhülése volt megállapítható.

Összefoglalás: A 210 coronaria és 69 hyper-toniás beteg CO₂-ködkamra seriakezelésének hatásosságára vonatkozó megfigyeléseink alap-ján megállapíthatjuk, hogy az mint adjuvans physiotherapiás eljárás hatásos, technikailag könnyen kivitelezhető, megfelelő administratio esetén olcsó, tömegkezelésre alkalmas, veszély-telen gyógyeljárás, mely dosierozott testi me-gterhelés, zsír és szénhidrátszegény csökkentett kalóriájú étrend és adequat pharmacoterapia mellett kiegészíti a coronaria és hypertonia be-tegségek therapiáját enyhé, de ugyanakkor a vérkeringés javításához elegendő, minden mel-lékhatástól mentes serkentés formájában. A kedvező haemodynamikai effectusokra figye-lemmel, a coronaria betegek szűles körű reha-bilitációs „long time” programjába céltudato-san beépítve, annak egyik lényeges alkotórés-zének tekinthető. Megfelelő kivizsgálás után indicált esetekben alkalmazva, hatástalanlag a modern pharmacoterapiás eljárások között is méltó helyet foglal el.

IRODALOM

- [1.] Neusser H.: der Krankenhauszt. 1965. Heft. 5.
- [2.] Cobet R.: Arch. Physik. Therapie. 1955. 7. 118
- [3.] Hediger H.: Klin. Wschr. 1928. II.
- [4.] Parade G. W.: Arch. Physic. Therapie. 1955. 4. 303.
- [5.] Weidinger H., Grober J. et Stieve F. E.: Handbuch der Physik Therapie VEB Gustav Fischer Verlag Jena 1966. S. 73-74.
- [6.] Amineo S. F.: Zdravko. Kazaks. 1963. 23. (2) cit. Blinova A. M.
- [7.] Veres J.: 1968. Orvosi Hetilap. Nr. 14.
- [8.] Farkas K. et alii.: 1971. Rheumatologia Nr. 1.
- [9.] Hille H. et alii.: Ztschrift. für angewandte Bäder- und Klimahelkunde Nr. V.
- [10.] Jordan H.: Grundriss der Balneologie und Bal-neoklimatologie VEB Nr. Georg. Thieme Leipzig. 1964. S. 93-95.
- [11.] Vogt H.: Lehrbuch der Bäder und Klimahelkun-de. J. Springer. 1940. S. 551-555.
- [12.] Böhm: Magyar Belorvosi Archivum. 1971. 24. 231-243.
- [13.] Baráth J., Veres J., Csörgő M.: Acta Med. Acad. Hung. 1966. Tomus 22 (2)
- [14.] Clara M.: Die arteriovenösen Anastomosen. Sprin-ger Wien. 1956.
- [15.] Delry J. M. et alii: Circulation. 1971. volume XLIV.
- [16.] Rheinhold D.: Arch. Physik. Therapie. 1970. Heft 6.
- [17.] Dajusz E.: Cardiologia. 1964. 45-236.
- [18.] Hentschel H. D.: 1970. No. 6. Zeitschr. für Ange-wandte Bäder u. Klima Helkunde.

Megjegyzés: az összes laboratoriumi és EKG. valamint Rtg. vizsgálatok a János Kórházban végeztettek el, amiért itt mondok köszönetet.

Veres János: A répcelaki természetes szilárd széndioxid felhasználással készült CO₂ ködkamrakezelés hatása coronaria és hypertonia betegségeknél. Gyógyfürdő-ügy, 1975. 2: 12-17.

Az eredeti Veres-tű elhelyezése a Kenézy Villa Orvostörténeti Gyűjtőhelyén és a Veres János Emlékhely bemutatása

E fejezet végigvezeti a kedves Olvasót egy sajtótájékoztató anyagán keresztül, valamint a debreceni Sebészeti Műtéttani Tanszék *Tények és Képek* címmel évenként megjelentetett évkönyveinek „Nevezetes események” elnevezésű oldalai és egy tanszékvezetői beszámoló segítségével mutatja be a kedves Olvasónak a Veres János tiszteletére szervezett rendezvényeit.

DEBRECENI EGYETEM
ORVOS- ÉS EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI CENTRUM
ÁLTALÁNOS ORVOSTUDOMÁNYI KAR
SEBÉSZETI INTÉZET
SEBÉSZETI MŰTÉTTANI TANSZÉK
Tanszékvezető: Prof. Dr. Mikó Irén
egyetemi tanár
Honlap: www.surg.res.dote.hu
4012 Debrecen Nagyerdei krt. 98., Pf.: 21., tel.: 36-52-416-915, fax: 36-52-416-915, email: imiko@med.unideb.hu

UNIVERSITY OF DEBRECEN
MEDICAL AND HEALTH SCIENCE CENTRE
FACULTY OF MEDICINE
INSTITUTE OF SURGERY
DEPARTMENT OF OPERATIVE
TECHNIQUES AND SURGICAL RESEARCH
Head: Prof. Irén Mikó, M.D., Ph.D.
Web-site: www.surg.res.dote.hu

Sebészeti Műtéttani Tanszék - „Veres János Emlékhely” bemutatása

Nevezetes esemény volt Tanszékünk életében, hogy 2009. június 4-én Veres János özvegyétől, Dr. Csörgey Mártától Prof. Dr. Mikó Irén -a Sebészeti Műtéttani Tanszék munkatársai és Prof. Dr. Sándor József jelenlétében- átvethette az eredeti „Veres tű”-t az Orvos- és Egyetemtörténeti Múzeum számára. A tű ünnepélyes átadásán Dr. Veres János családtagjai is megjelentek és ez az esemény a család budai otthonában bensőséges körülmények között történt.

A 2010. február 20-án rendezett V. Kapcsolat Napján Orvostörténeti Kiállítást mutatunk be, melynek első része „A Veres tű történeti múltjának bemutatása volt a laparoscopos sebészi beavatkozásokig”.

Ezt követően a Kenézy Villa ünnepélyes megnyitójára, 2010. június 9-én Tanszékünk vendégeként megjelent Dr. Csörgey Márta és Dr. Veres Andrea, ahol ők is részesei lehettek ezen orvostörténeti eseménynek és megtekinthették a méltó körülmények között elhelyezett Veres tűt az adományozó dokumentumokkal együtt.

Furka István Professzor 2011. október 20-án a Magyar Sebész Társaság Sebészeti Endoszkópos Szekció Kongresszusán, Visegrádon „Veres János Emlékérem” kiállításában részesült. Az emlékelőadás megtartásához felvette a kapcsolatot Veres János feleségével, Dr. Csörgey Mártával és lányával, Dr. Veres Andreával és fiával, Veres Miklóssal. A Veres család megilletgatása során az a megismerhetőség érte, hogy a Veres János vonatkozásában fellelhető dokumentumokba betekinthezték, azokat felvételeken rögzíthették. A család hozzájárult, hogy a látogatáskor készített fotó dokumentumokat a Sebészeti Műtéttani Tanszék területén létrehozandó „Veres János Emlékhely”-en megőrizzük, illetőleg azokat bemutathassuk.

A fotódokumentumok Veres János egykori leckeökönyvét, az itt szerzett orvosi diplomáját, néhány festményét és egyéb debreceni vonatkozású iratokat mutatnak be.

Az emlékhely ünnepélyes megnyitása 2012. február 18-án, a DE OEC VII. Kapcsolat Napján történik.

A rendezvényünk programja:

9:00 Prof. Dr. Mikó Irén: Köszöntő
9:05 Prof. Dr. Szöllösi János, a DE OEC tudományos centrumának helyettese: Megnyitó
9:10 Prof. Dr. Furka István: Veres János „az ember”. Veres János debreceni kötődései.
9:30 A „Veres János Emlékhely” bemutatása

A kiállítás helye:

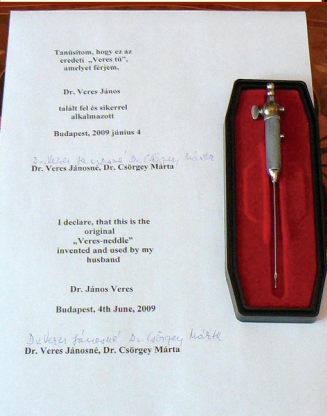
Sebészeti Műtéttani Tanszék „B” épület I. emeletének előadóterme (Debrecen, Móricz Zsigmond krt. 22., az oktató műtőket is magába foglaló régi épületünk. Az ingyenes gépkocsi belépő hely a Móricz Zsigmond krt-tal párhuzamos szervíz út végén, a VII. bejáratnál lehetséges).

Valamennyi érdeklődőt szeretettel várunk!

A Veres János Emlékhely ünnepélyes megnyitására készült sajtótájékoztató anyaga

2009. június 4.

Prof. dr. Mikó Irén átveszi az eredeti „Veres-tűt” dr. Veres Jánosné dr. Csörgey Mártától
a Veres család tagjai, prof. dr. Sándor József és a tanszék munkatársai jelenlétében
Nevezetes események

Mikó I.: Tények és Képek. Sebészeti Műtéttani Tanszék 2008/2009. tanév. Debrecen, 2009. p. 114.

2010. június 9.

Kenézy Villa – Megnyitó ünnepség, melyet dr. Veres Jánosné dr. Csörgey Márta,
dr. Veres Andrea és prof. dr. Sándor József is megtisztelt jelenlétével.

Nevezetes események

Mikó I.: Tanszékvezetői beszámoló 2009/2010. tanév, II. félév. Debrecen, 2010.

2011. október 20–21.
MST Sebészeti Endoszkópos Szekciójának XIV. Kongresszusa, Visegrád,
„Veres János Emlékérem” előadásai

2011. október 24.
Professzor úr tanszéki köszöntése a „Veres János Emlékérem” kitüntetése alkalmából.
Nevezetes események
Mikó I.: Tények és Képek. Sebészeti Műtéttani Tanszék 2011/2012. tanév. Debrecen, p. 90.

2012. február 18.

DE OEC VII. Kapcsolat Napja. A Veres János Emlékhely bemutatása és Veres János Debreceni Egyetemhez és Debrecenhez kapcsolódó dokumentumainak bemutatása, prof. dr. Szöllősi János centrumelnök-helyettes úr jelenlétében.

Nevezetes események.

Mikó I.: Tények és Képek. Sebészeti Műtéttani Tanszék 2011/2012. tanév. Debrecen, p. 94.

2012. május 25.

A Veres család látogatása a Kenézy Villa Orvostörténeti Múzeumában
és a Sebészeti Műtettani Tanszéken, a Veres János Emlékhely bemutatása alkalmából,
dr. Csernoch László dékán úr köszöntőjével

Nevezetes események

Mikó I.: Tények és Képek. Sebészeti Műtettani Tanszék 2011–2012. tanév. Debrecen, p. 95.

Arcképcsarnok

Az a gondolatom támadt, hogy jó lenne Veres János fellelhető arcképeit időrendi sorrendbe állítani.

Az arcról sokszor sok minden leolvasható. A kisimult vonások, avagy a gyűrött arc, esetleg egy önarckép sok mindenről árulkodó lehet.

A gondolatot tett követte. Az egyik, Miklóssal való találkozásunk alkalmával megpróbáltuk sorrendbe rakni a képeket, és erre nálánál avatottabb aligha akadt volna.

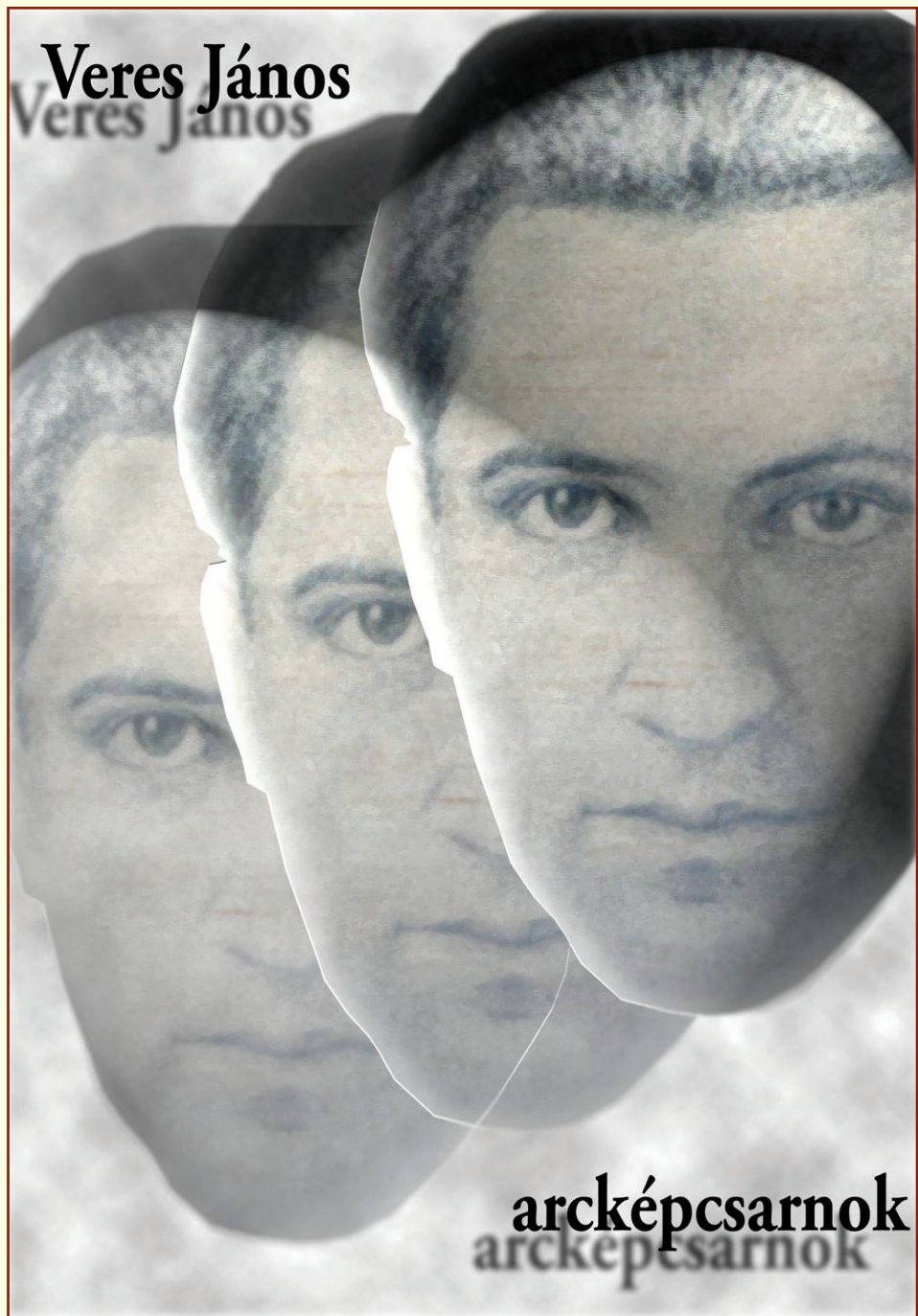
Azt meg kell jegyezni, hogy a dátumok nem mindig pontosak, de a sorrend jó. Természetesen a házasságkötés ideje, az aranydiploma átvétele dátumhoz kötött.

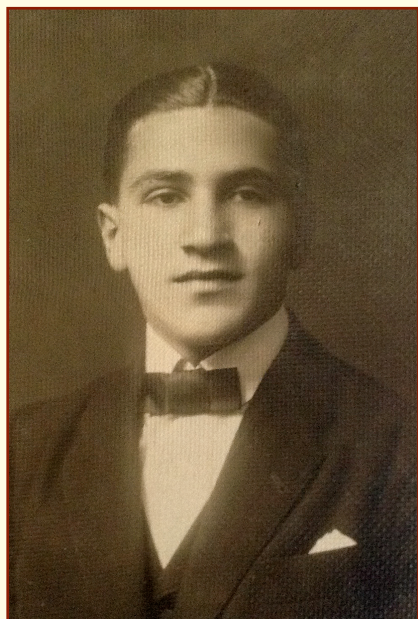
Miklós is jó ötletnek tartotta az „Arcképcsarnok”-ot. Mások sem hallottak, olvastak hasonló kezdeményezésről.

Azon izgulok, hogy majd ez nyomdatechnikailag hogyan jeleníthető meg. A képeket kipakolni egy sorba könnyű feladat, de egy folyamatot könyvbe tenni az eredeti elképzelésnek megfelelően – nem látszik egyszerűnek.

Együtt izgulok a kedves Olvasóval, hogy sikerül-e megvalósítani a gondolatomat annak, aminek szántam.

Tessék lapozni! De nem a mai szemmel kell nézni a képeket, mert ma ugye a világrajövele előtt is mozgóképet készítenek a kis jövővényről, de hát abban az időben, még a fényképezőgépek sem heverték szerteszét az embereknél. Nem úgy, mint ma, amikor a hangrögzítőknek és képrögzítőknek se szeri, se száma.

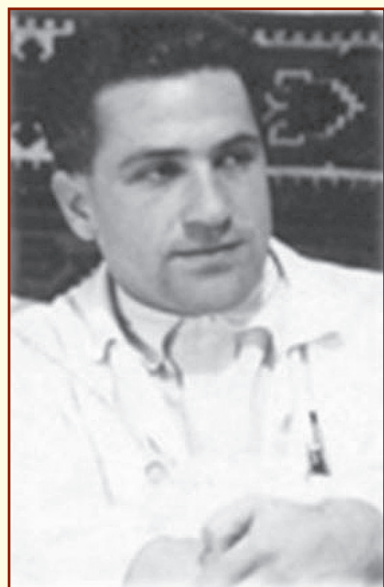

1926

1928

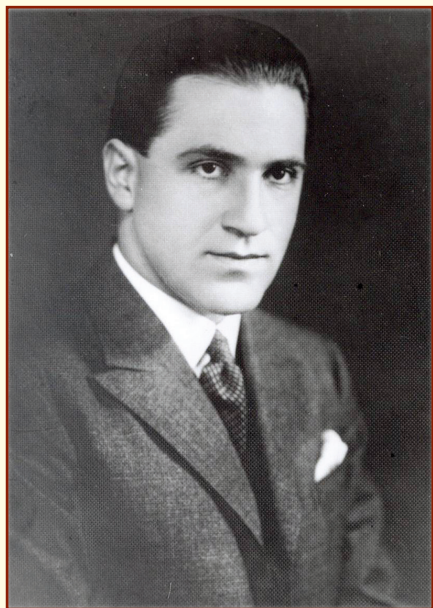
1928

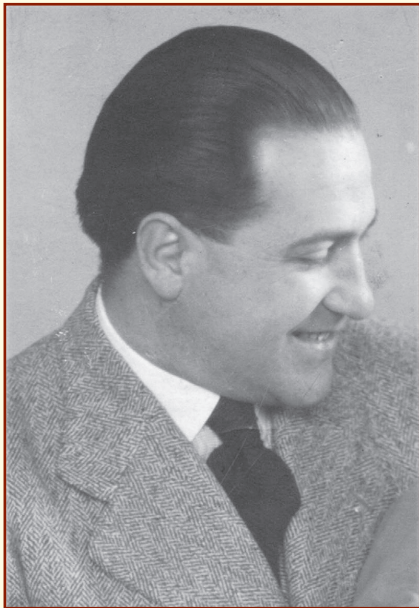
1928

1930

1936

1937 ősz

1940 tavasz

1944

1940 tél

1962

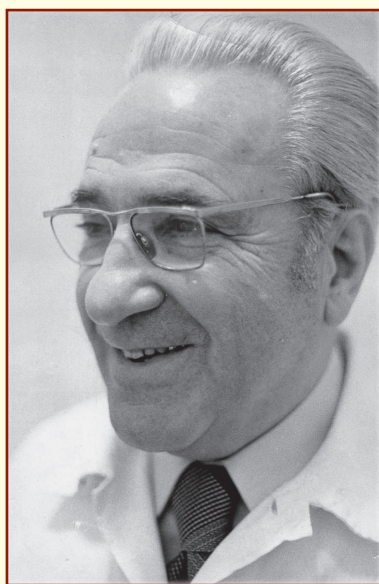

1962

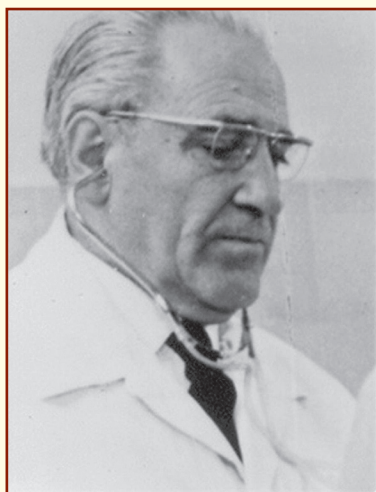
1970

1978

1977 – Dr. Veres János átveszi a Debreceni
Orvostudományi Egyetem aranydiplomáját
prof. dr. Szabó Gábor rektor úrtól

1978 – Veres János halála előtt néhány
hónappal készített fényképe

Utószó

---

*H*a van Előzmény – mely előszónak is felfogható –, akkor utószónak is illik lennie. Azt is írtam, hogy ez egy kicsit meglepő lesz – minden megjegyzés nélkül, avagy ahogy ma mondják, „komment nélkül”.

Veres János 1928-ban végzett évfolyamtársai közül:

Ádám Gyula, hajdúszoboszlói családorvos – családunk orvosa volt, fia iskolatársam, Ádám András.

Árvay Sándor, szülész professzor, akinél a szülész-nőgyógyászatot hallgattam, szigorlatoztam. Ő egy időben Gyulán is működött – én gyulai születésű vagyok.

Höffer Ferenc, aki egy időben tiszabecsi körzeti orvos volt – az egyetemről kötelezően három hónapos kirendelésen őt helyettesítettem.

Ökrös Sándor professzor, az Igazságügyi Orvostani Intézet igazgatója – a törvényszéki orvostant nála hallgattam és szigorlatoztam.

Skutta Árpád, bőrgyógyász professzor, a világhíres moulage-ok megalkotója – bőrgyógyászati gyakorlatvezetőm volt.

Ez az egész csak véletlen? Vagy mi?

No comment – döntse el a kedves Olvasó.

Debrecen, 2014. december 5.

Prof. dr. Furka István

Minden írásműnél lehet jobbat alkotni.

*A hiányosságok természetesen a Szerzőé.
A bírálók segíthetnek abban, hogy az esetleges hiánypótlás
gazdagabbá tegye az eredetit.*

*Megelégedéssel írom az utolsó sorokat, mert megnyugodott a lelkem,
hogy megérdemelt emléket állíthatok alkotótársaimmal együtt
dr. Veres Jánosnak,
ennek a nagyszerű, de sok megpróbáltatást is elviselő magyar orvosnak.*

